

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

EMILE
ZOLA

THERESE RAQUIN

ZOLA

THERESE
RAQUIN

yordam
edebiyat

Türkçesi:
Adnan Cemgil

da
nın
his
si

Adnan Cemgil (1909, İstanbul-2001, İstanbul)

Yazar, çevirmen. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. 1939-1947 yılları arasında öğretmenlik yaptı. 1945'te Behice Boran, Pertev Naili Boratav, Niyazi Berkes gibi birçok aydınla birlikte kovuşturmaya uğradı. Türk Barışseverler Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer aldı ve genel sekreterliğini üstlendi. Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker göndermesini protesto eden derneğin faaliyetleri nedeniyle bir süre tutuklandı. Pek çok gazete ve dergide yazıları yayımlandı. Diderot, Zola, Romain Rolland, Balzac, Tagore gibi çok sayıda yazarın eserlerini Türkçeye kazandırdı.

Adnan Cemgil'in *Thérèse Raquin* çevirisi ilk olarak 1968 yılında Hayat Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

Eserin orijinal adı:
Thérèse Raquin

EMILE ZOLA

THERESE RAQUIN

ROMAN

TÜRKÇESİ
ADNAN CEMGİL

yordam
edebiyat

Yordam Edebiyat: 110 • Thérèse Raquin • Emile Zola
ISBN 978-605-172-498-0 • Türkçesi: Adnan Cemgil
Kitap Editörü: Elif Aksu Kaya • Kapak ve İç Tasarım: Savaş Çekiç
Sayfa Düzeni: Gönül Göner • Birinci Basım: Ekim 2021
© Yordam Kitap, 2021

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 44790)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat: 3 34110 Cağaloğlu İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • W: www.yordamkitap.com • E: info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamEdebiyat • www.twitter.com/YordamEdebiyat
www.instagram.com/yordamkitap

Baskı: Pasifik Ofset (Sertifika No: 44451)
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere / İstanbul
Tel: 0212 412 17 77

THERESE
RAQUIN

ROMAN

EMILE ZOLA ROMANLARI

İlk Dönem Romanları

1. *La Confession de Claude* – Claude'un İtirafı (Yayımlanış tarihi: 1865)
2. *Le Vœu d'une Morte* – Ölü Bir Kadının Dileği (1866)
3. *Thérèse Raquin* – Thérèse Raquin (1867)
4. *Les Mystères de Marseille* – Marsilya'nın Gizemleri (1867)
5. *Madeleine Féral* – Madeleine Féral (1868)

Rougon-Macquart Dizisi

1. *La Fortune des Rougons* – Rougon'ların Yükselişi (1871)
2. *La Curée* – Tazı Payı (1872)
3. *Le Ventre de Paris* – Paris'in Karnı (1873)
4. *La Conquête de Plassans* – Plassans Papazı (1874)
5. *La Faute de l'Abbé Mouret* – Rahip Mouret'nin Günahı (1875)
6. *Son Excellence Eugène Rougon* – Ekselansları Eugène Rougon (1876)
7. *L'Assommoir* – Meyhane (1877)
8. *Une Page d'Amour* – Bir Aşk Sayfası (1878)
9. *Nana* – Nana (1880)
10. *Pot-Bouille* – Apartman (1882)
11. *Au Bonheur des Dames* – Kadınların Mutluluğuna (1883)
12. *La Joie de Vivre* – Yaşama Zevki (1884)
13. *Germinal* – Germinal (1885)
14. *L'Oeuvre* – Eser (1886)
15. *La Terre* – Toprak (1887)
16. *Le Rêve* – Hülya (1888)
17. *La Bête Humaine* – İçimizdeki Hayvan (1890)
18. *L'Argent* – Para (1891)
19. *La Débâcle* – Yıkılış (1892)
20. *Le Docteur Pascal* – Doktor Pascal (1893)

Üç Şehir Dizisi

1. *Lourdes* – Lourdes (1894)
2. *Roma* – Roma (1896)
3. *Paris* – Paris (1898)

Dört İncil Dizisi

1. *Fécondité* – Döl Bereketi (1899)
2. *Travail* – Emek (1901)
3. *Vérité* – Gerçek (1903)
4. *Justice* – Adalet (tamamlanmadı)

EMILE ZOLA HAKKINDA

Çocukluğu ve Gençliği

Emile Zola, 2 Nisan 1840'ta Paris'te dünyaya gelir. Babası İtalyan mühendis François Zola, annesi Fransız Emilie Aubert'dir. Zola üç yaşındayken, aile Fransa'nın güneyindeki Aix-en-Provence kentine taşınır. Baba François Zola bu kent için büyük bir su kanalı projesi tasarlar; belediye Zola'nın projesine onay verir ve bugün de aynı adı taşıyan Zola barajının yapımı için çalışmalara başlanır. Fakat projenin başlamasından kısa bir süre sonra, Emile Zola yedi yaşındayken, babası hayatını kaybeder. Babanın beklenmedik ölümü, o güne dek rahat bir yaşam süren Zola ailesini büyük borçlarla karşı karşıya bırakır. Maddi güçlüklerin yanı sıra, anne Zola, eşinin kanal projesindeki haklarını tescil ettirmek için yıllarca sürecek bir hukuk mücadelesine girer.

Emile Zola ortaokulda burslu olarak okuduğu Bourbon Koleji'nde geleceğin ünlü ressamı Cézanne ve bilimci Jean-Baptistin Baille ile tanışır. Zola, Cézanne ve Baille, "üç ayrılmazlar" adını alacak denli yakın arkadaş olur. Edebiyatla bu yaşlarda ilgilenmeye başlayan Zola, Alexandre Dumas ya da Eugène Sue gibi dönemin çok okunan yazarlarını yutarcasına okumaktadır. Daha sonra bir öğretmeni sayesinde Victor Hugo'yu, Lamartine'i, Alfred de Musset'yi keşfeder ve Musset'nin etkisiyle ilk şiirlerini yazmaya başlar.

1857 yılında babasının ardından ikinci ölüm acısını yaşar ve çok sevdiği anneannesini kaybeder. Hem bu ölümün etkisi hem de ailenin maddi durumunun iyice bozulmasıyla birlikte anne Zola Paris'e taşınmaya karar verir ve ertesi yıl oğlunu da yanına aldırır. Emile Zola yeniden Paris'e geldiğinde 18 yaşındadır. Bir yandan burslu olarak

lisede okumakta, diğ er yandan şiir ve tiyatro oyunları yazmaktadır. Okul hayatı parlak değildir. Diplomasını almak için geçmesi gereken olgunluk sınavında (*bakalorya*) başarısız olur ve okulu bırakır.

Düşük bir maaşla doklarda kâtip olarak çalışmaya başlar. Fakat 1860-61 kışında ağır bir ruhsal bunalım geçirerek işten ayrılır. Yaklaşık iki yıl sefalet derecesinde yoksul bir hayat yaş ar. Fransız tarihçi ve edebiyat eleştirmeni Henri Guillemine, *Zola: Efsane ve Gerçek* adlı kitabında, yazarın yirmi-yirmi iki yaş larını kapsayan bu dönemin onun yazgısında belirleyici bir önem taşıdığını belirtir. Guillemine' e göre, ileride "yoksulların tarafı"ndan kulaktan dolma bilgilerle bahsetmemesini bu yıllara borçludur Zola, çünkü açlığın, soğ uğun, pis ve sefil otellerin ne olduğunu yaş ayardık öğrenmiştir.

1862 yılında kâtip olarak Hachette Yayınevi'nde çalışmaya baş lar, kısa sürede reklam ş efl iğine yüks elir. Maddi durumu dü zelmeye başlamıştır. Babasından dolayı İtalyan uyruğ unda olan Zola, Fransız vatandaşlığını da aynı yıl içinde alır. Bu dönem aynı zamanda gazete yazarlığına adım attığı ve ilk kitap eleştirilerini yayımlamaya başladığı dönemdir.

İlk kitabı olan *Ninon'a Öyküler* 1864'te yayımlanır. Hachette Yayınevi'nde edebiyat ve düşünce dünyasının önemli kişileriyle tanış an Zola, buradaki laik ve liberal ortamdan etkilenir. Siyasi görüş leri açısından inançlı bir cumhuriyetçidir. Goncourt Kardeşler ya da Sainte-Beuve gibi ünlü yazarlarla yazışmaya başlar. Özellikle Taine ve Littré'ye hayranlık duyar. Edebiyat anlayış ını oluştururken, en çok Taine'in sanat ve tarih hakkındaki görüşlerinden ve önemli eseri *Deneyisel Tıbbi Giriş*'i 1865'te yayımlayan Fransız fizyolojist Claude Bernard'dan etkilenecektir.

Okul arkadaşı Cézanne ile dostluğu Paris'te de sürmekte, Zola onun aracılığıyla Pissarro, Manet gibi *izlenimcilik* akımını geliştiren ressamlarla bir araya gelmektedir. Bu ressamların eserleri Salon'a* kabul edilmediğ inde, onların yenilikçiliğ ini savunan onlarca gazete yazısı yazar, bu desteğ ini yıllarca sürdürür. Edebiyata bakış ının ş e-

* Salon: Paris Güzel Sanatlar Akademisi'nin ilki 1673 yılında düzenlenmiş olan resmi sanat sergisidir. 1800'lerin sonuna dek dönemin en önemli sanat olayı olarak kalmıştır. -ed.

killenmeye başladığı, doğalcılık (*natüralizm*) akımının ilk düşüncelerini oluşturduğu bu dönemde Zola, izlenimcilerin sanat anlayışına yakınlık duymuştur.

Zola'nın gençlik yıllarıyla ilgili otobiyografik yanlar taşıyan *Claude'un İtirafı* adlı eser 1865'te yayımlanır. 1866 yılında Zola, yaşamını artık yalnızca yazarak sürdürmeye karar vererek Hachette Yayınevi'ndeki işinden ayrılır. Maddi güçlükler yeniden başlamıştır. Çeşitli gazetelerde *Ölü Bir Kadının Dileği*, *Marsilya'nın Gizemleri* gibi tefrika romanlar yayımlar. Ayrıca gazete yazılarını da sürdürmekte, başta II. İmparatorluğa muhalif *La Tribune* olmak üzere birçok gazeteye makaleler göndermektedir. Bu dönemin en önemli verimi, ilk büyük romanı sayılan *Thérèse Raquin*'in yayımlanışı olur. Bu roman önceki kitaplarından daha büyük bir başarı kazanır ve kısa sürede ikinci baskıyı yapar.

Rougon-Macquart Dizisi

1869 Zola'nın yaşamında bir dönüm noktasıdır. 1893'e dek, yani tam 24 yıl boyunca sürdüreceği ağır bir çalışmaya bu yıl başlar Zola: İkinci İmparatorluk dönemini her yönüyle anlatmayı amaçladığı yirmi kitaplık bir dizi tasarlar. Diziye *Rougon ve Macquart Aileleri: İkinci İmparatorluk Döneminde Bir Ailenin Doğal ve Toplumsal Tarihi* adını verir. Dizinin yedinci kitabı olan ünlü romanı *Meyhane*'ye yazdığı önsözde, bu çalışmanın planını 1869'da yaptığını, sonra da çok sıkı bir şekilde uyguladığını yazar.

Hayranı olduğu Flaubert'e ilk mektubunu da bu dönemde yazmıştır. İki yazar daha sonra çok sıkı dost olur, ilişkileri Flaubert'in ölümüne kadar kopmadan sürer. Flaubert'in aracılığıyla dönemin önemli yazarları Alphonse Daudet, Turgenyev ve Maupassant'la da tanışır.

Zola 1870 yılında Gabrielle-Alexandrine Meley ile evlenir. Bu sırada gazetelerde Fransa-Prusya savaşına ve İmparatorluğun politikalarına karşı son derece sert eleştiri yazıları kaleme almaktadır. Savaşın patlak vermesiyle birlikte karısını ve annesini alarak Marsilya'ya gider. Orada önce kendisi bir gazete çıkarmayı dener,

maddi güçlüklerden ötürü yürütemez. Çeşitli gazeteler için muhabirlik yapmaya başlar, önce Bordeaux'da sonra Versailles'da toplanan meclisin çalışmalarını izleyip aktarır.

Rougon-Macquart dizisinin ilk kitabı olan *Rougon'ların Yükselişi* gazetede tefrika edildikten sonra 1871 yılında kitap olarak yayımlanır. Dönemin doğalcı yazarlarını ve izlenimci ressamlarını destekleyen yayıncı Georges Charpentier, Rougon-Macquart dizisinin haklarını satın alır. Böylelikle maddi açıdan rahatlayan Zola, tüm zamanını çalışmasına vererek her yıl düzenli olarak bir roman yayımlamaya başlar. 1872'de *Tazı Payı*, 1873'te *Paris'in Karnı*, 1874'te *Plassans Papazı*, 1875'te *Rahip Mouret'nin Günahı*, 1876'da *Ekselansları Eugène Rougon* yayımlanır. Bu arada makale ve incelemelerine de aralıksız devam etmekte, gazetelerde her yıl iki yüzün üzerinde yazı yayımlamaktadır.

Meyhane romanını yazmaya başladığı 1875 yılında yeniden bir sinirsel rahatsızlık yaşar. Roman 1876 yılında önce gazetede tefrika edilir ve büyük olay olur. Ancak 1877'de kitap olarak yayımlanabilir. *Meyhane*, Zola'ya hem büyük bir ün hem de Paris yakınlarındaki Médan kasabasından bir ev almasını sağlayacak kadar para kazandırır.

1878'de yayımlanan *Bir Aşk Sayfası* romanının başında Rougon ve Macquart ailelerinin soyağaçları ilk kez okura sunulur. 1880'de yayımlanan *Nana* satışa çıktığı gün 55.000 nüsha satılır, tıpkı *Meyhane* gibi sanat ve fikir çevrelerinde bir çalkantı yaratır.

Bu dönemde Zola, kendi edebiyat anlayışını ortaya koymak için arka arkaya makaleler yayımlamaktadır. Bu makaleleri 1880'de *Deneyisel Roman* adını verdiği bir kitapta toplar. Bu kitabı *Doğalcı Romancılar*, *Tiyatroda Doğalcılık* gibi başka çalışmalar takip eder. Zola, döneminin pozitivist görüşlerinin etkisi altında, giderek bilimselleşen bir çağda ilhamını bilimden alan bir yöntemin romanı ilerleteceğine inanmış, "*doğaya ve insana dair genel bir soruşturma*" olarak gördüğü roman sanatında yöntemi ve gözlemi önemsemiş, doğalcılığın analitik ve deneysel bir yöntemden başka bir şey olmadığını yazmıştır. Fizyolojik bir yapıt yaratmaktan ya da hayattaki insanlık

durumlarını bir hekimin laboratuardaki çalışması gibi tecrübe etmekten söz etmesi eleştirilere konu olarak gülünç ve dogmatik bulunmuştur. Fakat asıl ağır eleştirileri, “Doğalcılık çıplaklıktır” görüşü uyarınca, gerek toplumu gerekse de bireyi, kontrol edemediği itkileri ve tutkularıyla, kötü ve aşağılık yanlarıyla, yüceliğinin yanı sıra sefilliğiyle ortaya koymaktan çekinmediği eserleriyle almıştır.

1880 yılına gelindiğinde, arka arkaya yakın dostu Flaubert’i ve annesini kaybeder. Bu iki ölüm onu derinden etkiler. Hem bu ölümlerin acısı hem de aşırı çalışmanın yorgunluğuyla çok ciddi bir ruhsal ve fiziksel çöküntü yaşar.

1882’de *Apartman*, 1883’te *Kadınların Mutluluğuna* yayımlanır. Bu dönemde Zola’nın ünü giderek Fransa sınırlarını aşmaktadır. 1883 yılında yine yakın dostları olan Manet’yi ve Turgenyev’i kaybeder. Ruhsal olarak zor zamanları sürmektedir. Aynı yıl sosyalist milletvekili Alfred Giard ile tanışır ve onun ikna etmesiyle maden işçileri hakkında bir roman yazmayı tasarlar. 1884 yılında Anzin’e gider, madenlerde bilgi toplamaya başlar, İşçi Partisi’nin toplantılarına katılır. 1884’te yayımlanan *Yaşama Zevki*’nin ardından *Germinal* 1885 yılında yayımlanır. Roman önemli bir başarı kazanır, ancak tiyatro uyarlaması sansüre takılır ve jandarmaların işçilere ateş açtığı sahne nedeniyle yasaklanır. Zola gazetelerde sansüre karşı sert eleştiri yazıları yazar ama oyunun sergilenmesini sağlayamaz.

Sansüre karşı sürdürdüğü mücadelenin bir diğer gerekçesi de bir rahip ile laik bir öğretmen arasındaki gayrimeşru ilişkiyi anlatan romanı nedeniyle bir ay hapse mahkûm edilen doğalcı yazar Louis Desprez’nin durumudur. Zola, Desprez’yi hapishanede ziyaret eder, bir yazarın yazılarından ötürü tutuklanmasını kınayan yazılar yayımlar.

1886 yılında Zola ile Cézanne’ın arasını bozduğu ileri sürülen *Eser* adlı roman, 1887’de *Toprak* yayımlanır. *Toprak* beş genç yazarın *Le Figaro* gazetesinde yayımlanan çok şiddetli bir eleştiri yazısına hedef olur. Bu genç yazarları Zola’nın eski arkadaşı olan Alphonse Daudet’nin teşvik ettiği iddia edilmiştir. Yine aynı dönemde edebiyatçı dostu Anatole France, Zola hakkında, “Daha önce hiç kimse

insanlığı aşılamak için bu kadar çaba harcamadı,” diye yazar. Zola aynı gazetede bir yanıt yayımlarsa da bu genç yazarlarla polemige girmekten kaçınır.

1888’de *Germinal*’in tiyatro uyarlaması için bakanlar kurulundan izin çıkar, fakat romanın epeyce kırpılıp yumuşatılarak sahneye aktarılması Zola’yı öfkelenendirir. Tiyatronun yöneticileriyle kavga eder ve ilk gösterime gitmez. Oyun pek sönük bir başarı elde eder. Aynı yıl içinde *Hülya* romanı yayımlanır ve Zola’ya *Légion d’Honneur* nişanı verilir.

1888 yılında genç bir çamaşırcı kız olan Jeanne Rozerot ile birlikte olmaya başlayan Zola’nın, 1889’da Denise adını verdiği kızı, 1891’de Jacques adını verdiği oğlu dünyaya gelir. 1889 yılında birçok resminde yanında görülen köpeği Fanfan’ın ölümü yazarı altüst eder. Aynı yıl Fransız Akademisi’ne üye olmak için adaylığını koyan Zola akademiye kabul edilmez. 1897’ye kadar tam sekiz kez başvuracak ama hiçbirinde alınmayacaktır. Bu sırada Zola’nın kitaplarını yayımlayan İngiliz yayıncı da bazı romanların müstehcen bulunması nedeniyle üç ay hapis cezasına çarptırılır.

1890 yılında Rougon-Macquart dizisinin on yedinci kitabı olan *İçimizdeki Hayvan*, 1891’de ise *Para* yayımlanır. Zola bu romanlardan ilkinin hazırlığını Havre demiryolu işçilerini gözlemleyip lokomotiflerde seyahat ederek, ikincinin hazırlığını ise Paris borsasında günler geçirerek yapmıştır. 1891’de Fransa Edebiyatçılar Derneği’nin başkanlığına seçilir. Başkanlığı döneminde yine özellikle sansür konusunda makaleler, açık mektuplar yayımlar. Aynı yıl karısı Alexandrine, Zola’nın Jeanne Rozerot ile gizli ilişkisini öğrenir ve karı koca arasında büyük bir kriz yaşanır.

1892 yılında II. İmparatorluğun çöküşünü anlattığı *Yıkılış* adlı romanı yayımlanır ve büyük bir başarı kazanır. 1893’te *Doktor Pascal*’ın yayımlanmasıyla birlikte Rougon-Macquart dizisi sona erer. Yayıncısı Charpentier dizinin bitişini kutlamak için Boulogne ormanında büyük bir ziyafet verir.

Dreyfus Olayı ve Son Yılları

Zola, Rougon-Macquart dizisinin ardından Üç Şehir adını verdiği yeni bir diziye girişir. Modern toplumda dinin yerini tartıştığı üçlemenin ilki olan *Lourdes* 1894'te yayımlanır. Kitap ortaya çıkar çıkmaz gerek kilisenin gerekse sağ cenahın şiddetli eleştirileriyle karşılaşılır, öte yandan bir ayda yüz yirmi bin adet satarak Zola'nın en çok okunan romanlarından biri olur. Dizinin diğer iki kitabı *Roma* 1896'da, *Paris* 1898'de yayımlanır.

Sanatıyla ilgili konularda o güne dek onlarca fikir kavgasına tu-tuşmuş olan Zola'yı ilk kez doğrudan siyasi bir olayda tutum alma-ya iten Dreyfus olayı yazarın dikkatini bu dönemde çeker. Fransız ordusunda yüzbaşı olan Yahudi asıllı Alfred Dreyfus, 1894 yılında casuslukla suçlandığı düzmece bir yargılama süreci sonunda mü-ebbet hapis cezasına çarptırılmış ve cezasını çekmek üzere Şeytan Adası'na gönderilmiştir. Zola önce *Le Figaro* gazetesinde toplumda yükselen Yahudi düşmanlığını eleştiren bir yazı yayımlar. Ardın-dan, yüzbaşının suçsuzluğuna inandığı için, unutulmaya yüz tutan bu davayla daha aktif bir biçimde ilgilenmeye başlar ve aynı ga-zetede peş peşe üç makale daha yayımlar. Bu makaleler Fransa'da büyük gürültü koparır. 1898 yılında ise cumhurbaşkanına hitaben yazdığı ünlü *J'Accuse (Suçluyorum)* başlıklı açık mektup yayımla-nır. Hakkında dava açılır, bir yıl hapis ve 3000 frank para cezasına çarptırılır. Mahkûmiyet kararı temyize gider, Yargıtay cezayı onay-lar. Yakın dostlarının Paris'i terk etmesi için ikna ettiği Zola, ce-zanın kesinleştiği günün akşamı İngiltere'ye gider ve bir yıl kadar Londra yakınlarında yaşar. 1899 yılında Dreyfus davasının yeni-den görülmeye başlanmasıyla Zola da Fransa'ya geri döner. Drey-fus bu kez daha hafif bir cezaya çarptırılır. Zola bu mahkûmiyet kararıyla ilgili de bir makale yayımlar. Dreyfus'ün suçsuzluğu an-cak Zola'nın ölümünden sonra kesinleşir.

Bir yandan bu siyasi kavgayı sürdürürken, diğer yandan da ide-al bir toplum için en önemli gördüğü dört başlık olan doğurganlık, çalışma, hakikat ve adalet konularında Dört İncil adını verdiği bir diziye başlar Zola. Dizinin ilk kitabı *Döl Bereketi* 1899'da, ikinci

kitap *Emek* ise 1901’de yayımlanır. İşçi dernekleri bu kitabın şerefine Zola için bir yemek düzenler. Aynı yıl Dreyfus davasıyla ilgili makalelerini, bu konudaki ilk makalelerinden birinin son cümlesi olan ünlü “*Hakikat yürüyor ve onu hiçbir şey durduramayacak*” cümlesine gönderme yaparak *Hakikat Yürüyor* adıyla bir kitapta toplar.

Emile Zola, 28 Eylül 1902 gecesi Paris’teki evinde, baca tıkanıklığının yol açtığı gaz zehirlenmesi sebebiyle hayatını kaybeder. Bu ölümün bir kaza değil Dreyfus olayıyla ilgili bir suikast olduğu konusunda şüpheler doğsa da olay kayıtlara kaza olarak geçer. Zola 5 Ekim 1902’de Montmartre Mezarlığı’na gömülür. Altı yıl sonra, Haziran 1908’de, külleri törenle Panthéon’a nakledilir. Törene katılan Alfred Dreyfus orada silahlı saldırıya uğrar ve yaralanır.

Dört İncil’in üçüncü kitabı olan, Zola’nın Dreyfus olayından esinlenerek yazdığı *Gerçek* yazarın ölümünden sonra yayımlanır, fakat dördüncü kitap olan *Adalet* ne yazık ki tamamlanamamıştır.

ROMANDA SIK GEÇEN ÖZEL İSİMLERİN OKUNUŞLARI

Camille	: Kamiy
François	: Fransua
Grivet	: Grive
Guénégaud	: Genego
Jeufosse	: Jöfos
Laurent	: Loran
Mazarine	: Mazarin
Michaud	: Mişo
Olivier	: Olivye
Orléans	: Orlean
Raquin	: Raken
Saint-Ouen	: Sent-Uan
Saint-Victor	: Sen-Viktor
Seine	: Sen
Suzanne	: Süzan
Thérèse	: Terez
Vernon	Vernon

ZOLA’NIN SAVUNMASI*

Emile Zola

Bendeki bönlüğe bakın ki “Bu romana önsöz yazılmasa da olur” diye düşünmüştüm. Düşündüğümü açıkça söylemek, yazdıklarımın en ufak ayrıntıları üzerinde bile durmak benim huyum olduğu için, “Önceden açıklamama lüzum kalmadan beni kolayca anlarlar, doğru hüküm verirler” diye ummuştum. Şimdi görülüyor ki yanılmışım.

Eleştirmenler bu kitabı sert, kızgın bir sesle karşıladılar. Birtakım ahlaklı kişiler, kendileri kadar ahlaklı gazetelerde, yüzlerini buruşturarak, bu kitabı ateşe atmak üzere maşayla tuttular. O ufacık edebiyat yapracıkları –hani şu her akşam yatak odalarına, özel odalara giren ufacık dergiler– bile, süprüntüden, pis kokudan söz ederek burunlarını tıkadılar.

Bu biçim karşılanmadan yakınmıyorum; tersine, meslektaşlarımda bir genç kız duyarlığı bulunduğunu görmekle seviniyorum. Elbette ki eserim artık benim olmaktan çıkmış, bana değer biçeceklerin malı olmuştur; isterlerse tiksindirici bulabilirler, ben bir şey diyemem. Benim yakındığım şu ki, *Thérèse Raquin*’i okurken yüzleri kızaran o utangaç yazarların hiçbiri bana hiç de bu romanı anlamış gibi görünmüyor. Anlasalardı, belki yüzleri daha da kızarırdı ama hiç olmazsa ben şimdi onların haklı olarak gönlünün bulandığını düşünürdüm de içim rahat ederdi. Beni en sinirlendiren şey, dürüst yazarların “Bu bir ahlaksızlıktır!” diye haykırmala-

* 1867 yılında yayımlanan *Thérèse Raquin* edebiyat dünyasında büyük bir gürültü kopardı. Yazarın gerçekçi tutumu yadırganmış, hatta öfkeyle karşılanmıştı. Zola bu romanın ikinci baskısına eklediği önsözünde çok güçlü bir savunma yapıyor, açtığı çıığı anlatıyordu. Büyük romancının gerek bu eseri gerekse sanatını belirtmesi bakımından bu yazıyı okurlarımıza aynen sunuyoruz. –çev.

rı, çünkü ben onların niçin böyle haykırdıklarını kendilerinin de bilmediklerine eminim.

Bunun için, şimdi eserimi yargıçlarıma kendim tanıtmak zorunda bulunuyorum. Bunu birkaç satırla yapacağım; bu da sırf ileride yanlış anlaşılmaya yer bırakmamak için.

Thérèse Raquin'de ben birtakım kişileri değil, insan yaradılışındaki fizyolojik etkenleri incelemek istedim. Bütün kitap buna dayanır. Bunun için de, akıllarını hiçbir şekilde dinlemeyen, özgür iradede yoksun, olduğu gibi sinirlerinin, kanlarının buyruğu altında yaşayan kişileri ele aldım. Thérèse'le Laurent insan biçiminde birer hayvandır, başka bir şey değil. Bu hayvanlarda ihtirasın nasıl sinsi sinsi çalıştığını, içgüdülerin onları nelere kadar sürükleyebileceğini, bir sinir bunalımı sonunda beyinlerinin nasıl allak bullak olacağını adım adım izlemeye çalıştım. İki kahramanımın aşkları bir ihtiyacın giderilmesidir; işledikleri cinayet kapıldıkları yasak sevginin sonucudur, onlar da bu sonucu kurtların kuzuları öldürmeleri gibi olağan görmektedirler. "Pişmanlıkları" demek zorunda kaldığım şey de basbayağı organik bir sarsıntıdan, kopacak derecede gerilmiş sinir düzeninin ayaklanmasından başka bir şey değildir. Ruh burada kesinlikle mevcut değildir, bunu gönül rahatlığıyla kabul ederim, çünkü öyle olmasını ben istedim.

Umarım ki her şeyden önce bilimsel bir amaç gözettiğim artık anlaşılmaya başlanmıştır. Benim o iki kişim, Thérèse'le Laurent, yaratıldıktan sonra, kendi kendime birtakım sorular sordum, bunları çözmeye uğraştım. Böylece ayrı ayrı yaradılıştaki iki insan birleşince neler olabileceğini anlatmaya çalıştım, şehvetli bir kimsenin sinirli bir kimseyle birleşince içine düşeceği derin sarsıntıları gösterdim. Roman dikkatle okunsun, görülecektir ki her bölüm fizyolojiyle ilgili merak uyandıran bir durumun incelenmesidir.

Kısacası, benim yapmak istediğim tek şey şuydu: güçlü bir erkekle tatmin olmamış bir kadını ele alıp, onların hayvan tarafla-

rını aramak, hatta onlardaki hayvandan başka bir şeyi görmemek, onları şiddetli bir facia içine atmak, duygularını, davranışlarını inceden inceye tespit etmek. Cerrahların ölüler üzerinde yaptıkları inceleme işini ben canlı vücutlar üzerinde yaptım, o kadar.

Kabul edersiniz ki bir kimseye, böyle bir çalışmadan sonra, daha gerçeği aramanın derin sevinci içindeyken, başkalarının “Sen ayıp sahneler çizmekten başka bir amaç gözetmiyordun!” diye suçlamalarıyla karşılaşmak ne acı gelir! Bir ressam düşünün ki, bir çıplak kadının karşısında en ufak bir istek duymadan onun vücudunu kopya etmiştir de sonra bir eleştirmen çıkmış, “Senin tablondaki o canlı eti görünce öyle utandım ki!” demiştir. İşte ben böyle bir ressamın durumundayım. *Thérèse Raquin*’i yazarken dünyayı unuttum, hayatı tıpatıp, inceden inceye kopya etmeye daldım, kendimi olduğu gibi insan makinesini incelemeye verdim. Açık söyleyeyim, *Thérèse*’le *Laurent*’ın o azılı sevgilerinde benim için ahlaka aykırı hiçbir şey, insanı kötü ihtiraslara sürükleyecek hiçbir şey yoktu. Kıvrılmış oturan çıplak kadının karşısında, bu kadını bütün gerçek biçimleriyle, renkleriyle tuvalinin üzerine aktarmaktan başka bir şey düşünmeyen ressam gibi, benim gözümde de modellerimin birer insan oldukları silinmişti.

Onun için, eserimi çamurla, kanla dolu bir çukur, bir lağım yolu, bir pislik yığını gibi, daha ne bileyim ne gibi gördüklerini işitince pek şaşıtm. Eleştirmenlik hoş bir oyundur, bu oyunu ben de oynamışımdır; ama açık söyleyeyim, saldırıların bütünü beni biraz şaşırttı. Kitabımı savunmayı bırakın, onu açıklayacak bir tek meslektaşım çıkmadı demek! “*Thérèse Raquin*’in yazarı gözler önüne birtakım ayıp şeyler seren aşağılık sapığın biridir!” diye haykıran sesler arasında bunlara, “Hayır, hayır, bu yazar sadece bir incelemecidir, insanlık bataklığında kendini unutmasını bilmiştir ama bir otopsi masasının başındaki hekim gibi unutmuştur” diye karşılık veren bir sesi boşuna bekledim.

Şunu belirtmek isterim ki ben burada basının, kendi deyişiyle, duyguları zedeleyen bir eser için yakınlık duymasını istiyor de-ği-

lim. O kadar büyük hırslarım yok. Yalnız şuna şaşıyorum: Meslektaşlarım, tecrübeli gözleri bir romanın daha on sayfasını okuyunca romancının niyetini anlamaları gerekirken, nasıl oluyor da beni bir çeşit edebiyat lağım çukuru haline getirebiliyorlar! Bundan sonra beni olduğum gibi görmelerini, neysem onun üzerinde tartışmalarını rica etmekle yetiniyorum.

Oysa ahlak adına bir avuç çamur alıp suratıma atacak yerde, *Thérèse Raquin*'i anlamak, gözlem bakımından, inceleme bakımından benim gerçekten düştüğüm yanlışlıkları göstermek daha kolay olurdu. Bunun için biraz zekâ, biraz da gerçek eleştirmecilere vergi olan bütünü kavrayabilme hüneri yeterdi. Birini ahlaksızlıkla suçlamak, bilim alanında, hiçbir şeyi ispatlamaz. Romanım ahlakdışı mı, bilmiyorum, çünkü açık söyleyeyim, onu ne daha çok ne de daha az iffetli bir hale koyayım diye hiç düşünmedim. Bildiğim şu ki ahlaklı kişilerin onda buldukları pislikleri oraya koymak hiç aklımdan geçmedi; her sahneyi, en ateşlilerini bile, ancak bir bilgin merakıyla yazdım. Bana değer biçenlere açıkça meydan okuyorum: Hani on binlerce basılan, yatak odalarında kapı arkalarında okunan ufak pembe kitaplar var ki *Thérèse Raquin*'deki gerçekler karşısında gönülleri bulan gazetesler pek ateşli ateşli salık verirler; acaba benim romanımda bu kitapları okuyanlar için yazılmış bir tek sayfa bulabilirler mi?

Birkaç iftira, bir alay saçmalık, eserim üzerine bugüne kadar bundan başka bir şey okumadım. Eleştirmenlerin bana karşı takındıkları tavır hakkında ne düşündüğümü bana baş başa bulduğumuz bir sırada soracak bir arkadaşşıma söyleyebileceğim gibi, bunu burada rahatlıkla söylüyorum.

Büyük değer sahibi bir yazara, bana karşı pek az yakınlık gösterilmesinden yakınıyordum, şu derin sözle karşılık verdi:

“Sizin büyük bir kusurunuz var ki bu size bütün kapıları kapayabilir: Siz bir ahmakla kendisine ahmak olduğunu hissettirmeden iki dakika bile konuşamıyorsunuz.”

Öyle olacak. Eleştirmenleri zeki olmamakla suçlamakla kendime büyük bir kötülük ettiğimi seziyorum; ama ne yapayım ki on-

ların ne kadar dar bir görüş alanları olduğunu, yargılarını hiçbir yöntem anlayışı olmaksızın, nasıl körü körüne verdiklerini gördükçe duyduğum küçümsemeyi belli etmemek elimde değil. Benim burada bahsettiğim, ahmakların edebiyat üzerindeki önyargılarıyla değer biçen, beşeri bir eserin anlaşılması için gerekli geniş bir beşeri görüşe erişemeyen günlük eleştirmeciler elbette. Ben böyle acemilik görmedim. Bu cılız eleştirmecilerin *Thérèse Raquin* dolayısıyla bana attıkları birkaç yumruk, daima olduğu gibi, gene boşlukta kaybolup gitti. Zaten onlar hep yanlış yere yumruk atarlar: Pudralı bir oyuncu kızın zıplamalarını alkışlarlar da fizyolojik bir inceleme için “Ahlaksızlık!” diye haykırırlar, çünkü bir şey anlamazlar, anlamak da istemezler, telaşa düşen ahmaklıkları onlara “Vur!” deyince önlerine kim gelirse vururlar. İşlemediği bir suçtan dolayı dövülmesi insanı deli eder. Kimi zaman öyle oluyorum ki keşke ayıp şeyler yazsaydım diyorum. Şimdi, neden dolayı olduğunu bilmediğim halde, başıma kiremit gibi düşen şu yumruk yağmuru altında, o zaman hak ettiğim bir dayığı yediğim için sevinirdim gibi geliyor.

Günümüzde bir kitap okuyup anlayabilecek, değer biçebilecek ancak iki üç kişi var. Bunlardan ders almaya razıyım, çünkü benim niyetimi kavramadan, çabalarımın sonucunu değerlendirmeden konuşmayacaklarını iyi biliyorum. Onlar “ahlak”, “edebî utanma” gibi birtakım boş, koca koca lafları söylemekten kaçınırlar, şu sanatta özgürlük çağında benim istediğim konuyu seçmeye hakkım olduğunu tanırırlar, benden ancak bilinçli eserler beklerler, çünkü edebiyatın varkarına ancak ahmaklığın zarar verdiğini bilirler. *Thérèse Raquin*’de yapmak istediğim bilimsel inceleme onları şaşırtmaz: Bu eserde de çağımızın geleceğe açıklık kazandırmak için şevkle kullandığı evrensel araştırma aleti olan yeni yöntemi bulurlar. Vardıkları sonuç ne olursa olsun, benim nasıl bir hareket noktasından yola koyulduğumu kabul ederler; hareket noktam çevrenin, koşulların baskısı altında organizmanın tepkileri, uğradığı derin değişikliklerdir. O zaman, gerçek değer biçiciler karşısında bulunurum. Bunlar hiçbir çocukluğa, yalancı bir utanca kapılmadan, iyi niyetle, gerçeği arayan, çıplak, canlı anatomi parçaları karşısında gönülleri bulanmış

gibi görünmek zorunda olduklarını düşünmeyen kimselerdir. Art düşüncesiz bir inceleme, ateş gibi, her şeyi temizler. Şu anda tasarladığım mahkeme karşısında eserim elbette pek değersiz kalacaktır; eleştiricilerin bütün sertlikleriyle ona saldırmalarını, eserimin bu saldırıdan orasında burasında çiziklerle kapkara çıkmasını isterim. Ama hiç olmazsa yapmadığım bir şey için değil, yapmaya çalıştığım bir şey için kınandığımı görmekle sevinç duyarım.

Yüce eleştirmenin, bilime yenilik getiren natüralist, yöntemli eleştirmenin ne diyeceğini daha şimdiden duyar gibiyim: “*Thérèse Raquin* pek az karşılaşılabilecek bir durumun incelenmesidir; bugünkü hayatın faciası daha yumuşaktır, korku içine, delilik içine daha az kapanmıştır. Bu gibi durumlar bir eserin ikinci planına atılmalıdır. Gözlemlerden hiçbir şey kaybetmeme isteği yazarı her ayrıntıyı öne sürmeye sürüklemiş, bu da eserin bütününe daha büyük bir gerginlik, bir ekşilik vermiş. Öte yandan, üslup bir inceleme romanının gerektirdiği sadelikte değil. Kısacası, yazarın iyi bir roman yazabilmesi için toplumu daha geniş bir açıdan görmesi, onu sayısız görünüşü altında betimleyebilmesi, özellikle de duru, tabii bir dil kullanması gerekmektedir.”

Pek bönce bir kötü niyet taşıdıkları için insanı sinirlendiren saldırılara beş on satırla karşılık vermek istiyordum, bakıyorum kendi kendimle konuşmaya başlamışım. Kalemi elimde uzun süre tuttuğum zaman hep öyle olur. Burada kesiyorum, çünkü okurların bunu sevmediklerini bilirim. Bir bildiri yazmak isteseydim, vaktim de olsaydı, bir gazetecinin *Thérèse Raquin*’den söz ederken “çürümüş edebiyat” dediği şeyi savunmaya çalışırdım belki. Hoş, neye yarar ki? Katılmaktan onur duyduğum natüralist yazarlar topluluğunun, savunmaları kendi içinde bulunan güçlü eserler yaratacak cesaretleri var, bu alanda çalışıyorlar da. Romancıyı önsöz yazmaya ancak birtakım eleştirmecilerin körü körüne taraf tutmaları zorlar. Açıklık getirmek uğruna böyle bir önsöz yazmak hatasını işledim, açık seçik görebilmek için güpegündüz lamba yakılmasına ihtiyaçları olmayan zeki kimselerin beni bağışlamalarını dilerim.

RIHTIM boyundan gelirken, Gu  n  gaud Sokağı'nın bitiminde, Pont-Neuf geçidi vardır. Mazarine Sokağı'ndan Seine Sokağı'na giden karanlık, dar bir koridordur burası. Uzunluğu en çok on metre, genişliği de bir metre kadardır. Yıpranmış, sarımtırak, yerlerinden oynamış kaldırım taşlarının arasından hep keskin kokulu bir rutubet sızar. Geçidin iki yanındaki camek  nlar da kirden kapkara olmuştur.

Güneşin ortalığı kasıp kavurduğu güzel yaz günlerinde, kirli camlara vuran beyazımtırak bir aydınlık s  n  kleşerek geçide yayılır, kötü kış günlerinde, sisli sabahlarda ise ıslak taşlara kirli, boğucu bir gece karanlığı dökülür.

Solda çukura kaçmış, basık tavanlı d  kk  nlar vardır, bunlardan soğuk bir mahzen havası yayılır dışarıya. Burada eski kitap satanlar, oyuncak  ılar, mukavvacı d  kk  nları sıralanmıştır. Raflarında tozdan kurşuni bir renk almış mallar içerisinin alacakaranlığında uyuklar gibidir. Küçük camlardan yapılmış camek  nlardan gelen zayıf aydınlıkla mallarda yeşilimtirak hareler titreşir. Karanlıklara gömülü bu daracık d  kk  nların içinde acayip şekiller kımıldanır.

Sağda boydan boya uzanan bir duvar vardır. Karşıdaki d  kk  ncılar bu duvara dar dolaplar asmışlardır. Dolaplarda, ne olduğu belli olmayan şeyler, birtakım unutulmuş mallar yirmi yıldır, çok çirkin bir kahverengiye boyalı raflar üzerinde durmaktadır. Bunlardan birinde bir sahte mücevherci on beş meteliğe yüzük satar, bu yüzükler maun bir kutunun içine, mavi kadife üzerine yerleştirilmiştir. Camek  nların üstünde,

kabaca sıvanmış, bir cüzam hastasının yaralarla dolu yüzünü andıran kirli bir duvar yükselmektedir.

Pont-Neuf geçidi bir gezinti yeri değildir. Yoldan geçenler bir köşeyi dolaşmamak, yolu kısaltmak için saparlar buraya. Etraflarına bakınmadan hızlı hızlı yürüyen iş gücü sahibi insanlardır bunlar. Burada önlüklü çıraklar, öteberi götüren işçiler, koltuklarının altında paketlerle giden erkekler, kadınlar görülür. Bunlardan başka, ayaklarını sürüyerek geçen ihtiyarlara da rastlanır. Sonra, okul dönüşü buradan geçen gürültücü çocuk sürüleri, tahta altlı pabuçlarını takırdatarak koşuşurlar.

Bütün gün bu geçit gelip geçenlerin ayak sesleriyle çınlar durur. Kuru, sinir bozucu bir gürültüdür bu. Kimsenin durup konuştuğu görülmez, herkes koşarak işine gider, dükkânlara bir göz atan bile yoktur. Dükkâncılar, mucize kabilinden camekânlarının önünde duran biri olursa, umutla bakarlar ona.

Akşamleyin, bu geçidi, kaba, dört köşe üç havagazı feneri aydınlatır. Bu fenerlerden camlara soluk harelerle çevrili titrek bir ışık dökülür. O zaman geçit, insanın içine korku veren bir batakhane havasına bürünür; döşeme taşlarının üzerinde kocaman gölgeler uzar, sokaktan nemli esintiler gelir; üç ölü kandiliyle aydınlanan bir mağarayı andırır burası.

Dükkâncılar havagazı fenerlerinden gelen soluk aydınlıkla yetinirler, dükkânlarında yalnız abajurlu bir tek lamba yakarak bunu tezgâhlarının bir kenarına koyarlar. O zaman yoldan geçenler, gündüz bile gece gibi karanlık olan bu dükkânların içinde ne olduğunu görebilirler. Mukavvacının camekânında yaktığı iki lambanın sarı ışığı karanlığın içinde iki sarı delik açılmış gibi görünür. Öte yanda, bir fanusun ortasında yakılan bir mum sahte mücevher kutusuna yıldızlar serper. Satıcı kadın ellerini atkısının içine sokarak dolabının altında uyuklamaktadır.

Birkaç yıl önce bu satıcı kadının bulunduğu yerin karşısında, yeşile boyalı tahtalarının çatlaklarından rutubet sızan bir dükkân vardı. Bu dükkânın dar, uzun tabelasında siyah harflerle *Tuhafiyeci* kelimesi yazılmıştı. Kapı camlarından birinde de kırmızı harflerle bir kadın adı yazılıydı: *Thérèse Raquin*. Kapının sağ ve solundaki geniş camekânın içine mavi bir kâğıt döşenmişti. Gündüzleri, dışarıdan bakan biri oradaki şeyleri ancak alacakaranlık arasında görebilirdi.

Yanda biraz çamaşır eşyası vardı: parçası iki üç franga satılan dantel başlıklar, ipekli yakalar, kolluklar, örme yünlüler, çoraplar, askılar. Her biri sararmış, buruşmuş olan bu eşya tel çengellere asılmıştı. Böylece, camekânın ta yukarısından aşağısına kadar sarkan beyazımtırak paçavralar, belirsiz aydınlık içinde, pek kasvetli bir manzara meydana getiriyordu. Daha parlak bir beyazlıkta olan yeni başlıklar mavi kâğıt üzerinde çiğ bir leke gibi görünüyordu. Bir perde demiri üzerine asılmış renk renk çoraplar, soluk ipeklilerin üstünde, leke halinde göze çarpıyordu.

Öte yanda, daha dar bir camekânın içinde, karmakarışık bir halde, iri, yeşil yün yumakları, beyaz karton parçalarına dikilmiş siyah düğmeler, türlü renkte, boyutta kutular, mavımtırak kâğıt toplarının üzerine gerilmiş boncuklu saç fileleri, dar mukavvalara saplanmış iğneler, kanaviçe örnekleri, kurdeleler, beş altı yıldır öyle, rengi atmış olarak yığılı duruyordu. Bu toz, rutubet içindeki dolapta bütün renkler kirli bir kurşuniye dönüşmüştü.

Yazın, öğle vakti, güneş başka yerlerde sokakları, meydanları yakıp kavururken, öteki camekândaki başlıkların arkasından, bir genç kadının solgun, ciddi yüzü yandan görünürdü. Dükkânın alacakaranlığı içinde hayal meyal seçilirdi bu yüz. Basık bir alnın altında, ince, çekme* bir burun; soluk pembe,

* Çekme: Düzgün biçimli. -ed.

incecik dudaklar; sinirli küçücük çenenin altında tombulca, güzel bir gerdan. Kadının vücudu karanlıkta kaybolduğu için görünmezdi. Gür, koyu renk saç kümesinin altında bu soluk yüz daha belirgin olarak ortaya çıkıyordu. Bu yüzün solgunluğu içinde karanlık bir çukur gibi görünen kapkara gözler vardı. İşte orada, ıslak demir çubuktan yol yol paslanmış başlıkların arasında saatlerce kımıldamadan, sakın sakın otururdu bu kadın.

Akşamleyin, lamba yandığı zaman, dükkânın içi görülürdü. Dükkân ince uzundu. Bir ucunda küçük bir tezgâh, öteki ucunda da birinci kattaki odaya çıkan sarmal bir merdiven vardı. Duvarlarda camekânlar, dolaplar, yeşil kutular sıralanmıştı; ortada da dört iskemleyle bir masa vardı. Soğuk bir görünüşü vardı bu çıplak dükkânın. Mallar, paket yapılarak köşelere sıkıştırılmıştı, bir tuhafiyeci dükkânında görülmesi âdet olan canlı renklerin cümbüşünden eser yoktu burada.

Genel olarak, tezgâhın arkasında, o ciddi yüzlü genç kadının yanında gülümseyerek uyuklayan yaşlı bir kadın görünürdü. Altmışında vardı bu kadın. Ablak, durgun yüzü lambanın ışığında büsbütün soluklaşıyordu. Tezgâhın bir köşesinde tortop olarak oturan tekir bir kedi, kadının uyuklayışını seyreder gibi, gözünü ondan ayırmazdı.

Biraz daha ötede, otuz yaşlarında bir adam, iskemleye oturmuş, ya bir şeyler okurdu ya da genç kadınla konuşurdu. Ufak tefek, sıska, uyuşuk tavırlı bir adamdı bu. Soluk sarı saçları, seyrek sakalı, çilli yüzüyle hasta, şımarık bir çocuğu andırırdı.

Saat ona doğru yaşlı kadın uyanırdı. Dükkânı kapatırlar, bütün aile yatmaya çıkardı. Tekir kedi de tırabzanın her dişiğine sırtını bir kere süre süre sahiplerinin ardından gelirdi.

Yukarı katta üç oda vardı. Merdivenden, aynı zamanda oturma odası olarak kullanılan yemek salonuna çıkılırdı. Sol da duvardaki bir girintinin içinde bir çini soba vardı, karşıda

da bir büfe. Duvar diplerine sandalyeler sıralanmıştı. Odanın ortasında yuvarlak bir masa vardı. Dip taraftaki karanlık mutfak, salondan camlı bir bölmeyle ayrılmıştı. Yemek salonunun iki yanına da yatak odaları sıralanmıştı.

Yaşlı kadın, her akşam, oğluyla gelinini öptükten sonra, odasına çekilirdi. Kedi mutfaktaki bir iskemlenin üstünde uyur, karı koca da odalarına girerlerdi. Onların odalarında ikinci bir kapı vardı, bu kapı geçide giden merdivene açılırdı.

Sık sık nöbeti tutarak titreyen kocası yatağa uzanırken, kadın panjurları kapatmak için pencerenin kanatlarını açardı. Bir süre orada durarak kaba sıvalı, yüksek, kara duvara dalgın dalgın bakar, sonra boş verir gibi bir ilgisizlikle yatağa girerdi.

2

MADAM Raquin, Vernon'lu eski bir tuhafiyeciydi. Ömrünün yirmi beş yıla yakın bir zamanını bu şehirdeki küçük dükkânda geçirmişti. Kocasının ölümünden birkaç yıl sonra, bıkkınlık getirerek mallarını sattı. Bu satıştan elde ettiği paraya biriktirdiğini de katınca, eline kırk bin franklık bir sermaye geçmiş, bunu bir işe yatırarak iki bin franklık gelir sağlamıştı. Bu para ona rahat rahat yeterdi. Dünyanın zevklerinden, tasalarından uzak, bir manastır hayatı yaşıyor, sessiz sedasız, halinden memnun, geçinip gidiyordu.

Dört yüz frank kira ile bir ev tutmuştu. Bu evin bahçesi Seine kıyısına kadar uzanıyordu. Bu kapanık, ıssız evde az çok bir manastır havası vardı. Geniş çayırklar ortasındaki bu eve dar bir keçi yolundan gidilirdi. Evin pencereleri ırmağa, o yandaki ıssız kıyılara bakıyordu. Kadıncağz bu sessizlik içinde, oğlu Camille'le yeğeni Thérèse arasında tatlı bir ömür sürmekteydi.

O zamanlar Camille yirmi yaşındaydı. Annesi küçük bir çocuk gibi şımartıyordu onu. Çocukluğunu ıstıraplı hasta-

lıklarla geçirmişti. Kadın, ölümün pençesinden kurtardığı oğlunun üstüne titriyordu. Çocuğun yakalanmadığı hastalık kalmamıştı, ateşler içinde çırpınır dururdu yavrucak. Madam Raquin tam on beş yıl, birbiri ardından gelen bu hastalıklarla boğuşarak oğlunu büyüttü. Bu derterli sabrı, bakımı, sonsuz sevgisiyle yenebilmişti.

Camille ölümden kurtulmuştu ama gene de sık sık nöbete tutuluyor, sancılar içinde kıvranıyordu. Büyümesi duraklamış, sıska, çelimsiz kalmıştı. Biraz hareket etse, sıskacık kolları, bacakları yorgunluktan kopacak gibi olurdu. Annesi onu, bu zayıf halini görerek, büsbütün seviyordu. Çocuğunun soluk yüzüne bakarken, onu belki on kere ölümden kurtardığını düşünerek, bir zafer sevinci de duyuyordu.

Hastalığın biraz soluk aldırıldığı seyrek zamanlarda çocuk Vernon'daki bir ticaret okuluna gitmişti. Okuyup yazma, hesap öğrendi. Bilgisi dört işlemle üstünkörü bir dilbilgisinden ibaretti. Daha sonraları yazı yazma, muhasebe defteri tutma dersleri aldı. Oğlunu liseye göndermesini söyledikleri zaman Madam Raquin korkudan titredi; kendisinden uzakta olursa oğlu ölür sanıyordu. Ona göre, kitaplar öldürürdü biricik evladını. Camille böylece cahil kaldı, cahilliği de zayıflığına yeni bir zayıflık kattı.

On sekiz yaşına geldiği zaman annesinin ılık sevgisi içinde, işsizlikten, can sıkıntısından patlayacak gibi olmuştu. Bir kumaş tüccarının yanına kâtip olarak girdi, ayda altmış frank kazanıyordu. Ruhu huzursuz olduğu için aylıklık onu büsbütün bunaltmıştı. Şimdi sabahtan akşama kadar faturaların üstüne eğilerek, rakamları heceleye heceleye hesap yaparak, iki büküm çalışmakla geçen memurluk hayatında kendini daha rahat hissediyordu. Akşamları, yorgunluktan bitkin, boş kafayla eve dönünce, içine yuvarlandığı sersemliğin hazzını derinden duyuyordu.

Kumaş tüccarının yanına girebilmek için annesiyle çekişmesi gerekmişti. Annesi her türlü kazadan, beladan korumak için onu sarıp sarmalayarak dizinin dibinden ayırmak istemiyordu. Ama delikanlı baskın çıktı, başka çocukların oyuncak istemesi gibi, ille de çalışacağım diye tutturdu. Bir ödev duygusuyla değil, içinden geldiği, canı sıkıldığı için istiyordu bunu. Annesinin sevip okşamaları, aşırı şefkati onu nefesine düşkün bir insan yapmıştı. Kendisine acıyıp sevenleri o da sevdiğini sanıyordu ama gerçekte herkesten ayrı yaşıyor, rahatından başka bir şeyle ilgilenmiyor, mümkün olan her yola başvurarak, keyfini yerine getirmekten başka bir şey düşünmüyordu.

Camille annesinin bu kadar üstüne düşmesinden bunalınca, kendisini ihlamurlardan, şuruplardan kurtaran saçma bir işe girmek ona büyük bir zevk vermişti. Akşamları, işten dönmünce, dayısının kızı Thérèse'le Seine kıyısına giderlerdi.

Thérèse on sekizine basmak üzereydi. On altı yıl kadar önce Madam Raquin'in manifaturacılık yaptığı sıralarda, kardeşi Yüzbaşı Degans bir gün kucağında küçük bir kız çocuğuyla geldi. Cezayir'den geliyordu. Gülerek:

"İşte, halası, yeğenini getirdim sana," dedi. "Annesi öldü. Ne yapacağımı şaşırdım bu çocuğu. Sana getirdim."

Tuhafiyeci kadın çocuğu kucağına aldı, sevip okşadı, pembe yanaklarını öptü. Degans, Vernon'da bir hafta kaldı. Ablası, kendisine bıraktığı küçük kız hakkında pek bir şey sormamıştı ona. Öğrendiği kadarıyla, bu sevimli kızcağız Oran'da doğmuştu, anası çok güzel bir yerli kadındı.

Yüzbaşı, Vernon'dan ayrılmadan bir saat önce, kızı nüfusunun geçirtti; böylece Thérèse'i kızı olarak tanımış, ona soyadını vermiş oluyordu. Bundan sonra çıkıp gitti, onu bir daha da gören olmadı. Birkaç yıl sonra Afrika'da vurulup öldüğü duyuldu.

Thérèse, Camille’le bir yatakta, halasının sıcak şefkati içinde yetişti. Çok sağlam yapılı bir çocuk olduğu halde, sıskaymış gibi büyütüldü; halasının oğluna verilen ilaçlar ona da içirildi, küçük hastanın yattığı sıcak odadan dışarı çıkarılmadı. Saatlerce ocağın karşısında büzülüp oturarak, gözünü kırpmadan, yanan ateşi seyre daldardı.

Sapasağlamken hasta gibi büyütülen kız, zamanla içine kapandı, alçak sesle konuşmayı, gürültüsüzce yürümeyi, sessizce bir iskemleye oturup saatlerce boş gözlerle bir noktaya dalıp gitmeyi huy edindi. Yalnız, her kolunu kımıldatışında, her adım atışında bir kedi çevikliği hissediliyor, gevşek vücudunda uyuklayan gizli bir ihtirasın için için kaynadığı seziliyordu.

Bir gün, Camille fenalık geçirerek yere yıkılmıştı. Thérèse onu kucakladığı gibi eve götürdü. Bunu öyle büyük bir kuvvetle yapmıştı ki yüzü alev alev olmuştu. Thérèse’in yaşadığı kapalı hayat, uymak zorunda kaldığı baskı, onun zayıf, ama sağlam vücudunu çökertememişti; yalnız, benzi soluklaşmıştı, alacakaranlık içinde hemen hemen çirkin görünürdü. Kimi zaman pencerenin önüne giderek, çatılarına güneşin yaldızlı ışınları serpilen evleri seyredirdi.

Madam Raquin dükkânını satıp da su kıyısındaki bu küçük eve çekilince, Thérèse derin bir sevinç duymuştu. Halası sık sık “Gürültü etme, rahat dur” dediği için, yaradılışının bütün o ateşli taraflarını dikkatle gizlemişti. Son derece soğukkanlı bir kızdı, sakın görünüşünün altında her an parlamaya hazır, coşkun bir mizacı vardı. Kendini hep halasının oğlunun odasında, hasta bir çocuğun yanında sanıyordu. Üstüne yavaş konuşan, ağır hareket eden, durgun, sessiz yaşlı bir kadın hali gelmişti. Şimdi bahçeyi, berrak suyu, ta ufka kadar uzanan yemyeşil kıyıları görünce, içinden alabildiğine koşmak, sesinin bütün kuvvetiyle haykırmak geldi. Göğsünün içinde yüreğinin küt küt vuruşunu duydu ama yüzünde en küçük bir ürperme ol-

madı; yalnız halası, “Yeni ev hoşuna gitti mi?” diye sorduğu zaman gülümsedi.

Artık daha iyi bir hayat başlamıştı onun için. Davranışları gene eskisi gibi yumuşaktı, yüzünde hep o eski sükûnet, kayıtsızlık vardı, hasta yatağında büyütülmüş çocuk hali devam ediyordu; ama içinde ateşli, taşkın bir hayat kaynıyordu. Yalnız başına suyun kıyısına gittiği zamanlar, otların üstüne yüzükoyun uzanıp her an sıçramaya hazır bir hayvan gibi geriniyor, büyüyen kara gözleriyle doya doya etrafı seyreliyordu. Güneşte yanıp kavruluyor, parmaklarını büyük bir mutlulukla top-rağa daldırarak saatlerce kalıyordu orada. Çılgınca hülyalara kaptırıyordu kendini. Suya meydan okurcasına bakıyor, sonra birden taşıp üstüne saldırırmış sanarak bütün vücudu geriliyor, savunmaya hazırlanıyor, sularla nasıl başa çıkabileceğini düşünmeye başlıyordu.

Böyle akşamlarda, Thérèse, içi rahatlamış olarak, halasının yanında oturup dikiş dikerdi. Abajurdan dökülen hafif ışıktayüzü uyuklar gibi görünürdü. Bir koltuğa gömülen Camille de gündüzki hesaplarını düşünür dururdu. Bu sessiz odanın sükûnetini yalnız zaman zaman alçak sesle söylenen bir kelime bozardı.

Madam Raquin çocuklarını şefkatle seyrederdi. Onları birbirleriyle evlendirmeye karar vermişti. Oğluna hep hasta gözüyle bakıyor, bir gün ölünce onu yalnız bırakacağını düşünerek dertleniyordu. Thérèse’e güveniyor, bu kızın oğlu için çok uyanık bir hastabakıcı olacağını düşünüyordu. Sessiz, sakin, vefalı yeğenine büyük bir güven besliyordu içinde. Onu denemişti, oğluna kol kanat gereceğine inanıyordu. Bu evliliğe olmuş bitmiş gözüyle bakılabilirdi.

Çocuklar da bir gün birbirleriyle evleneceklerini biliyorlardı. Bu düşünceyle büyüdükleri için, bu onlara çok doğal geliyordu. Aile içinde bu birleşmeye zorunlu, önüne geçilmez bir

şey gözüyle bakılıyordu. Madam Raquin, “Thérèse’in yirmi bir yaşına girmesini bekliyoruz” demişti. Şimdi ikisi de sabırla, heyecanla, üzüntüsüz bekliyorlardı.

Camille hastalık yüzünden kansız kaldığı için ilk gençlik çağının şiddetli isteklerini duymuyordu. Dayısının kızının yanında çocuk kalmıştı, tıpkı annesini öper gibi, hiçbir heyecan duymadan öperdi onu. Thérèse’i kendisine yakınlık gösteren, eli değdikçe de ıhlamur pişiren candan bir arkadaş sayıyordu. Oynarken, ona sarıldığı zamanlar, bir oğlan çocuğuna sarılmış gibi, vücudunda en küçük bir ürperti bile duymazdı. Genç kızın sinirli sinirli titreyen ateşli dudaklarını öpmeyi hiçbir zaman aklından geçirmemişti.

Thérèse de soğuk, ilgisiz görünüyordu. Zaman zaman gözlerini Camille’e çevirir, dakikalarca büyük bir sükûnetle bakardı. O zaman yalnız dudaklarında belirsiz bir kımıldanma meydana gelirdi. Yenilmez bir iradeyle daima sakın görünen bu yüzden bir şey okumak mümkün değildi. Evlenmesinden söz açıldığı zaman ciddileşir, halasının bütün söylediklerini kabul ettiğini başını sallayarak anlatırdı. Camille uyuklardı bu sırada.

Yazın, akşamları iki genç birlikte suyun kıyısına giderlerdi. Annesinin durmadan üstüne titreyişi Camille’i sinirlendiriyordu. Zaman zaman kafa tutuyor, annesinin öğürtü veren tatlı sözlerinden kaçıyor, kendini hasta edinceye kadar koşup oynuyordu. Böyle zamanlarda Thérèse’i kışkırtarak güreş ediyor, onunla birlikte yerlerde yuvarlanıyordu.

Bir gün genç kızı itip yere düşürdü. Thérèse bir yabani hayvan çevikliğiyle bir sıçrayışta kalktı, yüzü al al, gözlerinden kıvılcımlar saçılarak, Camille’in üstüne atıldı. Oğlan korkusundan yere çöküvermişti.

Aylar, yıllar geçti. Evlenme için kararlaştırılan gün geldi. Madam Raquin, Thérèse’i bir kenara çekip anasının, babasının kim olduklarını anlattı, nasıl dünyaya geldiğini söyledi. Genç

kız halasını dinledikten sonra tek kelime söylemeden onun boynuna sarıldı.

O akşam, Thérèse merdivenin solundaki kendi odasına girecek yerde, sağdaki Camille'in odasına girdi. Hayatında meydana gelen bütün değişiklik bundan ibaretti.

Ertesi sabah, genç evliler aşağıya indikleri zaman, Camille'in üstünde gene o her zamanki hastalıklı uyuşukluğu, o hiç sarsılmayan bencil sükûneti vardı. Thérèse de gene öyle yumuşak bir kayıtsızlık içinde görünüyordu, ciddi yüzünde ürkütücü bir sakinlik vardı.

3

CAMILLE, evlenişinden bir hafta sonra, annesine Vernon'dan ayrılıp Paris'te yaşamak istediğini kesin olarak söyledi. Madam Raquin küplere bindi:

“Ben burada yaşayışımı düzene soktum, hiçbir değişiklik yapmak istemem!” diye bağırdı.

Oğlu bir sinir buhranına tutulmuştu:

“Dediğimi yapmazsan hasta olurum!” diye tutturdu. “Senin hiçbir isteğine karşı durmadım. Dayımın kızıyla evlendim, verdiğin bütün ilaçları yuttum. Kırk yılda bir, bir şey isteyecek oldum. Bunu kabul etmelisin. Ay sonunda gideceğiz.”

Geceleri Madam Raquin'in gözüne uyku girmiyordu. Oğlunun kararı hayatını altüst edecekti. Nasıl yeni bir hayat kuracağını düşünüp duruyordu.

Kadıncağz yavaş yavaş sakinleşti. Yeni evlilerin çocukları olabileceğini, o zaman eldeki paranın yetmeyeceğini düşündü. Para kazanmak, bunun için yeniden ticarete başlamak gerekiyordu. Thérèse'e kazançlı bir iş sağlamalıydı. Ertesi gün, Paris'e gitme fikrine ısınmıştı, yeni yaşamları için tasarılar kurmaya başladı. Öğleyn sofrada çok keyifliydi.

“Bakın ne yaparız,” diyordu, “yarın ben Paris’e giderim, küçük bir tuhafiyeci dükkânı ararım, sonra gidip oraya yerleşiriz. Thérèse’le ben iğne iplik satarız, geçinir gideriz böylece. Sen de Camille, canın ne isterse onu yaparsın. Açık havada, güneşte gezer dolaşırsın ya da bir işe girersin.”

Delikanlı buna:

“İşe girerim,” diye karşılık verdi.

İşin aslı şuydu ki, Camille Paris’e gitmeyi budalaca bir hevese kapılarak istemişti. Büyük bir dairede memur olmak istiyordu. Kendisini büyük bir kalemde, siyah kolluklar takmış, kulağının arkasında kalem, gözünün önüne getirince sevincinden kabına sığmıyordu.

Thérèse’e danışmadılar. O hep öyle büyük bir uysallık göstermişti ki halasıyla kocası düşüncesini öğrenmeyi gerekli bulmamışlardı. Hiçbir sitemde, şikâyetle bulunmadan onların gittiği yere gidiyor, onların yaptıklarını yapıyor, yer değiştirdiğinin farkında bile değilmiş gibi görünüyordu.

Madam Raquin, Paris’e gelince doğru Pont-Neuf geçidine gitti. Vernon’daki ahbablarından hiç evlenmemiş yaşlı bir hanım burada tuhafiyecilik yapan bir akrabasının dükkânını devretmek istediğini söyleyerek adresini vermişti. Eskiden tuhafiyecilik etmiş olan Madam Raquin bu dükkânı küçük, karanlık bulmuştu, ama Paris’te dolaşınca sokakların gürültüsünden, vitrinlerin lüksünden o kadar ürkmüştü ki eski, sakın dükkânını hatırlatan bu dükkâncık gözüne pek şirin göründü. Burada kendini taşradaymış gibi hissederek içi rahat etti. Sevgili yavruları bu gözlerden uzak köşede mutlu bir ömür sürecektlerdi. İşin devri için istedikleri para da uygun olduğundan kararını verdi, iki bin franga satın aldı. Dört bin frank birikmiş parasından da bir yıllık kirayı verdi. “Camille’in aylığıyla, tuhafiyecilikten gelecek para günlük masrafları karşılar,” diye

düşünüyordu. Böylece anaparaya dokunmayacak, bunu artırarak torunlarına bırakacaktı.

Vernon'a sevinç içinde döndü. Paris'in göbeğinde inci gibi bir yer, güzel bir köşe bulduğunu söyledi. Akşamları konuşurlarken o rutubetli, karanlık dükkânı ballandıra ballandıra anlatarak bir saray haline getirmişti. Hayalinde burayı süsleyerek, geniş, ferah, kullanışlı, daha bir sürü üstünlükleri olan bir yer gibi görmeye başlamıştı.

"Ah, Thérèse'ciğim," diyordu, "göreceksin ne kadar mutlu olacağız o köşecikte! Yukarıda üç güzel odası var... Sonra, geçit o kadar kalabalık ki! Vitrinlerimizi güzelce süsleriz... Görürsün, canımız hiç sıkılmayacak orada."

Yerinde duramıyordu. Bütün o eski tüccar damarı kabarmıştı, şimdiden Thérèse'e alım satım işleri, esnaflık hileleri üzerine öğütler vermeye başlamıştı. En sonunda aile ırmak kıyısındaki küçük evden ayrıldı, aynı gün akşamüstü Pont-Neuf geçidine yerleştiler.

Bundan sonraki ömrünü geçireceği dükkâna adım attığı zaman Thérèse, balçıklı bir mezar çukuruna girmiş gibi oldu. Midesi bulandı, korkuyla ürperdi. O kirli, rutubetli geçide baktı, mağazanın içini dolaştı, birinci kata çıktı, odaları birer birer gezdi. Bu çırpıplak, yıkık dökük, ıssız odaların korkunç bir manzarası vardı. Genç kadın ne bir hareket yapabildi, ne bir şey söyleyebildi. Donmuş kalmıştı. Halasıyla kocası aşağıya indikleri zaman bir sandığın üstüne ilişti; elleri büzülmüş, boğazına hıçkırıklar tıkanmıştı, ama ağlayamıyordu.

Yaşlı Madam Raquin, gerçek karşısında sıkılmış, kurduğu hülyalardan utanmıştı. Yalnız, yeni yerini savunmaktan da geri kalmıyordu. Oranın her kusurunu hoş gösterecek bir bahane buluyordu. İçerisinin karanlık oluşunun nedeni olarak havanın kapalı oluşunu ileri sürüyor, bir kere yerler süpürülünce her şeyin düzene gireceğini söylüyordu.

Camille odaları gezdikten sonra:

“Adam sen de, pekâlâ bir yer burası!” dedi. “Kaldı ki buraya ancak akşamları çıkacağız. Ben saat beşten önce dönmem, siz ikiniz de beraber olacağınız için canınız sıkılmaz.”

Çalışacağı dairenin ılık havasına güvenmeseydi, genç adam böyle bir tavan arasında yatmaya asla razı olmazdı. Dairesinde bütün gün sıcakta oturacağını, akşamları da erkenden yatacağını söylüyordu.

Bütün bir hafta geçtiği halde dükkânın da, odaların içi de karmakarışık. Daha ilk günden, Thérèse tezgâhın arkasına geçip oturdu, bir daha da yerinden kıımıldamadı. Halası onun böyle çökmüş haline şaşmıştı; genç kadının evini süsleyeceğini, pencerelere saksılar koyacağını, yeni duvarkâğıdı, yeni perdeler, halılar isteyeceğini ummuştum. Yaşlı kadın, “Şurayı şöyle yapsak, burayı böyle süslesek...” diyecek olsa, yeğeni sakince “Neye yarar ki!” diyordu. “Böyle çok rahatız, lükse ihtiyacımız yok.”

Odaları yerleştirme, dükkânı düzene sokma işi Madam Raquin’e düştü. Thérèse onun böyle boyuna etrafında dönenip durmasından sinirlenmişti. Bir hizmetçi tutarak halasını gelip yanı başına oturmaya zorladı.

Camille bir ay geçtiği halde iş bulamamıştı. Dükkâna mümkün olduğu kadar az geliyor, bütün gün sokaklarda dolaşıyordu. Öylesine canı sıkılıyordu ki Vernon’a dönmekten söz etmeye başlamıştı. En sonunda, Orléans demiryolları idaresinde yüz frank aylıklı bir iş buldu. Dileği yerine gelmişti.

Sabahları saat sekizde evden çıkıyordu. Guénégaud Sokağı’ndan aşağı rıhtıma iniyor, buradan, elleri cebinde, Seine boyunca, üniversiteden Botanik Bahçesi’ne doğru geliyordu. Günde iki kere yaptığı bu uzun yürüyüş hiç sıkılmıyordu onu. Irmağın kıyısında durup suyun akışını, odun yüklü mavna-

ların geçişini seyrediyordu. Hiçbir şey düşündüğü yoktu. Sık sık Notre-Dame'ın önünde duruyor, o sıralarda tamir edilen bu büyük kilisenin etrafını çeviren iskelelere bakıyordu. Neden olduğunu bilmiyordu ama bu koca koca kalaslar eğlendiriyordu onu.

Sonra, geçerken Port-aux-Vins'e* bir göz atar, gardan gelen arabaları sayardı. Akşamüstü, sersemlemiş bir halde, kafasında dairede anlatılan bazı saçma sapan hikâyelerle, Botanik Bahçesi'nden geçer, acelesi yoksa hayvanat bahçesine girerek ayıları seyrederdi. Burada, hendeğin yanında durarak, yarım saat kadar kalırdı. Bu kocaman hayvanların hareketleri hoşuna gidiyordu. Ağzı yarı açık, gözlerini kocaman açarak, onları seyretmekten budalaca bir zevk alırdı. Sonra, gelip geçenlere, arabalara, mağazalara bakınarak, ayağını sürüye sürüye eve dönerdi.

Eve gelir gelmez hemen yemeğe oturur, sonra okumaya koyulurdu. Buffon'un kitaplarından almıştı. Böyle kitaplar canını sıktığı halde, her akşam yirmi otuz sayfa okuyordu. Bundan başka, on kuruşa kirayla aldığı Thiers'nin *Konsüllüğün ve İmparatorluğun Tarihi*'ni, Lamartine'in *Jirondenler Tarihi*'ni de okumaktaydı. Halk için yazılmış bilimsel kitaplar da okurdu. Kendini yetiştirdiğini sanıyordu böylece. Kimi zaman karısını da bazı sayfaları, bazı hikâyeleri dinlemeye zorlardı. Thérèse'in yatıncaya kadar eline bir kitap almadan düşüncelere dalarak susup oturmasına pek şaşıyor, karısının zekâsının kıt olduğuna hükmediyordu.

Thérèse kitaplardan hemen kurtulmaya bakıyordu. Gözlerini bir noktaya dikerek hayal kurmak, kendini gelişigüzel düşüncelere bırakarak aylak oturmak daha çok hoşuna gidiyordu. Kaldı ki yumuşak başlı, sakın huylu bir insandı; halasıyla ko-

19. yüzyılda şarap halinin bulunduğu rıhtım. Bugünkü adı Saint-Bernard rıhtımıdır. -ed.

casının isteklerine büyük bir fedakârlıkla, güler yüzle boyun eğmekten başka bir isteği yoktu.

Dükkânın işleri şöyle böyle gidiyordu işte. Her ayın kazancı birdi. Müşterileri o mahalledeki kadın işçilerdi. Her beş dakikada bir, bir genç kız gelip birkaç meteliklik alışveriş ederdi. Thérèse müşterileri hep aynı sözlerle, otomatik bir gülümseyişle karşılıyordu. Madam Raquin daha tatlı davranır, diller dökerdi. İşin doğrusu şuydu ki, müşterileri dükkâna bağlayan daha çok bu yaşlı kadındı.

Üç yıl boyunca günler hep böyle, birbirinin aynı geçip gitti. Camille bir kerecik bile dairesine gitmemezlik etmedi. Annesiyle karısı dükkândan dışarı pek az çıkıyorlardı. Rutubetli bir karanlık, ezici, kasvetli bir sessizlik içinde yaşayan Thérèse, hayatın gözlerinin önünden dümdüz akıp gidişine ilgisizce bakıyordu. Her akşam soğuk bir yataktan, her sabah bomboş bir günden başka bir şey getirmiyordu bu hayat ona.

4

HER perşembe Raquin'lerin kabul günüydü. O akşam yemek salonundaki büyük lamba yakılır, çay için ateşin üstüne su konurdu. Çok önemli bir olaydı bu. O gün öteki günlerden keskin çizgilerle ayrılıyordu. Ailenin hayatında bir zengin çevresinde çılgınca geçen bir hovardalık âlemi gibi bir şeydi bu. O gece saat on birde yatarlardı.

Madam Raquin Paris'te eski ahbablarından polis komiseri Michaud'ya rastlamıştı. Yirmi yıl Vernon'da hizmet etmişti bu adam. Tuhafiyeci kadınla bir evde oturmuşlardı. Çok sıkı fıkı bir dostluk kurulmuştu aralarında. Kadın ticareti bırakıp da ırmak kıyısındaki eve geçince birbirlerini daha seyrek görür olmuşlardı. Michaud birkaç ay sonra Vernon'dan ayrılmış, Paris'e gelip Seine Sokağı'na yerleşerek bin beş yüz franklık emekli ma-

aşıyla rahat bir ömür sürmeye başlamıştı. Yağmurlu bir günde eski ahbabına rastladı, o akşam Raquin'lere yemeğe geldi.

Böylece perşembe günü Raquin'lerin kabul günü oldu. Eski polis komiseri her hafta hiç aksatmadan geliyordu. Derken, bir gün oğlu Olivier'yi de getirdi. Kuru, sıska, otuz yaşlarında bir genç adamdı bu. Ufak tefek, ağırkanlı, hastalıklı bir kadınla evlenmişti. Polis müdürlüğünde üç bin frank maaşlı bir kıdemli kâtipti. Camille onun bu durumunu fena halde kıskanmıştı. Thérèse de daha ilk günden, kupkuru sıska gövdesiyle, zavallı hastalıklı karısıyla geçitteki dükkâna şeref verdiğini sanan bu adamdan hiç hoşlanmamıştı.

Camille de bir misafir getirdi. Bu, Orléans demiryollarında çalışan yaşlı bir memurdu. Grivet adındaki bu adamın yirmi yıllık hizmeti vardı, maaşı da iki bin yüz franktı. Daire şefi olduğu için her gün öteki memurlara o iş dağıtırdı. Camille ona karşı oldukça saygı gösteriyordu. "Bir gün ölecek elbet bu Grivet, on yıl çalıştıktan sonra yerine ben geçerim," diye hayal kuruyordu.

Grivet, Madam Raquin'in konukseverliğinden pek memnun kalarak her perşembe gelmeye başlamıştı. Altı ay sonra, perşembe misafirliği onun için bir ödev halini almıştı. Her sabah görevine gittiği gibi şimdi de aynı mekanik biçimde, âdeta bir hayvan içgüdüleriyle Pont-Neuf geçidine geliyordu.

Artık çok tatlı geçmeye başlamıştı bu toplantılar. Saat yedide Madam Raquin ateşi yakıyor, lambayı masanın ortasına yerleştiriyor, yanına da domino kutusunu koyuyordu, büfenin üstünde duran çay takımını da silip hazırlıyordu. Tam saat sekizde, biri Seine Sokağı'ndan, diğeri Mazarine Sokağı'ndan gelen ihtiyar Michaud ile Grivet dükkânın önünde karşılaşırlardı. Onlar içeri girince bütün aile yukarı çıkar, masaya oturarak Olivier Michaud ile karısını beklerlerdi. Bütün misafirler gelince Madam Raquin çayları koyar, Camille domino

kutusunu muşambanın üstüne boşaltır, herkes kendini oyuna verirdi. Dominoların tıkırtısından başka ses duyulmaz olurdu artık. Her oyunun sonunda iki üç dakika kadar bir çekişme olur, sonra arada bir kuru bir sesle bozulan yavan bir sessizlik çökerdi gene.

Thérèse, Camille'i sinirlendiren bir isteksizlikle oynardı. François'ı –Madam Raquin'in Vernon'dan getirdiği iri kedi-yi- kucağına oturtur, bir eliyle onu okşarken, öteki eliyle de dominoları sürerdi. Perşembe toplantıları bir işkenceydi onun için. Çok kere rahatsızlığını, başının ağrıdığını bahane ederek domino oyunlarına katılmaz, uyuklayarak otururdu. Dirseğini masanın ucuna dayar, yüzünü de avucuna yaslayarak, lambanın sarımtırak, sisli aydınlığında halasıyla kocasının misafirlerini dalgın dalgın seyrederdi.

Bütün bu suratlar çileden çıkarıyordu onu. Gözlerini derin, gizli bir nefretle birinden ötekine gezdirirdi. Michaud'nun solgun, yer yer kırmızı lekelerle kaplı yüzünde çocuklaşmış bir yaşlılık belirtileri vardı; Grivet dar, uzun kafalı, yuvarlak gözlü, ince dudaklı bir aptaldı; fırlak kemikli Olivier'nin o iri kafası sıska, gülünç vücuduna ağır geliyor gibiydi; karısı Suzanne'a gelince, soluk benizli, bulanık bakışlı, kansızlıktan dudakları solmuş, sarkık yanaklı bir kadındı.

Thérèse bir arada kapanıp kaldığı bu gülünç, iç sıkıcı yaratıklar arasında tek bir canlı varlık, tek bir insan göremiyordu. Zaman zaman kendisini kukla gibi ipleri çekildikçe kımıldayan, kollarını, başlarını sallayan birtakım ölümlerle bir mahzene kapatılmış gibi görüyor, yemek salonunun ağır havası içinde boğulacak gibi oluyordu. Bu ürpertilerle dolu sessizlik, lambadan dökülen sarımtırak aydınlık gizli bir korkuyla, anlatılmaz bir bunalımla dolduruyordu içini.

Aşağıya, dükkânın kapısına, müşterilerin geldiği duyulsun diye bir çingirak konmuştu. Thérèse her sese kulak kabartı-

yor, ıngırak çalar almaz salondan kurtulduğu için büyük bir mutluluk duyarak hemen aşağıya koŐuyordu. Zaman kazanmak için işini sallana sallana yapıyor, d kk nda yalnız kalınca da tezg hın arkasında oturarak, Grivet ile Olivier'den biraz uzak kalmanın zevkini tadıyor, elinden geldiği kadar uzun zaman orada kalıyordu. D kk nın rutubetli havası ellerinin yanmasını azaltıyordu biraz. Böylece, her zamanki h lyalarına dalıp gidiyordu gene.

Yalnız, aşağıda uzun süre kalamıyordu. Camille karısının orada bulunmayışına kızıyor, insanın perşembe akşamı salonu bırakıp d kk nda oturmasına akıl erdiremiyordu bir türlü. Sonra kalkıp tırabzandan sarkarak, gözleriyle karısını arıyordu.

“E, ne yapıyorsun bakalım orada? Neden ıkmıyorsun yukarı?.. Grivet'nin korkunç talihi var bu akşam, durmadan kazanıyor!” diye bağırıyordu.

Genç kadın güçlükle yerinden kalkarak, Michaud'nun iğrenç bir gülümseyiŐiyle yayılan suratının karşısına oturuyordu gene. Saat on bire kadar iki büklüm oturuyor, etrafındaki kuklaları görmemek için gözlerini kuşağındaki François'dan ayırmıyordu.

5

BİR perşembe günü, daire dönüşü, Camille iriyarı bir gençle birlikte d kk ndan içeri girdi, bu geniş omuzlu delikanlıyı da ahbapça iterek içeri soktu.

“Bu beyi tanıdın mı?” diye sordu annesine.

Yaşlı tuhafiyeci kadın iriyarı delikanlıyı s zd , kim olduğunu hatırlamaya çalıştı ama bulamadı. Th r se bu sahneyi durgun bir tavırla seyrediyordu.

Camille:

“Nasıl tanımadın Laurent’ı!” dedi. “Hani şu Jeufosse’taki güzel buğday tarlalarının sahibi Laurent Baba’nın oğlu. Hatırlamadın mı? Okula birlikte giderdik, sabahları bize komşu oturan amcasının evinden çıkınca uğrar beni alırdı, reçelli ek-mek verirdin ona.”

Madam Raquin birden küçük Laurent’ı hatırladı. İnanılmaz derecede değişmiş bulmuştu onu. Görmeyeli yirmi yıl olmuştu. Onu şaşırarak karşılamış olmasını unutturmak için hatıraları sayıp dökmeye, tatlı sözlerle gönlünü almaya çalıştı. Laurent oturdu, gülümseyerek, sakince etrafını gözden geçirmeye başladı. Sorularına berrak bir sesle karşılık veriyordu.

Camille:

“Bu maskaranın da on sekiz aydır Orléans demiryollarının garında memur olduğunu düşünebilir miydiniz?” dedi. “İşe bakın ki bu akşama kadar birbirimize rastlamadık. O kadar geniş, büyük yer ki bu idare!”

Genç adam bunları söylerken, böyle büyük bir makinenin küçük bir çarkı olmakla övünç duyarak, gözlerini açıp dudağını ısırılmıştı. Sonra başını sallayarak:

“Ooo! İş tıklarında onun!” dedi. “O okumuş, şimdiden bin beş yüz frank kazanıyor... Babası liseye göndermiş. Hukuku bitirip resim de öğrenmiş. Bu akşam bizde yemeğe kalırsın, değil mi Laurent?”

Laurent hiç nazlanmadan:

“Hayhay,” dedi.

Şapkasını çıkarıp dükkâna yerleşti. Madam Raquin de mutfığa koştu. O zamana kadar hiçbir şey söylememiş olan Thérèse, yeni geleni süzmeye başlamıştı. Ömründe böyle birini görmemişti. Bu iriyarı, kanlı canlı genç şaşırtmıştı onu. Adamın dar alnını, sık siyah saçlarını, dolgun yanaklarını, kırmızı dudaklarını, sağlık fışkıran, güzel, düzgün yüzünü hayranlıkla seyrediyordu. Gözleri bir ara boynuna takıldı:

Kısa, kalın, kuvvetliydi Laurent'ın boynu. Sonra Thérèse'in gözleri adamın dizlerinin üstünde duran kocaman ellerine daldı. Küt parmaklıydı bu eller, bir öküzü öldürecek kadar güçlü olmalıydı yumruğu.

Tam bir köy uşağıydı bu Laurent. Oldukça ağır hareketli, sırtı kamburcaydı; sakın, inatçı bir görünüşü vardı. Giysisinin içinden, gelişmiş, yuvarlak pazıları, kalın ve sıkı vücudu belli oluyordu. Şimdi Thérèse merakla süzüyordu onu. Ellerinden yüzüne giden gözleri, boğa boynunu andıran boynuna takıldığı zaman hafif bir ürperti geçirdi.

Camille arkadaşına kendisinin de kültürünü ilerlettiğini göstermek için Buffon ciltlerini, on kuruşa kirayla aldığı kitapları ortaya serdi. Sonra, birkaç saniyedir kendi kendine sorduğu bir soruya karşılık verir gibi:

“Karımı tanıdın herhalde?” dedi. “Vernon’da bizimle birlikte oynayan şu küçük kızı, dayımın kızını hatırlamıyor musun?”

Laurent, Thérèse’in yüzüne bakarak:

“Hanımefendiyi çok iyi hatırlıyorum,” dedi.

Genç kadın âdeta içine işleyen bu dik bakış karşısında rahatsızlık duyar gibi olmuştu. Zoraki bir gülümsemeyle Laurent’a da, kocasına da bir şeyler söyledi; sonra hemen halasının yanına gitti. Bir tuhaf olmuştu.

Sofraya oturdular. Daha çorba gelir gelmez Camille arkadaşıyla sohbete başlama gereğini duymuştu:

“Baban nasıl?” diye sordu.

Laurent:

“Bilmem,” dedi. “Aramız açık, beş yıldır mektuplaşmıyoruz.”

Camille bunu çok acayip bulmuştu:

“Allah allah!” dedi.

“Evet, mübarek adamın kendine göre düşünceleri var... Konu komşuyla hep davalı olduğu için ileride avukat olur da

davalarını kazanırım diye beni liseye verdi. Her ş yde çıkarını arar babam, saçma sapan davranışlarından bile bir şeyler elde etmeyi umar.”

Camille’in şaşkınlığı gittikçe artıyordu:

“Peki, sen avukat olmak istemiyor muydun?” diye sordu.

Arkadaşı gülerek:

“Doğrusu  yle...” dedi. “ ki yıl, babamın gönderdiği yıllık bin iki yüz frangı alabilmek için, fakültedeki derslere gider göründüm. Lise arkadaşlarımdan biriyle oturuyordum. Ressamdı bu  ocuk, ben de resim yapmaya ba ladım. Hoşuma gidiyordu, eğlenceli bir işti bu, yorucu değildi. Sabahtan akşama kadar cigara t tt r p çene  alıyorduk.”

Bütün Raquin’ler şaşkınlıkla dinliyordu onun bu sözlerini.

“Ne yazık ki bu böyle gitmedi,” diye devam etti Laurent. “Babam kendisine yalan söylediğimi anlayınca, her ay gönderdiği yüz frangı kesti, beni de kendisiyle tarla bellemek üzere yanına  a ırdı. Bunun  zerine, din  konulu tablolar yapmaya ba ladım. Ama para kazanamadım bu işten... Baktım ki açlıktan nalları dike e im, sanata boş verip bir memurluk aradım. Eh, günün birinde ölecek elbet bizim peder; hiçbir i  yapmadan yaşamak için bunu bekliyorum.”

Laurent sakin bir sesle konuşuyordu. Birkaç kelimeyle, ne yaradılışta bir yaratık olduğunu anlatıvermi ti. Zevkine d  k n, doymak bilmez, tembelin biriydi. Bu iriyarı genç adamın hiçbir i  yapmadan yan gelip oturmaktan, yiyip içip keyif  atmaktan başka bir düşüncesi yoktu. Yerinden bile kalkmadan, en ufak bir yorgunluk çekmeden, iyi yemek, iyi uyumak, ihtiyaçlarını rahat rahat doymak istiyordu.

Avukatlık gözünü korkutmuştu, köye gidip toprağı bellemek düşüncesi tüylerini  rpertiyordu. Tembel i i olduğunu sanarak resme vermişti kendini, fırça ona kolay kullanılabilen bir alet gibi görünüyordu. Sonra da, rahatça başarıya ula-

şacağını ummuştı. Kolay tarafından şehvet hırslarını tatmin edecek bir yaşayışa erecekti böylece. Güzel kadınlarla düşüp kalkacak, divanlara uzanıp yatacak, tıkabasa karnını doyurup kafayı çekecekti.

Bu rüya, babası para gönderdiği sürece devam etti. Ama ufukta yoksulluk görünmeye başlayınca, çoktan otuzuna basmış olan genç adamı bir düşüncedir aldı. İsteklerini yerine getirememekten ödü kopuyordu. En büyük sanat başarısı uğruna, bir gün bile açlığa katlanamazdı. Dediği gibi, o doymak bilmez hırslarını tatmin edemeyeceğini anladığı gün resme boş verdi. Pek kötü şeylerdi ilk denemeleri. O köylü gözü doğayı pek acemice, kirli görüyordu; iyi kurulmamış, biçimsiz, çamur gibi tablolarının eleştiriye dayanacak hali yoktu. Kaldı ki, sanatçı olarak da pek iddialı görünmüyordu. Elinden fırçayı atmak gerektiği zaman, öyle pek üzölmüş filan değildi.

Yalnız, o lise arkadaşının atölyesinden ayrıldığına gerçekten üzölmüştü. Beş altı yıl keyfince yan gelip yatmıştı bu geniş atölyede. Sonra, modellik eden kadınlardan ayrılmak da acı olmuştu onun için. Bu kadınlar, kesesinin durumuna göre, güleriyüz gösterirlerdi. Bu zevkli çevreden ayrılınca tatmin edilmemiş isteklerine yanıp tutuşmaya başlamıştı. Bununla birlikte memurluk rahat geliyordu. Kafasını işletmeden, günü gününe yaptığı bu işten hoşlanıyordu, yorulmuyordu da. Yalnız iki şey canını sıkmaktaydı: kadınsızlık ve tıkabasa yiyememek. On sekiz meteliklik lokanta yemeği bu fil gibi obur adamı doyurmuyordu.

Camille budalaca bir şaşkınlıkla Laurent'ın anlattıklarını dinlemişti. Ömründe bir şehvet heyecanıyla ürpermemiş olan bu hastalıklı, çelimsiz delikanlı, çocukça bir merakla, arkadaşının anlattığı atölye hayatını hayalinde canlandırmaya çalışıyordu. Çırçıplak soyunan o kadınlar gözünün önüne gelmişti.

“Demek böyle, senin önünde üstlerini çıkarıyorlardı bu kadınlar, öyle mi?” diye sordu.

“Evet, elbette.”

Laurent bunu gülümseyerek, Thérèse’in yüzüne bakarak söylemişti. Genç kadının benzi sapsarı oldu.

Camille çocuksu bir gülüşle:

“Acayip bir etki yaratmış olmalı bu senin üzerinde,” dedi. “Ben olsam sıkılırdım... İlk gün pek şaşırmışsındır sen de, öyle değil mi?”

Laurent koca elini açarak avucunun içine bakmaya başladı. Parmakları kımıldıyor, yanakları pençe pençe kızarıyordu. Kendi kendine konuşur gibi anlattı:

“İlk defa, olağan karşılamıştım sanıyorum bunu... Çok eğlenceli şey bu ressamlık, yalnız, para getirmiyor... Kızıl saçlı nefis bir modelim vardı benim. Ne sıkı vücuttu o, ne şahane göğüsler, ne geniş kalçalardı onlar!”

Laurent başını kaldırarak, karşısında konuşmadan, kımıldamadan oturan Thérèse’e baktı. Genç kadın alev alev yanan gözlerini ondan hiç ayırmıyordu. Mat siyah gözleri yüzünde iki dipsiz kuyu gibiydi, aralanan dudaklarından ağzının pembeliği görünüyordu. Kendi içine çekilmiş gibi, dalgın dalgın dinliyordu.

Laurent’ın gözleri Thérèse’den Camille’e kaymıştı. Eski ressam gülmemek için kendini zor tuttu. Sözlerini geniş, şehvetlice bir el hareketiyle tamamladı. Genç kadın bakışlarıyla izlemişti bunu.

Sofraya tatlı geldiği sırada, Madam Raquin bir müşteriye bakmak için bir ara aşağıya indi. Sofra kaldırıldıktan sonra, bir süredir dalgın duran Laurent, Camille’e döndü:

“Senin portreni yapmak isterdim,” dedi.

Madam Raquin’le oğlu pek sevinmişlerdi buna. Thérèse hiç ses çıkarmadı.

Laurent:

“Şimdi yaz mevsimindeyiz,” diyordu. “Daireden saat dörtte çıktığımıza göre, her akşam iki saat poz verirsen bana, bir haftada bitiririm.”

Camille’in yüzü sevinçten al al olmuştu:

“Tamam! Akşam yemeğini de bizimle yersin... Saçlarımı kıvırttırır, siyah ceketimi giyerim.”

Saat sekizi çaldı. Grivet ile Michaud içeri girdiler. Arkalarından da Olivier ile Suzanne geliyordu.

Camille arkadaşını misafirlere tanıttı. Grivet dudağını ısırdı. Maaşı çok çabuk yükseldi diye Laurent’a sinir oluyordu. Ayrıca aralarına yeni birinin girmesi de hoş olmuyordu. Raquin’lerin misafirleri yeni tanıdıkları adamı oldukça soğuk karşıladılar.

Laurent cana yakın bir çocuk gibi davrandı. Durumu sezerrek, hoşla gitmek, diğerlerini çabucak kendine ısındırmak için elinden geleni yaptı. Fıkralar anlattı, o taşkın neşesiyle misafirleri eğlendirdi, Grivet’ye bile sevdirdi kendini.

O akşam, Thérèse aşağıya inmeye kalkmadı. Hep yerinde oturarak domino oynadı, konuşmalara katıldı. Yalnız, Laurent’la göz göze gelmemeye dikkat ediyordu. Kaldı ki genç adamın onunla ilgilendiği yoktu hiç. Bu kanlı canlı delikanlının tok sesi, gürültülü kahkahaları, bedeninden yayılan keskin, kuvvetli koku genç kadının yüreğine çarpıntı vermiş, içinde âdeta bir sinir buhranı yaratmıştı.

6

O GÜNDEN sonra, Laurent hemen her akşam Raquin’lere geldi. Saint-Victor Sokağı’nda, Port-aux-Vins’in karşısında, dayalı döşeli küçük bir odada oturuyordu. Ayda on sekiz franga tuttuğu bu oda tavan arasındaydı, gökyüzüne açılan tek bir penceresi

vardı. Ancak altı metre kare kadar bir yerdi. Laurent bu izbe-ye elinden geldiği kadar geç dönüyordu. Camille'e rastlamadan önce, kahvede oturacak kadar parası olmadığı için, akşam yemeklerini yediği muhallebici dükkânında pinekledikten sonra, üç meteliğe bir konyaklı çay yuvarlayarak piposunu tütürürdü. Sonra ırmak kıyısını arşınlayarak, hava ılıksa banklarda bir süre oturarak, ağır ağır Saint-Victor Sokağı'na dönerdi.

Pont-Neuf geçidindeki dükkân sevimli bir dinlenme yeri olmuştu onun için. Bu sıcak, rahat çevrede, iyi bir dostluk havası içinde gülüp söyleyerek, hoşça zaman geçirmektedir. Madam Raquin'in nefis çayı muhallebicideki konyaklı çayı aratmıyordu. Böylece, her akşam üç metelik de kazanmış oluyordu. Saat ona kadar, kendi evindeymiş gibi, gevşeyerek oturuyor, Camille'in dükkânı kapamasına yardım ettikten sonra çekilip gidiyordu.

Bir akşam resim sehпасıyla boya kutusunu da getirdi. Ertesi gün Camille'in portresine başlayacaktı. Bir tuval alındı, büyük bir titizlikle bütün hazırlıklar tamamlandı. En sonunda ressam, karı kocanın yatak odasında işe başladı. Oranın daha aydınlık olduğunu söylüyordu.

Başın resmini çizmek üç gün almıştı. Laurent füzeni tuvalin üzerinde dikkatle gezdiriyor, hafif hafif dokunduruyordu. Yaptığı cansız, kuru resim acayip şekilde primitif ressamların eserlerini hatırlatıyordu. Camille'in yüzü, ünlü bir tabloyu kopya eden bir öğrenci gibi özene bezene, tıpatıp benzetmek amacıyla çizilince, asık suratlı bir tip çıkmıştı ortaya. Dördüncü gün, Laurent paletine azar azar birkaç renk boya koyduktan sonra fırçanın ucuyla sürmeye başladı. Tuvalin üstüne küçük küçük lekeler halinde noktalar konuruyor, kurşunkalemle çalışıyormuş gibi sık, ince taramalar çiziyordu.

Her günkü çalışmanın sonunda Madam Raquin'le oğlu coşkun bir sevince kapılmaktaydı. Laurent biraz sabretmek ge-

rektiğini, resmin Camille'e ne kadar benzediğini göreceklerini söylüyordu.

Resme başlandığı günden beri, Thérèse atölye haline giren odadan ayrılmaz olmuştu. Halasını tezgâhta yalnız bırakarak, en küçük bir bahaneyle yukarıya çıkıyor, Laurent'ın resim yapışını seyre dalıyordu.

Hep öyle ciddi, sıkkın, her zamankinden daha soluk yüzlü, daha sessiz, gözleriyle fırçanın gidip gelişini izliyordu. Yalnız, bu iş onu pek de eğlendirmiş gibi görünmüyordu. Buraya onu sanki bir kuvvet çekiyor, geldikten sonra da mıhlanmış gibi ayrılamıyordu. Laurent zaman zaman ona doğru dönerek gülümüyor, resmi beğenip beğenmediğini soruyordu. Thérèse bir iki kelimeyle karşılık verdikten sonra gene ürpererek, o kendinden geçmiş haliyle, kımıldamadan, konuşmadan oturuyordu.

Laurent gece Saint-Victor Sokağı'ndaki odasının yolunu tutarken, uzun uzun düşüncelere dalarak, kendi kendine "Thérèse'le işi pişirsem mi?" diye soruyordu.

"İşte tatlı bir kadıncık," diyordu içinden. "İstersem sevgilim olur benim. Hep orada arkamda oturarak boyuma bosuma bakıyor, ölçüp biçiyor, tartıyor beni... Bana bakarken titrediği belli oluyor. Çok tuhaf, istekli bir hali var bu kadının. Bir âşığa ihtiyacı vardır besbelli, gözlerinden okunuyor bu... Doğrusunu söylemek gerekirse şu Camille de zavallının biri."

Laurent arkadaşının o sıkı, soluk yüzüne için için gülüyordu. Bu yoldaki düşüncelerine hız verdi:

"Kadının canı sıkılıyor bu dükkânda... Ben buraya gidecek başka yerim olmadığı için geliyorum. Yoksa beni pek gören olmazdı Pont-Neuf geçidinde. Rutubetli, sıkıcı bir yer. Bir kadın can sıkıntısından ölür burada... Benden hoşlanıyor, hiç şüphe yok. Öyleyse, ne diye başkasına kaptırayım onu?"

Yolda giderken kendi kendine böbürlenerek duruyor, gözleri Seine'in akıntısına dalıyordu:

“Ne olursa olsun, ilk fırsatta öpeyim şu kadını... Bahse gire-
rim ki kendini hemen kollarımın arasına bırakacaktır.”

Sonra yeniden yürümeye koyuluyor, bu sefer kararsızlığa
kapılıyordu.

“Ne yaparsın ki çirkin bir şey,” diye düşünüyordu. “Burnu
uzun, ağzı büyük. Hiç de sarmıyor beni. Hem sonra, tatsız bir-
takım işler açılır belki başıma. Düşünmeliyim bunu.”

Laurent çok ihtiyatlı bir adamdı, bütün bir hafta boyunca
bu işi kafasının içinde evirip çevirdi. Thérèse’le bir ilişki kurar-
sa olabilecek bütün olayları gözden geçirdi. Bu işten kazançlı
çıkacağına hükmettikten sonra da maceraya girişmeye karar
verdi.

Gerçekten de Thérèse’i çirkin buluyor, ondan hoşlanmı-
yordu, ama kendisine bedavaya mal olacaktı; ucuz elde et-
tiği kadınlar ondan ne daha güzeldi ne de onları daha çok
seviyordu. Tutumluluk da arkadaşının karısını elde etmeyi
emrediyordu ona. Parası az olduğu için perhizde yaşıyordu,
şimdi karşısına çıkan nefsin köreltme fırsatını kaçırmama-
lıydı. Hem, iyi düşünülürse, böyle bir bağıntının hiçbir kötü
sonucu olamazdı: Kimseye bir şey söylememekte Thérèse’in
de çıkarı vardı. Sonra, istediği zaman bu kadını kolayca ekip
gidebilirdi. Camille’in işin farkına vararak kızacağı kabul
edilse bile, hır çıkarırsa onu bir yumrukta yere serer, olur bi-
terdi. Mesele, Laurent’a her yönüyle kolay, çekici görünmeye
başlamıştı.

Ondan sonra, elverişli bir anı bekleyerek, tatlı bir rahatlık
içinde yaşamaya başladı. İlk fırsatta kesin olarak harekete geç-
meye karar vermişti. Şimdiden, yaşayacağı tatlı, ılık akşamları
hayal ediyordu. Bütün Raquin’ler onun keyfine hizmet ede-
ceklerdi: Thérèse kanının ateşini dindirecek, Madam Raquin
bir ana gibi tatlı sözlerle gönlünü alacak, Camille de akşamları
onunla konuşarak canının sıkılmasını önleyecekti.

Portre bitmek üzereydi, ama Laurent'ın beklediği fırsat çıkmıyordu bir türlü. Thérèse hep öyle gergin, kederli halde orada duruyordu. Camille'in odadan ayrıldığı yoktu. Laurent onu bir saatçik olsun uzaklaştıramadığına yanıyordu.

Bir akşam, portreyi ertesi gün bitireceğini söyledi. Madam Raquin:

“Yemeği birlikte yiyerek eseri kutlarsınız,” dedi.

Ertesi gün, Laurent son fırçayı da vurduktan sonra, bütün aile resmin başına toplanıp, ne kadar benzediğini tartışmaya başladı. Portre kirli bir gri üzerine morumsu lekelerle, pek iğrenç bir şeydi. Laurent'ın elinde en parlak, en canlı renkler bile solup çamurlaşıyordu; istemediği halde modelinin rengini olduğundan da soluklaştırmıştı, Camille'in yüzü denizde boğulmuş bir adamın yüzü gibi yeşilimtırak bir renkte görünüyordu. Resmin çapraşık çizgileri korkunç etkisini büsbütün artırıyor-
du. Ama Camille pek mutluydu, resimde pek kibar göründüğünü söylüyordu. Resmini doya doya seyrettikten sonra:

“Gidip iki şişe şampanya getireyim,” dedi.

Madam Raquin tekrar dükkâna indi, ressamla Thérèse yalnız kalmışlardı.

Genç kadın büzülerek oturmuş, dalgın dalgın önüne bakıyordu. Ürpererek, bir şeyler bekler gibi bir hali vardı. Laurent tereddüt ediyordu, tuvali gözden geçiriyor, fırçalarıyla oynuyordu. Zaman dardı, Camille neredeyse gelirdi, bir daha da hiç fırsat çıkmazdı belki. Ressam birden döndü, şimdi Thérèse'le yüz yüze gelmişlerdi. Birkaç saniye birbirlerini süzdüler.

Sonra Laurent şiddetli bir davranışla eğilerek genç kadına sarıldı, göğsüne çekti, başını arkaya devirip dudaklarını dudaklarına yapıştırdı. Thérèse önce vahşi bir direnişle karşı koymak istedi, sonra birden kendini bıraktı. İskemlesinden yere kaymıştı. Tek bir kelime söylemediler birbirlerine. Her şey sessizlik içinde, büyük bir haşinlikle olup bitti.

SEVDALILAR daha başlangıçtan beri aralarındaki ilişkiyi çok zorunlu, çok doğal, önünde durulmaz bir şey olarak benimsediler. İlk buluşmalarında bile, yakınlıkları sanki çok eskiden başlamış gibi senli benli oluvermiş, hiçbir sıkıntı, en ufak bir utanç duymadan sarılıp öpüşmüşlerdi. Yeni durumlarının içinde tam bir rahatlıkla, pervasızlıkla yaşıyorlardı.

Nerede, ne zaman buluşacaklarını kararlaştırdılar. Thérèse sokağa çıkamadığı için Laurent gelecekti. Genç kadın, kendine güvenen kesin bir sesle ona bulduğu çareyi anlattı. Karı kocanın yatak odasında buluşacaklardı. Laurent aşağı geçide bağlanan dar yoldan gelecek, Thérèse de ona merdiven kapısını açacaktı. Bu sırada Camille işte, Madam Raquin de aşağıda dükkânda olacaktı. Bu cesurca bir davranıştı, başarı göstermek için böyle davranmak gerekiyordu.

Laurent kabul etti. İhtiyatlı olmakla birlikte, yumruğu kuvvetli olanların gözü pekliği de vardı onda. Sevgilisinin ağır, sakin hali, bu kadar cesaretle sunulan bir zevki tatmak için onu harekete geçirmişti. Bir bahane uydurup şefinden iki saat izin kopardı, doğru Pont-Neuf geçidine koştu.

Daha oraya doğru adım atarken ateşli bir şehvetle yanıp tutuşmaya başlamıştı. Sahte mücevher satan kadın geçide açılan dar yolun tam karşısında oturuyordu. Laurent onun bir işe dalmasını bekledi. Sonra, bir işçi kız yüzük alırken, çabucak dar yola saptı, nemli duvarlara tutuna tutuna o ensiz, karanlık merdivenden yukarı çıktı. Ayakları taş basamaklara çarpıyor, her çarpışında göğsünde bir yanma duyuyordu.

Bir kapı açıldı. Eşikte, beyaz bir aydınlık içinde Thérèse'i gördü. Genç kadın göz alıcı bir askılı iç bluzu altına bir jupon giymiş, saçlarını başının arkasına sıkı sıkıya sarmıştı. Kapıyı kapadı, kollarını Laurent'ın boynuna doladı. Vücudundan

temiz çamaşır kokusu, banyodan yeni çıkılmış bir insanın ılık havası yayılıyordu.

Laurent onu şimdi güzel bulmuştu. Buna şaşmıştı da. Bu o kadın değildi. Thrse esnek ve kuvvetliydi; onu kollarının arasında sıkıyor, başını arkaya devirirken yüzü alev alev yanıyor, dudakları şehvetli bir gülümseyişle titriyordu. şimdi değişik bir şey vardı bu seven kadın yüzünde. Yanakları çılgınca bir ihtiras ateşi ile yanıyor, dudakları ıslaktı, gözleri parlıyordu. Thrse tamamıyla değişmiş gibiydi, şimdi acayip bir güzellik vardı bu fıkırdak, ateşli genç kadında. Yüzü iinden aydınlanıyordu sanki, vücudundan alev fişkırıyor gibiydi. Kaynayan kanı, gergin sinirleri, çevresinde sıcak, çekici bir hava yaratıyordu.

Daha ilk pşmede sevişmek için yaratılmış bir kadın olduğunu göstermişti. Vücudunun bütün doymamışlığıyla şehvetin kuşağına bırakıyordu kendini. Bir uykudan uyanıyor gibiydi, içinde taptaze ihtiraslar şahlanıyordu. Camille'in cılız kollarından Laurent'in kuvvetli kolları arasına geçmişti, bu güçlü adamın yakınlığı vücudunun gömüldüğü uyuşukluğu bir anda şiddetli bir sarsıntıyla silkip atmıştı. Bütün o sinirli kadın içgüdüleri işitilmemiş bir şiddetle fişkırıvermişti. Anasının kanı, damarlarını yakan bu Afrikalı kanı, hemen hemen bakir kalmış zayıf vücudunda birden şahlanmıştı. şimdi, en küçük bir utanma duygusuna kapılmadan soyunuyor, erkeğine kendini veriyordu. Tepeden tırnağa kadar bütün vücudu ürpertiler içindeydi.

Laurent ömründe böyle bir kadın görmemişti. şaşırmış, bir tuhaf olmuştu. Hayatındaki kadınlar onu hiçbir zaman bu kadar coşkunlukla karşılamamışlardı; soğuk, ilgisiz pşmele-re, bezgin, isteksiz sevişmelere alışıktı. Thrse'in hikırıkları, ırpınmaları onu deta ürkütmüş, bir yandan da şehvet hırsını kamılamıştı. Genç kadından ayrıldığı zaman sarhoş gibi yalpalıyordu.

Ertesi gün gene her zamanki sinsi sakinliğine bürününce, “Beni sıtma nöbetleri içine atan bu kadına yeniden gideyim mi, gitmeyeyim mi?” diye düşündü. Önce, kesin olarak evinden çıkmamaya karar verdi. Sonra direnci kırılmaya başladı. Unutmak istiyordu. Thérèse’in çıırçıplak vücudunu, o çılgınca sarılışlarını düşünmek istemiyordu ama genç kadın hep, kollarını uzatarak, gözlerinin önündeydi. Bu manzaranın vücuduna verdiği azap dayanılmaz bir hal aldı.

Kararını bozdu, yeniden sözleşerek Pont-Neuf geçidine geldi.

O günden sonra Thérèse hayatına karışmıştı artık. Onu henüz benimsemiyordu ama kendisini onun etkisinin altında hissediyordu. Zaman zaman korkuya kapılıyor, ihtiyatlı davranmak istiyordu. Bu bağıllık onu iyice sarsmıştı. Ne var ki korkuları, huzursuzlukları, isteklerinin önünde eriyip gidiyordu; sık sık buluşmaya başladılar.

Thérèse’de bu huzursuzluklardan eser yoktu. Gözünü kırpmadan kendini veriyor, ihtiraslarının ittiği yolda dosdoğru ilerliyordu. Olayların altında ezilen, sonra birden doğrularak bütün çıplaklığıyla benliğine kavuşan bu kadın, şimdi kendini çok iyi tanıyor, hayatının anlamını kavırıyordu.

Bazen kollarını Laurent’ın boynuna dolayıp başını göğsüne dayarken soluk soluğa:

“Oh, bilsen ne kadar acı çektim,” diyordu. “Bir hasta odasının boğucu rutubetli havası içinde büyütüldüm. Gecele-ri Camille’le yatıyordum, ama vücudunun ağır kokusundan gönlüm bulanırdı, bir yana büzülürdüm yatağın içinde. Kötü huyluydu, inatçıydı, ona verilen ilaçları ben de almazsam içmezdi. Halamı memnun etmek için onun bütün ilaçlarını ben de yutmak zorunda kalıyordum. Nasıl ölmedim bilmem... Beni

 irkinleştirdiler, sevgilim; hayatımı, sağlığımı  aldılar. Onun için, benim seni sevdiğim gibi sevemezsin sen beni.”

Ağlıyordu. Laurent’a sarılıyor, onu öpüyor, gizli bir kinle şöyle diyordu:

“Onların kötülüğünü istemem. Beni büyüttüler. Kimsesizdim, aldılar, sefalete düşmekten kurtardılar... Ama bana kucak a acaklarına sokağa atsalardı daha iyi olurdu. Açık havada gezip dolaşmak için yanıp tutuşuyordum, daha k    ken “Yalınayak yollarda koşsam,  ingeneler gibi dilenerek oradan oraya gitsem,” derdim i imden. Annem Afrika’daki bir kabile reisinin kızıymış; sık sık onu düşünürdüm, damarlarımda onun kanının dolaştığını, yüreğimde onun coşkun duygularının kaynadığını duyardım. Ah, ne güzel olurdu ondan hiç ayrılmasaydım, onun sırtında kumlu   lleri aşsaydım! Ah! Bilsen nasıl zehir oldu bütün gençliğim! Camille’in inlediği odada geçirdiğim sonu gelmez günleri hatırlarken şimdi bile gönlüm bulanıyor. Ateşin karşısına büzülüp oturarak akşama kadar ıhlamurun kaynayışını seyrederdim, bütün vücudum uyuşur, kaskatı kesilirdi. Sonra, azıcık kımıldayacak olsam, halam, “Gürültü etme!” diye paylardı. Su kenarındaki küçük eve taşındığımız zaman o kadar sevinmiştim ki! Ama aptallaşmıştım, yürümeyi unutmuştum, koşarken düşüyordum. Sonra hayatımı bu musibet d kk na gömdüler.”

Th r se derin derin soluk alıyor, sevgilisini bütün gücüyle kollarının arasında sıkıyordu. Geçirdiği bütün bu acı günlerin öcünü almak istiyordu. Burun deliklerinin incecik kanatları hafif hafif titriyordu.

“Bilemezsin beni ne kötü bir yaratık yaptıkları,” diye yeniden anlatmaya başlıyordu. “Yalancı, ikiyüzlü bir şey oldum onların yüzünden... O durgun hayatları içinde söndürdüler beni. şaşıyorum nasıl olup da damarlarımdaki kanın kurumadığına... Hep önüme bakıyor, yüzümde onlar gibi aptal ve

somurtkan bir ifadeyle oturuyor, onlar gibi ölgün bir ömür sürüyordum. Beni gördüğün zaman nasıl sersem bir haldeydim, değil mi? Ağır, ezilmiş, hayvanlaşmış gibiydim. Artık hiçbir umudum kalmamıştı, günün birinde kendimi kaldırıp Seine'e atmayı kuruyordum... Ama böyle düşkünleşmeden, ne kadar öfkeli, buhranlı geceler geçirmiştin! Orada, Vernon'da, haykırmamak için yastığımı ısıtır, kendimi yumruklar, kendi kendime "Korkak!" derdim. Vücudum ateşler içinde yanardı, üstümü başımı parçalamak gelirdi içimden. İki kere kaçıp gitmek, kendimi güneşli kırlara atmak istedim ama cesaret edemedim. O miskince iyilikleriyle, gönül bulandırıcı şefkatleriyle uysal bir hayvan haline sokmuşlardı beni. Sonra yalan söyledim, hep yalan söyledim. İçimden vurup kırmak, ısıtır parçalamak geldiği halde, başımı önüme eğip uslu uslu oturuyordum."

Genç kadın susar, ıslak dudaklarını Laurent'ın boynunda kuruttuktan sonra, yeniden anlatırdı:

"Bilmem nasıl oldu da Camille'le evlenmeye razı oldum... Horgörü dolu bir umursamazlıktan dolayı karşı koymadım. Acıyordum o çocuğa. Birlikte oynadığımız zamanlar, parmaklarımın balçığa saplanır gibi o gevşek vücuduna gömüldüğünü duyardım. Halam istediği için razı oldum onunla evlenmeye. Sonra, onun için kendimi sıkıntıya sokmayacağımı da düşünüyordum... Kocam olduktan sonra da gene hep o altı yaşındayken koynunda yattığım çocuktur. Gene öyle sıska, öyle mızımız... Gene o iğrenç hasta çocuk kokusu yayılıyordu vücudundan... Onu kıskanmaman için söylüyorum bütün bunları. Zaman zaman öyle gönlüm bulanıyordu ki içtiğim ilaçlar hatırıma geliyor, uzaklaşıyordum ondan. Korkunç geceler geçiriyordum... Ama sen, sen benim..."

Thérèse birden doğruluyor, arkaya kaykılıyor, elleri onun iri avuçlarında, geniş omuzlarına, kalın boynuna bakıyordu:

“Seni seviyorum... Camille arkandan iterek dükkâna soktuğu günden beri seviyorum seni... Birden, bütün varlığımla sana kendimi verdiğim için bana değer vermedin belki... Evet, nasıl oldu bu bilmem. Onurlu, haşin bir yaradılışım vardır. Beni ilk öptüğün zaman seni tokatlamak, yere yuvarlamak istemiştin... Seni nasıl sevdiğimi anlamamıştım, nefret duyuyordum bile diyebilirim. Seni görünce bir hırs basıyordu, rahatsız oluyordum; sen buradayken sinirlerim geriliyor, beynim boşalıyordu, büyük bir öfkeye kapılıyordum. Ah! Ne kadar acı çektim bilsen! Bu ıstırabı da arar olmuştum, gelmeni dört gözle bekliyordum, geldikten sonra da sana sürtünmek için dört dönüyordum iskemlenin çevresinde, soluğunu duymak için sokuluyordum sana. Yanından geçerken, vücudundan yayılan yakıcı hava sarıyordu benliğimi. Senin etrafında alevden bir bulut vardı sanki ve içimdeki gizli isyana rağmen, o alevler önünde durulmaz bir kuvvetle beni sana çekiyordu... Burada resim yaptığın günleri hatırlarsın. Yanından ayrılamıyordum bir türlü, kendimden geçerek kokunu içiyordum susamışçasına. Senden öpücük dilenir gibi görüldüğümü anlamıştım, bu düşkünlüğümün utanç duyuyordum. Dokunsan yere yıkılacağım gibi geliyordu. Zaafımı yenemedim, soğuktan çenem atarak, beni kollarının arasına alıp ısıtmanı bekliyordum...”

Thérèse titreyerek susuyordu. Kırılan benliğinin öcünü almış bir insan hali vardı üstünde. Kendinden geçen Laurent’i göğsüne bastırıyordu. Şimdi bu çıplak, soğuk odada görülmemiş, ateşli aşk sahneleri yaşanıyordu. Her buluşmaları onlar için taptaze heyecanlarla doluydu.

Genç kadın hiçbir şeyden korkmuyordu, hiçbir şeye metelik vermiyor gibiydi. En küçük bir tereddüdü, çekingenliği yoktu. Coşkun bir açık yüreklilikle kendini veriyordu bu adama. Tehlikeye meydan okurken övünç duyuyordu sanki. Sevgilisi geleceği zaman, halasına yukarı çıkıp biraz dinleneceğini söy-

lemekle yetiniyor, başka bir tedbir almaya gerek görmüyordu. Yukarıya çıktıktan sonra da, hiç aldırış etmeden, gürültü yapmaktan çekinmeden, odada geziniyor, gülüyor, konuşuyordu. İlk zamanlarda onun bu hali Laurent'ı korkutuyordu.

“Bu kadar gürültü yapma, kuzum. Halan duyup yukarı çıkacak,” diyordu.

Thérèse:

“Seni ödleğ seni!” diye gülerek karşılık veriyordu. “Tezgâhından bir yere ayırlamaz o, bir şeyini çalarlar diye ödük kopar. Hem, geleceğ varsa göreceğ de var! Sen saklanırsın... Bana gelince, vız gelir, seni seviyorum!”

Bu sözler Laurent'ın yüreğini ferahlatmıyordu. Aşkının coşkunluğ o sinsi köylü ihtiyatlılığını söndürememişti. Yalnız, zamanla, günün ortasında, ihtiyar manifaturacı kadından iki adım ötede, Camille'in odasındaki buluşmalardan korkmamaya başladı. Sevgilisi, tehlikenin, üstüne yürüdükçe azalacağını söylüyordu, hakkı da vardı. Bu iki sevgili kimsenin gelip bakmayı aklından geçirmeyeceğ bu odadan daha güvenilir bir yer bulamazlardı. İnanılmaz bir rahatlık içinde sevişiyorlardı burada.

Bununla birlikte, bir gün Madam Raquin, yeğeninin hasta olmasından korkarak yukarı çıktı. Yeğeni hemen hemen üç saatten beri aşağıya inmemişti. Thérèse pervasızlığını yemek salonuna açılan kapıyı içeriden kilitlemeyecek kadar ileri götürmüştü.

Laurent yaşlı manifaturacı kadının ağır ağır merdivenden çıktığını duyunca müthiş bir telaşa kapıldı, yeğeni, şapkasını aramaya başladı. Yüzünün korkudan ne hale geldiğini görünce Thérèse gülmekten kendini alamadı. Onu kolundan tutup kar yolunun ucuna çömeltti. Sakin bir sesle:

“Kımıldamadan dur burada,” dedi.

Üstüne, onun yerlerde sürünen giysisini attıktan sonra, beyaz bir eteklik de örttü. Bütün bunları hiç istifini bozmadan, büyük bir sükûnetle yapmıştı. Sonra, saç baş dağınık, yarı çıplak, yanakları hâlâ alev alev, yatağına uzandı.

Madam Raquin kapıyı yavaşça açtı, ayaklarının ucuna basarak yatağa sokuldu. Thérèse uyur gibi yapıyordu. Laurent ise beyaz etekliğin altında ter dökmekteydi. Yaşlı kadın şefkatle eğilerek:

“Hasta mısın, kızım?” diye sordu.

Thérèse gözlerini açtı, arkasını döndü, esnedi, sonra başının ağrıdan çatladığını, uyumak istediğini söyledi. Halası, geldiği gibi, gürültüsüzce çekilip gitti.

İki sevgili sessiz sessiz gülerek çılgınca kucaklaştılar.

“Görüyorsun ya, korkacak bir şey yok burada!” dedi Thérèse. “Bütün bu insanlar kördür, kimseyi sevmedikleri için kuşku lanmazlar da.”

Bir başka gün de genç kadının aklına acayip bir şey esti. Kimi zaman deli gibi oluyor, saçmalıyordu.

Tekir kedi François, arkasında, odanın tam ortasında oturuyordu. Ciddi ciddi, hareketsiz, gözlerini kocaman açmış, sevgilileri seyretmekteydi. Şeytanca bir zevke dalarak inceden inceye onları süzer gibi bir hali vardı.

Thérèse:

“François’ya bak,” dedi. “Her şeyi anlıyor sanki... Neredeyse bu akşam gidip gördüklerini Camille’e anlatacak dersin... Günün birinde dükkânda konuşmaya başlarsa pek tuhaf bir şey olur. Hani bizim için anlatacağı bir sürü hoş hikâye de var, değil mi?”

François’nın konuşabileceği düşüncesi genç kadını son derece eğlendirmişti. Laurent kedinin kocaman kocaman açılan yeşil gözlerine bakarken, vücudundan bir ürperti geçmişti.

Thérèse:

“Bak ne yapacak?” diye devam etti. “Ayağa kalkacak, bir ayağıyla beni, ötekiyle de seni göstererek, ‘Bu bayla bu bayan yatak odasında şapur şapur öpüşüyorlar, bana aldındıkları bile yok, ama onların bu ihanetlerinden iğreniyorum ben. Rica ederim hapse attırın şunları, bir daha uyurken rahatsız etmesinler beni!’ diyecek.”

Thérèse bir çocuk gibi eğleniyor, kedinin taklidini yapıyor, elini pençe gibi uzatarak, omuzlarını kedice kımıldanışlarla kıvırıyordu. François hep öyle heykel gibi, kımıldanmadan durarak ona bakıyordu. Yalnız, gözlerinde bir canlılık vardı; ağzının kenarındaki iki derin çizgi onu gülüyormuş gibi gösteriyordu.

Laurent’ın vücudu iliklerine kadar buz kesilmişti. Thérèse’in şakasını gülünç buluyordu. Kalkıp kediyi kapı dışarı etti. Gerçekten de korkmuştu. Sevgilisi ona henüz tamamıyla hâkim olamamıştı, hâlâ genç kadını ilk öptüğü anda duyduğu rahatsızlık vardı içinde.

8

O AKŞAM dükkânda, Laurent kendini pek mutlu hissediyordu. Her zaman daireden Camille’le beraber gelirdi. Madam Raquin ona bir anne yakınlığı göstermekteydi; onun sıkıntıda olduğunu, bir tavan arasında oturduğunu, iyi yemek yüzü görmediğini biliyordu. Sofrasının kendisine daima açık olduğunu kesin bir şekilde söylemişti. Kendisine geçmişî hatırlatan bu delikanlıyı, yaşlı kadınların memleketlilerine karşı gösterdikleri gevezelikle karışık bir şefkatle seviyordu.

Genç adam bu konukseverlikten bol bol yararlanmaktaydı. Daireden çıktıktan sonra, Camille’le ırmak kıyısında kısa bir gezinti yaparak zaman geçiriyorlardı. İkisi de memnundu bundan. Oradan buradan konuşarak can sıkıntılarını gideriyor-

lardı. Sonra Madam Raquin'in çorbasını içmek için dükkânın yolunu tutuyorlardı. Laurent dükkânın kapısını ev sahibiymiş gibi açıyor, ata biner gibi bir iskemleye oturuyor, cıgarasının dumanını savuruyor, odasındaymış gibi tkryordu.

Thérèse'in orada bulunuşu hiç rahatsız etmiyordu onu. Genç kadınla ahabaa konuşuyor, şakalaşılıyor, ona çapkınca bayağı laflar söylüyor, bütün bunları yaparken de hiç renk vermiyordu. Camille onun gevezeliklerini gülerek dinliyordu. Thérèse'in Laurent'a tek kelimelerle karşılık verişine bakarak, birbirlerinden hoşlanmadıklarına kuvvetle inanıyordu. Hatta bir gün Laurent'a karşı soğuk davrandığı için karısına ıkışmıştı bile.

Laurent yanılmamıştı: Genç kadının sevgilisi, kocasının arkadaşı, annesinin de şımarık çocuğı olmuştu. Hiçbir zaman isteklerini bu kadar doyasıya tatmin etmiş değildi. Raquin ailesinin tattırdığı sonsuz zevklere gömülmüş bir halde yaşıyordu. Kaldı ki bu ailenin içindeki durumu pek olağan geliyordu kendisine. Camille'le en ufak bir sıkıntı, vicdan azabı duymadan dostluk ediyordu. İhtiyatlılığından, sakinliğinden o kadar emindi ki davranışlarına, sözlerine dikkat etme gereğini bile duymuyordu, bütün bu nimetlerden yararlanan bencilliğı onu yanlış bir adım atmaktan koruyordu. Dkkândayken sevgilisi herhangi bir kadındı, pemediğine göre de varlığı, yokluğı birdi onun için. Herkesin önünde onu pmemesi bir daha buraya gelememe korkusundandı, yoksa Camille'le annesinin zlmelerine aldırış etmezdi. Thérèse'le aralarındaki ilişkinin anlaşılmasının ne gibi sonuçlar doğurabileceğini kestiremiyordu. Onun yerinde hangi yoksul, aç insan olsa onun da yapacağı gibi çok sade bir şey yaptığına inanıyordu. İşte vurdumduymazlığının, hesaplı atılganlığının, çıkarını dşnmyormuş gibi babacanca davranmasının nedeni buydu hep.

Thérèse daha sinirli, daha duygulu olduğu için rol yapmak zorunda kalıyordu. Yetişmesinin kazandırdığı ikiyüzlülükle de pek güzel beceriyordu bunu. On beş yıl boyunca içinden gelen ateşli duyguları boğarak yalan söylemişti, asık suratlı, uyuklar görünmek için eşsiz bir çaba göstermişti. Yüzüne donuk bir ifade veren bu ölgün maskeyi takmak şimdi de güç olmuyordu onun için.

Laurent içeri girince onu ağır, asık suratlı, burnu daha da uzamış, dudakları kısılmış görüyordu. Çirkin, aksi, yanına yaklaşılmaz bir kadındı o artık. Kaldı ki bu halinde aşırı bir şey de yoktu, eski kişiliğine bürünmekle yetiniyordu, daha da ileri gidip dikkati çekmiyordu.

Thérèse halasıyla kocasını aldatmaktan derin bir haz duymaktaydı; ödev duygusundan yoksun, yalnız, nefsin köreltmenin rehaveti içinde yaşayan Laurent gibi değildi o; kötü bir iş yaptığını biliyor, sofrada otururken kalkıp dudaklarını Laurent'ın dudaklarına yapıştırarak öpmek için zalimce bir istek duyuyor, kocasına, halasına budala olmadığını, bir sevgilisi olduğunu göstermek istiyordu.

Genç kadın zaman zaman kendini coşkun bir neşeye kapırıyordu. Rolünü çok iyi oynamakla beraber, sevgilisi orada yokken foyasının meydana çıkmasından korkmadığı için, şarkı söylemekten kendini alamıyordu. Onu fazla ağırbaşlı bulan halası, yeğeninin böyle birden neşelenmesini sevinçle karşılamaktaydı. Genç kadın, pencerelerini çiçek saksılarıyla süslemiş, duvarkağıdını yenilemiş, yeni halı, yeni perdeler, pelesenk ağacından mobilyalar istemişti. Bütün bu lüks Laurent içindi.

Doğa da, tesadüfler de bu kadını bu adam için yaratmış gibiydi, ikisini birbirine doğru itmişti. Bu sinirli, sinsi kadınla, hayvanca yaşamaktan başka bir şey düşünmeyen bu adam birbirine kuvvetle bağlı bir çift meydana getiriyordu. Birbirlerini

tamamlıyor, koruyorlardı. Akşamları sofrada, lambanın solgun ışığı içinde Laurent'ın iri, sırtkan suratından, hiç konuşmadan oturan Thérèse'in düşüncelerini açığa vurmayan durgun yüzünden, aralarındaki bağı ne kadar kuvvetli olduğu anlaşılabilirdi.

Çok tatlı, huzur içinde geçiyordu bu akşamlar. Salonun yarı aydınlığı, ılık havası içinde dostça konuşmalarla zaman geçiriyorlardı. Yemekten sonra, masanın başında oturarak günün ıvır zıvır olaylarını anlatıyor, dünü hatırlıyor, yarın hakkındaki umutlarını sıralıyorlardı. Camille, halinden memnun bir bencil olarak, ne kadar sevebilirse o kadar seviyordu Laurent'ı. Laurent da ona karşı aynı duyguyu besler görünmekteydi. Aralarında dostça konuşmalar geçiyor, birbirlerine hizmet etmek için atılıyor, anlaşmış insanlar gibi bakışıyorlardı. Madam Raquin, o sakin haliyle, çocuklarının çevresinde huzur dolu bir hava yaratıyordu. Çok eskiden beri tanışan, anlaşmış insanlar bir araya gelmiş sanılabilirdi.

Thérèse hiç kımıldamadan, sakince oturarak, burjuva yaşamın bu neşesini, ötekilerin keyifli hallerini seyrediyordu. Ama içinden gelen çılgınca kahkahaları güçlkle tutuyordu. Yüzünde hep o donuk ifadeyle otururken içinden kocasıyla, halasıyla alay ediyordu. Kendi kendine, "Birkaç saat önce, şu yandaki odada, yarı çıplak, saçlarım darmadağın, Laurent'ın göğsüne yaslanıyordum," diyordu. O gün öğleden sonraki çılgınca, ateşli anlar bütün ayrıntılarıyla canlanıyordu gözünde. O heyecanlı sahneyle bu durgun, sıkıntılı sahneyi karşılaştırıyordu.

Ne güzel aldatıyordu bu enayileri, ne de büyük bir zevk duyuyordu bundan! İşte şuraya, ince bir bölmeyle ayrılan şu odaya bir adam almıştı daha birkaç saat önce; orada en koyu bir şehvete gömülerek kendinden geçmişti. Şimdi sevgilisi burada bir yabancından, kocasının bir arkadaşından başka bir şey değildi. Davetsiz bir misafir, budalanın biriymiş gibi hiç aldırış

etmiyordu ona. Bu zalimce oyun, bu düzenbazlık, gündüzki ateşli öpüşmelerle akşam yaptığı ilgisizlik numarası arasındaki karşılaştırma genç kadının kanını yeniden tutuşturuyordu.

Madam Raquin'le Camille bir tesadüfle aşağıya inerlerken, Thérèse ok gibi yerinden fırlıyor, dudaklarını sevgilisinin dudaklarına yapıştırarak, ta merdivenden ayak sesi duyuluncaya kadar, kendinden geçmiş, soluk soluğa öylece kalıyordu. Sonra, bir sıçrayışta yerine oturarak gene o asık yüzlü maskeye bürünüyordu. Laurent da sakın bir sesle, yarıda kalan konuşmaya devam ediyordu Camille'le. Ölgün bir gökte bir şimşek çakışı gibi, bir anda esip savuran bir ihtiras kasırgasıydı bu.

Bu akşam toplantıları perşembe günleri biraz daha canlı oluyordu. Laurent, sıkıntıdan patlamakla beraber, hiçbir akşam gelmemelik etmiyordu. Bir ihtiyat tedbiri olarak, Camille'in dostlarıyla da ahbaplık kurmayı, onlara kendini beğendirmeyi uygun görmüştü. Grivet ile ihtiyar Michaud'nun saçma sapan laflarını dinlemesi gerekiyordu. Michaud hep o adam öldürme, hırsızlık hikâyelerini anlatıp duruyordu. O konuşurken Grivet de memurlarından, şeflerinden, dairesinden söz ediyordu. O zaman genç adam daha az sıkıcı bulduğu Olivier ile Suzanne'ın yanına sığınırды. Zaten hemen de dominyoya başlamalarını teklif ederdi.

Thérèse, buluşacakları günü, saati sevgilisine perşembe akşamları söylerdi. Misafirlerin ayrılışları sırasındaki karışıklıktan yararlanarak, Madam Raquin ile Camille misafirleri kapıya kadar geçirirken, Thérèse, Laurent'a sokularak yavaşça fısıldar, elini sıkardı. Hatta bazen, herkesin arkası dönükken, kabadayılık edip onu öperdi de.

Her gün önce esip savuran, sonra dinen fırtınalı bir yaşayışla sekiz ay akıp geçmişti. Âşıklar tam bir mutluluk içinde yaşıyorlardı. Thérèse ne sıkılıyordu, ne de bir şey istiyordu artık. Yüzüne gülünen, tıka basa karnını doyurup semiren

Laurent'in da bu tatlı hayatın sona ermesinden başka korkusu yoktu.

9

BİR gün öğleden sonra, Laurent dairesinden ayrılıp Thérèse'in yanına koşacağı sırada, bürosunun şefi onu çağırdı, bundan sonra işinin başından ayrılmasına izin vermeyeceğini söyledi. Gösterilen hoşgörüyü kötüye kullanmıştı, bir kere bile gidecek olursa idare kendisini işten çıkarmaya karar vermişti.

Laurent iskemlesine mihlanıp kalmıştı. Akşama kadar içi içine sığmadı. Ekmeğini kazanmak zorundaydı, kendisini kapı dışarı ettiremezdi. Akşam, Thérèse'in yüzünden düşenin bin parça olduğunu görerek son derecede üzüldü. Sözünde niçin duramadığını ona nasıl anlatmalıydı? Camille dükkânı kapatırken, Laurent genç kadının yanına sokularak alçak sesle:

"Buluşamayacağız bir daha," dedi. "Şef artık hiç izin vermeyeceğini söyledi."

O sırada Camille içeri girdi. Laurent, Thérèse'i bu umulmayan kötü haberin sarsıntısı içinde bırakarak, hiçbir açıklamada bulunamadan, yanından ayrılmak zorunda kaldı.

Thérèse perişan olmuştu. Zevkini bu şekilde engellemelerini hazmedemiyordu bir türlü. Sabaha kadar gözüne uyku girmedi, delice, sevgilisiyle buluşma planları tasarlıyordu. Bu olaydan sonraki ilk perşembe akşamı, Laurent'la ancak bir dakika görüşebildi. Konuşup anlaşma imkânına sahip olamadıkları için büsbütün perişan oluyorlardı. Thérèse sevgilisine yeniden bir gün, saat verdi ama Laurent bu sefer de sözünü yerine getiremedi. Genç kadın artık onu ne pahasına olursa olsun görmekten başka bir şey düşünmez oldu.

Laurent on beş gündür Thérèse'e yaklaşılamamıştı. İşte o zaman kadının kendisi için ne kadar vazgeçilmez bir varlık

haline geldiğini anladı. Her gün şehvetini dindirmeye alıştığı için, şimdi iştahı büsbütün kabarmış, dayanılmaz bir hal almıştı. Sevgilisine sarılırken duyduğu hafif rahatsızlıktan zaten eser kalmamıştı artık, hele şimdi aç bir hayvan gibi arıyordu bunu. Şimdi sevgilisine yaşayamayınca, doymamış istekleriyle kanı yanıp tutuşuyor, onu özleyerek çılgına dönüyordu. Bu dinç hayvan yaradılışlı adamın gözü bir şey görmüyor gibiydi; içgüdüüne boyun eğiyor, kendini bedeninin isteklerine bırakıyordu.

Bir yıl önce, bir kadına rahatını kaçırarak derecede kul köle olacağını söyleseler, kahkahalarla gülerdi. Onu ta içinden kavrayıp sürükleyen isteklerin etkisiyle, eli kolu bağlı, kendini Thérèse'in vahşi sevgisine bırakıvermişti. Şimdi, ihtiyatı elden bırakıp bir çılgınlık yapmaktan korkarak, akşamları Pont-Neuf geçidine gelmez olmuştu. Kendinde değildi artık. Sevgilisi o dişi kedi sokuluşlarıyla, o sinirli kıvranışlarıyla bütün benliğini sarmış, vücudunun en derin hücrelerine kadar işlemişti. Yemeden, içmeden nasıl yaşayamazsa onsuz da yaşayamazdı.

Artık dayanamayıp bir budalalık yapacağı sırada, sevgilisinden bir mektup aldı. Thérèse ertesi günün akşamı odasından ayrılmamasını, saat sekize doğru geleceğini yazıyordu.

Laurent, bürodan çıktıktan sonra, yorgun olduğunu, hemen gidip yatacağını söyleyerek Camille'i atlattı. Thérèse de yemekten sonra rolünü oynadı: Kendisinden alışverişte bulunan bir kadın, "Parasını sonra veririm," dediği halde getirmemişti. Thérèse, atlatılmaya göz yummayan bir alacaklı tavrı takınarak, gidip parasını isteyeceğini söylüyordu. Müşteri kadın Batignolles'de oturuyormuş. Madam Raquin de, Camille de yolu uzun buluyorlar, parayı alabilmesini şüpheli görüyorlardı ama pek şaşmadılar. Thérèse'in gitmesine de engel olmadılar.

Genç kadın, sevgilisine bir an önce kavuşma telaşı içinde Port-aux-Vins'e doğru koşarken ayakları ıslak kaldırımlarda

kayıyor, gelene geçene çarpıyordu. Şakakları ter içinde kalmıştı, avuçları cayır cayır yanıyordu. Gören sarhoş sanırdı. Laurent'ın oturduğu evin merdivenlerini koşarak çıktı, soluk soluğa altıncı kata vardığında onu tırabzandan sarkarak kendisini beklerken gördü.

Tavan arasına girdi. Oda o kadar dardı ki Thérèse'in etekleri ayağına dolaşıyordu. Şapkasını başından çekip atarak, yarı baygın, karyolaya yaslandı.

Tavandaki açık pencereden sıcak yatağa serin akşam havası geliyordu. Sevgililer bu izbede, uzun süre, bir deliğe tıkılmış gibi kaldılar. Birden Thérèse, yakındaki bir saatin onu çaldığını duydu. "Sağır olsaydım da duymasaydım," dedi içinden. Güçlkle kalktı, o dakikaya kadar dikkat etmediği tavan arasına baktı. Şapkasını giydi, kurdelelerini bağladı, sonra oturdu.

"Gitmeliyim," dedi bezgin bir sesle.

Laurent, önünde diz çöküp, ellerini ellerinin içine aldı. Thérèse kıpırdamadan:

"Gene görüşürüz," dedi.

Laurent:

"Gene görüşürüz demekle olmaz," diye bağırdı. "Hangi gün geleceksin bir daha?"

Thérèse gözlerini onun yüzüne dikti:

"Açık söylememi istersen, bir daha gelebileceğimi sanmıyorum. Hiçbir bahane bulamam artık."

"Yani elveda mı diyeceğiz birbirimize?"

"Hayır, istemiyorum bunu da."

Thérèse korkuyla karışık bir öfkeyle söylemişti bunları. İskemlesinden kımıldamadan, ne söylediğinin farkında olmadan, kısık bir sesle:

"Gitmeliyim," dedi gene.

Laurent dalgındı, Camille'i düşünüyordu. Adını söylemeden:

“Kız mıyorum ona,” dedi, “ama gerçekten bize çok ayak bağı oluyor... Uzak bir yerlere seyahate göndererek kurtaramaz mısın bizi ondan?”

Genç kadın başını arkaya atarak:

“Hah! Tam buldun seyahate çıkacak adamı!” dedi. “Razı olur mu sanıyorsun buna? Onun için bir tek seyahat var; dönüşü olmayan bir seyahat... Ama merak etme, o hepimizi daha önce öbür dünyaya yollar, bir solukluk canı olan bu insanlar kolay kolay ölmezler...”

Bir sessizlik oldu. Laurent, dizleri hep yerde, başını sevgilisinin göğsüne dayamıştı:

“Şöyle bir hayalim var,” dedi. “Bütün bir geceyi senin kuyununda geçirsem, kollarının arasında uyusam, sabah senin öpücüklerinle uyansam... Ne olurdu, senin kocan olsaydım... Anlıyorsun, değil mi?”

Thérèse ürpererek:

“Evet, evet,” dedi.

Birden Laurent’a doğru eğildi, öpücüğe boğdu onu. Şapkasının iğnesi genç adamın sert sakallı yanağını çizmişti. Giyinik olduğunu, elbisesini buruşturacağını düşünmemişti. Hıçkırığa ağlıyor, gözyaşları arasında soluk soluğa konuşuyordu:

“Söyleme böyle şeyler, yoksa ayırlamam senden, kalırım burada. Bana cesaret vermelisin. Söyle, gene göreceğiz birbirimizi, değil mi? Bana ihtiyacın olduğunu, bir gün beraber yaşayacağımızı söyle.”

Laurent titreyen ellerini onun vücudunda gezdirerek:

“Öyleyse, yarın gene gel,” dedi.

“Ama söyledim sana gelemem diye... Bunun için hiçbir bahane uyduramam.”

Kollarını sinirli sinirli bükerek devam etti:

“Ah! Rezalet çıkmasından korkum yok. İstersen eve gidince, seninle seviştığımızı Camille’e söyleyeyim, sonra gelip burada

yatayım... Senin için korkuyorum. Senin hayatını mahvetmek istemem. Sana mutlu bir hayat vermek istiyorum.”

Genç adamın ihtiyatlılık duygusu canlanmıştı:

“Haklısın,” dedi. “Çocukça davranmaktan sakınmalıyız. Ah, şu kocan bir ölse...”

“Şu kocam bir ölse...” diye tekrarladı Thérèse ağır ağır.

“Evlenirdik, hiçbir şeyden korkumuz kalmazdı, doya doya sevişirdik... Ne güzel, ne tatlı bir ömür sürerdik o zaman...”

Genç kadın dikleşmişti. Yanakları solgundu, karanlık bakışlarla sevgilisini süzdü, dudakları titriyordu:

“Bazen biri ölüverir birden,” diye mırıldandı. “Ama bu kadınlar için tehlikeli...”

Laurent buna karşılık vermedi. Thérèse devam etti:

“Görüyorsun ya, akla gelen bütün yollar kötü.”

Laurent sakın bir tavırla:

“Ne demek istediğimi anlamadın,” dedi. “Budala değilim ben, seni huzur içinde sevmek isterim... Yani, demek istedim ki her zaman birtakım kazalar olabilir, insanın ayağı kayabilir, başına bir kiremit düşebilir... Anlıyorsun ya? Böyle bir şey olursa yalnız rüzgârdır bunun suçlusu.”

Acayip bir sesle söylüyordu bunları. Sonra gülümseyerek, tatlı bir sesle:

“Haydi, üzme kendini,” dedi. “İstediğimiz gibi sevişip mutlu olacağız elbet... Mademki sen buraya gelemiyorsun, ben yoluna koyarım bu işi... Birkaç ay birbirimizi görmezsek unutma sakın beni, mutluluğumuz için çalıştığımı düşün...”

Thérèse gitmek üzere kapıyı açıyordu. Laurent onu kollarının arasına aldı:

“Benimsin, değil mi? Ne zaman istersem kendini bana bütün bütün vereceğine yemin eder misin?”

Genç kadın:

“Evet, seninim!” diye haykırdı. “Ne istersen yap beni.”

Bir an vahŖi bir sessizlik içinde durdular. Sonra Th  r  se kendini kurtararak, dönüp arkasına bakmadan merdivenden indi. Laurent uzaklaŖan ayak sesine kulak veriyordu. Artık hiçbir ses duymaz olunca izbesine girip yattı.   rt  ler h  l   ılıktı. Th  r  se'in ateŖli ihtirasından bir Ŗeyler bıraktığı bu delikte boğulacak gibi oluyordu Laurent. Onun soluğunu yüzünde duyar gibiydi. MenekŖeyle karıŖık o nefis kokusundan bir Ŗeyler bırakmıŖtı buraya.

Ŗimdi Laurent, sevgilisinin yanından hiç ayrılmayan hayalini kucaklıyor, yeniden Ŗahlanan isteklerle yanıp tutuŖuyordu. Pencereyi kapamadı. Çıplak kollarıyla sırtüstü yatmıŖ, serinletmek için avuçlarını amıŖ, dört k  Ŗe tavan penceresinden görünen bulanık mavi g  k parçasına bakarak d  Ŗ  ncelere dalmıŖtı.

Gün doğuncaya kadar hep o d  Ŗ  nce döndü durdu kafasının içinde. Th  r  se odasına gelinceye kadar Camille'i öldürmeyi aklından geirmemiŖti. Bu adamın   l  m  n   sözkonusu etmesinin sebebi sevgilisini bir daha görememe d  Ŗ  ncesiydi. Böylece, yaradılıŖının yeni bir yanı daha ortaya çıkıyordu. Ŗehvet kasırgaları içinde adam öldürmeyi tasarlamaya baŖlamıŖtı.

Ŗimdi, tek baŖına, gecenin sessizliği içinde, cinayeti nasıl iŖleyebileceėini inceliyordu. İki   p  Ŗme arasında çaresizlikle kafasına takılan cinayet fikrinden kurtaramıyordu kendini. Uykusuzluktan bitkin hale gelmiŖti. Th  r  se'in bıraktığı keskin kokularla sinirleri sarsılıyordu. Tuzaklar tasarlıyor, kötü tesadüfleri hesaplıyor, katil olmakla elde edeceği kazançları gözden geçiriyordu.

Bütün çıkarları onu cinayete doğru itiyordu. Ŗu Jeufosse köylüsü babası ölmeye niyetli görünmüyordu. Bu gidiŖle Laurent on yıl daha memurlukta sürünecek, muhallebici d  kk  nlarında karın doyurarak, bu tavan arasında kadınsız yaŖayacaktı. Bu d  Ŗ  nce çileden çıkartıyordu onu. Buna kar-

şılık, Camille ölürse, Thérèse'le evlenecek, Madam Raquin'in mirasına konarak memurluktan ayrılacak, keyfince gezip tozacaktı. Bu tembelce hayatı şimdiden zevkle düşünmeye başlamıştı. Yiyip içerek, aylak aylak, babasının ölümünü bekleyeceği günleri gözünün önüne getiriyordu. Ama bu hülyaların ortasında bir de gerçeği hatırlayıverince Camille çıkıyordu karışısına, o zaman onu yıkmak ister gibi yumrukları sıkılıyordu.

Laurent Thérèse'i istiyordu, yalnız kendisinin olmasını, daima elinin altında bulunmasını istiyordu. Kocasını ortadan kaldırmazsa kadın da elinden kaçacaktı. Bir daha gelemeyeceğini söylemişti işte kendisine. Elbette onu kaçırabilir, bir yerlere götürebilirdi, ama o zaman ikisi de açlıktan ölürdü. Kocasını öldürmek daha az tehlikeliydi, bundan ötürü herhangi bir rezalet çıkması da söz konusu olamazdı; yalnız, bir adamı devirip yerine geçecekti. O kaba köylü mantığı ile bu yolu çok doğal, mükemmel buluyordu. Doğuştan ihtiyatlılığı da bu işi bir an önce bitirmeyi öğütlüyordu kendisine.

Ter içinde, yatağa yüzükoyun yatarak, başını biraz önce Thérèse'in topuzunun daldığı yastığa gömüyordu. Kupkuru dudaklarını yastık yüzüne yapıştırıyor, onun nefis kokusunu içiyordu. Boğulacak gibi, soluk almadan yatıyordu. Kapalı gözlerinin önünden ateşten çizgiler geçiyordu. Hep Camille'i en iyi şekilde nasıl öldürebileceğini düşünüyordu.

Sonra nefesi daralıyor, birden dönerek sırtüstü yatıyordu. Gözlerini iri iri açarak, yüzünü pencereden gelen soğuk hava ile serinletiyordu. Mavimtirak gök parçasından, yıldızlardan bir cinayet planı kurmak için akıl danışır gibi bir hali vardı.

Hiçbir şeye karar veremedi. Sevgilisine de söylediği gibi, ne çocuktuk ne de budala. Bu işte hançer ya da zehir kullanmayı aklından bile geçirmiyordu. Sinsice bir şekilde öldürmeliydi Camille'i. Tehlikesizce, gık demeden gidivermeliydi bu adam. İhtirası onu ne kadar kamçılasa kamçılasın, gene de ihtiyatı

elden bırakmıyordu. Kendini tehlikeye atamayacak kadar korkak, aynı derecede şehvete düşküncü. Huzur içinde, mutlu yaşamak için öldürecekti.

Yavaş yavaş uyku bastırıyordu. Soğuk hava tavan arasından Thérèse'in o ılık, nefis kokulu hayalini kovmuştu. Laurent bitkin bir halde derin, tatlı bir uyuşukluğa gömülmüştü. Uykuya dalarken, elverişli bir fırsatı kollamaya karar verdi. Kafasının içinde ninni gibi hep şu mırıltıyı duyuyordu:

“Öldüreceğim onu! Öldüreceğim onu!”

Beş dakika sonra, mışıl mışıl uyumaya başlamıştı.

Thérèse eve saat on birde döndü. Başı ateşler içinde yanıyordu, sinirleri gerilmişti. Nereleden geçtiğinin farkında olmadan Pont-Neuf'e geldi. Laurent'in yanından henüz ayrılmış gibi geliyordu ona, kulaklarında hâlâ onun sözleri çınılıyordu. Madam Raquin'le Camille onu çok merak etmişlerdi, heyecanla karşıladılar. Thérèse onların sorularına kısaca karşılık vererek, boşuna gittiğini, bir saat sokakta otobüs beklediğini söyledi.

Yatağa girdiği zaman, örtüler soğuk, ıslak geldi. Hâlâ yanan kolları, bacakları tiksintiyle ürperdi. Camille çabucak uyudu. Thérèse uzun zaman, budalaca, ağzı açık uyuyan kocasının soluk yüzüne baktı. Yanından çekilerek yatağın bir köşesine büzüldü, yumruğunu ağzına sokmak geliyordu içinden.

10

ARADAN üç hafta kadar geçti. Laurent gene her akşam dükkâna geliyordu. Yorgun bir hali vardı, hasta gibi görünüyordu. Gözlerinin etrafı mor bir halkayla çevrilmişti, dudakları soluklaşmış, çatlamıştı. Ama o ağır, sakın tavrını hiç bozmuyor,

Camille'in yüzüne bakarak dostça konuşuyordu. Madam Raquin de bir zamandır gizli bir hummayla uyuklar gibi görünen bu aile dostunun gönlünü almak için elinden geleni yapıyordu.

Thérèse, gene eskisi gibi, ağzını açmadan suratını asıp oturuyordu. Her zamankinden daha hareketsiz, daha anlaşılmaz, daha sakindi. Laurent yok gibiydi artık onun için; ona hemen hemen hiç bakmıyor, binde bir ağzından bir kelime çıkıyor, onunla hiç ilgilenmiyor gibi görünüyordu. Onun böyle davranmasına üzülen Madam Raquin zaman zaman Laurent'a:

"Yeğenimin soğuk duruşuna bakmayın," diyordu. "Onu bilirim ben. Yüzünden soğuk görünür ama çok duygulu, şefkatlidir."

İki sevgili artık buluşamıyorlardı. Saint-Victor Sokağı'ndaki odada geçirdikleri geceden beri, bir daha baş başa kalamamışlardı. Akşamları, yabancı, ilgisiz bir yüzle, karşı karşıya geldikleri zaman, o sakın görünüşlerinin altında yürekleri bir ihtiras, korku, istek kasırgası içinde çırpınıyordu.

Thérèse içinden öfkeleniyor, acımasızca alay ediyor, korkulara kapılıyordu. Laurent'ın zihni karanlık düşüncelerle altüst oluyor, acı kararsızlıklar içinde bocalayıp duruyordu. Kendileri de kendi içlerine bakmaya, beyinlerini saran, ağır bir duman gibi onları yakıp kavuran sıtma nöbetinin derinliğine inmeye cesaret edemiyorlardı.

Fırsat buldukları zaman sadece kapı aralığında birbirlerinin ellerini tutup kırarcasına sıkıyorlardı. Ellerinden gelse etlerinden birer parça koparıp alacaklardı. İsteklerini dindirmek için böylece ellerini sıkmaktan başka bir şey yapamıyorlardı. Bütün vücutları parmaklarında toplanıyordu. Başka bir istekleri yoktu, bekliyorlardı.

Bir perşembe akşamı, Raquin'lerin misafirleri dominoya başlamadan önce, her zamanki gibi şuradan buradan çene çalıyorlardı. Başlıca sohbet konusu, ihtiyar Michaud'nun eski mes-

leğine ait hikâyeler, karıştığı korkunç, esrarlı maceralardı. Grivet ile Camille, eski polis komiserinin hikâyelerini tıpkı Mavi Sakal ya da Parmak Çocuk masallarını dinleyen çocuklar gibi korkuyla karışık bir zevkle, ağızları açık dinlerlerdi.

Michaud o gün korkunç bir cinayeti anlatarak dinleyicilerinin tüylerini ürpertmişti. Sonra başını sallayarak:

“Ee, daha bilmediğimiz neler var!” dedi. “Birçok cinayet gizli kalmıştır! Adaletin elinden yakasını kurtaran nice katiller vardır!”

Grivet şaşırmıştı:

“Nasıl, yani sokak ortasında adam öldürüp de elini kolunu sallaya sallaya dolaşan katiller mi var diyorsunuz!” diye sordu.

Olivier küçümseyen bir tavırla gülümsedi. O kuru sesiyle:

“Ah, efendiciğim,” dedi, “katil oldukları bilinmiyor da ondan yakalanmıyorlar.”

Bu düşünüş Grivet’ye inandırıcı görünmemişti. Camille yardımına geldi, kasılarak:

“Ben de Bay Grivet gibi düşünüyorum,” dedi. “Doğrusu ya, polisin iyi çalıştığına, sokakta yürürken yanından geçtiğim bir adamın katil olmadığına emin olmak isterdim.”

Olivier kendisine taş atıldığını düşündü.

“Polis görevini yapıyor elbette,” diye kızgın bir sesle bağırdı. “Bununla birlikte, elimizde olmayan şeyi yapamayız. Öyle alçaklar vardır ki şeytan gibi saklanmasını bilirler. Tanrı bile bulamaz onları. Öyle değil mi, baba?”

Michaud oğluna hak verdi:

“Evet, doğru...” dedi. “Hatırlarsınız belki, Madam Raquin, ben Vernon’dayken yol ortasında bir yük arabacısının ölüsü bulunmuştu. Cesedi parça parça edip bir çukura atmışlar. Suçluya ait en ufak bir ipucu ele geçmedi. Belki bugün hâlâ sağdır, belki de komşularımızdan biridir. Mösyö Grivet evine giderken yolda rastlar belki kendisine...”

Grivet sapsarı kesilmişti. Başını çevirmeye cesaret edemiyordu, arabacının katili arkasındaymış gibi geliyordu ona. Yalnız, bu korku ona tatlı bir duygu da veriyordu. Ne söylediğinin kendisi de pek farkında olmadan:

“Yo, hayır, hayır...” dedi. “İnanmak istemem buna. Benim de bildiğim bir hikâye var. Vaktiyle bir hizmetçiyi efendilerinin gümüş çatal bıçak takımını çaldı diye hapse atmışlardı, iki ay sonra bir ağacı keserlerken, gümüşler saksığan yuvasında bulunmaz mı? Meğer hırsız saksığanmış. Kadını hemen salıverdiler. Görüyorsunuz ya, suçlular daima cezalarını çekerler...”

Grivet pek memnundu, Olivier bir kahkaha attı:

“Demek saksığanı hapse attılar!”

Camille şefiyle alay edilmesine içerlemişti:

“Mösyö Grivet onu kastetmedi...” dedi. “Anne, dominoları verir misiniz?”

Madam Raquin kutuyu getirmeye gittiği sırada genç adam Michaud’ya döndü:

“Böylece, polisin güçsüzlüğünü itiraf etmiş oluyorsunuz! Demek ortalıkta dolaşan katiller var?”

Komiser:

“Eh, öyle...” diye boynunu büktü.

Grivet de:

“Ahlaksızlık bu!” diye sonuç çıkardı.

Bu konuşma sırasında Thérèse’le Laurent hiç ses çıkarmamışlardı. Grivet’nin budalalığına bile gülmemişlerdi. Dirseklerini masaya dayayarak, yüzleri hafifçe sararmış, dalgın dalgın, konuşulanları dinlemişlerdi. Ateş saçan gözleri karşılaşmıştı bir ara. Thérèse’in saçlarının dibi terlemişti. Laurent’in sırtından soğuk bir ürperti geçti.

CAMILLE bazen, pazar günleri hava güzel olduğu zaman, Thérèse'i kendisiyle sokağa çıkıp Şanzelize'de bir gezinti yapmaya zorluyordu. Genç kadın rutubetli, karanlık dükkânda oturmayı tercih ederdi. Kocasının onu koluna takıp sokaklarda sürüklemesi yorgunluk veriyor, onun dükkânların önünde durması, her gördüğü şeye hayret etmesi, birtakım düşünceler ileri sürüp sonra budalaca susması canını sıkıyordu.

Ama Camille diretiyordu. Karısını başkalarına göstermek hoşuna gidiyordu. Yolda daire arkadaşlarından ya da şeflerinden birine rastlayınca, böyle, yanında hanımıyla, selamlaşmak koltuklarını kabartıyordu. Aslında yürümüş olmak için yürüyor, hemen hemen hiç konuşmuyordu. Pazar elbisesinin içinde dimdik, ayaklarını sürüyerek giden bu budala, kendini beğenmiş adamın kolunda dolaşmak Thérèse'e azap veriyordu.

Gezintiye çıktıkları günler Madam Raquin, çocuklarıyla birlikte, geçidin ucuna kadar gelirdi. Orada, sanki uzun bir yolculuğa çıkıyorlarmış gibi onları kucaklardı. Nasihatlerinin, dualarının sonu gelmezdi.

"Aman, sağınıza solunuza dikkat edin, bir kaza olmasın," derdi. "Şu Paris'te o kadar çok araba var ki!.. Kalabalıklara sokulmayın sakın!.."

Onlar uzaklaşıncaya kadar arkalarından bakar, sonra dükkânına girerdi. Bacakları ağrıdığı için kendisi uzun yürüyüşlere gelemiyordu.

Camille'le Thérèse arada bir de, pek seyrek olarak, Paris'in dışına çıkarlar, Saint-Ouen'e ya da Asnières'e gidip ırmak kıyısındaki bir lokantada yemek yerlerdi. Büyük bir hovardalık günüydü böyle günler. Bir ay öncesinden lafı edilirdi. Akşamın onuna, on birine kadar açık havada kaldığı için Thérèse bu gezintilerden daha çok hoşlanıyordu. Saint-Ouen, yemyeşil

adacıklarıyla, Vernon'u, genç kızken Seine kıyısında sere serpe geçirdiği günleri hatırlatıyordu ona. Çakıl taşlarının üstüne oturuyor, elini suya sokuyor, güneşin yakıcı sıcaklığında canlandığını duyuyordu. Karısı elbisesini çakıl taşları üzerinde, yağlı topraklarda kirletip yırtarken, Camille mendilini güzelce yayarak büyük bir titizlikle otururdu onun yanına. Son zamanlarda, hemen bütün gezintilerinde Laurent'ı da yanlarına alıyorlardı; neşesiyle, köylü davranışlarıyla, eğlendiriyordu onları.

Bir pazar günü, Camille, Thérèse, Laurent, öğle yemeğinden sonra, on bire doğru, Saint-Ouen'e gittiler. Bu gezintiyi çoktan tasarlamışlardı, mevsimin son gezintisi olacaktı. Sonbahar yaklaşmış, soğuk rüzgârlar esmeye başlamıştı; akşamları iyice üşünüyordu.

O sabah gökyüzü hâlâ masmaviydi. Hava güneşte sıcak, gölgede ılıktı. Bu güzel havadan yararlanmaya karar vermişlerdi.

Bir arabaya binerek, ihtiyar tuhafiyeci kadının ricaları, tembihleri arasında, yola koyuldular. Paris'ten çıktıktan sonra, surlarda arabadan indiler. Sonra şoseden Saint-Ouen'in yolunu tuttular.

Öğle olmuştu. Toz toprak içindeki yolda giderlerken, güneşten gözleri kamaşıyordu. Ağır, yakıcı bir hava vardı. Thérèse, yüzünü şemsiyesinin altında saklayarak, Camille'in kolunda, kısa adımlarla yürüyor, Camille elindeki kocaman mendille yüzünü yelpazeliyordu. Laurent arkalarından gelmekteydi. Güneş boynunu kavuruyordu ama bunu hissetmiyormuş gibi görünüyor, ayaklarıyla çakıl taşlarına vuruyor, arada bir de vahşi gözlerle sevgilisinin yürürken kalçalarını kıvrırışına bakıyordu.

Saint-Ouen'e gelince, ağaçlık, gölgeli bir yer aradılar. Bir adaya geçerek, küçük bir koruya daldılar. Yerlere dökülen kuru, kırmızımtırak yapraklar yürürken ayaklarının altında

çıtırdıyordu. Ağaçların gövdeleri bir gotik kilisenin sütunları gibi dimdik uzanmaktaydı. Dallar gezinenlerin başına degecek kadar aşağıya sarkmıştı. Ağaçların yaprakları bakır rengi bir kubbe meydana getiriyor, bunun altından akçakavakların, meşelerin siyahlı beyazlı tepeleri görünüyordu. Sessiz, serin, oldukça kasvetli bir çayırıktı burası; Seine'in uğultularından başka bir ses duyulmuyordu.

Camille kuru bir yer bularak redingotunun eteklerini kaldırıp oturdu. Thérèse elbisesini hışırdatarak kendini yaprakların üstüne attı. Kabaran elbisesinin içine yarı yarıya gömülmüştü. Bir bacağı dizine kadar görünüyordu. Laurent yüzükoyun yere uzanarak çenesini toprağa dayamış, Thérèse'in bacağına seyrederken, hükümete çatan Camille'i dinliyordu. Camille'e göre Seine'deki bütün adacıkları, Tuileries'de olduğu gibi, bankları, budanmış ağaçları, kumlu yollarıyla, İngiliz bahçesi haline getirmeliydi.

Güneşin hızını kaybetmesini bekleyerek, bu çayırılıkta üç saat kadar kaldılar. Akşam yemeğinden önce kırlarda dolaşıtlılar. Camille dairesinden söz açtı, saçma sapan hikâyeler anlattı. Sonra, yoruldu, sırtüstü devrilip uykuya daldı. Şapkasını gözlerinin üstüne örtmüştü. Thérèse, uzun süredir, gözlerini kapayarak uyur gibi yapıyordu.

Laurent yavaşça kendini genç kadına doğru kaydırıp dudaklarını uzattı, onun ayakkabısını, ayak bileğini öptü. Öptüğü bu deri, bu beyaz çorap dudaklarını yakmıştı. Thérèse'in süründüğü hafif lavanta kokusu toprağın keskin kokusuna karışarak kanını tutuşturmuş, sinirlerini germişti. Bir aydır kendisini çıldırtan bir perhiz içinde yaşamıştı. Saint-Ouen yolunda, güneşin altında yürürken, vücudu alev alev yanmıştı. Şimdi, gözlerden uzak bu ıssızlıkta, şehvet dolu bir gölgelikte, sessizlik içindeyken, kendisinin olan bu kadını kollarının arasına alamıyordu. Belki kocası uyanır, görür, bütün tedbirlerini

altüst ederdi. Hep bu adam engel oluyordu ona. Laurent yere kapanmış, başını kadının eteğine saklayarak, ancak ayakkabısıyla beyaz çorabını sessizce öpebiliyordu. Thérèse ölü gibi, hiç kımıldamadan duruyordu. Laurent onu uyuyor sandı.

Kalktı, sırtı ağrımişti, bir ağaca yaslandı. O zaman genç kadının ılık ılık gözleriyle gökyüzüne baktığını gördü. Ellerinin arasına aldığı donuk, soluk yüzünde soğuk bir durgunluk vardı; düşüncelere dalmıştı. Hiç kırpmadan bir noktaya diktiği bu gözler, karanlık uçurumları andırıyordu. Başını çevirip, arkasında duran Laurent'a bakmadı.

Sevgilisi onu böyle, okşayışları arasında bile bu kadar hareketsiz, sessiz görünce korkuya kapılır gibi oldu. Elbisesinin kıvrımları arasındaki bu beyaz, ölgün yüz, korkuyla karışık yakıcı bir istek veriyordu ona. Eğilip bu açık duran gözleri dudaklarıyla kapatmak geldi içinden. Ama hemen hemen kadının elbiselerinin içinde Camille de yatıyordu. Zavallı yaratık, kıvrılmış vücudu sıskalığını açığa vurmuş, hafifçe horlayarak uyumaktaydı. Yüzünün yarısını örten şapkanın altından uykuyla çarpılmış, budalaca bir ifade taşıyan açık ağız görülüyordu. Çenesindeki seyrek sakalın kırmızımtırak kırçıl kılları soluk derisini kirli gösteriyordu. Başını arkaya devirip yattığı için buruşuk, sıska boynu görünüyor, gırtlığının üstündeki tuğla kırmızısı boyunbağının iri düğümü her soluk alışında hafif hafif inip kalkıyordu. Böylece serilip yatan Camille'in iğrenç, sinir bozucu bir görünüşü vardı.

Laurent seyrederken birden topuğunu havaya kaldırdı. Bir vuruşta ezecekti yüzünü.

Thérèse az kalsın bağıracaktı. Yüzü sapsarı kesildi, gözlerini kapadı, sıçrayacak kanları görmemek ister gibi başını çevirdi.

Laurent birkaç dakika öyle, tabanı uyuyan Camille'in yüzünün üstünde, durdu. Sonra ağır ağır bacağını büktü, birkaç adım öteye gitti. Bunun pek budalaca bir cinayet olaca-

ğını düşünmüştü. Bu ezilmiş kafa polisi peşine düşürürdü. Camille'den kurtulmayı sadece Thérèse'le evlenmek için istiyordu. Cinayetten sonra, Michaud'nun anlattığı o arabacıyı öldüren adam gibi, sere serpe dolaşmak niyetindeydi.

Irmak kıyısına gitti, suyun akışına sersem sersem baktı. Sonra birden koruya döndü. En sonunda rahat, tehlikesiz bir cinayet planı kurmuştu.

Uyuyan adamı bir saman çöpüyle burnunu kaşıyarak uyardı. Camille aksırarak ayağa kalktı, bu şaka pek hoşuna gitmişti. Zaten kendisini güldüren bu tuhafıkları için severdi Laurent'ı. Gözleri kapalı duran karısını sarstı. Thérèse de kalıp eteğindeki kuru yaprakları silktikten sonra, üçü birlikte yola düzüldüler. Önlerine çıkan kuru dalları kırarak yürüyorlardı.

Adadan ayrılarak, pazar gezmesine çıkanlarla dolu yollara saptılar. Çitlerin arasında açık renk elbiseli kızlar koşuşuyordu. Irmaktan türkü söyleyerek bir kürekçi kafilesi geçti. Hendeklerin yanından kasabalı çiftler, memur aileleri, ihtiyarlar ağır ağır yürüyerek gidiyorlardı. Bütün kır yolları gürültülü, kalabalık sokaklara dönmüştü. Yalnız gökyüzünde güneş sakin sakin duruyor, kırmızımtırak yapraklı ağaçlara, beyaz yollara geniş bir örtü gibi aydınlığını serpiyordu. Havada gittikçe artan bir serinlik başlamıştı.

Camille şimdi kolunu Thérèse'e vermemişti; arkadaşıyla sohbet ediyor, onun şakalarına, kuvvet gösterilerine gülüyordu. Laurent hendeklerden atlıyor, ağır taşları kaldırarak onu eğlendiriyordu. Genç kadın, yolun öte yanında, başı önünde gidiyor, arada bir eğilerek yerden bir ot koparıyordu. Biraz uzaklaşıp da geride kalınca, durarak kocasıyla sevgilisine baktı.

Camille ona:

“Hey, karnın acıkmadı mı senin?” diye seslendi.

“Acıktı.”

“E, öyleyse hızlı yürü!”

Thérèse acıkmamıştı; yalnız, bezgin, kaygılıydı. Laurent’ın tasarılarını bilmiyordu ama yürürken endişeyle bacakları titriyordu.

Suyun kıyısına dönerek bir lokanta aradılar. Yağla şarap kokan bir kır meyhanesinin taraça gibi yerine oturdular. İçeriden şarkılar, bağrıışmalar, tabak çanak sesleri geliyordu. Herkes bağrıa bağrıa konuşuyor, incecik tahta bölmeler gürültüleri yankılayarak büyütüyordu. Garsonlar yukarı çıkarken merdivenleri gıcırdatıyordu.

Yukarıda, taraçada, ırmaktan esen rüzgâr yanmış yağ kokusunu dağıtıyordu. Thérèse taraçanın kenarındaki parmaklığa dayanarak rıhtımı seyre koyuldu. Sağda solda küçük meyhaneler, panayır barakaları sıralanmıştı. Çardakların altında yere serilen beyaz örtüler, siyah paltolar görölüyor, kadınların renk renk elbiseleri göz alıyordu. Başı açık dolaşan, koşuşan, gülüp eğlenen gürültücü bir kalabalık vardı. Bütün bu gürültüleri bir laternanın hazin sesi de karışmaktaydı. Bir kızartma kokusu, ayrıca bir de toz kokusu doldurmuştu havayı.

Thérèse’in oturduğu yerin altında, çiğnenmiş otların üstünde üniversiteli genç kızlar, el ele tutuşmuş şarkılar söylüyor, halka olup çocuklar gibi oynuyor, şapkaları omuzlarına düşmüş, saçları dağınık, sıçrayıp duruyorlardı. İncecik seslerle bağrışıyor, hırçın okşamalarla berelenmiş yanakları el değmemiş kızların pembeliğine bürünüyordu. Şeytan bakışlı iri gözleri temiz duygularla yaşıyordu. Bir kenarda oturup lületaşından pipolarını çekiştiren erkek öğrenciler kaba kaba laf atarak onlarla eğleniyorlardı.

İleride, ırmağın üstüne, kıyıları akşam sessizliği içinde mavimsi, belirsiz bir buğu çöküyor, bu buğunun içinde ağaçlar gömölüp kayboluyordu.

Laurent parmaklıktan sarkarak bağrıdı:

“Hey, garson, yemek yemeyecek miyiz biz?”

Sonra birden fikir değiştirir gibi oldu:

“Baksana, Camille,” dedi, “sofraya oturmadan seninle ır-
makta bir gezinti yapsak nasıl olur? Pilicin kızartılması epey
zaman alır. Bir saat bekleye bekleye canımız sıkılacak.”

Camille uyuşuk uyuşuk:

“Sen bilirsin,” dedi. “Yalnız, Thérèse acıkmıştır.”

Laurent’ın gözlerini dikerek ona bakması üzerine genç ka-
dın telaşla:

“Yo, bekleyebilirim,” dedi.

Üçü bir arada aşağıya indiler. Tezgâhın önünden geçerken
bir masa ayırttılar, yemeklerini seçtiler, bir saate kadar gele-
ceklerini söylediler. Meyhaneci kira ile kayık veriyordu. Adamı
çağırıp kayık istediler. Laurent ince bir kayık seçti. Bu kayığın
hafifliği Camille’i ürkütmüştü:

“İçinde hiç kımıldamaya gelmez bunun ha! Suyun dibini
boylarız,” diyordu.

İşin aslı şuydu ki Camille sudan dehşetli korkardı. Ver-
non’dayken, çocukluğunda, hastalığı yüzünden Seine’e girip
yüzememişti; okul arkadaşları koşa koşa suya dalarlarken, o
çifte yorgan altında tir tir titrerdi. Laurent gözü pek bir yü-
zücü, yorulmaz bir kürekçi olmuş, Camille’de ise derin sular
karşısında çocuklardaki, kadınlardaki korku o güne kadar
kalmıştı. Sağlam olup olmadığını anlamak ister gibi, ayağının
ucuyla sandalın dibini yokladı.

Laurent gülerek:

“Haydi, atla bakalım,” dedi. “Ne titriyorsun?”

Camille, sandalın kenarından bacağını aşırıp, yalpalayarak
arkaya oturdu. Kayığın tahtasını ayaklarının altında hissedin-
ce yüreği ferahladı, cesaret taslayarak şakaya başladı.

Thérèse kıyıda, ipi tutan sevgilisinin yanında, ciddi bir ta-
vırla, kımıldamadan duruyordu. Laurent eğilerek ona:

“Tetikte ol...” diye fısıldadı. “Suya atacağım bunu. Ne dersem onu yap... Bütün sorumluluğu üstüme alıyorum.”

Genç kadının yüzü korkunç bir şekilde sapsarı kesilmişti. Mıhlanmış gibi, yerinden kımıldamıyordu. Bütün vücudu kazık kesilmiş, gözleri büyümüştü.

Laurent gene fısıldadı:

“Atlasana kayığa!”

Thérèse yerinden kımıldamadı. Müthiş bir çırpınma vardı içinde. Bütün iradesini zorlayarak kendini tutuyordu, neredeyse hıçkırıklarla ağlayarak yere yıkılacaktı.

Camille:

“Hah ha! Thérèse’e bak, Laurent!” diye bağırdı. “Asıl korkan o! Binemeyecek kayığa...”

Arkadaki sıraya iyice yerleşerek dirseklerini kayığın kenarına dayamıştı, iki yanına sallanarak kabadayılık taslıyordu. Thérèse acayip bir bakışla onu süzdü. Bu zavallının kahkahaları onu kamçılarmış, âdeta canlandırmıştı. Birden kayığa atladı. Baş tarafa oturdu. Laurent küreğe geçmişti. Kayık kıyıdan ayrılarak ağır ağır adalara doğru yol almaya başladı.

Ortalık kararıyordu. Ağaçlar gölgelere bürünmüştü, kıyı suları karanlıkta kalmıştı. Kıyıdan uzaklaştıkça suyun üstünde soluk gümüşü pırıltılar görünüyordu. Kayık az sonra ırmağın ortasına geldi. Kıyının gürültüleri pek az duyuluyordu buradan. Şarkılar, bağrıışmalar hazin bir sessizlik içinde sönüp kayboluyordu. Kızartma ve toz kokusu duyulmaz olmuştu. Serin bir rüzgâr esiyordu, hava soğumuştü.

Laurent kürekleri bırakarak kayığı akıntıya salıverdi. Karşılarında adalar kırmızımtırak bir kitle halinde yükseliyordu. Irmağın iki yakası, üzeri kurşuni lekeli koyu kahverengi birer şerit gibi uzayıp ufukta birleşiyordu. Su da, gökyüzü de aynı toptan kesilmiş beyazımtırak kumaşlar gibi görünmekteydi.

Bir sonbahar akşamındaki kadar acı bir durgunluk hiçbir şeyde yoktur. Işıklar soğuk havanın içinde soluklaşır, yaşlı ağaçlar yapraklarını döker. Yaz güneşinde kavrulan kırlarda, ilk soğuklarla birlikte bir ölüm havası esmeye başlar. Gökyüzünden inilti gelir gibi olur. Gece, karanlıkla birlikte yeryüzüne kefenler serer.

Üçü de susuyordu. Akıntıda giden kayığın içine gömülmüş, yüksek dallardan süzülen son ışıkları seyre dalmışlardı. Adalara yaklaşıyorlardı. O kızıltımlı kitleler kararmaya başlamıştı. Akşam karanlığı içinde bütün manzara eriyip siliniyordu. Irmak, gökyüzü, adalar, kıyılar koyu bir sisin içinde kurşuni, esmer lekeler halinde görünüyordu şimdi.

Yüzükoyun uzanmış olan Camille elini suya sokarak:

“Of! Amma da soğuk ha!” diye bağırdı. “Hani bu suya kafasını sokan iflah olmaz!”

Laurent buna hiç karşılık vermedi. Bir süredir, kaygılı kaygılı kıyıları gözden geçiriyordu. İri elleriyle dizlerini ovuşturuyor, dudaklarını sıkıyordu. Thérèse hep öyle, kımıldamadan, başını biraz arkaya devirmiş, bekliyordu.

Sular kayığı ırmağın iki ada arasındaki dar, karanlık bir koluna doğru sürükledi. Adalardan birinin ardından bir kürekçi kafilesinin yanık türküleri duyuluyordu. Karşı kıyılar uzaklara kadar bomboştu.

Laurent yerinden kalkarak, Camille’i arkasından kavradı. Camille:

“Ah! Yapma! Gıdıklanıyorum,” diye bağırdı. “Böyle şaka olmaz... E, yeter canım! Düşüreceksin beni...”

Laurent daha kuvvetle sıkarak onu bir sarstı. Camille başını çevirince onun kasılmış, korkunç yüzünü gördü. Bir şey anlamamıştı. Gizli bir korkuya kapıldı, bağırarak istedi, katı bir elin gırtlığını sıkıldığını hissetti. Düşmanına karşı kendini savunan bir hayvan içgüdüleriyle, kayığın kenarına yapışarak

dizlerinin üstünde doğruldu. Birkaç saniye böylece çırpındı. Islık gibi, boğuk bir sesle:

“Thérèse! Thérèse!” diye haykırdı.

Genç kadın, sallanıp çatırdayan kayığın sırasına iki eliyle yapışmış, bakıyordu. Gözlerini kapayamıyordu. Bu gözler müthiş bir gerilmeye iri iri açılarak bu korkunç sahneye dikilmişti. Hiç ses çıkarmadan, donmuş gibi duruyordu.

Can çekişen zavallı bir kere daha:

“Thérèse! Thérèse!” diye bağırdı.

Bu son çığlığı duyunca Thérèse boşandı, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Sinirleri boşalmıştı. Korktuğu kriz tutmuştu, kendini kayığın dibine attı. Öylece, iki büklüm, baygın bir halde, ölü gibi kaldı.

Laurent, bir eliyle gırtlaklarını sıkarak, Camille’i boyuna sarıyordu. Öteki elinin yardımıyla onu en sonunda kayıktan ayırdı. Güçlü kollarıyla bir çocuk gibi havaya kaldırdı. Eğildiği için boynu meydana çıkmıştı; kurbanı, korkudan, öfkeden çılgına dönerek, kıvrılıp dişlerini onun boynuna geçirdi. Katil, acıdan bağırmamak için kendini tutarak, onu birden suya fırlatırken, boynundan bir et parçası Camille’in dişlerinin arasında gitti.

Camille bir çığlık koparak suya yuvarlandı. Gittikçe boğuklaşan çığlıklar atarak iki üç kere suyun yüzüne çıktı.

Laurent, bir saniye bile geçirmeden, yarasını saklamak için paltosunun yakasını kaldırdı. Sonra, bayılmış olan Thérèse’i kollarının arasına alıp bir tekmede kayığı devirdi, kadın kucağında, kendini suya bıraktı. Onu suyun üstünde tutarak, acı acı, “İmdat!” diye bağırmaya başladı.

Adanın burnundan türkülerini duyduğu kürekçiler küreklerle asılarak o yana doğru geliyorlardı. Bir felaket olduğunu anlamışlardı. Kurtarma işini çabucak başarıp Thérèse’i bir sıraya uzattılar. Arkadaşının ölümü karşısında acı acı çırpınan Laurent’ı da kurtardılar.

Laurent kendini suya attı, Camille'i bulunmayacağı yerlerde aradı, sonra ağlayarak, saçlarını yolarak geri döndü. Kürekçiler onu yatıştırmaya, teselliye çalışıyorlardı.

Laurent:

“Ah! Bu benim hatam!” diye haykırıyordu. “Zavallı çocuğu kalkıp dans etmeye, kayığı sallamaya bırakmamalıydım... Bir anda üçümüz de kendimizi kayığın bir yanında bulunca, devrildik... Düşerken “Karımı kurtar!” diye bağırdı...”

Kürekçilerden üç dört delikanlı tanıklık etmeye hazır olduklarını söylediler.

“Gözlerimizle gördük sizi,” dediler. “Ah, zavallı, kayıkta olduğunu unuttu demek. Karada zıplamaya benzemez bu. Kacıncağz kendine gelince ne perişan olacak!”

Devrilen kayığı yedeklerine alarak Thérèse'le Laurent'ı lokantaya getirdiler. Yemekleri hazırды. Kaza haberi bir iki dakikada bütün Saint-Ouen'e yayılmıştı. Kürekçiler olayı gözleriyle görmüş gibi anlatıyorlardı. Kazaya uğrayanlara acıyan bir sürü insan meyhanenin önüne toplanmıştı.

Meyhaneciyle karısı iyi insanlardı, kazaya uğrayanlara kuru giysiler verdiler. Thérèse ayılıp da kendine geldikten sonra bir sinir buhranına kapılarak acı acı ağlamaya başladı. Onu yatırmak gerekmişti. Thérèse'in tabiatı oynanan haince oyuna yardım ediyordu.

Genç kadın biraz sakinleşince, Laurent onu lokantanın sahiplerine emanet etti. Paris'e yalnız dönmek, korkunç haberi Madam Raquin'e bütün tedbirleri aldıktan sonra bildirmek istiyordu. İşin aslı şuydu ki Thérèse'in bir sinir buhranına kapılmasından korkuyordu. Onun aklını başına toplamasına, rolünü iyi öğrenmesine vakit bırakmanın faydalı olacağını düşünüyordu.

Camille'in hazırlattığı yemeği kürekçiler yediler.

LAURENT Paris'e dönerken, posta arabasının loş köşesine büzülerek, kafasındaki planı olgunlaştırdı. Bu işten yakayı sıyracağına emin gibiydi. İçinde tasayla karışık bir sevinç, işlenip bitirilmiş bir cinayet sevinci vardı. Clichy geçidine gelince, bir arabaya binerek doğruca ihtiyar Michaud'nun Seine Sokağı'ndaki evine gitti. Saat akşamın dokuzuydu.

Emekli komiseri Olivier ve Suzanne'la birlikte sofrada buldu. Uyanabilecek bir kuşkuyu önlemek, korkunç haberi Madam Raquin'e tek başına kendisi vermiş olmamak için gelmişti buraya. Bu iş son derecede canını sıkıyor, kadının uğrayacağı büyük perişanlık karşısında yeteri kadar ağlayıp sızlayarak numara yapamayacağından korkuyordu. İçinden pek aldırış etmiyorsa da, gene de bu ananın acısı ağır geliyordu ona.

Michaud onu sırtında vücuduna dar gelen kaba saba bir giysiyle görünce ne olduğunu anlamak ister gibi süzmeye başladı. Laurent yorgunluktan, üzüntüden soluğu kesilmiş gibi, bitkin bir sesle kazayı anlattı. Sözüünü şöyle bitirdi:

“Doğru size koştum... Bu kadar büyük bir felakete uğrayan bu iki zavallı kadına karşı nasıl davranacağımı bilemiyorum. Annesinin yanına yalnız gitmeyi göze alamadım. Rica ederim, siz de benimle gelin.”

Laurent konuşurken Olivier gözlerini ondan hiç ayırmamıştı. Bu da onu fena halde ürkütüyordu. Katil, kendisini kurtaracağını umduğu bir cesaretle, doğrudan doğruya bu polislere koşmuştu. Yalnız, onların kendisini süzdüklerini görünce tir tir titremekten kendini alamıyordu. Onların şaşkınlıkları, acımaları, kendisine karşı bir kuşkuymuş gibi geliyordu ona.

Suzanne hepsinden daha zayıf yaradılışlı, daha soluk benizliydi, neredeyse bayılacaktı. Çok duygusuz bir insan olmakla birlikte ölüm fikri karşısında dehşete kapılan Olivier, kederli

bir şaşkınlıkla yüzünü buruşturmuş, korkunç gerçek hakkında en ufak bir kuşkuya kapılmadığı halde, alışkınlıkla, Laurent'ın yüzünden bir şeyler okumak ister gibi bir tavır takınmıştı. İhtiyar Michaud ise duyduğu üzüntüyü, dehşeti, şaşkınlığı açığa vuran sesler çıkarıyor, iskemlesinin üstünde kıpırdanıyor, ellerini kavuşturup gözlerini gökyüzüne doğru kaldırıyordu. Kesik kesik konuşarak:

“Aman yarabbi!” diyordu. “Aman yarabbi! Ne korkunç şey!.. Adam sapasağlam evinden çıkıyor, sonra böyle can veriyor!.. Müthiş bir şey... Şimdi ne diyeceğiz anasına, şu zavallı Madam Raquin'e? Bize geldiğiniz iyi oldu elbet. Biz de geliriz sizinle.”

Ayağa kalktı, bastonunu, şapkasını bulmak için odanın içinde dört döndü. Yolda koşarak giderken, olayı Laurent'a bir kere daha bütün ayrıntılarıyla anlattı. Dinlerken, her cümlede şaşkınlıkla, üzüntüyle bağıyordu.

Bütün mahalleyi yürüyerek geçtiler. Pont-Neuf geçidine geldikleri zaman Michaud, Laurent'ı durdurdu:

“Siz gelmeyin,” dedi. “Sizi görürse birden her şeyi anlayabilir kadıncağız... Kendisini hazırlamadan gerçeği söylemek zorunda kalırız. Siz burada bekleyin.”

Bu çözüm yolu dükkâna nasıl gireceğini düşünerek titreyen katilin yüreğini ferahlattı. Huzura ererek, kaldırımında bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. Bir an için olup bitenleri unutarak, dükkânlara bakıyor, dışlerinin arasından ıslık çalıyor, başını çevirip yanından geçen kadınlara göz atıyordu. Yarım saat böylece sokakta dolaştı durdu. Artık yeniden soğukkanlılığı ele almıştı.

Sabahtan beri yemek yememişti. Midesi kazanıyordu. Bir pastaneye girerek birkaç tane kurabiye tıktı.

O sırada geçitteki dükkânda yürek parçalayıcı bir sahne yaşanıyordu. Michaud'nun bin bir ihtiyatla, en yumuşak, dostça cümlelerle anlatmaya çalışmasına rağmen, Madam Raquin

oğlunun başına bir felaket geldiğini anlamakta gecikmemiştir. Büyük bir keder sarsıntısı içinde, gözyaşlarıyla haykırarak işin aslını öğrenmek için çırpınıyordu. Öyle ki eski ahababı daha fazla dayanamadı, her şeyi anlattı.

Kadıncağz gerçeği öğrenince feci bir acı içine yuvarlandı. Bir dehşet nöbetine tutulmuş gibi boğula boğula ağlıyor, çırpınarak kendini geriye atıyor, ıstırap içinde tiz çığlıklar savuruyordu. Suzanne tutmasa yerden yere vuracaktı kendini. Genç kadının dizlerine kapanmış hıçkırıyor, solgun yüzünü kaldırıp yardım ister gibi ona bakıyordu. Olivier ile babası sinirden titreyerek, sessizce ayakta durmaktaydı. Bu kederli sahne rahatlarını kaçırdığı için canları sıkılarak başlarını çeviriyorlardı.

Oğlunun sulara gömülerek kaskatı kesilen, şişen vücudu zavallı ananın gözünün önüne geliyordu. Aynı anda oğlunun çocukluğunu, beşikteki halini, onu ölümün pençesinden nasıl kurtardığını hatırlıyordu. Bunca emekten, onu bu kadar üstüne düşerek, şımartarak, sonsuz bir sevgiyle, fedakârlıkla büyüttükten sonra şimdi soğuk, pis bir suda köpek gibi boğularak öldüğünü mü görecekti? Bunu düşünürken gırtlığı sıkılıyor-muş gibi oluyor, acıdan boğulup ölerек kurtulmayı diliyordu.

İhtiyar Michaud kendini dışarı attı. Suzanne'ı tuhafiyeci kadının yanında bırakarak Olivier'yle gitti, Laurent'ı buldu, sonra hep beraber Saint-Ouen'e gitmek üzere yola koyuldular.

Onları götüren arabanın içinde, her biri bir köşeye büzölerek, düşüncelere dalmıştı. Çok seyrek konuşuyorlardı. Zaman zaman bir havagazı fenerinin soluk ışığı yüzlerini aydınlatıyor, sonra gene karanlığa gömölüyorlardı. Onları bir araya getiren olayın uğursuz havası etraflarını sarmış gibiydi.

En sonunda, ırmak kıyısındaki lokantaya geldikleri zaman, Thérèse'yi yatakta buldular. Elleri, başı ateşler içinde yanıyordu.

Lokantacı alçak sesle genç kadının şiddetli bir nöbete tutulduğunu söyledi.

İşin doğrusu şuydu: Thérèse kendisini zayıf, dayanıksız hissettiği için, cinayeti bir buhran sırasında itiraf etmekten korkarak hasta gibi görünmeyi uygun bulmuştu. Gözleri, çenesi sımsıkı kapalı, kimseyi görmek istemiyor, konuşmaktan korkuyordu. Örtüyü çenesine kadar çekmiş, yüzü yarı yarıya yastığa gömülü, etrafında konuşulanlara kaygı içinde kulak vererek yatıyordu. Kapalı gözkapaklarından sızan kırmızımtırak aydınlık içinde hep Camille'i Laurent'la boğuşurken görüyor, çamurlu suyun içinde doğrulan kocasının o soluk, korkunç, büyüyen yüzü gözünün önünden gitmiyordu. Bu önüne geçilmez hayal nöbetini büsbütün artırmaktaydı.

Michaud onunla konuşmak, onu avutmaya çalışmak istedi. Thérèse sinirli bir hareketle arkasını döndü, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Lokantacı:

“Kendi haline bırakın onu, bayım,” dedi. “En küçük bir gürlütü duysa titremeye başlıyor. Dinlenmeye ihtiyacı var.”

Aşağıdaki büyük salonda bir polis memuru kaza hakkında zabıt tutuyordu. Michaud ile oğlu önde, Laurent arkada, aşağıya indiler. Olivier polis müdürlüğünde yüksek bir mevkide olduğunu söyleyince her şey on dakikada olup bitti. Kürekçiler hâlâ oradaydı, kazayı bütün ayrıntılarıyla anlattılar, gezintiye çıkan bu üç kişinin nasıl suya yuvarlandığına gözleriyle görmüşçesine tanıklık ettiler. Olivier ile babasının azıcık kuşkuları bile olsaydı, böyle bir tanıklık karşısında dağılır giderdi. Kaldı ki Laurent'ın doğruyu söylediğinden bir an bile kuşulanmamışlardı. Tersine, onu polis memuruna ölenin en iyi arkadaşı olarak tanıttıkları gibi, zapta genç adamın Camille Raquin'i kurtarmak için kendini suya attığını da yazdırttılar.

Ertesi gün gazeteler bire bin katarak bu kazayı yazıyordu. Bu polis haberi bahtsız ananın, onulmaz bir acıya yuvarlanan

genç dulun, asil ruhlu cesur arkadaşın hikâyeleriyle süslendi. Paris basınında tavsadıktan sonra da taşra gazetelerinde yer aldı.

Zaptın yazılması bittiği zaman, Laurent dünyaya yeniden gelmiş gibi oldu. Kurbanı onun boynunu dişlediği andan beri bütün vücudu kazık kesilmiş gibi, önceden tasarladığı plana uygun olarak, makina halinde hareket ediyordu. Bütün hareketlerini, sözlerini korunma içgüdüğü yönetiyordu. Artık cezadan yakasını kurtardığını anladığı o anda, içini tatlı bir sıcaklık kaplamıştı. Polis cinayetinin yanından geçmiş, hiçbir şeyin farkına varmamıştı. Tongaya basmış, onu temize çıkartmıştı. Kurtulmuştu. Bu düşünce vücuduna tatlı bir rehabet, zihnine esneklik kazandırmıştı. Şimdi ölenin ardından yasa gömülmüş sadık dost rolüne daha ustalıkla, daha rahat devam ediyordu. Gerçekte hayvanca bir memnurluk duymaktaydı. Yukarıdaki odada yatan Thérèse aklına geldi.

“Bu bahtsız genç kadını bırakamayız burada,” dedi Michaud’ya. “Belki ağır bir hastalık geçirmektedir. Mutlaka Paris’e götürmeli onu... Gelin de ne yapacağımızı kararlaştıralım.”

Yukarıya çıkınca Thérèse’le konuştu, kalkması, eve gitmeye razı olması için yalvardı. Genç kadın onun sesini duyunca ürperdi, gözlerini iri iri açarak baktı. Sersemlemiş haldeydi, titriyordu. Bir şey söylemeden güçlkle yatakta doğruldu. Erkekler dışarı çıktılar, onu lokantacının karısıyla yalnız bıraktılar. Thérèse giyindikten sonra sarsıla sarsıla aşağıya inerek, Olivier’nin yardımıyla arabaya bindi.

Yol boyunca hiç konuşmadılar. Laurent büyük bir cesaretle, pişkinlikle, onun etekliğinin üstünden elini uzatıp parmaklarını tuttu. Onun tam karşısında, gölgede oturuyordu; genç kadın başını eğerek oturduğu için yüzünü göremiyordu. Elini

avcunun içinde sıkarak Mazarine Sokağı'na gelene kadar bırakmadı.

Thérèse ürperiyordu ama elini çekmedi. İkisinin de eli ateş gibi yanıyordu. Nemli avuçları yapışmış, parmakları birbirine geçmişti; arabanın her sarsıntısında canları acıyordu. Birinin kanı ötekinin avucundan damarlarına akıyor gibi geliyordu ikisine de. Bu sıkılmış iki el hayatlarının kaynaştığı bir ocak gibiydi. Gecenin acıklı sessizliği içindeki bu kuvvetli el sıkışma, suyun altında kalması için Camille'in başına çöken bir ağırlıktı sanki.

Araba durunca, önce Michaud ile oğlu indi. Laurent sevgilisine doğru eğilerek tatlı bir sesle:

“Kuvvetli ol, Thérèse,” diye mırıldandı. “Biliyorsun, ne kadar zamandır bekliyorduk... Hatırlıyorsun değil mi?”

Genç kadın o zamana kadar bir şey söylememişti. Kocasının ölümünden beri ilk defa ağzını açtı:

“Ah! Nasıl hatırlamam!” dedi. Fısıltı gibi hafif bir sesle söylemişti bunu.

Olivier elini uzatarak Thérèse'in inmesine yardım etti. Laurent bu sefer dükkâna kadar gitti. Madam Raquin şiddetli bir sinir nöbeti içinde yatıyordu. Thérèse sürüklene sürüklene yatağına kadar gelebildi. Ancak Suzanne'in yardımıyla soyunarak kendini yatağa attı. Her şeyin istediği gibi yolunda olduğunu gören Laurent çekildi. Ağır ağır Saint-Victor Sokağı'ndaki izbesine yollandı.

Vakit gece yarısını geçmişti. Bomboş, sessiz sokaklarda soğuk bir rüzgâr esmekteydi. Genç adam yalnız adımlarının kaldırım taşlarında çıkardığı sesi duyuyordu. Serinlik çok iyi gelmişti; sessizlik, alacakaranlık gene birden şehvet duygularını uyandırmıştı. Sokakta dolaşmaya başladı.

Cinayetin yükünden en sonunda kurtulmuştu. Camille'i öldürmüştü. Artık bir daha üstünde durulmayacak olan geç-

miş bir işti bu. Thérèse’i büsbütün elde edeceği günü bekleyerek, rahat rahat yaşayacaktı.

Eskiden, yapacağı cinayeti düşünürken, bazen bir bunalma duyardı. Şimdi, cinayeti işledikten sonra, göğsü genişlemiş gibi rahat nefes alıyordu. Korkunun, kararsızlığın sebep olduğu sıkıntıdan kurtulmuştu.

Aslında sersemlemiş gibiydi biraz. Yorgunluk zihnini, hareketlerini ağırlaştırmıştı. Odasına girip deliksiz bir uykuya daldı. Uykusunun içinde yüzü sinirden hafif hafif seğiriyordu.

13

ERTESİ SABAH, Laurent dipdiri uyandı. İyi uyumuştı. Pence-reden giren soğuk hava kanını kamçlamıştı. Bir gün önceki olayları şöyle böyle hatırlıyordu. Boynundaki yaranın acısı olmasaydı, sakın bir akşam geçirdikten sonra, saat onda yattığını sanabilirdi. Camille’in ısırıldığı yer, derisine kızgın demir yapıştırılmış gibi yanıyordu. Bunu düşününce şiddetli bir acı duydı. Etine bir düzine iğne saplanıyormuş gibiydi.

Gömleğinin yakasını indirerek duvara asılı ucuz, kötü aynaya baktı. İki meteliklik para genişliğinde kırmızı bir çukurdu bu yara. Derisi kopmuştu, üzeri siyah lekeli pembe et görünüyordu, ince kan şeritleri omzuna kadar sızmıştı. Isırık, beyaz boynun sağ tarafında, kulağın altında, koyu esmer bir leke gibi duruyordu. Laurent sırtını eğip boynunu gererek yaraya bakarken, yeşilimtırak yüzü aynada pek korkunç görünüyordu.

Bol suyla yüzünü yıkadı, yaranın durumunu iyi bulmuştu. “Birkaç güne kadar kapanır,” diyordu. Sonra giyinip her zamanki gibi rahatça dairesine gitti. Kazayı heyecanlı bir sesle anlattı. Arkadaşları gazetelerde haberi okuduktan sonra, Laurent gerçek bir kahraman oluverdi. Bir hafta boyunca, Orléans Demiryolları Kumpanyası’nın memurları başka şey konuşma-

dılar. Kendilerinden birinin boğulmuş olmasıyla pek övünüyorlardı. Grivet, köprünün üstünde durup suları seyretmek varken, böyle kayığa binip açılmanın ne kadar ihtiyatsızca bir şey olduğunu anlatıp duruyordu.

Laurent'ın gizli bir kaygısı kalmıştı. Camille'in ölümü resmen tespit edilmiş değildi. Thérèse'in kocası ölmüştü ama katil, olayın resmen kayda geçmesi için, ölüsünün bulunmasını istiyordu. Kazanın ertesi günü boğulmanın ölüsünü boşuna aramışlardı. Adalardan birinin kıyısındaki bir çukura sıkışıp kaldığı düşünülüyordu. Birtakım adamlar ödül koparabilmek için günlerdir suları arayıp duruyorlardı.

Laurent her sabah işine giderken bir kere morga uğruyordu. Kendi işini kendi görmeye karar vermişti. Midesinin bulanmasına, vücudunun zaman zaman zangır zangır titremesine rağmen, bir hafta boyunca her gün, taşlara serilmiş duran suda boğulmuş ölülerin yüzlerini gözden geçirdi.

Morgdan içeri girdiği zaman yıkanmış vücutların kokusuyla öğürecek gibi oluyor, soğuk terler döküyordu. Duvarlardan sızan rutubet elbiselerini ağırlaştırmış gibi geliyor, âdeta omuzları çöküyordu. Doğruca ölüleri seyircilerden ayıran camekânın önüne gidiyor, alnını cama yapıştırarak bakıyordu. Önünde kurşuni taş masalar uzanmaktaydı. Bunların üzerine yer yer, sarı, yeşil, kırmızı ya da beyaz ölümler serilmişti. Kimi vücutlarda, ölümün katılığına rağmen, hâlâ bir tazelik göze çarpıyordu. Kimisi de çürümüş, kanlı et yığınları haline gelmişti. Dipte, asılmış entariler, pantolonlar alçı duvarın çıplaklığı üzerinde acıklı bir manzara meydana getirmekteydi. Laurent önce sadece üzerinde ölümlerle elbiselerin karalı, kırmızılı lekeler meydana getirdiği taşları, duvarları görüyordu soluk renkli bir yığın halinde. Akan bir suyun şırıltısı duyuluyordu.

Sonra yavaş yavaş ölümleri seçmeye başlıyor, gözlerini birinden ayırıp ötekine çevirerek bir bir inceliyordu. Yalnız suda

boğulanlar ilgilendiriyordu onu. Birkaç tane böyle suda şişmiş, morarmış ölü görünce, gözünü bunlardan ayırmayarak Camille'i bulmaya çalışıyordu. Çoğu zaman bu ölülerin yüzlerindeki etler parça parça dökülmüş, yumuşayan derilerinden kemikleri dışarı fırlamış, yüzleri haşlanmış gibi bir hal almış oluyordu.

Laurent tereddüt ediyor, bütün bu ölüler arasında kurbanının sıska vücudunu bulmaya çalışıyordu. Bütün suda boğulanlar şişman, koca göbekli, butları dolgun, kolları yuvarlak, toplu görünüyordu. Bir türlü karar veremiyor, korkunç bir sırtıklanlıkla kendisiyle alay eder gibi görünen bu yeşilimsi et yığınlarına bakarken bütün vücudunu bir titremedir alıyordu.

Bir sabah büyük bir dehşete kapıldı. Birkaç dakikadan beri yüzü korkunç şekilde bozulmuş bir ölüye bakıyordu. Bu boğulmuş ufak tefek adamın etleri öylesine yumuşayıp dağılmıştı ki akarsu bunları parça parça söküp götürmüştü. Yüzüne çarpan su burnunun sol yanında bir delik açmıştı. Sonra birdenbire ölünün burnu yassıldı, dudakları ayrılarak beyaz dişleri meydana çıktı. Ölünün surati kahrkayla gülmüştü sanki.

Laurent ne zaman Camille'i tanır gibi olsa, yüreğinin kızgın demirle dağlanır gibi olduğunu hissediyordu. Kurbanının ölüsünü bulmak için yanıp tutuşuyordu ama birini ona benzetir gibi olunca dizlerinin bağı çözülüyordu. Morga gitmeye başladığından beri kâbuslar görmekte, vücudunda ürpertiler dolaşmaktaydı. Korkusunu yenmeye çalışıyor, bu haline "Çocukluk!" diyor, metin olmaya zorluyordu kendini. Ne var ki o sası sası kokan, nemli morg salonuna adım atar atmaz elinde olmadan yüreği bulanıyor, büyük bir tiksintiye, korkuya kapılıyordu.

Taş masaların son sırasında suda boğulmuş kimse görme-yince rahat bir nefes alıyor, daha az tiksinti duyuyordu. O zaman, meraklı bir seyirci olarak, her biri korkunç bir ölümle

buraya atılmış insanların hem acıklı hem de gülünç bir halde serilip yatışlarını seyretmekten acayip bir zevk alıyordu. Bu manzara eğlendiriyordu onu, hele çıplak boyunlarını ortaya sererek yatan kadınlar olursa... Bu kan lekeleriyle kaplı, yer yer delinmiş çıplak kadın vücutlarına ilgi duyuyor, durup bunları uzun uzun seyrediyordu.

Bir keresinde halk tabakasından bir kızın ölüsünü gördü. Yirmi yaşlarındaki bu iriyarı, gürbüz genç kadın taşlar üzerinde uyur gibiydi. Kızın körpecik, tombul vücudu hoş renklerle beyazlaşmıştı. Başı yana eğikti, hafifçe gülümsüyor gibiydi, göğsü de tahrik edici bir şekilde gerilmişti. Boynundaki siyah halka olmasaydı, sevişmek için uzanmış bir kadın sanılırdı. Bu kız sevgide hayal kırıklığına uğradığı için kendini asmıştı. Laurent, korkuyla karışık bir istekle, gözlerini uzun uzun onun vücudunda gezdirdi.

Her sabah orada bulunduğu sürede, ardından, morga girip çıkanların ayak seslerini duyuyordu.

Morg her keseye elverişli bir seyir yeridir. Fakir de, zengin de bedava girebilir buraya. Kapı açıktır, isteyen girer. Ölümün bu biçim görünüşünü seyretmekten zevk alan meraklılar sık sık uğrarlar buraya. İçeri girip de taş masaların üstünü boş görenler, boşuna para vermiş gibi içerler, söylenerek dışarı çıkarlar. Masaların üstü insan etiyle tıklım tıklım olursa seyirciler itişe kakışa saldırır, ucuz tarafından heyecanlanır, dehşete kapılır, eğlenir, tiyatrodanmış gibi alkışlar ya da ıslık çalar, sonra “Bugün morg çok iyiydi,” diye memnun, ayrılırlar.

Laurent birlikte eğlenip acıyan, her çeşit insandan meydana gelme bu seyirci kalabalığını iyice tanıyordu artık. Koltuklarının altında ekmekleriyle, aletleriyle işe giden işçiler ölümü pek tuhaf buluyorlardı. Bunlar arasındaki zevzekler her ölünün suratı için bir laf söyleyip seyircileri güldürüyorlardı. Yanarak ölmüş olanları kömürcüye benzetiyorlar, asılmışlar, öldürülen-

ler, suda boğulanlar, delik deşik olmuş ya da ezilmiş ölümler için hafifçe titreyen sesleriyle birer alaylı laf atıyorlardı sessizliğin ortasına. Seyirciler arasında, küçük gelir sahipleri, sıska, kuru yaşlılar, sokakta dolaşırken uğrayıp ölümleri hafifçe yüzlerini buruşturarak seyreden ince duygulu aylaklar da görülüyordu. Morgun meraklıları arasında birçok da kadın vardı. Bunların çoğu beyaz gömlekli, pembe yanaklı işçi kızlardı. Camedânın bir ucundan öteki ucuna çevik bir yürüyüşle giderek, gözlerini iri iri açıp bir mağazanın vitrinini seyreder gibi merakla bakarlardı. Bunlardan başka, acıklı ifadeler takınarak şaşkın şaşkın bakan halktan kadınlar da, ipek elbiselerini hışırdatan iyi giyimli kadınlar da vardı.

Laurent bir gün bunlardan birini gördü. Bu kadın, burnunu keten mendiliyle tıkamış, camedânın biraz gerisinde duruyordu. Siyah dantel yakalı bir ceket, gri ipekli, çok şık bir eteklik giymişti. Yüzünü bir tül örtüyor, eldivenli elleri minik ve incecik görünüyordu. Üstünden hoş bir menekşe kokusu yayılmaktaydı. Bir ölüye bakıyordu. Birkaç adım ötedeki bir taş masaya uzatılmış bu iriyarı genç adam, iskeleden düşerek derhal ölen bir dölgerdi. Göğsü geniş, pazıları dolgundu, beyaz, yağlı bir gövdesi vardı. Ölüm mermerleştirmişti onu. Kadın bu genç ölüyü uzun uzun seyreliyor, onu hayalinde evirip çeviriyor, tartıyordu; bu vücudun manzarasıyla büyülenmiş gibi bir hali vardı. Yüzündeki tülün ucunu kaldırıp bir kere daha baktıktan sonra çekilip gitti.

Zaman zaman on iki ile on beş yaşlan arasında mahalle çocukları da geliyor, camedânların önünde koşuşuyor, en çok kadın ölümlerin karşısında duruyor, alınlarını cama dayayarak bunların çıplak göğüslerine hiç utanmadan gözlerini dikeyiyorlardı. Birbirlerine dirsek vuruyor, kaba şeyler söylüyor, edepsizliği ölümün okulunda öğreniyorlardı. Bu küçük serseriler hayatlarındaki ilk kadını morgda tanıyorlardı.

Bir haftanın sonunda Laurent artık buradan tiksinti getirmişti. Sabahleyin gördüğü ölümler gece rüyasına giriyordu. Bu hal artık ona öyle büyük bir sıkıntı, öyle büyük bir azap vermeye başlamıştı ki yalnız iki kere daha gitmeye karar verdi.

Ertesi sabah morgdan içeri girdiği zaman, birden göğsünün ortasına bir yumruk indirilmiş gibi oldu. Camille karşısındaki taş masanın üstünde sırtüstü yatıyordu. Baş hafifçe kalkıktı, yarı açık gözleriyle ona bakıyor gibiydi.

Bir şey kendisini ona doğru çekiyormuş gibi gözlerini kurbanından ayıramayan katil ağır ağır camekâna yaklaştı. Bu manzaradan ıstırap duymamıştı; yalnız, iliklerine kadar üşüdüğünü duyuyor, vücudunun her yanına iğne batıyor gibi oluyordu. Gittikçe daha çok titrediğini hissetti. Beş dakika boyunca mihlanmış gibi kımıldamadan durdu. Hiçbir şey düşünmeden ölüye dalıp gitmişti. Elinde olmadan, onun sapsarı, kirli rengini, yüzünün korkunç çizgilerini zihnine kazıyordu.

Camille iğrenç bir haldeydi. On beş gün suyun altında kalmıştı. Yüzü hâlâ sıkı, kaskatı görünüyordu, çizgileri bozulmamıştı; yalnız, derisi sarımtırak, çamur gibi bir renk almıştı. Kemikli sıska kafası hafifçe şişmişti, yüzü buruşuktu. Saçları şakaklarına yapışmıştı, kalkık gözkapaklarının arasından soluk göz yuvarlakları görünüyordu. Dudakları büzülmüş, ağzı korkunç bir sırtışı andırarak çarpılmıştı. Beyaz dişlerinin arasından mosmor dilinin ucu görünüyordu.

Bu derisi gerilmiş kafa hâlâ bir insan kafasına benzemekle birlikte bir dehşet, bir ıstırap ifadesine bürünmüş, korkunç bir şekil almıştı. Vücudu didik didik bir et külçesiydi, korkunç şekilde bozulmuştu. Kolları kopmuş gibiydi, köprücük kemikleri omuzlarının derisini delip dışarı fırlamıştı. Yeşilimtırak göğsünde kaburgaları kara kara şeritler gibi görünmekteydi. Sol böğrü çökmüş, mosmor et parçaları arasında karanlık bir çukur halini almıştı. Bütün gövdesi çürümüşü. Daha sağlam görünen bacakları kirli lekelerle kaplıydı, ayakları dökülüyordu.

Laurent, Camille'e baktı. Bu kadar korkunç bir boğulmuş insan görmemişti. Ayrıca, bu ceset büsbütün küçülmüş, pek sıska bir hal almıştı. Bir yandan çürürken bir yandan da derlenip toparlanıyor, ufacık bir top oluyordu sanki. Ona bakınca, anasının sıcak şeyler içirerek büyüttüğü, hastalıklı, budala bir yaratık, yılda bin iki yüz franga çalışan küçük bir memur olduğu anlaşılıyordu. Kat kat sıcacık örtülerin altında büyütülen bu zavallı vücut, şimdi buz gibi soğuk taşlara serilmiş yatıyordu.

Laurent kendisini buraya bağlayan önüne geçilmez merakını sonunda yenerek dışarı çıktı, rıhtımda hızlı hızlı yürümeye başladı. Yürürken de, "Ne hale getirmişim onu! İğrenç bir şey olmuş," diye mırıldanıyordu. Bu çürüyen vücuttan çıkan keskin kokuyu hâlâ duyar gibiydi.

İhtiyar Michaud'ya giderek, morgdaki ölümler arasında Camille'i tanıdığını söyledi. İşlemler yerine getirildi, ölüyü gömdüler, bir ölüm zaptı düzenlendi. Laurent artık huzura kavuşmuştu. İşlediği cinayeti de, ondan sonraki can sıkıcı, zahmetli olayları da unutmak üzere, kendini haz dolu bir uyuşukluk içine bırakıverdi.

14

PONT-NEUF geçidindeki dükkân üç gün kapalı kaldı. Yeniden açıldığı zaman eskisinden daha rutubetli, daha karanlık görünüyordu. Tozdan sararmış mallar ailenin yasını tutuyor gibiydi, kirli camekânlardaki her şey karmakarışık duruyordu. Paslanmış çubuklara asılı başlıkların, çamaşırların arasında oturan Thérèse'in toprak rengini alan soluk yüzünde uğursuz bir sükûnet vardı.

Geçitteki bütün satıcılar olaydan büyük acı duymuşlardı. İncik boncuk satan kadın her müşterisine genç dulun zayıflayan yüzünü merak uyandıran, acıklı bir şey gibi gösteriyordu.

Madam Raquin'le Thérèse tam üç gün, hiç konuşmadan, hatta birbirlerini görmeden, yataklarından dışarı çıkmamışlardı. Yaşlı tuhafiyeci kadın, arkası yastıklarla beslenmiş olarak, yatağının içinde oturmuş, boş gözlerle hep önüne bakıyordu. Oğlunun ölümü kafasına yıldırım gibi inmiş, onu yarı ölü haline getirmişti. Saatlerce hiç kımıldamadan, büyük acısının boşluğuna gömülerek duruyordu. Sonra arada bir buhrana kapılıyor, ağlayıp haykırıyor, sayıklıyordu.

Thérèse bitişik odada uyuyor gibi görünüyordu. Yüzünü duvardan yana çevirip örtüyü gözlerine kadar çekmişti. Böylece, bütün vücudu taş kesilmiş, hiç kımıldamadan yatıyor, üstündeki örtüleri titretecek en ufak bir hıçkırıkla bile sarsılmıyordu. Sanki vücudunu kaskatı kılan düşünceleri yatağının karanlığında saklar gibi bir hali vardı.

İki kadına bakan Suzanne, ayağını usulca sürüyüp, gürültü etmeden, bir yataktan ötekine gidiyordu. Thérèse onun balmumu gibi sararmış yüzüyle kendisine doğru eğildiğini görünce kızgın bir hareketle yanından uzaklaştırıyor, kendisini gömüldüğü uyuşukluktan ayıran bir ses duyunca boşanan yaşlı kadın da o yanına yaklaşır yaklaşmaz ağlamaya başlıyordu.

Üçüncü gün, Thérèse, nöbet arasında kesin bir karar vermişçesine, üstündeki örtüleri atıp yatağının içinde oturdu. Saçlarını arkaya topladı. Bir süre, bir şeyler düşünüyormuş gibi, elleri alnının üstünde durdu. Sonra yere atladı. Elleri, ayakları titriyordu, ateşten kıpkırmızı kesilmişti. İçi boşalmış gibi sarkan derisi yer yer morarmıştı. Yaşlanmıştı.

O sırada içeri giren Suzanne onun kalktığını görünce çok şaşıtı, durgun, mızımız bir sesle, yeniden yatıp dinlenmesini söyledi. Thérèse ona kulak asmadan, titrek, telaşlı hareketlerle elbiselerini aramaya koyuldu. Giyindikten sonra aynanın karşısına geçip kendine baktı, ellerini yüzünde gezdirdi, bir şeyleri silmek istiyormuş gibi gözlerini ovuşturdu. Sonra tek

kelime söylemeden, hızlı hızlı yemek odasından geçerek halasının odasına girdi.

Madam Raquin sersemlemiş gibi bir durgunluk anındaydı. Thérèse'in içeri girdiğini duyunca başını çevirip baktı, karşısına geçip sessiz sedasız, çökmüş bir halde oturan genç dulu gözleriyle izledi. İki kadın birkaç saniye birbirlerini süzdüler. Yeğen gittikçe artan bir kaygı içindeydi, halası ise güçlkle bir şeyler hatırlamaya çalışıyordu. Sonunda kafasını toplayınca, Madam Raquin titreyen kollarını uzatıp Thérèse'in boynuna sarıldı:

“Yavrucuğum! Zavallı Camille’ciğim!” diye haykırdı.

Ağlıyor, gözyaşları genç dulun cayır cayır yanan teninde kuruyordu. Thérèse kuru gözlerini örtünün kıvrımıyla örtmüştü. Bu şekilde, yaşlı kadın gözyaşlarını tüketinceye kadar, iki büklüm oturdu. Cinayetten beri hep bu ilk karşılaşmadan korkmuş, bu anı geciktirmek için yataktan çıkmamıştı. Böylece, oynayacağı korkunç rolü rahat rahat düşünmek istemişti.

Halasının sakinleştiğini görünce, etrafında pervane oldu, ona kalkmasını, dükkâna inmesini salık verdi. Yaşlı tuhafiyeci kadın çocuk gibi olmuştu. Yeğenini birdenbire karşısında görmesi onda iyi bir sarsıntı yaratmış, hafızasını toparlayarak, etrafını çeviren şeyleri ve insanları tanımasına yardım etmişti. Suzanne’a kendisine gösterdiği ilgi için teşekkür etti. Artık zayıf bir sesle konuşuyor, fakat sayıklamıyordu. Zaman zaman yükselen kederini içine gömüyordu. Thérèse'in yürüyüşüne bakarken birden gözyaşları boşanıyordu. O zaman onu yanına çağırıyor, boynuna sarılarak hıçkırıkları arasında kulağına, dünyada ondan başka kimsesi olmadığını fısıldıyordu.

Akşam kalkıp bir iki lokma bir şey yemeye razı oldu. Thérèse halasının ne ağır bir sarsıntıya uğradığını o zaman anladı. Zavallı yaşlı kadının ayakları ağırlaşmıştı. Yemek odasına gidebilmek için bastona dayanması gerekti. Yürürken duvarlar sallanıyormuş gibi geliyordu kendisine.

Hemen ertesi gün dükkânın açılmasını istedi. Odasında yapayalnız otura otura çıldırmaktan korkuyordu. Her basamağa iki ayağıyla birden basarak merdivenden ağır ağır indi, tezgâhın arkasına geçip oturdu. O günden sonra, sakın bir kedere gömülerek oraya mihlanıp kaldı.

Thérèse de onun yanında düşüncelere dalarak oturuyordu. Dükkân gene o karanlık sessizliğine bürünmüştü.

15

HER iki üç günde bir Laurent dükkâna uğruyordu. Yarım saat kadar oturarak Madam Raquin'le konuşuyor, sonra Thérèse'e bakmadan çıkıp gidiyordu. Yaşlı tuhafiyeci kadın ona yeğeninin kurtarıcısı, oğlunu kurtarmak için de her türlü fedakârlığı yapmış, asil ruhlu bir insan gözüyle bakıyordu. Onu büyük bir şefkatle karşılamaktaydı.

Bir perşembe akşamı, Laurent oradayken, ihtiyar Michaud ile Grivet de geldiler. Saat sekizi çalmıştı. Demiryolları kumpanyasının memuru ile emekli komiser, kimseyi rahatsız etmeden eski tatlı âdetlerini yeniden canlandırabileceklerine karar vermişler, sanki aynı zemberekle fırlatılmış gibi aynı anda kapıdan içeri girmişlerdi. Arkalarından da Olivier ile Suzanne göründü.

Yemek salonuna çıkıldı. Madam Raquin misafir beklemiyordu ama hemen lambayı yakıp çayı hazırlamaya başladı. Herkes masanın etrafına sıralanıp da çayını içmeye başlayınca, domino kutusu da açılınca, zavallı ana birden geçmiş günleri hatırlayarak boşandı, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Masanın yanında bir yer boştu: oğlunun yeri.

Bu üzücü sahne karşısında salonda buz gibi bir hava esti. Misafirlerin keyfi kaçmıştı. Hepsı bencil bir gevşeklik içindey-

diler. Artık içlerinde Camille’le ilgili en küçük canlı bir hatıra taşımayan bu insanların canı sıkılmıştı.

Michaud belli belirsiz bir sinirlilikle:

“Yapmayın böyle, hanımefendiciğim!” dedi. “Harap diyor-sunuz kendinizi, hasta olacaksınız.”

Grivet de onu doğruladı:

“Hepimiz öleceğiz bir gün.”

Olivier yüksek perdeden:

“Ağlamakla oğlunuz geri gelmez ki!” diye yumurtladı.

Suzanne da:

“Rica ederim, üzmeyin bizi,” diye yalvardı.

Madam Raquin gözyaşlarını durduramayarak daha kuvvetle hıçkırdı. Bunun üzerine Michaud:

“Haydi canım, metin olun biraz!” dedi. “Kederlenmeye gel-medik buraya, sizi avutmaya geldik. Unutmaya çalışalım ar-tık... İki meteliğine oynuyoruz, nasıl?”

Tuhafiyeci kadın büyük bir çaba göstererek gözyaşlarını tutmaya çalıştı. Belki de misafirlerinin bencil bir duyguyla keyiflerini kaçırmak istemediklerini fark etmişti. Hâlâ bütün vücudu sarsılırken gözyaşlarını sildi. Zavallının ellerinde do-minolar titriyordu, hâlâ gözkapaklarında duran yaşlar etrafını görmesine engel olmaktaydı.

Oyuna devam edildi. Laurent’la Thérèse bu kısa sahneyi istiflerini bozmadan seyretmişlerdi. Genç adam perşembe top-lantılarının yeniden başlamış olmasına pek sevinmişti. Bunu dört gözle bekliyordu, çünkü amacına ancak bu toplantılarla ulaşacağını biliyordu. Neden olduğunu kendi de bilmiyordu ama bu tanıdık insanlar arasında kendini daha rahat hissediyor, Thérèse’in yüzüne bakabiliyordu.

Karalar giymiş olan genç kadın, o soluk yüzüyle, içine ka-panık haliyle, ayrı bir güzellikte görünmüştü gözüne. Onun

cesaretle gözlerini gözlerinden ayırmadığını görerek mutlu olmuştu. Şimdi artık kalbiyle de, vücuduyla da kendisinini Thérèse.

16

ON BEŞ ay geçti. İlk zamanlardaki şiddetli acılar hafiflemiş, içlerine her gün biraz daha sükûnet, biraz daha rahatlık gelmişti. Hayat gene o eski ağır, bezgin akışını almış, büyük bunalımlardan sonraki tekdüze uyuşukluk başlamıştı. Laurent'la Thérèse kendilerini değiştiren yeni yaşayışa kapılıp gidiyorlardı şimdi. Duygularında ağır, anlaşılması çok güç bir değişme olmaktaydı.

Kısa bir süre sonra Laurent, gene eskisi gibi, dükkâna her gün gelmeye başlamıştı. Yalnız, orada yemek yemiyor, bütün bir akşam yerleşip oturmuyordu. Saat dokuz buçukta gelip, dükkânı kapadıktan sonra gidiyordu.

O iki kadına hizmet etmeyi Laurent bir ödev sayıyor denebilirdi. Bir gün bile bu angaryayı yerine getirmese, ertesi gün bir uşak alçakgönüllülüğü ile onlardan özürler diliyordu. Perşembe günleri, Madam Raquin'in ateşi yakmasına yardım ediyor, misafirleri ağırlıyordu. Onun sakince gösterdiği ilgi yaşlı kadını pek sevindiriyordu.

Thérèse, Laurent'ın etrafında dönüp durmasını sükûnetle seyrediyordu. Yüzünün solukluğu kalmamıştı; daha sağlıklı, daha güler yüzlü, daha yumuşak görünüyordu. Yalnız, arada sırada, sinirli bir kasılmayla dudakları gerilince, ağzının kenarında beliren iki derin çizgi yüzüne acayip bir acı, korku ifadesi veriyordu.

İki sevgili ayrıca buluşmaya kalkmıyorlardı. Ne buluşmak için sözleşiyor, ne de kaçamak öpüşüyorlardı. Cinayet, bir süre

için, etlerinde yanıp tutuşan şehveti dindirmiş gibiydi. Birbirlerini parçalarcasına kucaklaştıkları o doymak bilmez, azgın isteklerini Camille'i öldürerek doyurmuşlardı sanki. Cinayet, onlara kucaklaşmaktan tiksindiren, soğutan keskin bir zevk vermiş gibiydi.

Halbuki ikisini de cinayete sürükleyen o serbestçe sevişme hayatına ulaşabilmeleri için şimdi ellerinde birçok imkân vardı. Yerinden güçlkle kımıldayabilen, sersemleşmiş bir hale gelmiş Madam Raquin bir engel değildi. Ev onların, istedikleri gibi girip çıkabilir, istedikleri yere gidebilirlerdi.

Ne var ki aşk onları ayartmıyordu artık, eski iştahları kalmamıştı. Karşılıklı oturarak sakince konuşuyor, kızarmadan, ürpermeden birbirlerinin yüzüne bakabiliyorlardı. Kemiklerini kırarcasına, etlerini çürütürcesine kucaklaşmalarını unutmuş gibydiler. Hatta yalnız kalmaktan çekiniyor, baş başa kaldıkları zaman konuşacak şey bulamamaktan, birbirlerine soğuk davranmaktan korkuyorlardı. El sıkıştıkları zaman, tenlerinin birbirine değişti onlara âdeta rahatsızlık veriyordu.

Birbirleri karşısında bu kadar ilgisiz, çekingen oluşlarını, ihtiyatlı davranmak gereğini duymuş olmalarına bağlıyorlardı. Sakin oluşları, birbirinden uzak kalışları onlara göre çok akılcıca bir davranıştı. Vücutlarının rahatını, kalplerinin uykuya varmasını istedikleri için böyle davrandıklarına inanmaktaydılar. İçlerindeki tiksintinin, rahatsızlığın hâlâ üstlerinden atamadıkları ürküntüden, cezaya çarptırılma korkusundan ileri geldiğini düşünüyorlardı. Bazen zoraki bir umuda kapılarak, eski ateşli rüyalarına kavuşmayı özleyiyorlardı ama hayallerinin ne kadar kısırlaştığını görerek hayret içinde kalıyorlardı.

Bunun üzerine, yakında evleneceklerini, gene eski ateşli sevgilerini bulacaklarını, özledikleri hazzı tadacaklarını düşünerek kendilerini avutmaya çalıştılar. Bu umut onları rahatlatmış, içlerinde açılan boşluğun derinlerine inmekten alıkoy-

muştı. Gene eskisi gibi birbirlerini sevdiklerine kendilerini inandırıyor, bir daha ayrılmamak üzere bağlanacakları mutlu anı bekliyorlardı.

Thérèse'in kafası hiçbir zaman bu kadar dinç olmamıştı. Şüphesiz, eskisinden çok daha iyiydi. Sinirlerindeki gerginlik kalmamıştı.

Geceleyin, tek başına yatağa girdiği zaman kendini mutlu hissediyordu. Camille'in soluk yüzünü görmüyordu artık, kocasının sıska vücudunun değmesiyle şahlanan doymak bilmez istekleri canlanmıyordu içinde. Bu bembeyaz perdeli, sessiz, yarı loş odada kendini küçük, bakire bir kız çocuğu gibi görüyordu. Bu yüksek tavanlı, hafifçe soğuk, karanlık, manastır kokulu geniş odasından hoşlanıyordu. Penceresinin önünde yükselen kara duvarı bile sevmeye başlamıştı. Bütün bir yaz boyunca, saatlerce bu duvarın külrengi taşlarını, bacaların, çatıların ardından görünen küçük gökyüzü parçasını seyretti.

Laurent'ı yalnızca bir kâbusla ürpertiği zaman düşünüyor-du. O zaman, titreyerek yatağının içinde oturuyor, geceliğinin içinde büzülerek, yanında yatan bir erkek olsa böyle korkulara kapılmayacağını düşünüyor-du. Sevgilisini kendisini bekleyip koruyacak bir köpeği düşünür gibi düşünüyor-du. Taze, rahat vücudundan en küçük bir istek ürpertisi geçmiyordu.

Gündüzün, dükkânda otururken, dışarıda olup biten şeylerle ilgileniyordu. Artık kin gütme, öç alma düşünceleri içini kemirmediği, gizli bir isyan halinde olmadığı için kendi dışına çıkabiliyordu. Hayal kurmak canını sıkıyordu; hareket etmeye, etrafını görmeye ihtiyacı vardı. Sabahtan akşama kadar geçitlen gelip gidenleri seyrediyordu. Bu gürültü patırtı, bu gidiş geliş eğlendiriyordu onu. Meraklı, geveze bir şey olup çıkmıştı, kadın olmuştu kısacası. O zamana kadar hep erkek gibi düşünüp erkek gibi davranmıştı çünkü.

Etrafı gözlemeye alıştığı için, o yakınlardaki bir pansiyon-
da oturan, her gün defalarca dükkânın önünden geçen, soluk
güzellikte, şairler gibi uzun saçlı, subay bıyıklı bir üniversiteli
genç gözüne çarpmıştı. Çok kibar bulmuştu bu genci. Bir hafta
boyunca ona âşık oldu, tıpkı liseli bir kız gibi.

Roman okumaya başladı. Bu arada o delikanlıyla Laurent'ı
karşılaştırıyor, Laurent'ı çok hantal, çok kaba buluyordu. Oku-
duğu kitaplar romanvari bir hayat özlemi doldurmuştu gönlü-
ne. O zamana kadar kaniyla, sinirleriyle sevmişti, şimdi kafa-
sıyla seviyordu. Sonra, günün birinde üniversiteli ortadan kay-
boldu; başka yere taşınmış olmalıydı. Thérèse sevgilisini birkaç
saatte unuttu.

Kiralık roman veren bir yere abone oldu. Roman kahraman-
larının maceralarını heyecanla okuyordu. Birdenbire doğan bu
okuma sevgisi onun ruhu üzerinde büyük etki yarattı. Duygu-
ları incelmış, sinirliliği artmıştı. Vara yoğa gülüyor, ağlıyordu.

Thérèse'in içinde kurulmak üzere olan denge bozulmuştu.
Hülyalara kaptırmıştı kendini. Zaman zaman, Camille'i dü-
şünerek sarsılıyor, Laurent'a karşı içinde korkuyla, güvensiz-
likle karışık yeni istekler uyanıyordu. Yeniden kaygılarla dolu
bir hayal âlemi içine yuvarlandı. Kimi zaman sevgiliyle ev-
lenmenin yolunu araştırıyor, kimi zaman ondan kaçmak, bir
daha yüzünü görmemek istiyordu. İffetten, namustan söz eden
romanlar içgüdüleriyle iradesi arasına engel sokmuştu. Irmak
sularıyla mücadeleye tutuşan ve gözünü kırpmadan kocasının
üzerine başkasıyla düşüp kalkmış olan bu kadın şimdi iyiliğin,
yumuşaklığın farkına varıyordu. Olivier'nin karısının gevşek
yüzünü, durgun halini anlayışla karşılıyor, bir kadının kocasını
öldürmeden de mutlu olabileceğini anlıyordu. Bu düşüncelerle
kendini tanımaz oluyor, zalim bir kararsızlığa sürükleniyordu.

Öte yandan, Laurent da kâh sakinleşmekte kâh bunalımlarla
sarsılmaktaydı. Önce, derin bir rahatlık duymuştu; üzerinden

büyük bir yük kalkmıştı sanki. Zaman zaman korkulu bir rüya gördüğünü sanıyor, “Gerçekten Camille’i suya attım mı? Ölüsünü morgdaki bir taş masanın üstünde gördüm mü?” diye kendi kendine soruyordu. Cinayetini hatırladıkça tuhaf bir şaşkınlık duyuyordu. Kendisinin adam öldürebileceğine asla inanmazdı. Bunları düşündükçe bütün ihtiyatlılığı, bütün korkaklığı dep-reşiyor, cinayetinin anlaşılıp, giyotinde kellesinin uçurulacağını düşündükçe boynundan aşağı soğuk terler boşanıyordu. Soğuk bıçağın boynuna değişini duyar gibi oluyordu. Bütün bu işleri yaparken, sağına soluna bakmadan, kör bir hayvan inadııyla davranmıştı. Şimdi kendi içine dönüp de bir uçurumdan aştığını görünce, korkusundan bayılacak gibi oluyordu.

“Hiç şüphe yok, sarhoştum,” diye düşünüyordu. “Okşayışlarıyla sarhoş etmişti beni bu kadın. Aman yarabbi! Delirmiş miydim ben? Giyotine gönderilme tehlikesini göze aldım ha! Bereket versin her şey yolunda gitti. Bir daha yapmam gerekse, asla yapmazdım...”

Laurent çökmüş, gevşemiş, her zamankinden daha ihtiyatlı, daha korkak olmuştu. Şişmanlamış, hantallaşmıştı. Kemiksiz, sinirsiz gibi görünen, bu çökmüş iri gövdeye kim baksa, onu böyle vahşice bir işi yapmakla suçlamayı aklından bile geçirmezdi.

Gene eski alışkanlıklarına koyulmuştu. Bir ay boyunca örnek bir memur oldu. Başını kaldırmadan işini yapıyordu. Akşamları Saint-Victor Sokağı’ndaki bir muhallebici dükkânında karnını doyuruyordu. Ekmeğini küçük küçük lokmalara bölerek ağır ağır çiğniyor, yemeğini elinden geldiği kadar uzatıyordu. Sonra kaykılıp duvara yaslanarak piposunu tütürüyordu. Kendi halinde bir aile babası sanırdı onu gören. Gündüz hiçbir şey düşündüğü yoktu, geceleri de deliksiz uykuya dalıyordu. Hiç rüya görmüyordu. Yüzü dolgun, yanakları pembe pembe, karnı tok, kafası boş, halinden memnun, yaşayıp gidiyordu.

Erkekliđi kalmamıřtı sanki. Thérèse'i dūřündūđu yoktu. Zaman zaman onu ileride bir gūn evleneceđi bir kadınımıř gibi hatırlıyordu. Alacađı kadını unutarak sabırla evliliđini bekliyor, kavuřacađı yeni hayat ūzerine hayal kuruyordu. O zaman iřinden ayrılacak, resim yaparak vakit geçirecek, keyfince gezip tozacaktı. İçeri girerken azıcık rahatsızlık duymakla birlikte, her akřam dūkkāna bu umutla geliyordu.

Bir pazar gūnū, ne yapacađını bilmediđi, canı sıkıldıđı için, uzun sūre aynı evde yařadıđı eski okul arkadařı genç ressama uđradı. Ressam Salon'a gōndermek ūzere bir tabloya çalıřıyordu. Resmin konusu, bir kumařın iine uzanmıř çıplak bir Bakkhus rahibesiydi. Atōlyenin dip tarafında, bir kadın model uzanmıř yatıyordu; bařını arkaya eđmiř, vūcudunu būkmūř, kalçasını kaldırmıřtı. Zaman zaman gūluyor, gōğsūnū ileri çıkarıyor, kollarını uzatarak geriniyordu.

Laurent, karşısında oturup pipo içerek, arkadaşıyla konuşarak onu seyretti. Damarlarındaki kanın kaynadığını, sinirlerinin gerildiğini hissediyordu. Akřama kadar orada kaldı, sonra kadını kendi odasına gōtūrdū. Bir yıl kadar bu kadın Laurent'ın sevgilisi oldu. Zavallı kız onu gūzel bir erkek olarak gōrmūř, sevmişti. Her sabah gidip akşama kadar poz veriyor, sonra her akşam aynı saatte Laurent'ın odasına geliyordu. Kazandığı parayla karnını doyuruyor, kendini geindiriyor, kendi parasıyla giyiniyordu.

Laurent'ın bu kadının nereden geldiđini, o gūn neler yapmıř olabileceđini dūřündūđu bile yoktu. Bu kadın hayatının dengesini artırmıřtı. Onu, vūcuduna sađlık, rahatlık sađlayan faydalı bir eřya gibi gōrüyordu. Sevip sevmediđini bilmediđi gibi, Thérèse'e ihanet ettiđini de aklından bile geçirmemiřti. Her zamankinden daha keyifli, daha mutlu hissediyordu kendisini; o kadar.

O günlerde Thérèse'in yası da sona ermişti. Genç kadın açık renk elbiseler giymeye başlamıştı. Bir akşam, Laurent onu gençleşmiş, güzelleşmiş buldu. Ama karşısında daima bir huzursuzluk duyuyordu. Bir zamandır Thérèse'de birtakım tuhaf haller başlamıştı. Yok yere gülüyor, gene hiç yoktan kederleniyordu. Ondaki bu kararsızlık Laurent'ı ürkütüyordu, çünkü bunun altında kadının içindeki çırpınışları, üzüntüleri sezer gibi olmuştu.

Laurent da bir kararsızlık içine düştü. Huzurunun bozulmasından korkmaya başlamıştı. O şimdi iştahını akıllıca doyurmanın verdiği bir rahatlık içinde yaşamaya başlamıştı. İhtiraslarıyla kendisini çılgına çevirmiş olan bir kadına bağlanarak hayatının dengesini tehlikeye atmaktan korkuyordu. Daha doğrusu, bunları akılla, mantıkla düşündüğü yoktu; Thérèse'e sahip olmanın kendisini ne türlü dertlere sürükleyeceğini içgüdüleriyle sezmekteydi.

Camille öleli on beş ay olmuştu. Laurent, buna göre artık evlenmeleri gerektiğini düşündüğü zaman, ilk büyük sarsıntıyı geçirdi, o uyuşuk halinden sıyrılarak silkelendi.

Bir ara, Thérèse'le evlenmekten vazgeçip onu ekerek, kendisine ucuza mal olan o modelle yaşamayı geçirdi aklından. Sonra, hiçbir şey elde etmeyecekse ne diye bir adamı öldürdüğünü sordu kendi kendine. Thérèse'i elde etmek için katlandığı korkunç sıkıntıları, işlediği cinayeti hatırlayarak, onunla evlenmezse bu cinayeti boşuna işlemiş olacağını düşündü. Bir adamı, karısını elinden almak için suya atarak boğduktan, on beş ay da bekledikten sonra, vücudunu atölyeden atölyeye sürükleyen küçük bir kızla evlenmeyi düşünmek ona gülünç geliyordu.

Kaldı ki Thérèse'e bir kan, bir korku bağıyla bağlı değil miydi? İçinde onun haykırdığını, kıvrandığını duyar gibiydi. Kendisi ona aitti artık. Suç ortağından korkuyordu. Belki de kendi-

siyle evlenmezse, Thérèse öç almak üzere adalete başvurup her şeyi olduğu gibi anlatırdı.

Laurent'ın kafası bu düşüncelerle zonkluyordu. Nöbet yeniden başlamıştı.

Tam bu sırada model de birden onu bırakıp gitti. Kız, bir pazar günü gelmedi. Daha sıcak, daha rahat bir barınak bulmuştu besbelli. Laurent azıcık üzüldü buna. Yalnız, her akşam bir kadınla yatmaya alıştığı için, hayatında birden bir boşluk duydu. Bir hafta sonra sinirleri isyan etti. Şimdi dükkânda gecenin geç saatine kadar oturuyor, zaman zaman gözleri parlayarak Thérèse'e bakıyordu. Okuduğu kitapların etkisiyle ürpertiler içinde yaşayan genç kadın, sevgilisinin bakışlarının altında gevşeyip kendini bırakıyordu.

Bekleyiş içinde, âdeta birbirlerinden nefret ederek bir yıl geçirdikten sonra, şimdi ikisi de endişelerinin, isteklerinin pençesinde kıvranmaya başlamışlardı. Laurent bir akşam dükkânı kaparken Thérèse'i bir an durdurdu:

“Bu akşam odana geleyim mi?” diye ateşli bir sesle sordu.

Genç kadın dehşete kapılmış gibi bir hareket yaptı.

“Hayır, hayır! Bekleyelim. İhtiyatlı olmalıyız,” dedi.

“Ne kadar zamandır bekliyorum,” dedi Laurent. “Bıktım artık, seni özledim.”

Thérèse çılgınca bir bakışla gözlerini ona dikti. Yüzü, elleri ateşler içinde yanıyordu. Kararsız bir hali vardı. Sonra dik bir sesle:

“Evlenelim, senin olurum,” dedi.

17

LAURENT dükkândan ruhu gergin, vücudu tedirgin bir halde ayrıldı. Thérèse'in sıcak soluğu, evlenmeye razı oluşu onu gene yakıcı duyguların içine atmıştı. Rıhtıma doğru yürüdü. Gecenin serinliğini iyice duyabilmek için şapkasını eline almıştı.

Saint-Victor Sokağı'na geldiği zaman, otelinin kapısında bir korkuya kapıldı. Yukarı çıkmaktan, yalnız kalmaktan korkuyordu. Çocukça bir ürkeklikle, odasında bir adamın saklanmış olabileceğini düşünüyordu. Hiçbir zaman böyle ödlelik ettiği olmamıştı. Bu tuhaf korkunun saçmalığını bile düşünemiyordu. Bir şarapçı dükkânına girerek bir saat kadar orada oturdu, masaya dirseklerini dayayarak üst üste birkaç bardak şarap yuvarladı. Thérèse'i düşünüyor, kendisini odasına almadığı için ona içerliyor, "Alsaydı, böyle korkmazdım," diye söyleniyordu.

Dükkânı kapayacaklardı, onu kapı dışarı ettiler. Yeniden içeri girip kibrit istedi. Otelin yazıhanesi birinci kattaydı. Şamdanını almaya gitmek üzere, dar, karanlık bir koridordan geçip birkaç basamak çıkmak zorundaydı. Her akşam buradan karanlıkta hiç istifini bozmadan çıkardı, bu akşam ise zili çalmaya cesaret edemiyordu. Mahzenin kapısının bulunduğu aralıktaki, birtakım katiller pusu kurmuşlar da üstüne atılıp gırtlığını sıkacaklarmış gibi geliyordu.

En sonunda zili çaldı, bir kibrit çaktı, koridora daldı. Kibrit sönuvermişti. Birden bütün vücudu kazık kesilerek olduğu yerde durdu. Kaçmaya cesaret edemiyordu. Kibritleri rutubetli duvara sürterken eli titriyor, birtakım gürültüler, ayak sesleri duyar gibi oluyordu. Kibritler parmaklarının arasında kırılmaktaydı. En sonunda birini yakabildi ama bu da her an sönecek gibi titrek titrek yanıyor, Laurent'ın korkusunu artırıyordu. O soluk, mavimsi, titrek aydınlıkta canavarları andıran şekiller görür gibi oldu. Sonra birden kibrit parladı, etraf aydınlandı.

Laurent'ın içi ferahlamıştı, kibriti söndürmemeye çalışarak, büyük bir dikkatle yürüdü. Mahzenin önünden karşıkı duvara sürtünerek geçti, yazıhaneden kendisini ayıran birkaç basamağı âdeta koşarak çıkıp şamdanı kapı. Öteki katları, şamdanı havaya kaldırıp önünden geçeceği bütün köşeleri aydınlatarak

daha yavaş geçti. Böyle bir mum ışığı ile bir merdivenden çıkar-ken önünde belirip kaybolan acayip, geniş gölgeler Laurent'ın içini korkuyla dolduruyordu.

Kendi katına geldiği zaman kapısını açıp hemen kendini içeri attı. İlk işi yatağının altına bakmak oldu. Odanın her köşesini inceden inceye gözden geçirdi, kimsenin saklanıp saklanmadığına baktı. Birinin inebileceğini düşünerek çatı penceresini kapattı. Bütün bu tedbirleri aldıktan sonra sakinleşebildi, soyundu. Ödlekliğine şimdi kendi de şaşıyordu. Gülerek, bu haline “Çocukluk!” dedi. Ömründe korku nedir bilmemişti, bu nedenle böyle birden telaşa kapılmasının nedenini anlayamıyordu bir türlü.

Yattı. Ilık örtülerin içine girince, korkusunun arasında unuttuğu Thérèse'i hatırladı. İnatla gözlerini kapayarak uymaya çalışıyordu ama elinde olmadan kafası için için çalışıyor, düşünceler birbirini izliyor, Laurent bir an önce evlenmesinin çok yararlı olacağını aklından geçiriyordu. Arada bir yanına dönüyor, kendi kendine, “Bırakalım bunları da uyuyalım, yarın işe gitmek için saat sekizde kalkmak gerek,” diyordu. Sonra uykuya dalmak için uğraşıp duruyordu ama düşüncenin biri gidip biri musallat oluyordu kafasına. Zihnini durmadan işlemekteydi. Keskin birtakım hayallerin hücumuna uğrar gibi oluyordu. Evlenmesinin gerekliliğine ait nedenler zihninde sıralanıyor, sonra da buna karşı olan düşünceler yer alıyordu.

Artık uyuyamayacağını anlayınca, sırtüstü yatarak gözlerini açtı. Genç kadınla ilgili hatıralarını zihninde canlandırmaya başladı. Denge bozulmuştu, o eski ateş yine bütün benliğini sarmıştı. Kalkıp Pont-Neuf geçidine gitmeyi düşündü. Demir parmaklığı açtıracak, küçük merdiven kapısını vurup Thérèse'in odasına girecekti. Bunu düşünürken yüzüne kan hücum ediyordu.

Bütün bu hayallerinde şaşılacak bir berraklık vardı. Kendi ni hızlı hızlı sokakta giderken görüyor, şöyle söylendiğini duyar gibi oluyordu:

“Daha çabuk oraya varmak için şu caddeden gitmeli, şu so-kağa sapmalıyım.”

Sonra geçidin parmaklığı gıcırıyor, Laurent karanlık, ısı- sız geçide dalıyor, incik boncuk satan kadına görünmeden Thérèse’in evine gelebildiği için kendi kendini kutluyordu. Sonra kendini bir zamanlar her gün çıktığı o daracık merdi- venlerde hayal ediyordu.

Bütün bu hayalleri kurarken eski sevincini, tatlı heyecan- ları, sevişme düşüncesinin şehvet ürpertilerini duyuyordu. Hatıraları bütün duyularını etkileyen gerçekler oluveriyordu birden. Koridorun küflü kokusunu duyuyor, eliyle rutubet- li duvarlara dokunuyormuş gibi oluyor, yerleri kaplayan kirli gölgeler gözünün önüne geliyordu. Şimdi her basamağı soluk soluğa, her adımda durup kulak kabartarak çıkıyor, özlediği kadına kavuşmanın heyecanı ile kalbi çarpıyordu. Derken ka- pının önüne gelmiştir, hafifçe tıkırdatıyor. Thérèse orada, be- yaz geceliğinin içinde, kendisini beklemektedir.

Bütün bu düşündükleri gerçek şeylermiş gibi gözlerinin önünde geçip gitmekteydi. Gözlerini karanlığa dikmiş, bunları seyreliyordu. İşte böyle kendisini sokakları bir bir geçip, ge- çide girdikten sonra dar merdiveni tırmanıp, Thérèse’i solgun ve şehvetli yüzüyle karşısında görür gibi olunca, “Gitmeliyim, bekliyor beni!” diye yatağından fırladı.

Bu ani hareketi gözü açık olarak gördüğü bu rüyayı dağı- tıverdi. Üzerine bastığı taş zeminin soğukluğunu ayaklarında duyunca korktu. Bir süre öylece, yalınayak, kulak kabartarak durdu. Üzerine bastığı taştan birtakım gürültüler duyuyor gi- biydi. Thérèse’e gitseydi, yeniden aşağıdaki mahzenin önün- den geçmesi gerekecekti. Bunu düşünürken sırtında soğuk bir

şeyler dolaştı. Yeniden korkuya kapılmıştı; budalaca, ezici bir korkuydu bu. Odasının içinde güvensizlikle gözlerini dolaştırdı, beyazımtırak ışıkların duvarlarda dolaştığını gördü. Sonra, büyük bir ürküntü içinde, kendini karyolasına attı, bir silah-tan, yüzüne doğru uzatılan bir bıçaktan kaçmak istiyormuş gibi yatağının içinde büzülüp saklandı.

Kanı boynuna hücum etmişti, boynu cayır cayır yanıyordu. Elini götürdü. Parmaklarının altında, Camille'in ısırdığı yeri hissetti. Bu ısırığı unutmuştu neredeyse. Şimdi onu yeniden derisinin üstünde hissedince dehşete kapıldı, bu yara etini kemiriyormuş gibi geliyordu ona. Hissetmemek için elini hızla boynundan çekti ama etinin kemirildiğini duyar gibi oluyordu hep. Tırnağının ucuyla hafifçe kaşımak istedi, o müthiş acı büsbütün arttı. Derisini koparmamak için ellerini dizlerinin arasına sıkıştırdı. Öylece, vücudu taş kesilmiş, boynu kemirilerek, dişleri korkudan takırdayarak, kımıldamadan kaldı.

Şimdi zihni korkunç bir sabitlikle Camille'e takılmıştı. O vakte kadar suda boğularak ölen adam Laurent'ın gecelerinin huzurunu bozmamıştı. Şimdi kadını düşünürken kocasının hortlağı çıkmıştı karşısına.

Katil artık gözlerini açmaya cesaret edemiyordu. Kurbanını odanın bir köşesinde görür gibi olmuştu. O anda birden karyolası acayip bir şekilde sarsılır gibi oldu. Camille karyolanın altındaymış da kendisini düşürüp ısırarak için o sarsıyordu sanki. Sarsılmaların gittikçe şiddetleneceğini sanarak, korkudan gözleri fal taşı gibi açılmış, saçları dimdik, iki eliyle karyolaya yapışmıştı.

Sonra karyolanın kımıldamadığını gördü. Bu bir tepki yarattı onda. Yatağının içinde oturdu, mumu yaktı. Kendi kendine, "Budala!" dedi. İcini yakan ateşi gidermek için bir bardak dolusu su içti.

“Şarap içmekle hata ettim,” diye düşündü. “Bilmem nem var bu gece... Saçma bir şey bu. Yarın sabah bitkin bir halde gideceğim daireye. Bir sürü şeyle kafamı yoracak yerde, yatar yatmaz uyumalıydım. İşte, uykumu kaçıran bu düşünceler oldu... Haydi, uyuyalım şimdi.”

Işığı yeniden söndürdü, kafasını yastığa gömdü. Biraz serinlemişti, artık düşünmemeye, korkmamaya karar verdi. Yorgun sinirleri gevşemeye başlamıştı.

Her zamanki o ağır uykusuyla uyuyamadı, yavaş yavaş hafif bir uykuya daldı. Sadece uyuşmuş, bir şehvet yorgunluğuna gömülmüş gibiydi. Vücudu uyukluyordu ama zihni uyanık kalmıştı. Kafasına üşüşen düşünceleri kovuyor, uyanmamak için onlarla savaşıyordu. Sonra kuvveti tükenip de iradesi gevşeyince, düşünceler birer birer gelip bütün benliğini sardı. Yeniden o korkunç hayallerin içine yuvarlandı. Gene Thérèse’e giden yola koyuldu. Aşağıya indi, mahzenin önünden koşarak geçti, dışarı çıktı, gözü açık rüya görürken geçtiği bütün sokaklardan gene geçti. Pont-Neuf geçidine geldi, dar merdivenden çıkarak kapıyı tıkırdattı. Kapıyı Thérèse’in, o göğsü açık, gecelikli genç kadının yerine, morgda gördüğü o yeşilimtırak, korkunç şekilde dağılmış yüzüyle Camille açtı. Şimdi ölü, beyaz dişlerinin arasından mosmor dilini gösterip iğrenç bir gülüşle kollarını uzatıyordu ona.

Laurent bir feryat koparıp sıçrayarak uyandı. Bütün vücudunu buz gibi bir ter kaplamıştı. Örtüyü gözlerinin üstüne çekmek istedi. Kendi kendine kızıyor, küfürler savuruyordu. Yeniden uyumaya çalıştı. Biraz önce olduğu gibi ağır ağır uyudu. Gene aynı kâbus musallat oldu. Uyku basıp da iradesi gevşer gevşemez gene sokağa çıkıp Thérèse’i görmek için dükkânın yolunu tuttu. Ona kapıyı gene ölü açtı.

Laurent birden dehşetle doğrulup yatağının içinde oturdu. Bu korkunç rüyadan kurtulmak için vermeyeceği şey yoktu.

Deliksiz bir uykuya dalıp hiçbir şey düşünmez olmayı ne kadar isterdi! Uyanık oldukça kendinde kurbanının hortlağını kovacak kadar kuvvet buluyordu ama düşüncelerini kollamadığı anda zihni, şehvet yolundan, onu korkunun içine yuvarlıyordu.

Uyumayı bir kere daha denedi. Her seferinde önce şehvetle uyuşuyor, sonra silkinerek ıstırap içinde uyanıyordu. Hep o öfkeli inadı içinde “Thérèse’e gideyim,” derken karşısına Camille çıkıyordu. Belki on kere aynı yürüyüşü yaptı. Vücudu ateşler içinde yanarak yola çıkıyor, aynı yerlerden geçip aynı şeyleri duyuyor, her seferinde de sevgilisini kucaklamak üzere kollarını uzattığı zaman karşısında ölüyü buluyordu.

Her uyanışında bu kâbuslu sahneyle karşılaşarak aklını kaçırarak gibi olması gene de isteğini söndürmüyordu. Yeniden uyur uyumaz, kendisini bekleyen iğrenç ölüyü unutuyor, bir kadının sıcacık yumuşak vücudunu arıyordu. Bir saat boyunca böylece, sürekli bir kâbusla her uyanışında kendisini dehşet içine atan bir korkulu rüya arasında yaşıyordu.

En son sarsıntı o kadar şiddetli, o kadar ıstıraplı oldu ki kalkmaya, uyumak için artık daha fazla uğraşmamaya karar verdi. Gün doğmak üzereydi. Beyazımtırak bir gök parçasının görüldüğü çatı penceresinden, bulanık, kasvetli bir aydınlık dökülüyordu içeriye.

Laurent, içinde gizli bir öfkeyle, ağır ağır giyindi. Uyuyamadığı için, çocukça bir korkuya kapıldığı için kendine fena halde içerliyordu. Bir yandan pantolonunu giyerken, bir yandan da geriniyor, kollarını, bacaklarını ovuyor, ateşler içinde geçen bir geceden sonra buruşan yüzünde elini gezdiriyordu. Kendi kendine durmadan:

“Bütün bunları düşünmemeliydim. Uyusaydım, dinç olurum şimdi... Ah, Thérèse dün akşam benimle yatmaya razı olsaydı!..” deyip duruyordu.

Thérèse'in kendisini korkudan kurtarabileceği düşüncesi yüreğini ferahlatmıştı biraz. O geceki gibi bir gece daha geçirmekten fena halde korkuyordu.

Yüzüne bol su serptikten sonra saçını taradı. Bu kadarcık özen kafasını serinletmeye, son ürpertilerini de gidermeye yetmişti. Artık berrak olarak düşünebiliyordu; yalnız, vücudunda büyük bir yorgunluk vardı.

Giyinirken kendi kendine:

“Yani, o kadar da ödleğ değilim,” diyordu. “Vız gelir şu Camille bana... Bu biçarenin yatağımın altına saklanmış olabileceğini düşünmek saçma bir şey. Ama geceleri gene onun orada olduğunu düşünürüm belki... En iyisi, bir an önce evlenmek. Thérèse'in kollarının arasında olunca Camille'i hiç aklıma getirmem. Thérèse boynumdan öpünce, ısırık acısını duymam bir daha. Şu yaraya bir bakayım.”

Aynanın önüne geçti, boynunu uzatarak baktı. Kapanan yara yeri soluk pembe bir renk almıştı. Kurbanının dişlerinin yerini fark edince birden beynine kan hücum etti, heyecanlandı. Tuhaf bir şey oldu o zaman. Boynuna yürüyen kanla, yara yeri birden kıpkırmızı kesilerek, beyaz, yağlı boynun üstünde iyice meydana çıktı. O anda Laurent, yaraya iğne batırılıyor-muş gibi, keskin bir acı duymaya başladı. Telaşla gömleğinin yakasını kaldırdı.

“Pöh! Thérèse iyi eder bunu... Birkaç öpücük yeter. Ben de ne budalayım, böyle şeyler düşünüyorum!”

Şapkasını giyerek aşağıya indi. Hava almaya, yürümeye ihtiyacı vardı. Mahzenin kapısının önünden geçerken gülümse-di. Yalnız, kapının sıkıca kapalı olup olmadığını anlamak için çengeli yokladı. Saat beşe geliyordu. Hava serin, sokaklar ıssızdı. Ağır ağır yürümeye başladı.

Laurent berbat bir gün geçirdi. Dairede bütün ağırlığıyla üstüne çöken uykuyu dağıtmak için çabaladı durdu. Elinde olmadan, kazan gibi şişen, ağırlaşan başı önüne düşüyor, şef-

lerinin ayak sesini duyunca silkinerek doğruluyordu. Bu da dayanılmaz bir sıkıntı vermekteydi ona.

Akşamleyin, yorgun olduğu halde, gidip Thérèse'i görmek istedi. Onu da kendisi gibi buhranlı, çökmüş, bezgin bir halde buldu. İçeri girip oturunca, Madam Raquin anlattı:

“Thérèse’ciğim çok kötü bir gece geçirdi. Kâbuslar içinde, gözüne uyku girmedi. Birkaç kere haykırdığını duydum. Sabahleyin çok hastaydı.”

Halası bunları anlatırken, Thérèse gözlerini ayırmadan Laurent’a bakıyordu. İkisi de kendilerini korkular içinde cırpındıran şeyin ne olduğunu anlamışlardı besbelli. Çünkü yüzlerinde aynı sinirli titreme belirmişti.

Saat ona kadar şundan bundan konuşarak karşı karşıya oturdular. Gözleriyle anlaşıyorlardı: Bir an önce birleşip, o boğulan adamı alt etmeleri gerekiyordu.

18

O GECE, Camille’in hayaleti Thérèse’e de görünmüştü. Laurent’ın ateşli bir istekle, bir yıllık bir ilgisizlikten sonra, yeniden buluşmalarını önermesi onu da kamçılamıştı. Tek başına yatağa girip de yakında birleşeceklerini düşününce vücudu ateşler içinde yanmaya başlamıştı.

O zaman, uykusuzluğun sarsıntıları içinde, suda boğulanın hayaleti gözünün önünde canlanmıştı. O da Laurent gibi bütün gece isteklerle korkular arasında kıvranıp durmuştu. O da sevgilisinin kolları arasında korkularının geçeceğini, bir daha böyle acı çekmeyeceğini söylemişti kendi kendine.

Korkunç aşkları onları aynı akşam, büyük bir sinir bozukluğu içinde, soluk soluğa bırakmış, perişan etmişti. Aralarında bir kan, bir şehvet birliği doğmuştu. Vücutları aynı ürpertilerle

ürperiyor, yürekleri aynı bunalım içinde çırpınıyordu. Artık tek bir vücut, tek bir ruh halinde seviniyor ya da kederleniyorlardı. Bu birlik, bu birbirinde eriyiş, büyük bir sinir buhranı içinde birbirlerine yaklaşan insanlarda rastlanan, hem ruhla, hem bedenle ilgili bir olaydı.

Bir yıldan uzun bir zamandır, Laurent'la Thérèse vücutlarına kenetlenmiş olan, onları birleştiren zinciri taşımışlardı. Cinayetin hemen ardından içinde çalkalandıkları buhrandan sonra duydukları nefret, unutmaya ihtiyacı arasında, bu iki kürek mahkûmu artık özgür olduklarına, istedikleri yerde, istedikleri gibi mutlu bir ömür süreceklerine, kendilerini bağlayan ağır zincirin koparak yerde sürüklendiğine inanmışlardı; onlar şimdi huzurluydu, mutlu bir uyuşukluk kaplamıştı içlerini, başkalarını sevmeye, makul ve dengeli bir yaşam sürmeye çalışıyorlardı. Ne var ki olayların etkisiyle günün birinde birbirlerine ateşli sözler söyledikleri an, birden zincir yeniden kısıkıvrak sarılmıştı boyunlarına. Bu zincir şimdi korkunç bir sarsıntı içinde onları hiç ayrılmamak üzere birbirlerine bağlamış bulunuyordu.

Ertesi gün Thérèse, kollarını sıvayarak, Laurent'la evlenmelerini çabuklaştırmak için işe koyuldu. Tehlikelerle dolu güç bir işti bu. Sevgililer ihtiyatsızlık etmekten, kuşku uyandırmaktan, Camille'in ölümünde çıkarları olduğunu belli etmekten son derece korkuyorlardı. Evlenmekten söz edemeyeceklerini anlayınca çok akıllıca bir plan tasarladılar. Buna göre, onların istemeye cesaret edemeyecekleri şeyi, Madam Raquin'in kendisi ve perşembeleri gelen misafirler teklif edecekti. Artık yapılacak şey, onlara Thérèse'in evlenmesi gerektiği düşüncesini aşılama, bunun da kendi akıllarına gelmiş bir şey, kendi düşünceleri olduğuna onları inandırmaktı.

Bu nazik oyunun oynanması uzun sürdü. Thérèse de, Laurent da kendilerine uygun gelen rolü üzerlerine almışlardı.

Son derece ihtiyatla, en küçük bir davranışı bile hesaplayarak, ağızlarından çıkan her kelimeye dikkat ederek adım adım ilerliyorlardı. Ama bu hiç de kolay olmuyordu onlar için. Gittikçe artan bir sabırsızlık yüreklerini kemiriyor, sinirlerini geriyordu. Devamlı bir huzursuzluk içinde yaşıyor, etraflarındakilere güler yüzlü, sakın görünmek için bütün ikiyüzlülüklerini kullanmaları gerekiyordu.

Bu işi bir an önce sonuca erdirmek istiyorlardı, çünkü artık birbirlerinden ayrı, yalnız kalamıyorlardı. Her gece Camille'in hayaleti karşısına dikiliyor, ateş üstünde yatar gibi gözlerini kırpmadan, yataklarında kıvranıp duruyorlardı. İçinde çırpındıkları sinirlilik hali, her gece ateşlerini büsbütün artırıyor, onları korkunç hayaller içinde bunaltıyordu.

Thérèse ortalık kararınca odasına çıkmaya cesaret edemez olmuştu. Işığı söndürür söndürmez hayaletlerle, acayip parıltılarla dolan bu odada sabahı etmek zorunda kalınca perişan oluyordu. Uyumamak, gözlerini açık tutabilmek için artık mumu söndürmüyordu. Yorgunluktan gözkapakları düşer düşmez, Camille'in hayaleti dikiliveriyordu karşısına. Sıçrayarak gözlerini açıyordu. Ertesi sabah bitkin bir halde ayaklarını sürüyor, gece ancak birkaç saat uyuyabildiği için gündüzleri yorgunluktan kırılıyordu.

Laurent'a gelince, mahzenin kapısının önünden geçerken korktuğu o akşamdan beri adamakıllı tabansız olmuştu. Eskiden beyinsiz bir hödüğün kendine güveni içinde yaşırdı. Şimdi azıcık gürültü duysa tir tir titremeye başlıyor, küçük bir çocuk gibi benzi atıyordu. Vücudunu bir titremedir alıyor, bir türlü kendini bundan kurtaramıyordu.

Geceleri Thérèse'den daha çok sıkıntı çekiyordu. Akşam yaklaşp da ortalık kararmaya başladı mı, bir kaygıdır kaplıyordu yüreğini. Korku bu iriyarı hantal vücutlu adamı yiyip bitiriyordu. Birçok kereler, odasına gitmeyerek sabaha kadar sokak-

larda dolaşmak gelmişti içinden. Bir kere, yağmurlu bir geceyi bir köprü'nün altında geçirmişti. Orada çömelip oturmuş, altı saat boyunca, bütün vücudu taş kesilmiş, yerinden kımıldamadan, soluk bir aydınlık içinde akan kirli suyu seyretmişti. Zaman zaman büyük bir dehşete kapılarak nemli toprağa sinip kalıyor, köprü'nün kemeri altından sürü sürü boğulmuş insan cesedi geçtiğini görür gibi oluyordu. Artık bitkin düşüp de odasına döndüğü zaman, kapıyı iki kere kilitliyor, korkunç nöbetler içinde çırpınarak sabahı ediyordu. Hiç şaşmadan hep aynı kâbus çöküyordu üstüne. Thérèse'in ateşli, sevgi dolu kollarından Camille'in ıslak, soğuk kollarının arasına düşer gibi oluyordu. Rüyasında sevgilisinin sıcak kucağından ölünün buz gibi çürümüş göğsüne yuvarlanmış olarak görüyordu kendini. Böyle durmadan şehvetten tiksintiye geçişi, sevgilisinin ihtirasla titreyen ateşli etinin etine değmesinden sonra, ölünün bataklığın içinde çürümüş buz gibi etinin değişimini duyması ona korkudan ecel terleri döktürüyordu.

Her geçen gün, âşıkların içine yuvarlandıkları dehşeti daha da artırmaktaydı. Kâbuslar içinde çırpınarak şaşkına dönmüşlerdi. Artık ancak birbirlerine kavuşup öpüştükleri zaman gözlerine uyku girebileceğine inanmışlardı. İhtiyatı elden bırakmayarak buluşmaktan çekiniyor, o mutlu geceye kavuşmak için evlenecekleri günü bekliyorlardı.

Sakin bir uykuya kavuşmak istedikleri için bir an önce evlenmeye can atmaktaydılar. Kayıtsızlık içinde oldukları saatlerde bu karardan tereddüde düşüyor, kendilerini cinayete sürükleyen ihtiraslı, bencil düşüncelerini unutuyorlardı. Sonra gene nöbete kapılarak ateşler içinde yanmaya başlıyor, Camille'i öldürmelerine yol açan o ihtiraslı, bencil düşünceler yeniden canlanıyor, onu evliliğin kendilerine tattıracağı derin hazlar için öldürdüklerini anımsıyorlardı.

Ne var ki resmen birleşmeye karar verirken içlerinde gene belli belirsiz bir üzgünlük vardı. Kalplerinin derinliğinde gizli bir korku bulunuyor, arzularına ürperti karışıyordu. Korkunç derinliğinin çekiciliğinden kendilerini kurtaramadıkları bir uçuruma eğilir gibi düşüyorlardı birbirlerinin üstüne. Sıkı sıkıya, şehvetle, korkuyla kıvranarak birbirlerine sarılmış, yuvarlanıyorlardı. İçinde kıvrandıkları bir baş dönmesi ikisini de bu yuvarlanışın çılgınlığında birleştirmişti. Ama o andaki korkulu istekleri, kaygılı bekleyiş sancıları arasında, gerçeğe gözlerini kapamak, mutlu günlerin geleceğine, rahat bir ömür süreceklere inanmak zorunluluğunu duyuyorlardı. Birbirlerinin karşısında titredikçe, dibine yuvarlanmak üzere oldukları uçurumun dehşetini daha çok seziyorlardı. Gene bu korkudur ki onları mutluluk rüyaları içinde yaşıyor, evlenmelerinin önüne geçilmez olayların bir sonucu olduğuna inandırıyor.

Thérèse'in evlenmek istemesi yalnız korku içinde olduğundan, vücudunun Laurent'in sert okşayışlarına duyduğu ihtiyaçtan ileri geliyordu. Kendisini deliye döndüren bir sinir buhranı geçirmekteydi. Aslında, zihni okuduğu romanların etkisiyle altüst olmuş, vücudu haftalardır çektiği uykusuzluk yüzünden tedirgin bir hale gelmişti. Böylece, hiç düşünmeden, ihtiraslarının akışına bırakıyordu kendini.

Laurent, daha ağır yaradılışlı olduğu için, korkularına, isteklerine teslim olmuş olsa da, kararını düşünerek verdiği kanısındaydı. Evlenmesinin gerekli olduğunu, böylece o belirsiz korkularından kurtulup tam bir mutluluğa kavuşacağını kendine ispat edebilmek için gene eski hesaplarına sarılmıştı. Jeufosse köyündeki babası ölmeye niyetli görünmediğinden, mirasa konması daha çok uzun sürecekti. Hatta bu mirasın amcasının oğluna gitmesi ihtimali de vardı, çünkü amcasının oğlu toprağı belleyerek Laurent'in babasının gönlünü almıştı. İşte bu yüzden Laurent, bir türlü yoksulluktan kurtulamayacak,

bir tavan arasında yarı aç yarı tok, kadınsız sürünüp gidecekti. Hem sonra, ömrü boyunca çalışmaya da niyeti yoktu. Dairedeki işi gittikçe canını sıkmaya başlamıştı. Kendisine verdikleri hafif iş bile, tembel olduğu için, ağır geliyordu ona.

Bütün bu düşüncelerin sonunda vardıgı sonuca göre en büyük mutluluk, hiç çalışmadan yan gelip yatmaktı. Camille'i, Thérèse'le evlenmek, sonra da hiçbir iş yapmadan yaşamak için öldürmemiş miydi? Bu cinayeti işlemede sevgilisine bütün bütün sahip olma isteğinin payı da büyüktü elbette ama Camille'in yerine geçmek, onun gibi nazlı nazenin bakılmak, tam bir huzur, zevk içinde yaşamak amacı da besbelli ki büyük bir rol oynamıştı bu işte. Onu güden sadece aşkı olsaydı bu kadar ihtiyatlı davranmaz, bu kadar çekingenlik göstermezdi. Gerçek şuydu ki adam öldürürken, aylak aylak yaşamak, huzur içinde bir hayata kavuşmak, keyfince nefsini körletmek amacını gütmüştü.

Şimdi, gizli, açık, bütün düşünceleri gene canlanmıştı kafasında. Durmadan kendi kendine, Camille'in ölümünden beklediği şeylerden yararlanmanın zamanı geldiğini söyleyip duruyor ve elde edeceği kazançları, yaşayacağı mutlu günleri gözünün önüne getiriyordu: İşinden ayrılacak, tatlı bir aylaklık içinde ömür sürecekti. Tıkabasa yiyip içecek, istediği kadar uyuyacaktı. Elinin altında kanının, sinirlerinin kasırgasını dindirecek ateşli bir kadın bulunacaktı. Çok geçmeden Madam Raquin'in kırk şu kadar bin franklık mirasına konacaktı, çünkü bir ayağı çukurdaydı kadıncağızın. Böylece mutlu bir hayvan gibi yaşayıp gidecek, her şeyi unutacaktı.

Thérèse'le evlenmeyi kararlaştırdıkları günden beri bunları söyleyip duruyordu kendi kendine. Bundan başka kazançlar da arıyor, öldürdüğü adamın karısıyla evlenmesinin gerekliliğini ispat eden bencil bir delil bulunca pek seviniyordu. Ama ne kadar parlak gelecek rüyaları görse, ne kadar büyük mutluluk

umutlarına kapılsa, gene de zaman zaman bir ürperti bütün vücudunu sarıyor, bir kaygı duyuyordu; o zaman damarlarındaki kanı donacak gibi oluyor, sevinci kursağında kalıyordu.

19

LAURENT'LA Thérèse'in alttan alta çalışmaları sonuç vermeye başlıyordu. Thérèse üzgün, çökmüş gibi bir tavır takınmıştı. Onun bu hali kısa bir zaman sonra halasını kaygılandırmaya başladı. Yaşlı tuhafiyeci kadın yeğeninin neden böyle kederli olduğunu öğrenmeye çalışıyordu. Bunun üzerine genç kadın, büyük bir ustalıkla, hiçbir şeyle avunamayan dul rolü oynamaya başladı. Açıkça bir şey söylemiyordu ama can sıkıntısından, bitkinlikten, sinirlerinin bozukluğundan söz ediyordu durmadan.

Halası kendisini sıkıştırdığı zaman, sağlığının yerinde olduğunu, üzüntüsünün neden ileri geldiğini bilmediğini, durup dururken içinden ağlamak geldiğini söylüyordu. Sık sık boğulacak gibi oluyor, ağlamamak için kendini tutuyor gibi yapıyor, üzgün üzgün gülümsüyor, büyük bir boşluk, umutsuzluk içindeymişçesine saatlerce konuşmadan oturuyordu.

Kendi içine kapanıp gizli bir dertle ağır ağır ölmekte gibi duran genç kadının bu hali karşısında Madam Raquin adamakıllı telaşlanmıştı. Her akşam bu çocuğu kendisine bağışlaması için tanrıya yalvarıyordu, çünkü ölürken gözlerini kapayacak başka kimsesi yoktu. Kadıncağızın yaşlılık günlerindeki bu son sevgisine azıcık bencillik de karışıyordu. Yaşamasına destek olan zayıf bir avuntudan da yoksun kalmaktan, Thérèse'i de kaybederse bu dükkân köşesinde tek başına ölmekten korkuyordu. O andan sonra yeğenini hiç gözünden ayırmadı. Genç kadının derdini öğrenmek için kafasını yormaya, kendisini bu halden neyin kurtarabileceğini araştırmaya koyuldu.

Bu kadar ağır bir durumda eski ahbabı Michaud'nun fikrini almayı uygun gördü. Bir perşembe akşamı onu dükkânda alıkoyarak korkusunu ona da açtı. Yaşlı adam eski mesleğinden kalma kabaca bir açıksözlülükle:

“Allah bilir ya, ne zamandır ben de farkındayım Thérèse'in somurttuğunun. Onun neden böyle hep üzgün, soluk benizli olduğunu da biliyorum,” dedi.

Madam Raquin telaşla:

“Biliyor musunuz? Aman, çabuk söyleyin de kurtaralım kızı bu durumdan!” diye atıldı.

Michaud gülerek:

“Tedavisi kolay!” dedi. “İki yıldır akşamları odasında yalnız olduğu için canı sıkılıyor yeğeninizin. Koca istiyor, gözle-rinden okunuyor bu.”

Eski komiserin bu kaba açıksözlülüğü Madam Raquin'i birden çok üzdü. Saint-Ouen'deki o feci kazadan beri içinde kanayan yaranın aynı acıyla kadının yüreğini de dağladığına inanıyordu. Oğlu öldükten sonra, yeğeninin gözünün bir daha koca görmek istemeyeceğini düşünürdü. Ama şimdi Michaud gülerek, onun kocasızlıktan hasta olduğunu söylüyordu. Giderken:

“Büsbütün eriyip gitmesini istemiyorsunuz, evlendirin onu bir an önce. İşte ben böyle düşünüyorum, hanımefendiciğim, inanın ki böylesi daha iyi,” dedi.

Madam Raquin oğlunun bu kadar çabuk unutuluşunu hazmedememişti. Michaud, Camille'in adını anmamış, üstelik Thérèse'in sözde hastalığından alaylı bir şekilde söz etmişti. Zavallı ana sevgili oğlunun hatırasını yalnız kendisinin kalbinin derinliğinde sakladığını anlıyordu. Acı gözyaşlarıyla ağladı. Oğlu ikinci defa ölmüş gibi geliyordu ona. Kana kana ağlayıp üzüntüden yorgun düşünce, istemeye istemeye, Michaud'nun söylediklerini düşündü. Bir evlenme pahasına bir parça mutlu-

luk satın alma düşüncesine yavaş yavaş onun da aklı yattı. Ne var ki bu evlenme yaşlı kadının hafızasındaki ince duygular arasında oğlunu bir kere daha öldürmüş olacaktı.

Madam Raquin dükkânın soğuk sessizliği içinde yeğenini böyle durgun, bitkin gördükçe gevşeyiveriyordu. Sonsuz bir kedere kapanıp yaşamaktan acı bir haz duyan kuru ruhlu bir insan değildi o. İnce tarafları olan, iyi yürekli, uysal, sevgiye, şefkate ihtiyaç duyan bir yaradılışı vardı. Yeğenini hep böyle asık yüzlü, üzgün görmek, onun için hayatı dayanılmaz bir yük haline getirmişti, dükkân mezar gibi geliyordu ona. Çevresinde sıcak, tatlı bir sevgi havası duymak ihtiyacındaydı. Böyle neşeli, tatlı bir hava içinde ölümü sükûnetle bekleyebilirdi.

Farkında olmadığı bu istekler Thérèse’i evlendirme tasarısını ona da benimsetti. Oğlunu biraz unutmuştu bile. Bu olay, durgun yaşayışına bir canlılık, zihnine, iradesine bir tazelik getirmiş gibiydi. Şimdi yeğenine bir koca bulmaktan başka bir şey düşünmez olmuştu. Koca seçimi önemli bir işti, ihtiyar kadın Thérèse’den çok kendisini düşünüyordu. Onu kendisini de mutlu kılacak şekilde evlendirmek istiyordu, çünkü Thérèse’in kocasının son günlerinin huzurunu bozabileceğinden korkmaktaydı. Gündelik hayatına bir yabancı sokma düşüncesi onu ürkütüyordu. İşte yalnız bu düşünce onu durduruyor, evlenme işini yeğeniyle açıkça konuşmasına engel oluyordu.

Thérèse yetişme tarzının kendisine kazandırdığı ustalıkla, büyük bir ikiyüzlülükle can sıkıntısı, keder içinde bunalan genç dul rolünü oynarken, Laurent da duygulu, her an yardıma hazır bir erkek rolünü oynamaktaydı. İki kadına daima yakın bir ilgi gösteriyor, hele Madam Raquin’in üstüne titrer gibi görünüyordu.

Yavaş yavaş kendisini dükkân için vazgeçilmez bir insan olarak kabul ettirdi. Bu karanlık yere yalnız o biraz neşe getiriyordu. Laurent'ın gelmediği akşamlar, yaşlı tuhafiyeci kadın bir eksiklik duyuyor, rahatsızlık hissederek, bu asık yüzlü, kederli yeğeniyle baş başa kalmaktan sanki korkuyordu.

Laurent da yokluğunu hissettirmemek için dükkâna gelmezlik etmiyordu. Her akşam dairesinden çıktıktan sonra uğruyor, dükkân kapanıncaya kadar kalıyordu. Dışarıdan gerekli şeyleri alıyor, yerinden güçlkle kalkabilen Madam Raquin'e lazım olan şeyleri veriyordu. Sonra oturup sohbet ediyordu onunla. Kadıncağızın gönlünü kazanmak için tatlı, okşayıcı bir sesle konuşuyordu. Ayrıca Thérèse'in sağlığından kaygı duyar gibi görünüyor, bunu da başkasının derdiyle dertlenen ince duygulu bir adam, bir dost tavrıyla yapıyordu. Birkaç kere Madam Raquin'i kenara çekip yeğenindeki değişikliğin, yüzünden okunan çöküntünün kendisini ürküttüğünü söylemekten de geri kalmadı. Ağlamaklı bir sesle:

“Çok geçmeden kaybederiz onu,” diyordu. “Adamakıllı hasta olduğunu görmezlikten gelemeyiz. Ah, ne kadar mutluyduk bir zamanlar! Ne oldu şimdi o tatlı akşamlar!..”

Madam Raquin onu dinlerken derin bir üzüntü duyuyordu. Laurent Camille'den söz edecek kadar bile ileri gitmişti:

“Görüyorsunuz ya, zavallı arkadaşımın ölümü ne kadar sarstı onu! İki yıldır, kocasını kaybettiği o uğursuz günden beri, her gün bir parça ölmekte. Hiçbir şey avutamaz, bu derten kurtaramaz onu. Elimizden hiçbir şey gelmez buna karşı.”

Bu hayâsızca yalanlar yaşlı kadına acı gözyaşları döktürüyordu. Oğlunun hatırası onun içini altüst ediyor, gerçeği görmesine engel oluyordu. Camille'in adının her anılışında gözlelerinden sel gibi yaşlar boşanıyordu. Kendini koyuveriyor, zavallı yavrusunun adını söyleyeni kucaklamak geliyordu içinden. Laurent bu adın onu nasıl altüst ettiğinin, duygularını coşturdu-

ğunun farkına varmıştı. Onu istediği zaman ağlatabilir, etrafını görmesine engel olan bir heyecan sarsıntısı içine atabilirdi. Bu gücünden yararlanarak yaşlı kadını sürekli olarak üzüntü içinde tutuyor, nereye çeksen oraya gidecek hale getiriyordu.

Her akşam, içinden hiç gelmediği, söylerken derin bir nefretle ürperdiği halde, Camille'in eşine az rastlanır meziyetlerini sayıp döküyor, kalbinin iyiliğini, zekâsını utanmadan övüyordu. Arada bir, gözlerini acayip bir şekilde dikerek kendisini dinleyen Thérèse'le göz göze gelince bir ürperti duyuyor, öldürdüğü adam için söylediklerine kendi de inanacak gibi oluyordu. O zaman birden müthiş bir kıskançlığa kapılarak susuyor, şimdi göklere çıkardığı bu adamı genç dulun sevmesinden korkuyordu.

O konuştuğu sürece Madam Raquin'in gözünün yaşı dinmiyor, ihtiyar kadın etrafını göremez oluyordu. Ağlarken, Laurent'in duygulu, iyi bir insan olduğunu düşünüyordu. Oğlunu yalnız o hatırlıyor, onu böyle heyecandan titreyen bir sesle yalnız o anıyordu. Gözünün yaşını silerek genç adama bakıyordu, onu öz evladı gibi seviyordu şimdi.

Bir perşembe akşamı, Michaud ile Grivet salonda otururken, Laurent içeri girdi ve Thérèse'in yanına sokularak tatlı bir sesle nasıl olduğunu sordu. Oradakilere kendini duygulu, şefkatli bir dost gibi göstermek için bir dakika kadar onun yanında oturdu.

İkisi böyle yan yana otururken, Michaud onlara bakarak, eğilip yaşlı kadının kulağına fısıldadı:

“İşte yeğeninize koca olacak adam. Bir an önce yoluna koyun bu işi. Biz de yardım ederiz size.”

Michaud çapkın çapkın gülümsüyordu. Ona göre Thérèse güçlü kuvvetli bir adamla evlenmeliydi. Madam Raquin bir-

den gözlerinin önünde bir şimşek çakmış gibi oldu. Bir anda, Laurent'la Thérèse'in evlenmelerinin kendisine sağlayacağı kazançlar gözünün önüne gelivermişti. Bu evlilik, her akşam gelip onları avutan bu adamı, oğlunun bu iyi yürekli arkadaşını kendisine de, yeğenine de bir kat daha kuvvetle bağlayacaktı. Böylece evine yabancı sokmamış, huzurunu tehlikeye atmamış olacaktı. Thérèse'e hayatta destek olacak birini bulacağı gibi, şu son günlerini de neşe içinde geçirebilecekti. Üç yıldır üstüne titreyen bu çocuk ikinci bir evlat olacaktı onun için. Bundan başka, Thérèse'in Laurent'la evlenmekle Camille'in hatırasına daha az vefasızlık etmiş olacağını düşündü.

İnsan duygularının anlaşılmaz incelikleri vardır. Bir yabancı'nın Thérèse'i öptüğünü görse gözyaşları boşanırdı Madam Raquin'in. Ama şimdi onu oğlunun eski arkadaşının kucağına atmayı düşünürken hiçbir üzüntü duymuyordu. Onu aileden sayıyordu artık.

Bütün o geceki toplantı boyunca, misafirler domino oynarken, yaşlı tuhafiyeci kadın gözlerini genç çiftten ayırmadı, onları uzun uzun şefkatle süzdü. Laurent'la Thérèse oyunlarının başarıya erdiğini, birleşmelerinin yakın olduğunu anlamışlardı. Michaud, gitmeden önce, Madam Raquin'le alçak sesle bir şeyler konuştu. Sonra, yapmacıklı bir şekilde Laurent'ın koluna girerek, kendisiyle biraz yürümek istediğini söyledi. Laurent giderken Thérèse'e bir göz attı. Bakışıyla, onun da vakit geçirmeden gerekeni yapmasını söylemek istemişti.

Michaud, Laurent'ın ağzını arama ödevini üstüne almıştı. Düşüncesini açınca, genç adam bu iki kadına büyük bir yakınlık duyduğunu, ama Thérèse'le evlenme fikrini hayretle karşıladığını söyledi. Sonra, heyecandan titreyen bir sesle, genç dula bir kardeş gözüyle baktığını, zavallı arkadaşının karısıyla evlenirse bir günah işlemiş olacağını anlattı.

Eski polis komiseri directti, onu razı edebilmek için bir sürü gerekçe ileri sürdü, hatta bunun bir vefakârlık gereği olduğunu

söyledi. Genç adamın Madam Raquin'e bir evlat, Thérèse'e de koca olmasının onun için bir ödev olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmişti. Laurent yavaş yavaş, çaresiz, boyun eğer göründü. Kendini heyecana kapılmış gibi gösteriyor, bu evlenme fikrini, Michaud'nun dediği gibi, bir dostluk gereği, bir ödev olarak benimsediğini söylüyordu.

Emekli komiser Laurent'dan kesin olarak söz aldıktan sonra ondan ayrıldı. Keyfinden ellerini ovuşturuyordu. Büyük bir zafer kazandığına inanmıştı. Perşembe akşamı toplantılarına bütün o eski neşesini kazandıracak olan bu evlenme fikrini bulduğu için kendi kendisini kutluyordu.

Michaud rıhtım boyunda Laurent'la bunları konuşurken, Madam Raquin de Thérèse'e hemen hemen aynı şeyleri söylüyordu. Yeğeni her zamanki gibi solgun yüzüyle, sallana sallana yatmaya gideceği sırada halası onu durdurmuştu. Tatlı bir sesle ona birçok sorular sordu. Açık konuşması, kendisini böyle kıvrandıran üzüntünün neden ileri geldiğini söylemesi için yalvardı. Yeğenin belirsiz bir şeyler söylediğini görünce, dul yaşamının güçlüğünü anlattı, evlenme lafını da ortaya attıktan sonra, açık bir şekilde evlenmek isteyip istemediğini sordu.

Thérèse haykırarak asla böyle bir şey düşünmediğini, daima Camille'e sadık kalacağını söyledi. Madam Raquin ağlamaya başladı. İçinden istemediği halde bu evlenme fikrini destekledi, yasın ömür boyu sürüp gidemeyeceğini anlattı. Sonra, Thérèse'in bağırarak Camille'in yerini kimsenin tutamayacağını söylediği anda, halası birden Laurent'ın adını ortaya attı. Böyle bir birleşmenin ne kadar uygun olacağını, getireceği kazançları soluk almadan sayıp döküyor, yüreğindeki boşaaltıyordu. O gece aklından geçenleri safça bir bencillikle açığa vurarak, ikisinin arasında son günlerini huzur içinde geçirmek istediğini söylüyordu.

Thérèse uysal bir tavırla, boynunu bükerek onu dinliyor, halacığının en küçük isteğini yerine getirmeye can atıyormuş gibi görünüyordu. Halası sözünü bitirdikten sonra, genç kadın üzgün üzgün:

“Laurent’ı bir kardeş gibi seviyorum,” dedi. “Ama mademki siz istiyorsunuz, onu bir koca gibi de sevmeye çalışırım. Sizin mutluluğunuzdan başka düşüncem yok benim. Doya doya ağlamama engel olmayacağınızı sanıyordum. Ama madem öyle, gözyaşlarımı sileceğim artık. Çünkü sizin mutluluğunuz söz-konusu...”

Thérèse bunları söyledikten sonra halasının boynuna sarıldı. Yaşlı kadın oğlunu ilk unutan kendisi olduğu için şaşkınlıkla karışık bir üzüntü içinde kalmıştı. Yatağına girerken, Thérèse kadar metin olamadığı, genç dulun bir fedakârlık olarak kabul ettiği bu evlenmeyi kendisinin bencilliği yüzünden istediğini düşündü, dövünerek acı gözyaşları döktü.

Ertesi sabah, Michaud ile yaşlı kadın arasında dükkânın önünde kısa bir konuşma geçti. Birbirlerine elde ettikleri sonuçları anlattılar, arasını soğutmadan hemen o akşam Thérèse’le Laurent’ı nişanlayarak işi halletmeye karar verdiler.

Laurent akşamüstü saat beşte geldiği zaman Michaud’yu dükkânda buldu. Oturur oturmaz da, emekli komiser onun kulağına eğildi:

“Kabul etti,” dedi.

Adamın birdenbire söylediği bu sözü Thérèse de duymuştu. Yüzü sapsarı oldu. Etrafındakilerden çekinmeyerek, gözlerini ayırmadan Laurent’ın gözlerinin içine bakıyordu. İki sevgili birbirlerinin düşüncesini öğrenmek ister gibi birkaç saniye baktılar. İkisi de durumu hiç tereddüt etmeden benimsemek, bu işi bitirmek gerektiğini kavramışlardı.

Laurent yerinden kalkarak, gözyaşlarını tutmaya çalışan Madam Raquin’in yanına gitti, elini tuttu. Gülümseyerek:

“Sevgili anneciğim,” dedi, “Mösyö Michaud ile bu akşam sizi mutlu edecek olan şeyi konuştuk. Çocuklarınız mutluluğunuz için ellerinden geleni yapacaklar.”

Zavallı kadın kendisine “sevgili anneciğim” dendiğini işitince gözyaşlarını tutamadı. Thérèse’in elini kuvvetle kavrayarak, bir şey söylemeden Laurent’ın eline verdi.

İki sevgili tenlerinin birbirine değişimini duyunca ürperdiler. Ateş gibi yanan parmakları sinirli bir kavrayışla birbirine geçmişti.

Genç adam titrek bir sesle:

“Thérèse, halana neşeli, huzur içinde bir hayat sağlamamızı ister misin?” diye sordu.

Genç kadın zayıf bir sesle:

“Evet,” diye karşılık verdi. “Bu bir ödev bizim için...”

Bunun üzerine Laurent, yüzü sarararak, Madam Raquin’e döndü:

“Camille suya yuvarlandığı zaman ‘Karımı kurtar, onu sana emanet ediyorum,’ diye haykırmıştı. Thérèse’le evlenirken onun bu son isteğini yerine getirdiğime inanıyorum.”

Bu sözü duyunca, Thérèse elini onun elinden çekti. Birden göğsünün üstüne bir yumruk indirmişler gibi oldu. Sevgilisinin hayâsızlığı karşısında ezilmiş gibiydi. Ona şaşkın şaşkın bakıyordu.

Madam Raquin hıçkırıklarını tutmaya çalışarak:

“Evet, evet, evlenin, mutlu olun birlikte, evlatçığımın ruhu şad olsun!” diye kekeliyordu.

Laurent birden bütün kuvvetinin çekilir gibi olduğunu hissetti, bir iskemlenin arkılığına tutundu. Heyecandan gözleri yaşaran Michaud, genç adamı Thérèse’e doğru iterek:

“Haydi, öpüşün bakalım,” dedi. “Böylece nişanlanmış olursunuz.”

Genç adam dudaklarını genç dulun yanaklarına değdirirken acayip bir rahatsızlık duydu. Thérèse de yüzü yanmış gibi kendini hızla geri çekti. Başkalarının önünde ilk defa öpüyordu bu adam onu. Yüzü kıpkırmızı kesildi, hayâsızca sevişirken utanç nedir bilmeyen bu kadın şimdi utanıvermişti birden.

Bu sıkıntılı dakikalardan sonra iki katil rahat bir nefes aldılar.

Evlenmeleri kararlaştırılmıştı artık. O kadar uzun zamandır güttükleri amaca sonunda yaklaşmışlardı. Hemen o akşam her şey düzenlendi. Ertesi perşembe günü, evlenme haberi Grivet'ye, Olivier ile karısına da bildirildi. Michaud bu haberi verirken pek keyifliydi, ellerini ovuşturarak:

“Ben düşündüm bu işi, çöpçatanlığı yapan benim... Göreceksiniz nasıl mis gibi geçinecekler!..” diyordu.

Suzanne kalkıp sessizce Thérèse'i öptü. Bu soluk yüzlü zavallı yaratık, şimdi kederli, kaskatı oturan dula karşı bir yakınlık duyuyordu içinde. Onu korkuyla karışık bir saygıyla, bir çocuk gibi seviyordu. Olivier halayla yeğeni tebrik etti. Grivet bir iki imalı şaka savuracak oldu ama pek başarı kazanamadı.

Bütün ahabplar pek memnun, pek sevinçli görünüyordu. Her şey yolundaydı onlara göre. Şimdiden kendilerini düğünde görüyorlardı.

Laurent'la Thérèse pek akıllıca, pek vakarlı davranmışlar, birbirlerine karşı yalnızca şefkatli, nazıkçe bir dostluk göstermekle yetinmişlerdi. Son derece yüksek bir vefakârlık yapıyorlarmış gibi bir halleri vardı. Benliklerini sarsan korkuların, isteklerin en küçük belirtisi görölmüyordu yüzlerinde. Madam Raquin gülümseyerek, onları minnet, sevgi dolu bakışlarla süzüyordu.

Bazı işlemlerin yerine getirilmesi gerekiyordu. Laurent babasına mektup yazıp evlenmesi için iznini istedi. Paris'te bir oğlu olduğunu çoktan unutmuş olan Jeufosse köyündeki yaşlı

adam, dört satırla karşılık vererek ona evlenmekte ya da kendisini asmakta serbest olduğunu bildirdi. Kendisine tek bir metelik bırakmamaya kararlı olduğu için, onun vücudunun efendisi olduğunu, dünyanın bütün çılgınlıklarını yapmasına izin verdiğini söylüyordu. Babasının bu evlenmeye razı oluşunu böyle bildirişi Laurent'ı acayip bir şekilde kaygılandırmıştı.

Madam Raquin bu vicdansız babanın mektubunu okuyunca, birden içinden gelen bir iyilik heyecanına kapılarak bir budalalık etti: Bütün serveti olan kırk küsur bin frangı yeğenine bağışlayarak kendini meteliksiz bıraktı. Böylece, yeni evlilerin iyiliğine güveniyor, bütün mutluluğunu onlardan bekliyordu.

Laurent yeni kurulan aileye hiçbir şey getirmediği gibi, işini bırakıp kendini tekrar resme vereceğini bile ima etmişti. Ama küçük ailenin geleceği sağlanmıştı. Kırk küsur bin frangın geliri, tuhafiyeci dükkânından elde edilen kazançla birleştirilince, üçünü de mis gibi geçindirirdi. Yeter ki mutlu olsunlardı.

Nikâh hazırlıkları hızlandırıldı. İşlemler elden geldiği kadar azaltıldı. Herkes Laurent'ı bir an önce Thérèse'in koynuna sokmak için acele ediyordu sanki. En sonunda, özlenen gün geldi.

20

SABAHLEYİN Laurent da, Thérèse de odalarında derin bir sevinç içinde uyandılar. İkisi de artık o korkulu gecelerin sona erdiğini düşünüyordu. Yalnız yatmayacaklar, ölünün hayaletine karşı kendilerini birlikte savunacaklardı.

Thérèse etrafını süzerken gözleri geniş yatağına takılınca yüzünde tuhaf bir gülümseme belirdi. Kalktı, giyindi, gelinlik hazırlığına yardım edecek olan Suzanne'ı beklemeye başladı.

Laurent da yatağının içinde oturmuştu. Birkaç dakika böyle durarak nefret ettiği bu tavan arasına içinden veda etti. So-

nunda bu it ahırından kurtulacak, kendisinin olan bir kadının koynunda yatacağı. Aralık ayının soğuk günlerinden biriydi. Titreyerek kalktı. İçinden, “Artık bu akşam sıcağa kavuşuyorum,” diyordu.

Madam Raquin, Laurent’ın nasıl sıkıntı içinde olduğunu bildiğinden, biriktirdiği beş yüz frangı bir keseye koyarak daha nikâhtan bir hafta önce ona vermişti. Genç adam parayı hiç nazlanmadan cebe indirip kendisine yeni elbise aldı. Bundan başka yaşlı tuhafiyeci kadının parası sayesinde, Thérèse’e verilmesi âdet olan hediyeleri de alabilmişti.

Siyah pantolon, frak, beyaz yelek, gömlek, ince keten kravat iki iskemlenin üstüne serilmişti. Laurent sabunlandı, vücudunu kolonya ile ovuşturdu, sonra özene bezene süslenmeye koyuldu. Yakışıklı görünmek istiyordu. Yakalığını takarken boynunu acıttı. Yaka düğmesini elinden düşürmüştü, canı sıkıldı. Kolalı kumaş etini kesiyor gibi gelmişti, görmek istedi. Çenesini kaldırınca Camille’in dişinin yeri kıpkırmızı gözüne çarptı. Sert yaka yaranın kabuğunu hafifçe kaldırmıştı. Laurent dudaklarını büzdü, yüzü sapsarı kesilmişti. Boynundaki bu kırmızı leke onu öfkelenirdi, hem de ürküttü. Yakalığı buruşturup attı, yeni bir yaka alarak dikkatle boynuna geçirdi.

Sonra çabucak giyindi. Aşağıya indi. Yeni elbisesinin içinde baston yutmuş gibi dimdik duruyordu. Kolalı yaka sıkıştırdığı için boynunu sağa sola çeviremiyordu. En küçük bir kımıldayışta yakanın bir kıvrımı boğulanın dişlerinin etinde açtığı yarayı acıtıyordu.

İşte hep bu acıyı duyarak, Thérèse’i belediye dairesine ve kiliseye götürmek üzere bir arabaya bindi. Yolda, nikâh şahidi olmaları için Orléans Demiryolları Kumpanya’sının bir memuruyla Michaud’yu da yanına aldı. Dükkâna geldikleri zaman herkesi hazır buldular. Thérèse’e tanıklık edecek olan

Grivet ile Olivier de oradaydı. Suzanne kendi eliyle giydirdiği bebeğini seyreden bir kız çocuğu gibi, gelini seyreliyordu. Madam Raquin yürüyemediği halde çocuklarıyla her yere gitmek istemişti. Yardım ederek kendisini bir arabaya bindirip yola düzöldüler.

Belediyede, kilisede her şey yolunda gitti. Yeni evlilerin alçakgönüllüce, sakın davranışlarını herkes pek beğendi. O kutusal evet'i öyle bir heyecanla söylemişlerdi ki Grivet bile duyulanmıştı.

Thérèse'le Laurent rüya içinde gibiydiler. Sakince yan yana otururken ya da diz çökerken, kızgın düşüncelerle yürekleri altüst oluyordu. Birbirlerinin yüzüne bakmaktan çekiniyorlardı. Yeniden arabaya bindikleri zaman birbirlerini eskisinden daha yabancı hissettiler.

Yemeği ailece Belleville sırtlarındaki küçük bir lokantada yemeye karar vermişlerdi. Yalnız Michaud'larla Grivet davetliydi. Düğün arabası saatin altıya gelmesini bekleyerek caddelerde dolaştı durdu. Sonra lokantaya geldiler. Toz ve şarap kokan sarı boyalı bir odada yedi kişilik bir masa ayrılmıştı.

Yemek pek neşeli geçmedi. Yeni evliler çok ağır davranıyorlardı. Düşünceliydiler. Sabahtan beri acayip duygular geçiyordu içlerinden. Bunları kendileri de anlamaya çalışmıyorlardı. Kendilerini bir daha ayrılmamak üzere bağlayan işlemler, törenler şaşılacak bir çabuklukla olup bitmişti. Sonra caddelerde yaptıkları uzun gezinti uyku vermişti onlara. Bu gezinti aylardan beri sürüyormuş kadar uzun gelmişti. Sokakların tekdüzen havasına kendilerini hiç sabırsızlık göstermeden bırakmışlar, boş gözlerle dükkânları, yoldan geçenleri seyre dalmışlardı. Vücutlarında bir gevşeklik hissediyorlardı. Serselemiş gibiydiler. Bu uyuşukluktan kurtulmak için kahkahayla gülmeye çalışıyorlardı. Lokantaya girdikleri zaman şaşkın ve yorgunluktan bitkin bir haldeydiler.

Sofrada karşı karşıya oturuyorlardı. Göz göze gelince birbirlerine zoraki olarak gülümsüyor, sonra gene düşünceye dalıyorlardı. Tıpkı birer makine gibi yemek yiyor, sorularına karşılık veriyor, ellerini kollarını oynatıyorlardı. Hep aynı düşünceler dönüp duruyordu yılgın zihinlerinin içinde. Evlenmişlerdi ama hayatlarında bir yenilik olduğu fark edilmiyordu. Derin bir şaşkınlık veriyordu bu onlara. Hâlâ aralarında bir uçurum varmış gibi geliyordu. Zaman zaman bu boşluğu nasıl aşacaklarını soruyorlardı kendi kendilerine. Aralarında maddi bir engelin bulunduğu cinayetden önceki günlerdeymiş gibiydiler.

Sonra birden akşama, yani birkaç saate kadar, koyun koyuna yatacakları akıllarına geldi. Nasıl olup da buna izin verildiğine şaşarak birbirlerinin yüzüne baktılar. Kendilerini hiç de birleşmiş gibi hissetmiyorlardı; tersine, onları büsbütün ayırıp birbirlerinden uzaklaştırmışlardı sanki.

Aptal aptal gülen davetliler ortadaki ağırlığı dağıtmak, sıkganlıklarını gidermek için, onların birbirleriyle senli benli konuşmalarını isteyince, ikisinin de yüzü kızararak kekelemeye başladılar. Herkesin önünde birbirlerine karşı bir türlü iki sevgili gibi davranamıyorlardı.

Bekleye bekleye istekleri körelmiş, bütün geçmiş günlerin hatırası uçup gitmişti. Şehvet hırsları kaybolmuştu. O sabah artık korkuya kapılmayacaklarını düşünürken duydukları derin sevinci bile kaybetmişlerdi. Bütün bu olup bitenlerden sonra sadece yorgunluk ve şaşkınlık duyuyorlardı. O günün olayları kafalarının içinde anlaşılmaz, çok acayip şeyler olarak dönüp duruyordu. Orada öylece, hiçbir şey beklemeden, sessizce sırtıp oturuyorlardı. Bitkinliklerinin arasında, ısırtıplı bir kaygı yüreklerini için için oyuyordu.

Ayrıca Laurent her kımıldanışında boynunun acı acı yandığını duyuyordu. Yakalığı Camille'in ısırdığı yeri kesip tır-

malıyordu. Belediye Başkanı medeni kanunu okurken, papaz tanrıdan söz ederken, etinde hep öldürdüğü adamın dişlerini duymuştu. Zaman zaman göğsüne bir kan şeridinin sızdığını, neredeyse gömleğine kıpkırmızı bir lekenin yayılacağını sanmıştı.

Madam Raquin yeni evlilerin bu ağırbaşlılığı karşısında içinden minnet duyuyordu. Gürültülü bir neşe zavallı anayı incitirdi. Ona öyle geliyordu ki evlatlığı oradaydı da kimsenin gözüne görünmeden Thérèse'i Laurent'ın eline teslim ediyordu.

Grivet bu düşüncede değildi. Düğünü pek neşesiz buluyordu. Budalaca bir şeyler yapıp herkesi güldürmeye çalıştıkça, Michaud ile Olivier sert sert bakarak onu yerine oturtuyorlardı. Yalnız, bir keresinde, Grivet ne yapıp edip ayağa kalktı:

“Bayanla bayın doğacak çocuklarının şerefine içiyorum!” diye kadeh kaldırdı çapkınca bir neşeyle.

Kadehleri tokuşturmak gerekti. Grivet'nin sözlerini duyunca Laurent'la Thérèse sapsarı kesildiler. Bir gün çocukları olabileceğini hiç akıllarından geçirmemişlerdi. Bu düşünce ile bütün vücutları buz kesildi. Bardaklarını sinirli sinirli tokuşturdular, böyle karşı karşıya oturuşlarına şaşmış gibi korkuyla bakiştılar.

Sofradan erken kalkıldı. Davetliler yeni evlileri gerdek odasına kadar götürmek istediler. Düğün halkı dükkâna geldiği zaman saat dokuz buçuk bile olmamıştı. İncik boncuk satan kadın hâlâ dolabının altında, mavi kadife kutusunun önünde oturmaktaydı. Merakla başını kaldırıp yeni evlilere gülümseyerek baktı. İkisi de kadınla göz göze gelince büyük bir dehşete kapıldılar. Acaba bu yaşlı kadın bir zamanlar Laurent'ın yandaki koridordan sıvışıp Thérèse'le buluştuğunu fark etmiş miydi?

Thérèse içeri girer girmez, Madam Raquin ve Suzanne'la birlikte ortadan çekildi. Gelin gece hazırlığını yaparken, er-

kekler yemek odasında kaldılar. Laurent yorgunluktan turşuya dönmüştü. En küçük bir sabırsızlık yoktu içinde. Kadınların orada olmamasından yararlanarak kaba saba şakalar yapmak için birbiriyle yarış eden Michaud ile Grivet'nin sözlerini nezaketle dinliyordu.

Suzanne'la Madam Raquin gerdek odasından çıkıp da yaşlı tuhafiyeci kadın heyecanlı bir sesle Laurent'a karısının kendisini beklediğini söylediği zaman, genç adam birden ürperdi, bir an şaşkın şaşkın durakladı. Sonra, kendisine uzanan elleri sinirli sinirli sıktı. Thérèse'in odasına doğru gitti. Sarhoş gibi kapıya tutuna tutuna girdi içeri.

21

LAURENT kapıyı sıkıca kapattıktan sonra sırtını dayayıp bir an durdu, can sıkıntısıyla, kaygıyla gözlerini odanın içinde gezdirdi.

Ocakta gür bir ateş alev alev yanıyor, sarı ışığı tavana, duvarlara vuruyordu. Böylece oda parlak, titrek bir ışıkla aydınlanmış oluyordu. Masanın üzerinde duran lamba bu aydınlık içinde sönük kalıyordu.

Madam Raquin odanın sevimli görünmesini istemişti. Şimdi içerisi beyazlara, güzel kokulara bürünmüştü. Genç bir çift yuva olmak üzere hazırlanmıştı sanki. Yaşlı kadın karyolanın eteğine danteller koymuş, ocağın üstündeki vazoya güller yerleştirmişti. Odayı tatlı bir ılıklik içinde güzel kokular sarmıştı. Havaya ağır bir şehvet kokusu sinmişti. Odanın ürpertilerle dolu sessizliği içinde ocaktaki ateşin çıtırtısından başka bir şey duyulmuyordu. Bütün gürültülerden, bütün gözlerden uzak, nefis kokularla dolu, sıcak bir şehvet, mutluluk yuvası olmuştu bu oda.

Thérèse ocağın sağ tarafındaki alçak bir iskemleye oturmuştu. Çenesini avuçlarının arasına almış, gözlerini ayırmadan alevleri seyrediyordu. Laurent içeri girdiği zaman başını çevirmedi. Sırtındaki gecelik, yakası dantelli gömlekle, alevlerin aydınlığı arasında çiğ bir beyazlık içinde görünüyordu. Gömleği kaymıştı, bir saç buklesinin altından pembe omzu görünüyordu.

Laurent bir şey söylemeden birkaç adım yürüdü. Ceketini, yeleğini çıkartıp gömlekle kaldığı zaman Thérèse'e bir kere daha baktı. Genç kadın yerinden kımıldamıyordu. Tereddütlü bir hali vardı.

Laurent onun çıplak omuzunu görünce, dudaklarını bu pembe tene yapıştırmak için eğildi. Genç kadın birden dönerek omzunu çekti. Gözlerini Laurent'ın üstüne öyle bir nefretle, korkuyla dikti ki o da birden bir tiksintiye, bir dehşete kapılmış gibi geriledi.

Laurent ocağın öbür yanına, Thérèse'in karşısına oturdu. Beş dakika boyunca kımıldamadan, konuşmadan durdular. Arada bir ocaktan kızılımtırak bir alevin ışığı katillerin yüzünü kana boyuyordu.

İki sevgili iki yıldır baş başa kalmamışlar, birbirlerinin olamamışlardı. Thérèse'in Saint-Victor Sokağı'na gelip de Laurent'a cinayet fikrini verdiği günden beri sevişmek için buluşmamışlardı. İhtiyatlı olmak için etlerinin isteğini susturmuşlardı. Sadece zaman zaman hafif bir el sıkışıyla, kaçamak bir öpücükle yetinmişlerdi. Camille'i öldürdükten sonra, en çılgın şehvet rüyaları içinde, cezadan kurtulduklarına emin olacakları düğün gecesini beklemişlerdi. İşte şimdi o bekledikleri an sonunda gelmişti ama ikisi de derin bir huzursuzluk, kaygı içinde donup kalmış gibiydiler. İhtirasların en şiddetlisiyle kucaklaşmak için sadece kollarını uzatmaları yetecekken, kolları, sanki hiç takati kalmamış, aşkı kanıksamış gibi, kalk-

mıyordu. Günün yorgunluğu altında gittikçe daha bitkin hale geliyorlardı. Böyle hiç konuşmadan karşı karşıya oturmanın azabı içinde kıvranarak, isteksizce, korkuyla karışık bir can sıkıntısıyla birbirlerini süzüyorlardı. Ateşli rüyaları şimdi korkunç bir gerçekle sonuçlanmıştı: Azgınca şehvet duygularının derin bir tiksinti, bir korku haline gelmesi için Camille'i öldürüp evlenmeleri, Laurent'ın sevgilisinin omzunu öpmek için eğilmesi yetişmişti.

Bir zamanlar damarlarını tutuşturan ihtirası boşuna canlandırmaya çalışıyorlardı. Vücutlarında hiç kas, hiç sinir kalmamıştı sanki. Sıkıntıları, kaygıları gittikçe artıyordu. Birbirlerinin karşısında böyle somurtup konuşmadan oturmak ikisine de fena halde utanç vermekteydi. Birbirlerine böyle budala gibi görünmektense, kollarında kemiklerini kırarcasına kucaklaşacak kadar kuvvet bulmak isterlerdi.

Ne acayip şey! Tasasızca her an birbirlerinin kollarında şehvetlerini dindirebilmek için bir adamı öldürmüşler, bunun için çetin bir komedi oynadıktan sonra işte şimdi tamamıyla birbirlerinin olmuşlardı ama ocağın yanında tükenmiş gibi, cansız, isteksiz, zihinleri perişan bir halde pinekleyip duruyorlardı. Böyle bir hale düşmeleri sonunda onlara son derece korkunç, acı bir alay gibi geldi. Bunun için, Laurent sevgiden dem vurmak istedi, sevgisini canlandırmak için hayalini işleterek eski hatıralarını canlandırmaya çalıştı. Genç kadına doğru eğilerek:

"Thérèse," dedi, "bu odada geçirdiğimiz saatleri hatırlıyor musun? Bu kapıdan gelirdim... Bugün şu kapıdan girdim. Serbestiz artık, rahat rahat sevişebiliriz."

Tereddütlü bir sesle, gevşek gevşek söylemişti bunları. Genç kadın iskemlesinin üstünde büzülmüş, gözünü hiç ocaktaki alevlerden ayırmıyor, kocasının sözlerini işitmemiş gibi görünüyordu.

Laurent yeniden söze başladı:

“Hatırlıyor musun? Bir gece sabaha kadar seninle kalmak, sabahleyin senin kollarının arasında, senin öpücüklerinle uyanmak isterdim. Bak, bu isteğim gerçekleşebilecek artık.”

Thérèse kulağının dibinde kekeleyen birinin sesini duyup şaşırmış gibi kımıldandı. Başını çevirdi, Laurent’ın ocaktan vuran alevin ışıyla kana bulanmış gibi kızaran yüzüne ürpererek baktı.

Genç adam daha perişan, daha kaygılı bir halde devam etti:

“İstedığımız oldu, Thérèse. Bütün engelleri devirdik, kavuştuk birbirimize... Artık hep bir arada yaşayacağız, değil mi? Rahat, mutlu bir ömür süreceğiz... Doya doya sevişebileceğiz... Camille yok artık...”

Laurent birden sustu. Boğazı kurumuştı, boğulacak gibi oluyordu. Camille’in adını duyunca, Thérèse’in de sırtına bir hançer saplanmış gibi oldu. Şimdi iki katil, şaşkın şaşkın, yüzleri sapsarı, titreyerek birbirlerine bakıyorlardı. Ocaktan yayılan sarı ışıklar duvarda, tavanda oynuyor, güllerin baygın kokusu odanın içine yayılıyor, ocakta yanan odunların çıtırtısı duyuluyordu.

Hatıralar boşanmıştı birden. Camille’in hayaleti alev alev yanan ocağın yanına gelip yeni evlilerin arasına çökmüştü. Laurent’la Thérèse, odanın sıcak havası içinde, suda boğulanın vücudundan çıkan soğuk, rutubetli kokuyu duyar gibi oluyorlardı. İçlerinden orada, yanı başlarında bir ölünün bulunduğunu söylüyor, kımıldanmadan oturarak birbirlerini süzüyorlardı.

Şimdi korkunç cinayetleri bütün ayrıntılarıyla canlanmıştı. Geçmişin böyle birden geri gelivermesi, cinayetlerinin bütün dehşetini yeniden yaşamaları için sadece kurbanlarının adının anılması yetmişti. Ağızlarını açmıyor, aynı kâbus içinde cırpınarak birbirlerini süzüyor, birbirlerine gözleriyle o korkunç

hikâyeyi anlatıyorlardı. Bu dehşet içindeki bakışlar, cinayetin böyle konuşmadan anlatılışı onları şimdi dayanılmaz, acı bir korku içine atmıştı. Sinirleri o kadar gerilmişti ki ikisi de bir buhrana sürüklenmek üzereydi; neredeyse bağıracaklar, dövüşeceklerdi.

Laurent, hatıraları zihninden kovmak için, Thérèse'in karşısında böyle dehşetten büyülenmiş gibi oturmasına son vererek silkindi, ayağa kalkarak odanın içinde birkaç adım yürüdü. Ayakkabılarını çıkartıp terlik giydi, sonra ocağın yanına oturarak şundan bundan konuşmayı denedi.

Thérèse onun isteğini anlamıştı. Sorularına karşılık veremeye çalıştı. Havadan sudan söz ettiler. Sıradan şeyler konuşmak için kendilerini zorluyorlardı. Laurent odanın sıcak olduğunu söyledi. Thérèse:

“Merdivene açılan küçük kapının altından soğuk hava giriyor oysa,” dedi.

Bunun üzerine, ikisi de birden titreyerek küçük kapıya doğru döndüler. Genç adam telaşla güllerden, ateşten, odada ne varsa ondan söz etmeye başladı. Genç kadın konuşmanın kesilmemesi için elinden geleni yapıyor, tek hecelik sözcüklerle karşılık veriyordu. Birbirlerinden uzak duruyor, ilgisiz tavırlar takınıyor, kim olduklarını unutmaya çalışarak, birbirlerine karşı bir tesadüfle bir araya gelmiş iki yabancı gibi davranıyorlardı.

Ama bütün o gelişigüzel sözlerinin arasında birbirlerinin içinden geçenleri okuyorlardı tuhaf bir biçimde. Camille'i bir türlü atamıyorlardı kafalarından. Gözleri geçmişin hikâyesini anlatmaya devam ediyordu. Yüksek sesle gelişigüzel sürdürdükleri konuşmanın yanı sıra gözlerinin sessiz konuşması hiç durmadan devam etmekteydi. Ağızlarından uluorta dökülen kelimelerin hiçbir anlamı olmadığı gibi, aralarında bağlantı da yoktu, sözleri birbirini tutmuyordu. Bütün benlikleri o sessiz

konuşmaya gömülmüştü, durmadan birbirlerine bakışlarıyla o dehşet dolu hatıralarını aktarıyorlardı.

Laurent g  lden ya da ateşten söz ederken, Th  r  se'in gözünün önüne kayıktaki boğuşma, Camille'in suya yuvarlanması geliyordu. Th  r  se de önemsiz bir soruya sadece "evet" ya da "hayır" diye karşılık verirken, Laurent bundan cinayetin bir ayrıntısını hatırladığı ya da hatırlamadığı anlamını çıkartıyordu. Başka şeylerden söz ederken, birbirlerine i  lerinden geçenleri olduğu gibi anlatıyorlardı. Ağızlarından çıkan sözcüklerin farkında bile deĝillerdi aslında, cümle cümle birbirlerinin gizli düşüncelerini izliyorlardı.   yle ki akıllarından geçeni birdenbire yüksek sesle dile getirirler, hiçbir řařkınlıĝa düşmeden konuşmalarına devam edebilirlerdi. Camille'in hayalini kafalarından bir türlü atamamaları karşısında yavaş yavaş çılgına dönüyorlardı. Baktılar ki konuştukça, ne kadar ilgisizce şeyler söylerlerse söylesinler, gene hep cinayetin hik  yesini anlatıyor, Camille'i anıyorlar, aĝızlarını kenetleyip sustular.

Fakat üstlerine     en aĝır sessizliĝin içinde de bu iki katil gene hep kurbanlarını anlatıyorlardı. Sanki bakışları etlerine saplanıyor da düşüncelerini kanlarına karıştırıyormuş gibi geliyordu onlara. Zaman zaman yüksek sesle konuştuklarını sanıyorlardı. Duyuları altüst olmuştu. Görme duyusu acayip, keskin bir işitme duyusu haline gelmişti. Yüzlerinden düşüncelerini o kadar açıkça okuyorlardı ki bu düşünceler bütün vücutlarını sarsan tuhaf, yüksek bir sesle a  ıĝa vuruluyordu sanki. "Biz Camille'i öldürdük, işte   l  s   de şurada, aramızda, bütün vücudumuzu dondurarak yatıyor!" diye avaz avaz haykırırsalar, kafalarından geçeni daha iyi açıklamış olmazlardı. şimdi bu itirafları onlar için odanın sıcak havası içinde daha ezici, daha korkunç, daha belirli olmaktaydı.

Laurent'la Th  r  se sessiz hik  yelerine d  kk  nda ilk karşılaştıkları günden başlamışlardı. Sonra hatıralar sırasıyla bir

bir skn etti, birbirlerine Şehvet kasırgaları içinde geçirdikleri saatleri, tereddüt, öfke anlarını, o korkunç cinayet dakikasını anlattılar. İŞte o zaman, “Elimizde olmadan Camille’in adını söyleriz,” korkusuyla ağızlarını kenetleyip susmuşlar ama düşüncelerinin akışını bir türlü durduramamışlar, cinayetin ardından gelen bütün o bunalım, o korkulu bekleyiş anlarını yaşamaya başlamışlardı. Böylece, morgdaki bir taş masanın üstünde yatan Camille’in ls gözlerinin önüne geliverdi.

Laurent duyduğu bütün dehşeti bir bakışıyla Thrse’e aktardı; o da, artık dayanamayarak, âdeta zorla dudaklarını açıp yüksek sesle, Camille’in adını söylemeden:

“Onu morgda gördün m?” diye sordu.

Laurent’da bu soruyu bekler gibi bir hal vardı. Bir süredir bunu genç kadının soluk yüzünden okuyordu. Boğuk bir sesle: “Evet,” dedi.

Katillerin vücudundan bir ürperti geçti. Ocağa doğru yaklaŐtılar. Sıcak odada birdenbire buz gibi bir rüzgâr esti sanki. Ellerini ateşe uzattılar. Bir süre hiç konuşmadan, bzlerek oturdular. Sonra, Thrse boğuk bir sesle:

“ok acı çekmiş gibi görünüyor muydu?” diye sordu.

Laurent buna karşılık veremedi. İğrenç bir hayali kovmak istiyormuş gibi korkuyla elini salladı. Sonra kalktı, yatağa doğru gitti, hışımla geri dönüp kollarını açarak tekrar Thrse’in yanına geldi, boynunu uzattı:

“Sarıl bana!” dedi.

Gece giyiminin içinde sapsarı yüzüyle Thrse de ayağa kalkmıştı. Dirseğini ocağın mermerine dayayarak kendini hafifçe arkaya bırakmıştı. Laurent’ın boynuna baktı. Beyaz derisinin üstünde pembe bir leke çarptı gözüne. Genç adamın boynuna hücum eden kanla bu leke kızarıvermiŐtı.

Laurent boynu, yüzü ateşler içinde yanarak durmadan:

“Sarıl bana, sarıl bana!” diyordu.

Genç kadın, Laurent'ın öpememesi için kendini biraz daha geriye vererek, parmağını Camille'in dişlediği yere koyup sordu:

“Nedir burandaki? Bu yarayı görmemiştım şimdiye kadar.”

Laurent'a, Thérèse'in parmağı gırtlakını deliyormuş gibi geldi. Parmağının değdiğini duyar duymaz birden geri çekildi, canı yanmış gibi hafif bir çığlık attı.

“Bu...” dedi kekeleyerek. “Bu...”

Laurent biraz duraladı ama yalan söyleyemedi, istemeye istemeye doğruyu söyledi:

“Kayıktayken Camille ısırmıştı, biliyorsun. Bir şey değil, geçti... Haydi, öp beni, öp...”

Bunları söylerken aşağılık herif ateş gibi yanan boynunu uzatıyordu. Thérèse'in bu yarayı öpmesini istiyordu. Bu kadın orayı öperse, etinde durmadan duyduğu o korkunç iğnelenme sona erecek gibi geliyordu ona. Boynunu uzatıp çenesini havaya kaldırarak bekledi. Thérèse neredeyse ocağın mermerine kapanacakmış gibi eğilmişti. Büyük bir tiksinti belirten bir hareket yaptı, yalvarır gibi bir sesle haykırdı:

“Ah! Hayır, oradan değil. Kan var orada!”

Sıtma nöbetine tutulmuş gibi titreyerek alçak iskemleye çöktü, başını ellerinin arasına aldı. Laurent şaşkına dönmüştü. Çenesini aşağıya indirip şöyle göz ucuyla Thérèse'e baktı. Sonra yırtıcı bir hayvan gibi genç kadının üzerine atıldı, onun başını iri ellerinin arasına alarak dudaklarını Camille'in ısırıldığı yere yapıştırdı. Bir süre başını ezercesine kadını orada tuttu. Thérèse kendini bırakmış, hafif hafif haykırıyor, Laurent'ın derisinin üstünde boğulacak gibi oluyordu. En sonunda kendini kurtarınca, ağzını şiddetle sildi, ocağın içine tükürdü. Tek bir kelime söylememişti.

Laurent yaptığı kabalıktan utanarak yatakla pencere arasında gidip gelmeye başladı. Thérèse'in öpmesini istemesinin

tek nedeni ısırık yerinde duyduğu o dayanılmaz acıydı ama kadının soğuk dudaklarının oraya değişini duyunca bu acı büsbütün artmıştı. Zorla kopardığı bu öpücük Laurent'ı fena halde sarstı. Bu sarsıntı o kadar acı olmuştu ki dünyada bir daha istemezdi bunu. Şimdi, birlikte yaşamak zorunda olduğu bu kadına, ona arkasını dönmüş titreyerek, ateşin karşısında iki büklüm oturan kadına bakıyordu. Kendi kendine artık bu kadını sevmediğini, kadının da kendisini sevmediğini söyleyip duruyordu.

Bir saat boyunca Thérèse hep öyle, çökük, oturdu. Laurent da durmadan odanın içinde dolaşıp durdu. Hiç konuşmuyorlardı. İkisi de sevgilerinin öldüğünü, Camille'i öldürmekle birbirlerine karşı duydukları isteği de öldürdüklerini kendi kendilerine itiraf ediyorlardı.

Ocaktaki ateş yavaş yavaş sönmekteydi. Küllerin üstünde kocaman, kıpkırmızı bir kor parlıyordu. Odadaki sıcak boğucu bir hal almaya başlamıştı. Vazodaki çiçekler odanın havasını baygın kokularıyla ağırlaştırarak solmaya yüz tutmuştu.

Birdenbire, Laurent bir hayalet görür gibi oldu. Pencereden yatağa doğru gelirken, ocakla aynalı dolabın köşesinde, koyu gölgeler arasında Camille'i gördü. Kurbanının yüzü, morgda gördüğü gibi yeşilimtırak, bumburuşuktu. Laurent bayıldı bayılacak bir halde, bir koltuğa tutunarak halının üstünde mihlanıp kalmıştı.

Laurent'ın kopardığı boğuk feryat üzerine Thérèse başını kaldırdı. Genç adam dehşet içinde:

“İşte bak, o!” diyordu.

Camille'in korkunç yüzünü gördüğü köşeye doğru kolunu uzatmıştı. Thérèse de korkuya kapılıp yanına sokuldu.

“Portresi,” dedi.

Eski kocasının resmi kendisini duyabilecekmiş gibi fısıltıyla söylemişti bunu. Laurent'ın saçları dimdik olmuştu.

“Portresiymiş!” dedi.

“Evet, senin yaptığın yağlıboya resmi. Hatırlıyorsun değil mi? Halam bugün odasına alacaktı onu, unutmuş olmalı.”

“Doğru ya, portresi bu onun...”

Katil resmi tanımakta güçlük çekiyordu. Heyecanından, bu biçimsiz çizgilerin kendi elinden çıktığını, bu kirli rengi kendisinin verdiğini unutmuştu. Kapıldığı korkunun etkisiyle, tabloyu olduğu şekliyle, o iğrenç, orantısız görünüşü, pis renğiyle, kara bir zemin üzerinde buruşuk bir ölü suratı şeklinde görüyordu şimdi. Eserinin korkunç çirkinliği karşısında ezilmiş, şaşkına dönmüştü. Hele o akı dışarı uğramış gözler, tıpkı morgdaki ölünün çürüyerek dökülen gözlerini hatırlatıyordu.

Bir an Thérèse’in kendisini avutmak için yalan söylediğini sanarak soluk soluğa kaldı. Sonra çerçeveyi görerek ferahladı. Alçak sesle:

“Haydi, kaldır onu buradan,” dedi.

Thérèse titreyerek:

“Ah! Yapamam, korkuyorum!” dedi.

Laurent yeniden titremeye başlamıştı. Zaman zaman çerçeve kayboluyor, yalnız kendisine dikilen akı dışarı uğramış iki göz görüyordu.

“Ne olur! Git kaldır şunu,” diye yalvardı.

“Hayır, hayır!”

“Yüzünü duvara çevirelim, korkmayız.”

“Hayır, yapamayacağım!”

Katil, büsbütün alçalmış, bitik bir halde, öldürdüğüünün yüzünü görmemek için genç kadının arkasına saklanıyor, onu resme doğru itiyordu.

Thérèse yana doğru kaçtı. Bunun üzerine, Laurent kabada-yılık taslayarak tabloya yaklaştı, elini çiviye doğru uzattı. Ama resim, gözlerini ona dikip öyle ezici, öyle korkunç bir bakışla bakmaya başlamıştı ki, cesaret gösterip bir süre gözlerini on-

dan ayırmadığı halde, en sonunda yenilerek perişan bir halde geri çekildi.

“Hakkın var, Thérèse. Biz yapamayacağız bu işi. Yarın halan kaldırır,” diye mırıldandı.

Portrenin gözünü hiç ayırmadan kendisini izlediğini düşünerek gene odanın içinde boydan boya gidip gelmeye başladı. Zaman zaman resme doğru bir göz atmaktan kendini alamıyordu. O zaman, alacakaranlık içinde ölünün donuk bakışlarıyla karşılaşılıyordu. Camille’in bu düğün gecesinde o köşeden kendisini, Thérèse’i gözlediğini düşünerek, korkudan, çaresizlikten deliye dönmüştü.

Başka herhangi bir kimseyi ancak gülümsetecek bir olay onun aklını başından aldı. Ocağın önünde otururken bir yer tırmalanıyormuş gibi bir ses duydu. Sapsarı kesildi. Bu ses portreden geliyor sandı. Camille resmin çerçevesinden dışarı çıkıyordu sanki. Sonra sesin merdivene açılan küçük kapıdan geldiğini anladı. Yeniden titremeye başlayan Thérèse’e baktı:

“Merdivende birisi var! Kim gelebilir?” diye fısıldadı.

Genç kadın buna karşılık vermedi. İkisi de boğulanı düşünüyorlardı. Şakaklarını soğuk bir ter kaplamıştı. Odanın bir köşesine sığındılar. “Şimdi kapı açılacak, Camille’in ölüsü yere yıkılacak!” diye bekliyorlardı. Tırmalama sesi daha kuru, daha düzensiz olarak devam ediyordu. Ölü içeri girmek için tahtayı tırnaklarıyla kazıyor sandılar.

Beş dakika kadar hiç kımıldanmadan durdular. Sonra bir miyavlama duyuldu. Laurent, yaklaşıncaya, Madam Raquin’in tekir kedisi François’ı gördü. Yanlışlıkla odada kalmış olan hayvan dışarıya çıkmaya çalışıyordu.

Kedi Laurent’dan korktu, bir sıçrayışta iskemlenin üstüne çıktı. Tüyleri dimdik olmuş, pençeleri gerilmişti. Yeni efendisine dik dik bakıyordu. Laurent kedilerden hoşlanmazdı, hele François şimdi onu korkutuyordu âdeta. Bu korkulu, bunalım-

lı saatte, hayvanın Camille'in öcünü almak üzere gırtlığına atılacağını sanıyordu. Her şeyi biliyordu besbelli bu hayvan. Acayip şekilde büyüyen yusuvarlık gözlerinden birtakım düşünceler okunuyor gibiydi. Kedinin dik bakışları karşısında Laurent önüne bakmak zorunda kaldı. Tam François'ya bir tekme atacağı sırada Thérèse:

“Yakma canını hayvanın!” diye bağırdı.

Bu bağırma adamın üstünde acayip bir etki yaratmıştı. Kafasına saçma bir düşünce takıldı.

“Camille bu hayvanın içine girmiş olmalı,” diye düşündü. “Bu hayvanı öldürmeliyim! İnsan gibi bir hali var.”

Yalnız, kedinin ona Camille'in sesiyle bağıracağından korkarak tekme vurmaktan vazgeçti. Sonra, seviştikleri sırada kendilerini öpüşürken gören bu kedi için Thérèse'in yaptığı şakaları hatırladı. Bunun üzerine, bu kedinin çok şey bildiğini, onu tutup pencereden atmak gerektiğini düşündü ama bu tasarısını yerine getirecek kadar cesaret bulamadı.

François meydan okurcasına bir tavır almıştı. Sırtını kabartıp tırnaklarını çıkartarak, düşmanın en küçük kıpırdanışını şahane bir sükûnetle gözlüyordu. Kedinin gözlerindeki madenî parıltı Laurent'ı rahatsız etti, hemen gidip yemek odasının kapısını açtı, hayvan tiz bir sesle miyavlayarak sıvıştı.

Thérèse gene gitmiş, sönen ocağın yanına oturmuştu. Laurent yatakla pencere arasında gidip gelmeye koyuldu. Böylece sabahı beklemeye başladılar.

Yatmayı akıllarından geçirmiyorlardı, bedenleri de yürekleri de ölü gibiydi. Biricik istekleri içinde boğuldukları bu odadan çıkmaktı. Bir arada kapanmış olmaktan, aynı havayı teneffüs etmekten büyük bir rahatsızlık duymaktaydılar. Hiç konuşmadan, sevgilerini canlandıramadan böyle birbirlerinin karşısında baş başa kalmaktan kendilerini kurtaracak birinin aralarında olmasını istiyorlardı. Bu büyük sessizlik bir

işkence oluyordu onlar için. Susmalarının altında acı, umutsuz şikâyetler, açığa vurulmayan sitemler yatıyordu. Şimdi ikisi de odanın sakin havası içinde bunları duyar gibi oluyorlardı.

En sonunda, sabah oldu. Ortalığa beyazımtırak kirli bir aydınlık yayıldı. İlişe işleyen bir soğuk da çıkmıştı.

Soluk bir aydınlık odaya yayılınca Laurent, soğuktan çenesi attığı halde, gene de bir sükûnet bulmaya başlamıştı. Camille'in portresine karşısına geçip bakabildi, onun gerçekte olduğu gibi çocukça bir resimden başka bir şey olmadığını gördü. Kendi kendine "Budala!" diyerek, tabloyu çividen çıkardı. Thérèse ayağa kalkmış, halasını mutlu bir gece geçirdiğine inandırmak için yatağı bozuyordu.

Laurent sert bir sesle:

"Ah! Bu akşam... Bu akşam uyuruz herhalde," dedi. "Bu çocukluklar sürüp gidemez böyle."

Thérèse düşünceli düşünceli onun yüzüne baktı.

"Sabaha kadar uykusuz oturmak için evlenmediğimi kabul edersin herhalde..." dedi Laurent. "İkimizin de çocuktan farkımız yok. Beni allak bullak eden o dalgın hallerinle sen oldun. Bu akşam neşeli olmaya çalışırsın, beni korkutmamaya dikkat edersin sanırım..."

Sonra niçin güldüğünü kendi de anlamadan zorla gülmeye çalıştı.

Genç kadın ağır bir sesle:

"Çalışırım," dedi.

İşte Laurent'la Thérèse'in gerdeğe girdikleri gece böyle geçti.

22

SONRAKİ geceler daha acı geçti. Katiller ölüye karşı kendilerini savunabilmek için birlikte olmak istemişlerdi ama ne kadar acayip şeydir ki, birleştikleri andan beri daha çok korkup

titremeye başlamışlardı. Bir söz, bir bakış onları dehşet içine atıyor, âdeta bir buhrana sürükleyerek sinirlerini berbat ediyordu. Aralarında kısa bir konuşma geçse, azıcık baş başa kalsalar, çileden çıkıyor, büyük bir öfkeye kapılıyorlardı.

Thérèse'in kuru, sinirli yaradılışı Laurent'ın kaba, kanlı canlı yapısı üzerinde acayip bir etki yaratmıştı. Eskiden, seviştikleri günlerde, yaradılışlarındaki ayrılık bu erkekle kadını birbirine kuvvetle bağlı bir çift haline getirmiş, aralarında denge kurarak bir anlamda organizmalarını tamamlamıştı. Erkeğin kanıyla kadının sinirleri birleşince, birbirlerinde yaşıyorlar, varlıklarının işleyişini düzene sokmak için öpücüklerle ihtiyaç duyuyorlardı.

Şimdi ise bir çözülme meydana gelmişti. Thérèse'in ayaklanan sinirleri üstünlüğü ele almıştı. Laurent birden bir sinir buhranının içine yuvarlanmış, genç kadının ateşli etkisi altında, yavaş yavaş, zorlu bir sinir hastalığı içinde çırpınan bir genç kızın ruh haline bürünmüştü. Belirli şartlar altında bazı organizmalarda meydana gelen değişimleri incelemek gerçekten ilgi çekicidir. Vücutta başlayan bu değişimler kısa zamanda beyni de sararak bütün benliği kaplar.

Thérèse'le tanışmadan önce Laurent, hantal, sakın, ihtiyatlı, kanlı canlı bir köylü çocuğuydu. Fil gibi yiyip içer, yatınca deliksiz uyurdu. Hayatından memnun yaşayıp gidiyor, arkasına yaslanıp gamsız, derin nefesler alıyor, şişmanlığı yüzünden biraz da hödükçe görünüyordu. O hantal vücudunda zaman zaman bir gıdıklanma olurdu; işte Thérèse bu gıdıklanmayı korkunç sarsıntılar haline getirmiş, bu hantal, gevşek vücuttaki sinir düzenini şaşılacak derecede duyarlı bir hale sokmuştu. Eskiden sinirleriyle değil kanıyla hareket eden Laurent'ın duyguları incelmıştı. Sevgilisinin daha ilk öpücüklerinde, asabi, içli, yepyeni bir hayata ermişti. Bu hayat, şehvetini artırarak, zevkini incelterek onu şaşırtmıştı önce. Kanının hiçbir zaman sağlayamadığı sarhoşluk bunalımları içine atmıştı onu.

O zaman Laurent'ın içinde acayip bir değişme oldu, sinirleri kanına söz geçirir duruma geldi. Bu da doğasını değiştirdi. Genç adam sükûnetini kaybetti, eski hantallığı kalmadı, o uyuklayan halinden eser yoktu artık. Bir an oldu ki, kanıyla sinirleri denge durumuna girdi; işte bu, derin bir haz anı, yaşadığını tam anlamıyla hissettiğı bir an oldu. Ama sonra sinirler üstün gelince, hem vücutları, hem de ruhları hasta olanların bunalımlarına yuvarlandı.

İşte böylece, Laurent, loş bir köşenin karşısında ödle bir çocuk gibi titremeye başlamıştı. Kaba saba bir köylüymen, birden böyle ürkek bir tip oluvermiş, asabi insanların korkularıyla, kaygılarıyla sarsılmaya başlamıştı. Bütün olaylar, Thérèse'in vahşice okşayışları, cinayetin verdiği bunalım, korkular içinde şehvetini dindirmek için bekleyişi, birbiri ardınca sinirlerini sarsarak onu deliye döndürmüştü. Bunun arkasından gelen uykusuzluk üzerine de kâbuslar içinde kıvranmaya başlamıştı. Artık bu korkular dayanılmaz bir hal almıştı.

Laurent'ın bütün bunlardan duyduğu maddi bir ıstıraptı. Boğduğu adamın korkusuyla çırpınan yalnızca vücudu, bozulan sinirleri, ürpertiler içindeki etiydi. Bu korkular vicdanına ulaşamıyordu. Camille'i öldürdüğü için en küçük pişmanlık yoktu içinde. Sakin olduğu, hortlak gözlerinin önünde belirmediğı zamanlar, çıkarı için öyle gerektiğini düşünürse yeniden adam öldürebilirdi.

Gündüzleri, korkusuyla alay ediyor, güçlü olacağına söz veriyor, kendisini ürüttüğünü söyleyerek Thérèse'e çatıyordu. Ona göre, tir tir titreyen, geceleri odada korku sahneleri yaratan Thérèse'di. Ortalık kararıp karısıyla odaya kapanınca derhal bütün vücudunu soğuk terler basıyor, çocukça bir korkuya kapılıyordu. Böylece her akşam bir sinir bunalımı içinde duyuları bozuluyor, kurbanının yeşilimtırak korkunç yüzü karşısına dikiliyordu.

Onun bu hali için korkunç bir hastalık nöbeti, bir çeşit cinayet histerisi denebilir, korkularına ancak sinir hastalığı adı verilebilirdi. Yüzü çarpılıyor, kolları, bacakları taş kesiliyordu. Ruhunda en küçük bir sarsıntı olmadan, vücudu acılar içinde kıvranıyordu. Aşağılık herif en ufak bir vicdan azabı duymuyordu. Thérèse'in aşkı ona korkunç bir hastalık aşılamişti, işte o kadar.

Thérèse de şiddetli sarsıntılar içinde bocalayıp durmaktaydı. Yalnız, bütün bunlar onda ölçüsüz bir taşkınlık halinde görünüyordu. Bu kadın, on yaşından beri sinir bozuklukları geçirmekteydi. Bunun nedenlerinden biri, küçük Camille'in hırıltıları arasında, gönül bulandırıcı ılık bir hasta odasında büyütülmüş olmasıydı. Daha sonraları fırtına halinde patlak verecek çalkantılar biriktirmişti içinde. Kendisi Laurent için olduğu gibi, Laurent da onun için bu fırtınanın boşanmasına yol açan sarsıcı etkiyi meydana getirmişti. Daha ilk temaslarında kadının haşın, şehvetli yaradılışı vahşi bir hamleyle gelişivermişti.

Artık yalnız aşkı için yaşıyordu. Kendisini o yakıp kavuran sıtma nöbetine bıraktıkça, ağır bir hastalığın bitkinliği içine düşmüş gibi oluyordu. Olaylar onu eziyor, her şey deliliğe doğru itiyordu. Korkuları karşısında kadınlığı ağır basıyor, Laurent'dan daha duygulu davranıyordu. Gizli vicdan azapları vardı. Açığa vurmadığı bir pişmanlık duygusuyla, Camille'in hayaleti önünde diz çökerek af dilemek geliyordu içinden. Belki Laurent da Thérèse'in direncinin kırıldığı bu anların farkındaydı. Bunun için de ikisi birden korkuya kapıldıkları zaman, ona yükleniyor, ona karşı kaba davranıyordu.

İlk geceler yatağa girip yatamadılar. Tıpkı düğün gecesi olduğu gibi ocağın kenarında pinekleyerek, bir aşağı bir yukarı dolaşarak sabahı ettiler. Yan yana uzanacaklarını düşündükçe, tiksintiyle karışık bir korku uyanıyordu içlerinde. Sessiz bir

anlaşma ile öpüşmüyor, Thérèse'in sabahları bozduğu o yatağa bakmıyorlardı bile. Yorgunluktan duramayacak hale geldikleri zaman, bir iki saat, birer koltuğa yaslanarak uyukluyorlar, her seferinde de bir kâbusla sıçrayarak uyanıyorlardı. Uyandıkları zaman bütün vücutları kırılıyor, yüzlerinde morumsu lekeler peyda oluyordu. Huzursuzluktan ve soğuktan titriyorlardı. Birbirlerinin bu haline şaşkınlıkla bakarken, dehşetlerini, tiksintilerini belli etmekten utanç duyuyorlardı.

Kaldı ki uyumamak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Ocağın birer köşesine oturarak şundan bundan söz açıyor, konuşmanın kesilmemesine dikkat ediyorlardı. Ocağın karşısında böyle oturlurken aralarında epey uzaklık vardı. Başlarını çevirince, aradaki bu boşluğa Camille'in oturup acı bir alayla ocakta ayaklarını ısıttığını göreceklerini sanıyorlardı. Düğün gecesi gözlerine görünen bu hayalet odalarına her gece geliyordu. Vücudu korkunç şekilde bozulmuş olan bu hayalet, alaycı bir sessizlikle konuşmalarını dinleyerek hep orada duruyor, ikisini de korkudan perişan bir hale sokuyordu. Kımıldamaya cesaret edemiyorlardı; gözlerini görmemeye başlayana kadar ocaktaki alevlerden ayırmıyor, korkuyla bir an yanlarına bakacak olsalar, ölünün kızıla boyanmış suratını görüyorlardı.

Laurent artık oturmamaya karar vermişti ama bunun nereden aklına estiğini Thérèse'e söylemedi. Thérèse ölüyü kendisinin gördüğü gibi Laurent'ın da gördüğünü anlamış, fazla sıcak olduğunu söyleyerek ocaktan birkaç adım öteye oturmaya başlamıştı. Koltuğunu yatağın önüne çekerek içine gömülüp oturuyordu. Bu sırada kocası durmadan odayı arşınlamaktaydı. Laurent zaman zaman pencereyi açarak ocak ayının soğuk havasını içeri dolduruyor, vücudunu cayır cayır yakan nöbeti azıcık dindiriyordu.

Bir hafta boyunca yeni evliler geceleri hep böyle geçirdiler. Gündüzleri, Thérèse tezgâhın arkasında, Laurent dairesinde kestirerek biraz dinlenebiliyorlardı. Geceleyin gene korku, ısırap içinde kıvranıyorlardı.

İşin asıl acayip yanı birbirlerine karşı davranışlarıydı. Tek bir sevgi kelimesi geçmiyordu aralarında. Geçmişi unutmuş görünüyorlardı. İkisi de aynı derdin pençesinde kıvrandıkları için birbirlerine acıyan iki hasta gibi davranıyor, birbirlerini hoş görüyordu âdetâ. İkisi de korkularını, nefretlerini saklayabildiklerini sanıyor, ikisi de geçirdikleri korkunç geceleri akıllarına getirmiyormuş gibi görünüyor, içine düştükleri bu halin nedeni üzerinde durmaya yanaşmıyorlardı. Sabaha kadar uyanık durarak, en küçük bir gürültüde benizleri sarararak, birbirleriyle pek az konuşarak geçirdikleri her geceden sonra, bu bütün yeni evlilerin başına gelen bir halmiş gibi davranıyorlardı. Gerçekte ise iki delinin beceriksizce ikiyüzlülüğünden başka bir şey değildi bu.

Yorgunluktan o kadar bitkin bir hale geldiler ki en sonunda, bir akşam, yatağa uzanmaya karar verdiler. Vücutlarının birbirine değmesinden korkarak, soyunmadan kendilerini yatak örtüsünün üstüne attılar. En ufak bir temasta acılar içinde sarsılacakmış gibi hissediyorlardı.

İki gece böyle uyukladıktan sonra, soyunmayı göze alarak yatağın içine girdiler. Gene de birbirlerinden uzak duruyor, vücutlarının değmemesine dikkat ediyorlardı. Önce Thérèse yatağa girerek duvardan yana sokuluyordu. Laurent onun iyice yerleşmesini bekledikten sonra yatağın öbür yanına, hemen kenara uzanıyordu. Aralarında büyük bir açıklık kalmaktaydı. İşte oraya da gelip Camille'in ölüsü yatıyordu.

Bu cinayet ortakları, yatağa uzanıp da örtünün altına girdikleri zaman, kurbanlarının ıslak vücudunun vücutlarına değdiğini duyar gibi oluyor, korkudan her yanları buz kesili-

yordu. Onları ayıran iğrenç bir engeldi sanki bu. Yeniden sıtma nöbeti, sayıklama başlıyordu; bu engelin varlığını maddi bir şey gibi hissediyorlardı. Ölüye dokunuyor, bu çürümüş yeşilimsi et yığınının etlerine değişini duyar gibi oluyor, pis ölü kokusu genizlerini tıkıyordu. Duyuları dayanılmaz derecede keskinleşiyor, hayaller, kâbuslar içinde çırpınıp duruyorlardı. Bu iğrenç yatak arkadaşının varlığı karşısında bütün vücutları taş kesiliyor, dilleri tutuluyor, derin bir dehşete kapılarak kendilerini kaybedecek gibi oluyorlardı.

Laurent bazen Thérèse'i kollarının arasına alarak bütün kuvvetiyle sıkmayı aklından geçiriyordu ama elini uzatınca ölünün çürümüş, pörsük etlerine değecekmiş gibi geliyordu. O zaman, ölünün onların birbirlerine sarılmalarını önlemek için aralarına girip yattığını düşünüyordu. En sonunda, ölünün onları kışkandığına hükmetti.

Bütün bunlara rağmen, zaman zaman “Bakalım ne olacak?” diye kısaca öpüşüyorlardı. Genç adam kendisine sarılmasını söyleyerek karısına takılıyordu. Ama dudakları o kadar soğuktu ki, ölünün ağızlarının arasına kaydığını sanıyor, bulantı duyuyorlardı. Thérèse'in bütün vücudu ürperiyordu. Genç kadının dişlerinin birbirine çarptığını duyan Laurent öfkelenerek ona çatıyordu:

“Ne titreyip duruyorsun böyle! Camille'den mi korkuyorsun yoksa? Haydi oradan sen de! Yerinden kılmıdayacak hali yok artık zavallının!”

İkisi de korkularının nedenini birbirlerine açmaktan çekiniyordu. Karşılarına suda boğulanın soluk yüzlü hayaleti dikilince, gözlerini kapıyor, tek başlarına, korkularının içine kapanarak çırpınıyor, yeni bir nöbetten korkarak birbirlerine gördüklerini anlatmıyorlardı.

Laurent sabrı tükenip de Thérèse'e Camille'den mi korktuğunu sorunca, bu adın duyulması ikisini de yeni bir sinir bu-

nalımı içine atıyordu. O zaman katil çılgına dönüyordu. Genç kadına bakıp kekeleyerek:

“Evet, evet, Camille’den korkuyorsun...” diyordu. “Bunu anlamıyor muyum sanıyorsun! Budalanın birisin sen! İki paralık cesaretin yok... Haydi, gözünü kapa da uyumana bak. Seninle yatıyorum diye ilk kocan gelip ayaklarından mı çekecek sanıyorsun?..”

Ama ölünün gelip ayaklarından çekeceğini söylerken, Laurent’ın saçları dimdik oluyor, kendi kendisini harap ederek konuşmaya devam ediyordu:

“Bir gece seni mezarlığa götürmeliyim... Camille’in ta butunu açıp bakarız. Görürsün nasıl çürümüş bir et yığını haline geldiğini! O zaman artık korkmazsın belki... Bırak şu saçma korkuyu! Kendisini suya attığımızı düşünecek halde değil artık.”

Thérèse başını örtünün altına saklayarak boğuk boğuk inliyordu. Kocasını yeniden söze başlayarak:

“Rahatımızı kaçırdığı için suya atmıştık onu,” diyordu. “Sağ olsaydı, gene atmaz mıydık?.. Bırak şu çocukluğu! Kuvvetli ol biraz. Budalalık olur böyle mutluluğumuzu bozmak! Görüyorsun ya, güzelim, yarın toprağın altına girince, sersem birini Seine’e attık diye bir şey olacağı yok. Şimdi fırsat varken rahat rahat sevişip zevkimize bakalım. Haydi, öp beni bakayım...”

Genç kadın kocasını bütün vücudu buz kesilerek öperken aklını kaçırarak gibi oluyor, Laurent da bu öpüşle iliklerine kadar ürperiyordu.

Laurent on beş gün boyunca Camille’i nasıl olup da bir kere daha öldürebileceğini düşündü durdu. Onu suya atmıştı ama iyice ölmemişti, her gece Thérèse’in yatağına geliyordu işte. Katiller onun işini bitirdiklerini sandıkları halde, kurbanları yataklarına kadar sokulup, rahat rahat sevgilerinin tadını çıkartmalarına engel olmaktaydı. Thérèse dul değildi; Laurent

kocas1 olan bir kadınla evlenmiş bulunuyordu, bu koca her ne kadar boğulmuş olsa da.

23

LAURENT yavaş yavaş saldırgan bir deli haline gelmeye başlamıştı. Camille'i yatağından kovmaya karar verdi. Önce yatağına elbisesiyle girmiş, sonra vücudunun Thérèse'in vücuduna değmesinden çekinmişti. En sonunda, öfkeyle, hırsla onu kollarının arasına alıp var kuvvetiyle sıkmak, kurbanının hayaletine bırakmaktansa göğsünün üstünde ezmek istedi. Hayvanlığın muhteşem bir başkaldırışıydı bu.

Aslında genç kadının odasına, karısının öpücüklerinin kendisini uykusuzluk illetinden kurtaracağı umuduyla gelmişti. Ama bir kere bu odaya girdikten sonra, vücudu en ısırtıplı bunalımlar içinde kıvranmaya başlayınca, iyileşmeyi denemeyi bile düşünmez olmuştu. Üç hafta boyunca mahvolmuş gibi bir halde yaşamış, Thérèse'e sahip olmak için her şeyi yaptığını, şimdi ise onu tamamıyla elde ettiği halde, elini eline dokundurmadan bile büyük bir azap duyduğunu unutmuştu.

Bunalımının artması onu içine yuvarlandığı bu sersemlikten çıkardı. İlk şaşkınlık anında, gerdek gecesinin azapları arasında, kendisini evlenmeye sürükleyen nedenleri untabilmişti; ama kötü rüyalarının birbiri ardınca gelen sarsıntısı altında için için öfkelenmeye başladı. Bu öfke korkusunu yenmesine yardım ettiği gibi unuttuğı şeyleri hatırlamasını da sağladı. Karısını kollarının arasında sıkarak kâbuslardan kurtulmak için evlendiğini hatırladı. Bunun üzerine, bir gece aniden Thérèse'i kollarının arasına alıp, ölünün vücuduna değme tehlikesini hiçe sayarak hızla kendine çekti.

Genç kadının da sabrı tükenmişti artık. Vücudunun arıncığını, sıkıntılarından kurtulacağını bilse gözünü kırpmadan

ateşe atardı kendini. O da bütün gücüyle Laurent'a sarıldı, bu adamın okşayışlarıyla yanıp kül olmaya ya da feraha kavuşmaya karar vermişti.

Korkunç bir kucaklaşmayla sarıldılar birbirlerine. Şimdi içlerinde isteğin yerini ıstırap, korku almıştı. Vücutları birbirine değince bir ateş yığınınna düşmüş gibi oldular. İkisi de bir feryat kopararak daha kuvvetle kucaklaştı, ölünün sokulabileceği en küçük bir yer bırakmak istemiyorlardı aralarında. Ama gene de Camille'in parça parça dökülen çürümüş etlerinin kendilerine değdiğini duyar gibi oluyorlardı, o iğrenç ölü gene aralarına sıkışıyordu. Vücutlarının bir yanı ateşler içinde yanarken bir yanı buz gibiydi.

Öpüşmeleri son derece ıstıraplı oluyordu. Thérèse dudaklarıyla Laurent'ın şişkin, kaskatı boynunda Camille'in diş yerini bulup ağzını üstüne yapıştırdı. İşte o açık yara buradaydı. Bu yara iyi olursa, katiller rahat uyuyabileceklerdi. Genç kadın bunu anlamıştı, dudaklarının ateşiyle dalamak istiyordu yarayı. Ama dudakları yandı, Laurent boğuk bir inilti çıkarak hızla itti karısını. Sanki kızgın bir demir yapıştırmışlardı boynuna.

Thérèse çıldırmış gibiydi, yeniden sokularak yarayı öpmek istedi. Camille'in dişlerinin geçtiği bu deriye dudaklarını değdirmek acı bir şehvet veriyordu ona. Bir ara, kocasının boynunu tam orasından dişlemek, etinden bir parça koparmak geldi içinden. Böylece daha derin bir yara meydana getirerek eski yaranın izini yok etmeyi düşünmüştü. Bundan sonra kendi diş yerlerini göreceği için korkudan benzinin sararmayacağını söylüyordu içinden. Ama Laurent onu itiyor, boynunu öptürmüyordu. Thérèse'in dudakları değince, etinde müthiş bir yanma duyuyordu. Böylece, birbirlerini öperken duydukları bu dehşetin pençesinde kıvranarak, soluk soluğa boğuştular durdular.

İstiraplarını artırmaktan başka bir şey yapamadıklarını anlamışlardı. Boşuna çılgınca birbirlerine sarılarak canlarını acıtıyor, ıstırapla kıvranarak inliyorlardı; sarsılan sinirleri bir türlü yatışmıyordu. Her sarılma tiksintilerini artırmaktan başka bir şeye yaramıyordu. Böyle korkular içinde öpüşürken, gözlerinin önüne gene hayaletler geliyordu. Ölü, onları ayaklarından çekiyor, yatağı hızla sarsıyordu sanki.

Bir an birbirlerini bıraktılar. İçlerinde bastıramadıkları bir iğrenme duyuyorlardı, sinirleri isyan halindeydi. Sonra, yenilmeyi kabul etmeyerek birbirlerine yeniden sarıldılar. Gene vücutlarına sivri uçlu kızgın demirler batmış gibi hemen ayrıldılar.

Birkaç defa, sinirlerini yorarak, yıpratarak her şeyi unutmaya, tiksintilerini yenmeye çalıştılar. Ne var ki her seferinde sinirleri öylesine gerilip sarsılıyordu ki devam etseler, sinir bunalımları içinde öleceklerini sanıyorlardı.

Vücutlarına karşı giriştikleri bu kavga ikisini de âdeta kurdurtmuştu. Direniyor, bu kavgada zafer kazanmak istiyorlardı. Derken, daha şiddetli son bir bunalım ikisini de yere serdi. Öyle hızlı, işitilmemiş bir sarsıntı geçirdiler ki sara nöbetine tutulduklarını sandılar. Biri yatağın bir yanına, biri öbür yanına yığılarak, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladılar.

Şimdi hıçkırıklarının arasında, sırtarak yatağın içine kadar sokulmuş olan ölünün zafer kahkahalarını duyar gibi oluyorlardı. Onu yataklarından kovamamışlar, yenilmişlerdi. Onlar ürpertiler içinde çırpınırken, Camille yavaşçak yatağa sokulup aralarına girivermişti. Laurent güçsüzlüğüne ağlıyor, Thérèse ise ölünün, zaferinden yararlanmaya kalkarak, kendisine meşru efendisi olarak sarılmasından korkuyordu.

En son çareyi denemişler, başaramamışlardı. Bu yenilgileri karşısında, artık bir kerecik bile öpüşemeyeceklerini anladılar. Korkularından kurtulmak için yaratmak istedikleri aşk çılgın-

lığı dehşetlerini büsbütün artırmıştı. Şimdi ölünün soğukluğunu her an etlerinde duyarak acı gözyaşları döküyor, büyük bir tasa içinde kendi kendilerine bundan sonra ne olacaklarını soruyorlardı.

24

MICHAUD’NUN Thérèse’le Laurent’ı evlendirmeye çalışırken umduğu gibi, perşembe akşamı toplantıları düğün gününün ertesi gününden başlayarak gene eski neşesine bürünmüştü. Bu akşamlar, Camille’in ölümü sırasında büyük bir tehlike geçirmişti. Misafirler yas içindeki bu eve çekine çekine geliyorlardı. Her hafta, geldikleri zaman kapının yüzlerine bir daha açılmamak üzere kapanacağından korkmuşlardı.

Bütün kaba saba adamlarda olan bir içgüdüyle, alışkanlıklarına sımsıkı bağlı oldukları için, Michaud ile Grivet’nin bundan ödü kopuyordu. “Yaşlı kadınla genç dulun aklına Vernon’a ya da başka bir yere gidip ölülerine orada ağlamak eserse sokakta kaldığımız gündür,” diye kara kara düşünmeye başlamışlardı. O tatlı domino oyunlarını düşünerek geçitte acınacak halde dolaşacakları akşamlar gözlerinin önüne gelir gibi oluyordu. Bu kötü günleri bekleyerek, dükkâna kaygılı, yapmacıklı bir yakınlık havasıyla geliyor, belki de son olabilecek mutluluklarını çekine çekine tadıyorlardı.

Bir yıl boyunca, durmadan ağlayan Madam Raquin’le hiç konuşmayan Thérèse’in karşısında açılıp gülememişlerdi. Camille’in zamanındaki gibi, burada kendi evlerindeymiş gibi oturup kalkamaz olmuşlardı artık. Şimdi yemek odasındaki masanın başında geçirdikleri akşamlar bir kaçamak gibi geliyordu onlara. İşte bu üzüntülü durumda Michaud, sırf kendini düşünerek, Laurent’la Thérèse’i evlendirmeyi iş edinmişti.

Nikâhtan sonraki ilk perşembe akşamı, Grivet ile Michaud bir zafer sevinciyle dükkâna girdiler. Oyunu kazanmışlardı. Yemek salonu yeniden onlarını. Kapı dışarı edilme tehlikesi kalmamıştı artık. Pek mutlu bir halde içeri girdiler, bütün odaya yayılarak gene eski şakalarını birbirini ardına sıralamaya başladılar. Onların böyle kendilerinden geçmiş hallerine bakılırsa, bir devrim olmuştu. Artık Camille'in hatırası uzaklaşmıştı. Ölen kocanın yürekleri donduran hayaletini yaşayan koca kovmuştu.

Geçmiş, neşeli günler geri gelmişti gene. Camille'in yerini Laurent almıştı. Üzülecek bir şey kalmamıştı ortada. Misafirler kimseyi üzmeden, keyiflerince gülüp eğlenebilirlerdi. Hatta onları misafir etme nezaketini gösteren bu mükemmel aileyi neşelendirmek için gülüp eğlenmeleri gerekirdi. On sekiz aydır Madam Raquin'i avutma bahanesiyle gelen Grivet ile Michaud, artık bu ikiyüzlülükten vazgeçip, dominoların tıkırtısı arasında karşılıklı rahatça uyuklayabilirlerdi.

İşte böylece her hafta, bir zamanlar Thérèse'in o kadar nefret ettiği bu gülünç, ölgün suratlı insanlar gene masanın çevresinde toplanmaya başladılar. Genç kadın bu insanları kapı dışarı edeceğini söylüyordu; budala budala gülüşleri, ahmakça lafları fena halde sinirine dokunuyordu. Ama Laurent böyle bir davranışın yanlış bir şey olacağını söyledi. Bugün, elden geldiği kadar eski günlere benzemeliydi. Hele polisle dostluğu devam ettirmek şarttı. Bu enayiler onları kuşkulara karşı koruyorlardı.

Thérèse boyun eğdi. Güler yüzle karşılanan misafirler de önlerinde sıralanan neşeli gecelerin umuduyla kendilerini pek mutlu hissettiler. İşte bu sıralardadır ki karı koca çifte bir hayat yaşamaya başladılar.

Sabah olup da günün ışığı geceki korkuyu dağıtınca, Laurent çabucak giyiniyordu. Keyifsizdi. O bencil sükûnetine

ancak yemek salonunda sofraya oturup da Thérèse önüne kocaman bir bardak sütlü kahve koyunca kavuşuyordu. Ayakları tutmadığı için dükkâna güçlkle inebilen Madam Raquin, onun kahvaltı edişine anaca bir şefkatle gülümseyerek bakıyordu. Kızarmış ekmeği tıkındıktan sonra yavaş yavaş Laurent'ın kendine güveni yerine geliyordu. Kahvaltıdan sonra bir kadeh konyak içiyordu. Bundan sonra iyice toparlanıyordu. Thérèse'le Madam Raquin'e, "Akşama görüşürüz," diyerek dükkândan çıkıyor, dolaşa dolaşa dairesine gidiyordu. Sabahları ayrılırken Thérèse'i öpmüyordu hiç.

İlkbahar geliyordu, rıhtımdaki ağaçlar incecik yeşil dantelleri andıran yapraklarla bezenmeye başlamıştı. Aşağıda ırmak kulağı okşayan bir mırıltıyla akmaktaydı. Güneş havayı ısıtmaya başlamış, tatlı bir ılıklik veriyordu ortalığa.

Laurent bu taptaze nisan, mayıs havasını ciğerlerine doldururken, dünyaya yeniden gelmiş gibi hissediyordu kendini. Güneşten ırmağa dökülerek sularda menevişlenen ışınlara bakıyor, rıhtımların gürültüsüne kulak veriyor, sabahın keskin kokularını içine dolduruyordu. Bu tatlı, nefis bahar havasını derin bir mutlulukla sindiriyordu. Artık Camille'i hatırına getirdiği yoktu. Kimi zaman ırmağın karşı yakasındaki morga gözü takılıyor, eskiden duyduğu korkuyu şimdi çocukça bulan bir adamın cesaretiyle ölüyü düşünüyordu.

Karnı tok, yüzü serinlemiş, gene o hantal sükûnetine ermiş olarak dairesine geliyor, bütün gün esneyerek akşamı bekliyordu. Artık o da ötekiler gibi, kafası boş, sersemleşmiş bir memurdan başka bir şey değildi. O sırada kafasındaki tek düşünce, istifayı basıp bir atölye kiralamaktı. Tembelce bir hayatı özlemeye başlamıştı gizliden gizliye, oturduğu yerde akşama kadar bunu düşünüyordu. Bütün gün boyunca bir kere bile Madam Raquin'in dükkânını aklına getirerek keyfini kaçırırmıyordu. Akşam olup da sabahtan beri iple çektiği çıkış saati

gelince bir tasadır alıyordu onu. Rıhtım boyundan eve dönerken içini gizli bir üzüntü, bir kaygı doldurmaya başlıyordu. Ne kadar ayağını sürüyerek yürürse yürüsün, er geç gelecekti dükkâna. İşte orada gene korkular içine yuvarlanacaktı.

Thérèse de aynı şeyleri duymaktaydı. Laurent yanında olmadıkça rahat hissediyordu kendini. Her tarafın döküldüğünü, pislik içinde olduğunu söyleyerek hizmetçi kadını savmıştı. Bir titizlik gelmişti üstüne. Aslında yürümek, hareket etmek, kaskatı kesilen kollarını, bacaklarını yormak ihtiyacındaydı. Sabahtan başlayarak ortalığı süpürüyor, toz alıyor, bulaşık yıkıyor, odaları silerek evin içinde dört dönüyordu. Böylece, eskiden nefret ettiği bu ev işleriyle öğleyi buluyor, tavandan sarkan örümcek ağlarıyla tabakların yağından başka bir şey düşünmez oluyordu. Bir an oturmadan, sessizce çalışıp durmaktaydı.

Sonra mutfak işlerine giriyor, öğle yemeğini hazırlıyordu. Yeğeninikide bir yemekleri getirmek için sofradan kalkışına canı sıkılıyordu Madam Raquin'in. Böyle durmadan çalışmasına üzülerken Thérèse'e darılıyordu. O da buna karşılık, idareli yaşamak zorunda oldukları için hizmetçiyi savdığını söylüyordu.

Yemekten sonra genç kadın giyinerek gelip tezgâhın arkasına, halasının yanına oturuyordu, ama oturur oturmaz da, bütün gece gözünü kırpmadığı için, tatlı tatlı kestirmeye başlıyordu. Pek hoşuna giden bu şekerleme sinirlerini dinlendirmekteydi. O da artık Camille'i aklına getirmiyordu. Sancıları birden kesilen hastaların duyduğu hazla, bu anların zevkini doya doya çıkarıyordu. Vücuduna tatlı bir rehavet çöküyor, zihnine bir rahatlık geliyor, ılık, dinlendirici bir tembelliğe gömülüyordu.

Bu dinlenme anları olmasa, Thérèse sinirlerinin gerginliğine dayanamaz, yıkılırdı. Gecenin korkularına, azabına da-

yanacak kuvveti toplamış oluyordu böylece. Yalnız, sürekli bir uykuya dalamıyordu. Tam gözlerini kapayıp tatlı bir rüyaya dalmışken, içeri bir müşteri girince uyanıyor, istenen şeyi verdikten sonra gene yerine oturup uyuklamaya başlıyordu.

Böylece birkaç mutlu saat geçiriyordu. Halasının sorularına tek kelimeyle karşılık vererek, hiçbir şey düşünmeden, derin bir haz içinde tatlı bir uyuşukluğa gömülüp gidiyordu. Zaman zaman geçide bir göz atıyor, dükkânın loşluğu içinde gözden kaybolduğu için, kapalı havalardan daha çok hoşlanıyordu. Yağmurlu havalarda şemsiyelerinden sular sızarak koşuşan bir sürü zavallı insanın acele acele geçtiği o ıslak geçit, kötü bir yere giden pis, kasvetli bir yolu andırıyordu. O zaman Thérèse, çevresindeki ışıkların kirli sarı rengine bakıp rutubetin keskin kokusunu duydukça, yerin altına, ölümlerle dolu bir fukara mezarlığının dibine canlı canlı gömülmüş hayal ediyordu kendini. Bu düşünce onu avutuyor, yatıştırıyordu. “Artık ölüyorum, bütün çektiklerim sona erecek,” diyordu içinden.

Kimi günler de gözünü hiç yummadan oturması gerekiyordu. Suzanne geliyor, tezgâhın yanında akşama kadar oturup iş işliyordu. Olivier’nin karısı, o gevşek yüzü, ağır hareketleriyle şimdi Thérèse’in hoşuna gidiyordu. Bu omuzları çökük zavallı yaratığa bakarken içinde acayip bir rahatlık duyuyordu. Artık iyice dost olmuştu onunla. Soluk yüzünde sönük bir gülümsemeyle, dükkânın içine küflü bir mezarlık kokusu getiren bu yarı ölü kadından hoşlanır olmuştu. Suzanne cam gibi mavi gözlerini ona diktiği zaman, iliklerinde rahatlatıcı bir soğukluk duymaktaydı.

Thérèse böylece saat dördü bekliyordu. O zaman mutfağa giriyor, Laurent’in akşam yemeğini hazırlamaya koyularak kendisini yeniden yormak için iş icat ediyordu. Kocasını dükkânın eşğinde gördüğü zaman ise yüreği daralıyor, yeniden her zamanki bunalımın içinde kıvranmaya başlıyordu.

Karı kocanın hisleri hemen hemen birbirinin aynısıydı. Gündüzleri, karşı karşıya bulunmadıkları zaman, kendilerini tatlı bir huzur içinde hissediyorlardı; geceleri bir araya gelince ise, öldürücü bir azabın pençesinde kıvranmaktaydılar.

Yalnız, akşam saatleri sakin geçiyordu. Odalarına gidecekleri akıllarına geldikçe titremeye başladıkları için, Laurent'la Thérèse akşam saatlerini ellerinden geldiği kadar geciktirmeye çalışıyorlardı. Madam Raquin geniş bir koltuğa yatar gibi uzanarak durgun sesiyle bir şeyler anlatıp duruyordu. Hep oğlunu hatırlayarak Vernon'un sözünü ediyordu, ama bir çeşit saygı duygusuyla, Camille'in adını söylemiyordu. Sevgili çocuklarına gülümsüyor, onlar için gelecek planları yapıyordu.

Lamba beyaz yüzünü soluk ışıyla aydınlatırken, yaşlı kadının sözleri odanın ölü sessizliği içinde benzersiz bir yumuşaklıkla tınıyor, karı kocanın üstünde çok tatlı bir etki yaratıyordu. Yanı başında, oğlunun katilleri, hiç kımıldanmadan, sessiz, içlerine kapanmış bir halde onu dinler gibi görünüyorlardı. Aslında ihtiyar kadının gevezeliklerine kulak verdikleri yoktu, bu yumuşak sözler kendi düşüncelerinin yankısını duymalarını engellediği için hoşlarına gidiyordu yalnızca. Birbirleriyle göz göze gelmekten çekiniyor, yüreklerine kuvvet verebilmek için Madam Raquin'e bakıyorlardı. Gidip yatmaktan söz ettikleri yoktu hiç. Uykusu geldiğini söylemese, yaşlı tuhafiyeci kadının gevezeliklerini sabaha kadar oturup dinleyebilirlerdi. Onun konuşması ikisine de huzur vermekteydi. Hala odasına çekildikten sonra onlar da büyük bir üzüntü içinde, kendilerini bir uçuruma atıyorlarmış gibi, odalarına geçiyorlardı.

Böyle baş başa kalmaktansa, perşembe toplantıları her gün olsa daha iyiydi onlar için. Madam Raquin'le yalnız oldukları zaman kendilerini unutamıyorlardı. Kadının incecik sesi, acıklı bir hal alan neşesi, onların içindeki yırtıcı feryadı boğamıyordu. Gözleri tesadüfen odalarının kapısına takılsa,

yatma saatinin geldiğini düşünerek ürperiyorlardı. Baş başa kalacakları anı beklemek, gece ilerledikçe büsbütün dayanılmaz oluyordu.

Perşembe akşamı ise misafirlerin budalaca konuşmalarıyla avunuyor, birbirlerinin varlığını unutuyor, daha az azap çekiyorlardı. Thérèse de sonunda misafirlerin geleceği akşamı iple çekmeye başlamıştı. Michaud ile Grivet gelmemiş olsalar gidip getirirdi onları.

Yemek odasında otururken aralarında yabancılar bulunduğu zaman, Laurent'la Thérèse kendilerini daha huzurlu hissediyorlardı. Genç kadın her zaman misafir gelmesini, kendisini unutturan bir şeyler, bir gürültü patırtı olmasını istiyordu. Başkalarının yanında sinirlice neşeli bir hal alıyordu. Laurent da kaba saba köylü şakalarına başlıyor, gür sesiyle kahkahalar atarak, yaşlı ressam yamaklarının yaptığı çeşitten şaklabanlıklar yapıyordu. Toplantıları hiç bu kadar neşeli, gürültülü geçmemişti.

İşte böylece, Laurent'la Thérèse haftada bir kere, ürpermeden karşı karşıya oturabiliyorlardı.

Bir süre sonra bir korkuya kapıldılar. Madam Raquin'in felci gittikçe bütün vücuduna yayılmaktaydı. Bir gün oturduğu yerden kalkamayacak hale gelecekti. Zavallı yaşlı kadın artık doğru dürüst konuşamaz olmuştu. Düşüncelerini toparlayamıyor, kesik kesik konuşuyordu. Sesi gittikçe zayıflıyor, eli ayağı tutmaz oluyordu. Bir kemik külçesi haline geliyordu yavaş yavaş.

Thérèse'le Laurent, kendilerini birbirlerinden ayıran, sesiyle onları korkulu rüyalara düşmekten kurtaran kadıncağzın göçmekte olduğunu dehşetle görüyorlardı. Eski tuhafiyeci kadın akli tamamıyla başından gidip de bütün vücudu kazık kesilerek koltuğuna yığılıp kalınca, ikisi yapayalnız kalmış olacaklar, akşamları baş başa kalmaktan kurtulamayacaklardı. O

zaman, her günkü işkenceleri gece yarısı başlayacak yerde saat altıda başlamış olacaktı.

Bu bakımdan Madam Raquin'in sağlığı çok önemliydi onlar için. Onu kurtarmak için var kuvvetleriyle çalışmaya başladılar. Birkaç doktor getirttiler, ona çok iyi bakmaya başladılar. Bu hastabakıcılık onlara kendilerini unutturduğu, huzur verdiği için de, birbirleriyle yarış edercesine hasta kadının etrafında pervane gibi dönüyorlardı. Akşam saatlerinin katlanılabilir hale gelmesine yardım eden üçüncü bir kişinin kaybolmasını istemiyorlardı. Yemek odasının, evin bütün odalarının, yatak odaları gibi k buslu bir yer olması düşüncesi onları ürkütüyordu.

Böyle üstüne titremeleri Madam Raquin'i son derecede duygulandırmıştı. Kadıncağız onları birleştirdiği, kırk bin frangını onlara bağışladığı için kendi kendini kutluyordu i inden. Oğlunun  l m n n ardından, son günlerinde bu kadar el üstünde tutularak bakılacağını aklından geçirmemişti. Sevgili çocuklarının gösterdikleri candan ilgi sayesinde yaşlılık günlerini pek rahat geçiriyordu. O kadar iyi bakıldığı halde felcinin gittikçe ilerlediğinin farkında değildi.

Bu sırada, Laurent'la Th r se  ifte hayatlarını yaşamaya devam ediyorlardı.  kisinin de içinde birbirinden ayrı iki insan yaşıyordu sanki. Ortalık kararır kararmaz korkudan titremeye başlayan sinirli bir varlık, bir de gün doğar doğmaz derin bir soluk alarak bütün tasalarını unutup uyuşuk bir hayat sürmeye başlayan bir varlık olmuşlardı.  ki yaşantıları vardı:  kisi yalnız kaldığı zaman bunalarak feryat ediyor, başkalarının yanında yüzleri gülüyordu. Böyle anlarda, yüzlerinden, yalnız kalınca yüreklerini yakıp kavuran azabı okumak kesinlikle mümkün değildi. Çok sakin, mutlu görünüyorlar, dertlerini açığa vurmuyorlardı.

Onların gündüz sakin halini görenler geceleri işkenceler içinde kıvrandıklarını asla düşünemezlerdi. Herkes tam bir bahtiyarlık içinde yaşayan mutlu bir aile gözüyle bakıyordu onlara. Grivet bu mutlu çifte çapkınca “muhabbet kuşları” diyordu. Onların uykusuz geçen uzun gecelerden sonra gözlerinin altında beliren mor halkayı görünce, gözünü kırparak, “Torunumuzu ne zaman seveceğiz bakalım?” diye soruyordu. Bütün misafirler bu lafa gülerken, karı koca hafifçe sarararak sırtıtmak zorunda kalıyorlardı. Yaşlı memurun bu tür şakalarına alışmışlardı.

Yemek odasında kaldıkları sürece korkularını dizginleyebiliyorlardı. Odalarına adım atar atmaz ne müthiş bir değişikliğe uğradıklarını kimse anlayamazdı. Hele perşembe günleri bu büyük değişiklik o kadar birdenbire oluyordu ki inanılır gibi değildi. Gecelerinin faciası, görülmemişliğiyle, korkunç heyecanlarıyla, kimsenin anlayamayacağı bir sır halinde, ıstıraplar içinde kıvranan ruhlarının derinliğinde gömülüydü. Bunu bilseler, deli gözüyle bakarlardı onlara.

Michaud sık sık:

“Ne kadar mutlu bu âşıklar!” diyordu. “Bir şey söyledikleri yok ama belli ki düşünüyorlar. Bahse girerim ki biz yanlarında yokken birbirlerini sevmeye doyamıyorlardır!”

İşte bütün ahabplar böyle düşünüyordu. Öyle bir an geldi ki Laurent ile Thérèse çifti örnek aile olarak gösterilir oldu. Bütün Pont-Neuf geçidi bu genç karı kocanın sevgisini, huzur içindeki mutluluğunu, ebedi bir balayı hayatı yaşadıklarını anlata anlata bitiremiyordu.

Yalnız onlar biliyorlardı Camille’in aralarında yattığını. Yalnız onlar biliyorlardı yüzlerinin sakin görünüşü altında sinirlerinin nasıl kasıldığını, yalnız kaldıkları anda o durgun yüzlerinin nasıl korkunç, ıstıraplı bir maske haline geldiğini.

DÖRT ay geçtikten sonra, Laurent evlilikten umduğu kazançları elde etmeyi düşünmeye başladı. Çıkarı olmasaydı, Camille'in hayaletinden kurtulmak için, evlendiğinin üçüncü günü karısını bırakır kaçardı. Bin bir azap içindeki o korkunç gecelere cinayetinin kazancını ele geçirmek için katlanmıştı.

Thérèse'den ayrılırsa yoksulluğa yuvarlanacak, işinden ayrılamayacaktı; onun yanında kalırsa, tersine, Madam Raquin'in yeğenine verdiği paranın geliriyle, hiçbir iş yapmadan, yan gelip yatabilirdi. Elinden gelse kırk bin frangı cebe indirip kaçardı elbette ama Madam Raquin, Michaud'nun öğüdünü tutarak, ihtiyatlı davranmış, sözleşmeye Thérèse'in çıkarlarını koruyan hükümler koydurtmuştu. Böylece Laurent çok sıkı bir bağla Thérèse'e bağlanmış bulunuyordu.

Bu korkunç gecelere katlanmasının karşılığı olarak, hiç olmazsa rahat bir aylıklık içinde kendine baktırtmak, bol bol yiyip içmek, iyi giyinmek, keyfince para harcamak için yeteri kadar cep harçlığı koparmak istedi. Ancak bu şartla ölüyle bir arada yatmaya razı olabilirdi.

Bir akşam, Madam Raquin'le karısına istifa ettiğini, on beş gün sonra işinden ayrılacağını bildirdi. Thérèse kaygı duyduğunu açığa vuran bir hareket yapmıştı. Laurent hemen küçük bir atölye kiralayarak resme başlayacağını ekledi. İşinin ne kadar sıkıcı olduğunu, sanat hayatında önünde ne geniş ufuklar bulunduğunu uzun uzadıya anlattı. Şimdi cebinde biraz parası varken bir denemeye girişebileceğini, büyük işler yapıp yapamayacağını görmek istediğini söyledi. Bu konuda çektiği uzun nutkun altında, eski atölye hayatına duyduğu özlem yatıyordu.

Thérèse dudağını ısırarak, hiçbir şey söylemeden dinlemişti. Özgürlüğünü sağlayan küçük servetini Laurent'a yedirmeye hiç niyeti yoktu. Bunun için, onun rızasını almak isteyen koca-

sının sorularına kısa, soğuk karşılıklar verdi. İşinden ayrılırsa, hiçbir geliri olmadığı için kendisine bakmak zorunda kalacağını dokundurdu.

Genç kadın bunları söylerken kocası kendisini öyle bir bakışla süzmüştü ki Thérèse rahatsız oldu, itirazını dile getiremeden susmak zorunda kaldı. Suç ortağının gözlerinde şu tehdit dolu düşünceyi okur gibi olmuştu:

“Söyleyeceğimi söyledim, razı olmazsan, onu da sen bilirsin.”

Thérèse kekelemeye başladı. Bu sırada Madam Raquin evladının isteğinin çok yerinde olduğunu, yeteneğini göstermesine yardım etmek gerektiğini söyledi. Kadıncağız, Camille’i şımarttığı gibi, Laurent’ı da şımartıyordu. Damadının kendisine gösterdiği candan ilgi onu bütün bütün gevşetmişti, her meselede onun tarafını tutuyordu.

Bunun üzerine, ressamın bir atölye kiralamasına karar verildi. Masrafları için de her ay kendisine yüz frank verilecekti. Ailenin bütçesi şöyle düzenlendi: Tuhafiyeciliğin geliri dükkânla evin kirasını karşıladığı gibi günlük harcamalara da bol bol yetiyordu. Laurent atölye kirasıyla ayda yüz frangını iki bin küsur franklık gelirden alacaktı, bu gelirden kalan da genel harcamalara ayrılacaktı. Böylece, anaparaya el sürülmemiş oluyordu.

Thérèse’in yüreği biraz ferahlamıştı. Kendisine ayrılan paradan daha çok harcamayacağına dair Laurent’a yemin ettirdi. Kaldı ki kocasının kendi imzası olmadan kırk bin franga el süremeyeceğini düşündü, hiçbir kâğıda imza atmamaya karar verdi.

Hemen ertesi gün Laurent, Mazarine Sokağı’nın alt başında bir aydır göz koyduğu küçük bir atölyeyi kiraladı. Günlerini karısından ayrı olarak, rahatça geçirebileceği bir sığınak elde etmeden işinden ayrılmak istememişti. On beş gün sonunda

daire arkadaşlarına veda etti. Grivet onun ayrılışına şaşmıştı. “Önünde bu kadar güzel bir gelecek olan, benim yirmi yılda aldığımı bu kadarcık zamanda elde eden bir genç nasıl olur da işini teper?” diye düşünüyordu. Laurent bundan sonra kendini tamamiyle resme vereceğini söylediği zaman, Grivet’nin şaşkınlığı büsbütün arttı.

En sonunda, ressam atölyesine yerleşti. Burası kare biçiminde bir tavan arasıydı. Tavan dik bir eğimle aşağıya iniyordu. Tavandaki pencereden resim tahtasının üstüne, duvarlara soluk bir ışık vuruyordu. Sokağın gürültüsü bu yüksek yere kadar gelmiyordu. Bu sessiz, duvarları kirli oda, killi toprağın içine oyulmuş bir mağarayı andırıyordu.

Laurent bu mağarayı şöyle böyle döşedi. Hasır fırlamış iki iskemle, kırık ayaklı bir masa, eski bir mutfak dolabı ile boya kutusunu, eski resim sehpasını getirdi. Odadaki bütün lüks bir eskiciden otuz franga satın aldığı divandı.

On beş gün, fırçalarını eline almadan, buraya geldi gitti. Saat sekizle dokuz arasında geliyor, piposunu tütürüyor, divana uzanarak öğle olmasını bekliyordu. Önünde akşama kadar uzun bir vakit olduğu için pek seviniyordu. Öğleyin gidip yemek yiyor, sonra Thérèse’in soluk yüzünü görmemek için kendini buraya dar atıyor, akşama kadar uzanıp yatıyor, uyuklayarak zaman geçiriyordu. Atölye onun hiç korku duymadığı, huzur içinde yaşadığı bir yerdi.

Bir gün karısı onun çok sevdiği sığınağına gelmek istediğini söyledi. Laurent gelmesini istemedi ama Thérèse dinlemeyip gelince kapıyı açmadı. Akşam eve gelince, o gün Louvre’a gittiğini, bütün günü orada geçirdiğini söyledi. Thérèse’in kendisiyle birlikte Camille’in hayaletini de içeri sokmasından korkmuştu.

Aylaklık yavaş yavaş canını sıkmaya başlamıştı. Bir tuvalle boya satın alarak işe koyuldu. Model tutacak parası olmadığı

için, tabiata aldırış etmeden, ezbere bir erkek başı resmi yapmaya başladı.

Kaldı ki eskisi gibi atölyesinde bütün gün kapanıp kalmıyordu. Sabahları iki üç saat tablosu üzerinde çalışıyor, öğleden sonra da Paris'te ve dolaylarında avare avare dolaşıyordu.

Bir gün böyle uzun bir gezintiden dönerken, Enstitü'nün önünde eski lise arkadaşına rastladı. Arkadaşı Salon'daki son sergide iyi bir başarı elde etmişti.

"Ah, sen misin, Laurent'cığım!" diye bağırdı. "Tanımaya-caktım az kalsın, o kadar zayıflamışsın ki!"

Laurent sıkıntılı bir sesle:

"Evlendim," dedi.

"Evlendin ha! Tevekkeli değil acayip bir hal gelmiş üstüne! Peki, ne yapıyorsun bakalım?"

"Küçük bir atölye tuttum, sabahları biraz resim yapıyorum."

Laurent nasıl evlendiğini birkaç kelimeyle anlattı. Sonra ateşli bir sesle tasarılarından söz etti. Arkadaşının şaşmış gibi bir tavırla dinleyişi Laurent'ı rahatsız ediyor, kaygılandırıyordu. Arkadaşı onu çok değişmiş bulmuştu, o eski kaba saba, bayağı delikanlı değildi artık Laurent. Kibar tavırlar takınmaya özeniyor gibi gelmişti ona. Yüzü incelmış, duygulu bir insan solukluğuna bürünmüştü; daha vakarlı, kıvrak bir duruşu vardı.

Ressam arkadaşı:

"Bayağı güzel bir delikanlı olmuşsun yahu!" diye bağır-maktan kendini alamadı. "Bir diplomata benziyorsun... Hani pek de şıksın! Hangi okuldasın?"

Arkadaşının böyle kendisini sorguya çekmesi Laurent'ın canını sıkıyordu ama birdenbire de yanından ayrılmaya cesaret edemiyordu. En sonunda, onu bir türlü bırakmayan arkadaşına:

"Atölyemi görmek ister misin?" diye sordu.

“Elbette!” dedi beriki.

Ressam eski arkadaşında gördüğü değişikliğin nedenini anlayamadığı için onun atölyesini de görmek istemişti, yoksa bu beş kat merdiveni çıkmaya Laurent’ın resimlerini görmek için katlanmazdı, bunların gönül bulandırıcı şeyler olduğunu bilirdi. Sadece merakını gidermek istemişti.

Atölyeye girip de duvardaki tabloları gözden geçirince merakı büsbütün arttı. İki kadın, üç de erkek başı resmi vardı. Oldukça güçlü bir fırçayla yapılmış şeylerdi bunlar. Rahat, iyi çalışılmıştı; açık gri zemin üzerinde her parça güzel lekeler halinde göze çarpıyordu. Ressam hızla resimlere yaklaştı. Şaşırdığını saklamayarak:

“Sen mi yaptın bunları?” diye sordu.

“Evet, hazırladığım büyük bir tabloda kullanacağım taslaklar.”

“Haydi, şakayı bırak! Sahiden sen mi yaptın?”

“Evet dedik ya! Ne var bunda şaşacak?”

Arkadaşı, “Çünkü bu resimler gerçek bir sanatçı elinden çıkmış, sen ise kaba bir badanacıdan başka bir şey olmadın hiçbir zaman!” diyecekti ama kendini tuttu. Bu çalışmalar ace-miceydi elbette, ama bunlarda çok gelişmiş bir sanatçı duyusunu açığa vuran bir güç göze çarpıyordu. Yaşanmış resimler denebilirdi bunlara. Laurent’ın arkadaşı bu kadar büyük vaatlerle dolu hiçbir taslak görmemişti. Tuvalleri iyice gözden geçirdikten sonra arkadaşına döndü:

“Açıkça söyleyeyim ki senin böyle şeyler yapabileceğini ummazdım,” dedi. “Bu kadar güzel resim yapmayı nereden öğrendin, kuzum? Hem bu öyle öğrenmekle filan olacak şey de değil...”

Bir yandan da Laurent’ı süzüyordu. Arkadaşının sesine bir tatlılık, davranışlarına zariflik gelmişti. Bu adamın sinirlerini kadın siniri haline getiren, duygularına incelik, keskinlik veren korkunç sarsıntıları tahmin edemezdi elbette.

Gerçekten Camille'in katilinin organizmasında garip bir değişme olmuştu. Bu kadar derinliklere inmek, bunu anlamak güç bir şeydi. Belki de Laurent, vücudunu, ruhunu altüst eden büyük çözümler sonunda nasıl korkak olmuşsa, sanatçı da oluvermişti böylece. Eskiden vücudunun hantallığı altında ezilmişti, sağlam yapısının verdiği bencillikle gözü bir şey görmez haldeydi. Şimdi zayıflamıştı, ürpertiler içindeydi, sinirli insanlardaki gibi, duyuları incelmış, keskinleşmişti. Korkular içinde ömür sürerken, akıllı deha coşkunluğuna varan bir hezeyan içine girmişti. Az çok manevi sayılabilecek olan hastalığı, bütün benliğini sarsan sinir bozukluğu, onda görülmemiş derecede berrak bir sanat sezgisi yaratmıştı. Adam öldürdüğünden beri kasları hafiflemişti sanki, altüst olan zihni genişlemiş gibi geliyordu kendisine. İşte düşüncesinin birden kavuştuğu bu yükseliş içinde, kafasında güzel taslaklar, şairce hayaller doğmaya başlamıştı. Böylece davranışlarına da bir kibarlık gelmiş, eserleri birden canlılık, kişilik kazanarak güzelleşmişti.

Arkadaşı bu sanat gücünün nasıl olup da doğduğunu daha fazla anlamaya çalışmadı. Hep o şaşkınlık içinde kalkıp gitti. Kapıdan çıkmadan önce tuvallere bir kere daha göz gezdirdikten sonra:

“Sana yapacağım biricik eleştiri şu,” dedi, “bütün resimlerinde bir akrabalık havası var. Bu beş başın beşi de birbirine benziyor. Kadınların yüzünde erkekçe bir sertlik seziliyor. Anlıyorsun ya, bu taslaklarla bir tablo yapmaya kalkarsan, bunlardan bazılarının yüzlerini değiştirmek gerekir. Kişilerinin hepsi birbirinin kardeşi olmamalı, gülünç bir şey olur bu.”

Atölyeden çıktıktan sonra, kapının önünde bir kere daha durdu:

“İnan ki sana rastladığıma çok sevindim, dostum. Mucizelere inanacağım artık... O kadar ilerlemişsin ki!”

Merdivenden inerek uzaklaştı. Laurent atölyesine girdi, fena halde sarsılmıştı. Arkadaşı bütün baş resimlerinin akrabaymış gibi birbirine benzediğini söylediği zaman yüzünün birden sararışını gizlemek için başını çevirmişti. Çünkü bu uğursuz benzerliğin o da farkındaydı.

Ağır ağır gelip tuvallerin karşısında durdu. Gözlerini birinden ötekine kaydırarak seyrettikçe, sırtını buz gibi bir ter kapladı.

“Hakkı var,” diye mırıldandı. “Hepsi birbirine benziyor... Camille’e benziyor hepsi!..”

Geri geri giderek divana oturdu ama gözlerini resimlerden ayıramıyordu. İlk resimde, uzun, ak sakallı bir ihtiyarın yüzü görülüyordu. Bu ak sakalın altından Camille’in kemikli çenesini görür gibi olmuştu. İkincisinde sarışın bir genç kız görülüyordu, bu genç kız da ona kurbanının mavi gözleriyle bakmaktaydı. Öteki üç resmin üçünde de suya atarak boğduğu adamın çizgileri vardı. Denebilirdi ki Camille, ressamın isteğine uyarak bir yaşlı adam, genç bir kız yüzü takınmış ama bunların hepsinin altında kendi yüzünün ana çizgilerini saklamıştı.

Bu suratlar arasında bir başka korkunç benzerlik daha vardı: Hepsi ürkmüş gibi, ıstırap içindeymiş gibi görünüyordu. Hepsi de aynı dehşet duygusunun altında ezilmiş gibiydi. Hepsinin ağzının sol kenarında hafif bir buruşukluk vardı, bu buruşukluk onlara yüzlerini çarpıtarak acı acı sırtıyormuş gibi bir görünüş veriyordu. Laurent boğulanın yüzünde gördüğü bu buruşuğu hatırlamıştı. İşte bu çizgi, korkunç bir akrabalık alameti gibi, bütün resimlerde göze çarpıyordu.

Laurent morgda Camille’in ölüsüne çok baktığını anladı. Demek ki ölünün yüz çizgileri zihninde iyice yer etmişti. Şimdi eli, kendisi farkında olmadan, hatırası hiç peşinden ayrılmayan bu korkunç yüzün çizgilerini çiziyordu.

Ressam divanda arkaya kaykılarak bakarken, resimler ona yavaş yavaş canlanıyor gibi geldi. Beş Camille vardı karşısında; kendi parmaklarıyla pek güçlü bir şekilde yarattığı beş Camille, görülmemiş bir acayiplikle her cinse, her yaşa bürünmüş beş Camille.

Yerinden kalktı, tuvaleri parça parça edip dışarıya attı. Atölyesini kendi eliyle öldürdüğü adamın resimleriyle doldurursa korkudan öleceğini düşünüyordu.

İçine bir korku düştü: Ölünün yüzünü çizmeden hiçbir baş resmi yapamayacaktı. Eline söz geçirip geçiremeyeceğini merak etti. Sehpanın üstüne beyaz bir tuval koydu. Sonra bir füzen parçasıyla birkaç çizgide bir yüz resmi yaptı. Resim Camille'e benzemişti. Öfkeyle bu resmi silip bir yenisini yaptı.

Tam bir saat, parmaklarına hükmeden görünmez güçle boğuştu durdu. Her denemenin sonunda karşısına gene öldürdüğüünün yüzü çıkıyordu. İsteddiği kadar iradesini kullansın, çok iyi tanıdığı bu çizgileri çizmemeye çalışsın, elinde olmadan hep Camille'in yüzünü çiziyor, kaslarına, ayaklanan sinirlerine boyun eğiyordu.

Önce taslakları çabucak çizmişti, sonra füzeni ağır ağır bastırarak resim yapmaya çalıştı. Sonuç hiç değişmiyordu: Hep Camille'in o buruşuk, ıstıraplı yüzü görünüyordu tuvalin üstünde. Çok çeşitli, çok değişik baş resimleri çizmeye başladı. Melek başları, tepesi haleli Meryem Ana resimleri, miğferli Romalı savaşçısı kafaları, pembe beyaz çocuklar, yüzleri yara bere içinde haydutlar... Bütün bunların altından hep Camille'in ıstırapla buruşmuş yüzü sırtıyor, melek, Meryem Ana, savaşçı, çocuk, haydut oluyordu.

Bunun üzerine, Laurent işi karikatüre döktü. Çizgileri eğdi, büktü, çarpıttı, çok gülünç başlar çıkardı ortaya, ama Camille'in birbirinden korkunç portreleriydi bunların hepsi. En sonunda, hayvan resimleri, kediler, köpekler çizmeye başladı; kediler, köpekler de belli belirsizce Camille'i andırıyordu.

Laurent birden derin bir öfkeye kapıldı. Bir yumrukta tuvali parçaladı. Tasarladığı büyük tablodan umudunu kesmişti. Artık bu tabloyu aklından çıkarması gerekiyordu. Bundan sonra Camille'in başından başka resim çizemeyeceğini anlamıştı. Arkadaşının da dediği gibi, birbirine benzeyen yüzler de güldürürdü herkesi. Tablosunun nasıl bir şey olacağı gözünün önüne geliyordu: Kadın, erkek, tabloyu dolduran kişilerin omuzlarının üstünden hep Camille'in o soluk yüzü görülecekti. Gözünün önüne gelen bu hem gülünç hem korkunç manzara onu çileden çıkardı.

Böylece, çalışmaya cesaret edemeyecek hale gelmişti. Ne zaman fırçasını tuvale sürse, hep kurbanının yüzünün ortaya çıkmasından korkacaktı. Atölyesinde rahatça oturabilmek için hiç resim yapmamalıydı. Parmaklarının önüne geçilmez bir şekilde, iradesini hiçe sayarak, hep Camille'in resmini çizdiğini düşününce korkuyla eline baktı. Bu el onun değilmiş gibi geliyordu.

26

MADAM RAQUIN en sonunda korkulan akıbete uğradı. Birkaç aydır kollarını, bacaklarını saran felç birden bütün vücuduna yayılarak onu kımıldayamaz hale getirmişti. Bir akşam, Thérèse'le, Laurent'la rahat rahat konuşurken, tam cümlelerin ortasında ağzı açık kalıverdi. Boğazını sıkıyorlar gibi olmuştu. Bağırarak, yeğeniyle damadını yardıma çağırmak isteyince hiçbir şey söyleyemedi, sadece boğuk bir şeyler kekeleyebildi. Dili tutulmuştu, elleri, ayakları taş kesilmişti. Konuşma ve hareket kabiliyetini yitirmiş bulunuyordu.

Laurent'la Thérèse yaşlı tuhafiyeci kadını beş saniye içinde yıldırımla vurulmuşa döndüren bu hal karşısında dehşete kapılarak yerlerinden fırladılar. Kadının bütün vücudu kaskatı

kesilip de gözleri yalvarır gibi onların üzerine dikilince, derdinin nedenini öğrenmek için onu soru yağmuruna tuttular. Kadıncağız onların sorduklarına karşılık veremiyor, sadece derin bir ıstırapla yüzlerine bakıyordu.

Artık karşılarındakinin bir ölüden pek farklı bir şey olmadığını anlamışlardı, yarı canlı, onları gören, söylediklerini duyan, fakat konuşamayan bir ölü. Bu sıkıntılı an ikisini de perişan etti. Aslında inmeli kadının çektiği acılar pek umurlarında değildi. Bundan sonra daima baş başa kalacakları için kendilerine ağlıyorlardı.

Hemen o günden başlayarak karı kocanın hayatı dayanılmaz bir hal aldı. Artık tatlı gevezelikleriyle korkularını yatıştıramayan sakat kadının karşısında azaplı saatler geçiriyorlardı. Yaşlı kadın, cansız bir yığın gibi, bir koltuğun içinde devrilmiş yatıyordu. Laurent'la Thérèse de, masanın biri bir ucunda, biri öbür ucunda, üzüntü, kaygı içinde oturup duruyorlardı. Bu yarı ölü onları ayırmıyordu artık. Zaman zaman onu unuttuyorlar, onu odadaki eşyayla karıştırıyorlardı. Artık geceki korkulu anları akşamları da yaşamaya başlamışlardı. Yemek odası da, kendi odaları gibi, Camille'in hayaletinin karşlarına dikildiği korkunç bir yer olmuştu. İstirapları her gün dört, beş saat daha artmıştı şimdi.

Ortalık kararır kararmaz titremeye başlıyorlar, birbirlerinin yüzünü görmemek için abajuru kısıyorlar, Madam Raquin konuşarak orada bulunuşunu kendilerine duyuracakmış sanıyorlardı. Onu orada oturtuyorlarsa, ondan kurtulmaya çalışmıyorlarsa, kadının gözlerinin hâlâ canlı kalışındandı. Zaman zaman bu gözlerin oynayışına, parıldayışına bakarak biraz ferahlık geliyordu içlerine.

Sakat kadını, yüzünü iyice aydınlatmak, onu her an görebilmek için, hep lambanın çiğ ışığının altına oturtuyorlardı. Yanlarında bir başkasının bulunmasına o kadar çok ihtiyaçları

vardı ki başka herhangi bir kimse için katlanılmaz olan bu sarık, soluk yüze bakarken gerçekten sevinç duyuyorlardı.

İhtiyar kadının yüzü bir ölünün donmuş suratının ortasına iki canlı göz oturtulmuş gibiydi. Yalnız bu gözler kımıldıyor, çukurlarının içinde dönüyordu. Yanakları, dudakları taş kesilmişti sanki. Bunlar dehşet verici bir hareketsizlik içindeydi. Madam Raquin'i yatmaya götürdükleri zaman, kadıncağız gözkapaklarını kapar kapamaz o bembeyaz donuk yüzüyle tam bir ölüyü andırıyordu. O zaman Laurent'la Thérèse kendilerini yapayalnız hissederek kadın gözünü açınca kadar gürültü ediyorlardı. Böylece uyanık durmaya zorluyorlardı onu.

İnmeli kadını kendilerini kötü düşüncelerden çekip kurtaran bir oyalanma aracı olarak görüyorlardı. Sakat kaldığına göre, şimdi ona bir çocuğa bakar gibi bakmaları gerekiyordu. Ona canla başla bakarken, huzurlarını kaçırان düşüncelerden kurtulmuş oluyorlardı. Laurent sabahleyin Madam Raquin'i koltuğuna oturtuyor, akşamları da yatağına yatırıyor. Yaşlı kadının vücudu hâlâ ağırdı, genç adam onu incitmeden taşıyabilmek için bütün gücünü harcıyordu. Koltuğu oradan oraya süren de oydu. Öteki hizmetlerini ise Thérèse görüyordu: Onu giydiriyor, yemeğini yediriyor, en küçük isteklerini anlayıp yerine getirmeye çalışıyordu.

Madam Raquin birkaç gün kadar ellerini kullanabilmiş, ihtiyacı olan şeyleri bir kara tahtaya yazabilmişti. Sonra elleri de durdu, kaldırıp kalem tutamaz oldu. O andan sonra yalnız gözleriyle konuşabili. Yeğeni onun ne istediğini anlamak zorundaydı. Genç kadın kendini bütün bütün bu hastabakıcılığa verdi. Böylece vücudu da, ruhu da rahat etmişti.

Karı koca yalnız kalmamak için sabah olur olmaz zavallı yaşlı kadının koltuğunu yemek salonuna itmeye başlıyorlardı. Hayatları için gerekiymiş gibi aralarına yerleştiriyorlardı onu. Yemek yerken yanlarında bulunduruyor, bütün görüşmelerin-

de yanlarından ayırmıyorlardı. Kadıncağız odasına gitmek istediğini hissettirdiği halde anlamazlıktan geliyorlardı. Sakat kadın onların baş başa kalmasını önlemekten başka bir şeye yaramıyordu, ayrı bir yaşama hakkı yoktu.

Saat sekizde Laurent atölyesine gidiyor, Thérèse dükkâna iniyor, inmeli kadın öğleye kadar yemek odasında yalnız kalıyordu. Yemekten sonra da gene saat altıya kadar yalnızdı. Gündüzün yeğeni sık sık yukarı çıkarak bir isteği olup olmadığını anlamak için etrafında dönüyordu. Aile dostları, Laurent'la Thérèse'in iyiliklerini nasıl öveceklerini bilemiyorlardı.

Perşembe günleri gene toplanılıyordu, inmeli kadın da eskisi gibi herkesle birlikte oturuyordu. Koltuğu masaya yanaştırılıyor, sekizden on bire kadar uyanık kalarak, parıltısı içe işleyen gözlerini misafirlerin üstünde gezdiriyordu. İlk günlerde Michaud ile Grivet bu yaşlı ahbablarının ölüsü karşısında sıkıntıyla oturmuşlardı. Nasıl davranacaklarını bilemiyorlardı. Pek fazla bir üzüntü duymuş değillerdi, hangi ölçüde kederli görünmek gerektiğine de bir türlü karar veremiyorlardı. Ölü gibi oturan bu kadınla konuşmalı mıydılar, yoksa onunla hiç ilgilenmemeli miydiler?

Yavaş yavaş, Madam Raquin'e bir şey olmamış gibi davranmaya başladılar. Onun durumundan hiç haberleri yokmuş gibi davranıyor, onunla konuşuyor, kendileri sorup gene kendileri karşılık veriyorlardı. Hem onun için hem kendileri için gülüyorlar, kadının hareketsiz yüzü karşısında durumu hiç bozuntuya vermiyorlardı.

Acayip bir manzaraydı bu. O koca insanlar, tıpkı bir kız çocuğunun bebeğiyle konuşması gibi, bir heykelle konuşmaktaydılar. İnmeli kadın karşılarında hiç konuşmadan, kımıldanmadan durduğu halde, onlar durmadan gevezelik ediyor, bir sürü işaretler yaparak onunla pek hararetli konuşmalara dalıyorlardı.

Michaud ile Grivet kendi davranışlarını mükemmel bularak içlerinden övünüyorlardı. Böyle yapmakla pek kibar davrandıklarına inanmışlardı. Böylece, üzgün tavırlar takınarak “geçmiş olsun” filan deme külfetinden de kurtulmuş oluyorlardı. Madam Raquin kendisine sağlam bir insan gibi davranılmasından memnun olurdu herhalde. Böyle düşündükleri için onun önünde gülüp eğlenmekten zerrece çekinmiyorlardı.

Grivet bir şey tutturmuştu: Madam Raquin’le çok iyi anlaş-
tığını ileri sürüyor, yüzüne bakar bakmaz şıp diye ne istediğini
anladığını söylüyordu. Bu da çok nazikçe bir ilgiydi. Yalnız,
her seferinde aldanmaktaydı. Sık sık domino oyununu keserek
yaşlı kadının yüzüne bakıyor, sonra onun şunu ya da bunu is-
tediğini söylüyordu. İşin aslı araştırılınca, Madam Raquin’in
ya hiçbir şey istemediği ya da başka bir şey istediği anlaşılıyor-
du. Ama Grivet’nin cesaretini kırmıyordu bu. Zafer kazanmış-
çasına, “Ben demedim miydi size!” diye bağırıyordu.

İnmeli kadın açıkça bir istekte bulunduğu zaman, bu is-
teğin ne olduğunu kestirmek de ayrı bir mesele oluyordu. O
zaman Laurent, Thérèse, misafirler, onun isteyebileceği şeyleri
bir bir sayıp dökmeye başlıyorlardı. Grivet hep kadıncağızın
istediği şeyle ilgisi olmayan şeyleri söyleyip duruyordu ama her
zamanki gibi gene:

“Kitap okur gibi gözünden okurum ne istediğini,” diyordu.
“Bakın, o da hak veriyor bana... Öyle değil mi, hanımefendici-
ğim? Evet... Evet.”

Aslında Madam Raquin’in ne istediğini kavramak da pek
kolay bir şey değildi. Yalnızca Thérèse becerebiliyordu bunu.
Hasta kadının şimdi âdeta bir duvar içine gömülen, ölü bir
vücudun içine hapsolmuş, oysa hâlâ canlı zihninden geçenle-
ri rahatlıkla sezebiliyordu. Yaşayanlara karışmadan yanı baş-
larında yaşayıp giden bu zavallı yaratığın içinden neler geçi-
yordu acaba? Görüyor, işitiyor, besbelli ki berrak bir şekilde

de düşünüyordu ama ne en küçük bir hareketle ne de tek bir kelimeyle düşüncesini açığa vurabiliyordu. Belki de zihnindeki düşüncelerden boğuluyordu. Tek bir kelimesi, en küçük bir hareketi dünyanın kaderini değiştirecek bile olsa, ne elini kımlatabilir ne de ağzını açıp tek bir ses çıkartabilirdi. Şimdi onun zekâsı yanlışıyla diri diri gömüldükten sonra toprağın üç dört metre derinliğinde gözünü açan bir insanın durumundaydı. Böyle bir insan bağırır, çırpır ama çığlıklarını üstünden geçenler duymaz ki.

Kimi zaman Laurent, Madam Raquin'in kilitlenmiş çenesine, dizlerinin üstüne uzanmış ellerine bakıp bakıp kendi kendine:

“Kimbilir neler düşünüyordur tek başına içinden!” diyordu. “Bu yarı ölü kadının içinde çok acı duygular çalkanıyor olmalı.”

Laurent aldanıyordu. Madam Raquin evlatçıklarının sevgisi, ilgisi içinde pek mutluydu. Her zaman son günlerini böyle sıcak bir sevgi havası içinde geçirmek istemişti. Huzur içinde ölmesine yardım eden yakınlarına teşekkür etmek için konuşabilmeyi isterdi elbette ama durumunu hiç yüksünmeden kabul ediyordu.

Her zaman kalabalıktan uzak, sakın bir ömür sürmüştü. Üstelik yumuşak huylu bir kadın olduğu için kımıldamamasından, konuşamamasından duyduğu ıstırap pek ağır gelmiyordu ona. Çocuklaşmıştı, günlerini etrafına bakınmakla, geçmişini düşünmekle geçiriyordu. Hatta böyle uslu bir kız çocuğu gibi kımıldanmadan koltuğuna gömülüp oturmaktan zevk duymaya bile başlamıştı.

Bakışları her gün biraz daha tatlılaşıyor, gözlerine içe işleyen bir berraklık geliyordu. Bir şey istemek ya da teşekkür etmek için gözlerini el gibi, ağız gibi kullanıyordu. Böylece, kaybettiği organlarının yerini hoş bir şekilde doldurmuş oluyordu. Sarkık derili buruşuk yüzünün ortasındaki gözlerine

başka bir güzellik gelmişti şimdi. Dudakları büzülüp hareket-siz kaldığı günden beri gülümseyemiyordu ama gözleri dünyanın en tatlı gülüşüyle gülüyordu. Bu gözlerden şefkat yaş-larına bürünmüş ışıklar, bir şafak aydınlığı dökülüyordu. Bu durgun, soluk yüzün ortasında dudaklar gibi gülen bu gözler kadar şaşırtmazdı hiçbir şey insanı. Hele çocuklarına baktı-ğ ı zaman bütün sevgisini, bütün minnetini bakışlarında top-luyordu. Sabahları, akşamları Laurent kendisini kucaklayıp götürürken bu gözler, büyük bir sevgiyle, heyecanla teşekkür ediyordu.

Böylece, ölümü bekleyerek, sükûnetle, artık kendisini yeni bir felaketten uzak sanarak birkaç hafta geçirdi. Artık acıların sona erdiğini düşünüyordu. Aldanmıştı. Bir akşam korkunç bir sarsıntı ile perişan oldu.

Thérèse'le Laurent onu boşuna aydınlık salonda aralarına oturtup duruyorlardı. Yaşlı kadın artık onları bunalımların-dan kurtarıp ayıracak kadar hayat belirtisi göstermiyordu. Onun orada olduğunu, kendilerini görüp işittiğini unuttukları zaman gene delilikleri tutuyor, Camille'i karşılarında görüyor, kovmak için çırpınıp duruyorlardı. O zaman, yarım yamalak cümlelerle kekeleyerek, istemedikleri halde, korkularının ne-den ileri geldiğini belli ettiler, sonunda da Madam Raquin'in her şeyi anlamasına neden oldular. Laurent bir akşam âdeta bir nöbet geçirerek, gözü açık rüya gören bir insan gibi, içinden geçenleri açığa vurdu. İnmeli kadın bir anda her şeyi anladı.

Yüzünde birden öyle korkunç bir kasılma oldu ki Thérèse onu yerinden fırlayıp haykırarak sandı. Kadıncağ ız sonra gene taş kesildi. Bu zorlu sarsıntı bir an bu ölüyü canlandırmıştı sanki. Madam Raquin'in bir an için uyanan duyarlığ ı yeniden kayboldu. Şimdi eskisinden daha ezilmiş, daha solgun görünüyordu. Her zaman o kadar tatlı bakışlı olan gözleri kararmış, bakışları bir maden donukluğ u almıştı.

Hiçbir acı insanı bu kadar ağır şekilde sarsmamıştır. Uğursuz gerçek, inmeli kadının beynine bir bıçak gibi saplanmış, bütün varlığını yıldırım çarpmışçasına bir anda ezmişti. Yerinden kalkıp da bağırabilse, oğlunun katillerine lanetler yağdırabilse daha az acı çekerdi ama her şeyi duyup öğrendikten sonra ağzını açmadan gene yerinde mihlanıp kalmak, ıstırabını içine gömmek zorundaydı.

Şimdi Laurent'la Thérèse'in kendisini böyle koltuğa bağlayıp ağzını tıkadıktan sonra, karşısına geçerek, "Camille'i biz öldürdük!" demekten zalimce bir zevk aldıklarını düşünüyor-du. Korku, ıstırap şimdi dışarı çıkmak için bir yol bulamadan, vücudunun içinde çırpınıp duruyordu.

İnsanüstü bir çaba göstererek, kendisini ezen ağırlığı üstünden atmak, ıstırabını haykırabilmek, boğazını sıkkan çelik pençeden kurtulmak için çırpınıyordu. En son gücünü kullanmak istedi ama boşunaydı, dili donmuş kalmıştı ağzının içinde, kımıldatamıyordu. Bir ölü hareketsizliği içinde katılıp kalmıştı. Öldü sanılarak gömülen baygın bir adam hiçbir yerini oynatamadığı halde üstüne atılan kürek kürek toprağın boğuk sesini duyduğunda ne hissederse, Madam Raquin de aynısını hissediyordu.

Gönlünde açılan yara çok daha derin oldu. Ruhunda bütün varlığını göçerten bir yıkılış duyuyordu şimdi. Birden bütün hayatı kararivermişti. Bütün sevgisi, bütün iyi duyguları, bütün şefkati ayaklar altında çiğnenmişti. Sevgi içinde tatlı bir ömür sürmüştü. Hayatta mutluluk, huzur olduğu inancıyla mezara gideceği sırada, bir ses her şeyin yalan, her şeyin cınayet olduğunu haykırmıştı.

O zamana kadar hep sevgi, dostluk belirtileri gördüğüne inanan gözlerinin önündeki perde yırtılmış, bir kan, bir utanç manzarası çıkmıştı ortaya. Küfretse tanrıya karşı gelmiş olurdu. Tanrı altmış yıl boyunca onu yumuşak huylu, iyi yürekli

bir kız çocuğu yerine koyup tatlı yalanlarla kandırmıştı. Birçok budalaca şeye inanarak hep çocuk kalmış, kanlı, çamurlu ihtiraslar içinde çalkanan gerçek hayatı görmemişti. Kötü yürekli bir varlıktı tanrı. Ya gerçeği ona daha önce öğretmeli ya da onu hep o eski saflığı, körlüğü içinde yaşatmalıydı. Şimdi sevgiyi inkâr ederek, dostluğu inkâr ederek, vefakârlığı inkâr ederek ölmek kalıyordu ona. Cinayetden, rezaletten başka bir şey yoktu bu dünyada.

Ne! Demek Thérèse'le Laurent elbirliği edip öldürmüşlerdi Camille'i! Hem de bunu utanç verici bir şey için, birbirleriyle sevişebilmek için yapmışlardı.

Bu düşünce Madam Raquin'in zihninde öylesine karanlık bir uçurum açıyordu ki bunu iyice kavrayabilmesine imkân yoktu. Yalnız bir tek duygu vardı içinde: Bu uçuruma yuvarlanıyormuş gibi geliyordu ona. Bu kapkara ve buz gibi uçuruma yuvarlanıyordu. "Bu uçurumun dibine yuvarlanıp paramparça olacağım," diyordu.

İlk sarsıntı geçince bu korkunç cinayet inanılmaz bir şey gibi geldi ona. Eskiden dikkatini çekmemiş olan ufak tefek olayları hatırlayıp Laurent'la Thérèse'in gerçekten seviştiklerine, bu cinayeti de işlediklerine kanaat getirince çıldıracak gibi oldu. Elinde büyüyen Thérèse'le, bir ana şefkati gösterdiği Laurent, bir olup Camille'i öldürmüşlerdi!

Bu düşünce beyninin içinde sağır edici bir uğultuyla dönüp duruyordu. Şimdi öyle iğrenç birtakım ayrıntıları hatırlıyor, öyle derin bir ikiyüzlülük çukuruna iniyor, öyle acı, zalimce bir alaya uğramış hissediyordu ki kendini, bütün bunları artık düşünmemek için bir an önce ölmek istiyordu.

Şimdi tek bir düşünce ağır bir değirmen taşı gibi beynini ezip öğütmekteydi. İçinden durmadan tekrar ediyordu:

"Demek oğlumu bu çocuklarım öldürmüş!"

İstirabını anlatabilmek için bu cümleden başka bir söz gelmiyordu aklına.

Duygularında birdenbire meydana gelen bu değişmeden sonra kendini tanıyamaz olmuştu. Şimdi bütün ömrünce gönlünü doldurmuş olan iyi duygularının yerini oç alma düşüncesi kaplamıştı. Artık içi bütün bütün kararmıştı, gittikçe ölüme yaklaşan vücudunda zalim, merhametsiz yeni bir varlığın doğduğunu duyuyordu. Oğlunu öldürenleri dişleriyle parçalayıp boğabilirdi artık.

Kadıncağız inmenin soluk aldırmayan kısıkcı içinde sım-sıkı bağlandığını, Laurent'la Thérèse'i gırtlaklarına sarılıp boğamayacağını anladı. Boynunu büktü, içine gömüldüğü bu sessizliğe, hareketsizliğe katlandı. İri gözyaşlarıyla ağlamaya başladı. Bu sessiz, hareketsiz ıstıraptan daha acıklı bir şey olamazdı. Bir kıvrımı bile kıpırdamayan bu ölgün yüzden bir bir süzülen gözyaşlarının, yalnız gözleriyle hıçkıran bu soluk, taş kesilmiş yüzün yürek sızlatıcı bir görünüşü vardı.

Thérèse içinde korkuyla karışık bir acıma duymaya başlamıştı. Halasını göstererek Laurent'a:

“Yatıralım onu,” dedi.

Laurent hemen yerinden kalkıp kadının koltuğunu odasına sürükledi. Sonra onu kollarının arasına almak için eğildi. O anda Madam Raquin çok güçlü bir yayın gerilip kendisini ayağa fırlatacağını umarak büyük bir çaba gösterdi. Tanrı Laurent'ın onu kucaklamasına izin veremezdi. Adam bu alçakça hayâsızlığı yapmaya kalkarsa mutlaka bir yıldırım çarpıp devirirdi onu.

Ama ne kendisini bir yay fırlattı ne de yıldırım indi gökyüzünden. O gene koltuğunun içinde öyle, bir bohça gibi yığılıp kalmıştı. Katil onu kucakladı, havaya kaldırdı, yatağına götürdü.

Şimdi yaşlı kadın Camille'in katilinin kollan arasında gevşek gevşek kendini bırakmak zorunda kalışının azabını duyuyordu. Baş, dehşetle büyüyen gözlerini üstüne diktiği Laurent'in omzuna düştü.

"Haydi, istediğin kadar bak! Gözlerinle yiyemezsin ya beni!" diye homurdandı Laurent.

Sonra kadıncağızı sert bir hareketle yatağının içine attı.

İnmeli kadın yarı baygın bir halde serilip kalmıştı. İçinde yalnız büyük bir korku, tiksinti duygusu vardı şimdi. Bundan sonra, her sabah, her akşam, Laurent'in kendisini iğrenç kollarının arasına almasına katlanması gerekecekti.

27

KARI KOCAYI Madam Raquin'in önünde konuşmaya, cinayetlerini açığa vurmaya ancak korkunç bir bunalım sürüklemiş olabilirdi. Yoksa ikisinin de ona karşı zalimce davranmaya niyetleri yoktu. Kendi güvenlikleri için susmak zorunda olmasalardı bile, acıdıkları için ona bir şey duyurmazlardı.

Ondan sonraki perşembe sabahı acayip bir kaygıya kapıldılar. Thérèse kocasına akşam halasını yemek odasında misafirlerin yanında alıkoymanın ihtiyatlı bir davranış olup olmayacağını sordu. Hala artık her şeyi biliyordu, başkalarına da haber verebilirdi.

Laurent:

"Amma da yaptın ha!" dedi. "Küçük parmağını bile oynatmıyor. Nasıl ağzını açıp bir şey söyleyebilir ki?"

Thérèse:

"Bir yolunu bulur belki," diye yanıt verdi. "Geçen akşamdan beri gözlerinde inatçı bir düşünce okuyorum..."

"Hayır, doktor söyledi bana. Artık işi bitikmiş onun. Konuşsa konuşsa ancak son nefesini verirken ağzından bir hiç-

kırık çıkarmış, o kadar. Şurada ne kadar ömrü kaldı ki! Onun misafirlerin yanında oturmasına engel olarak vicdanımıza yeni bir ağırlık yüklemeyelim.”

Thérèse ürperdi:

“Anlamadın dediğimi!” diye bağırdı. “Evet, haklısın, yeter artık bu kadar kan... Benim demek istediğim şu: Halamı odasına kapatırız, kendisinin çok rahatsız olduğunu, uyuduğunu söyleyebiliriz!”

“Evet, ama o Michaud budalası eski ahababım görmek için doğruca dalar odasına... Mahvolmamız için bundan daha elverişli bir şey olamaz.”

Tereddüt ediyor, sakın görünmeye çalışıyor, kaygı içinde kekeliyordu:

“En iyisi her şeyi olduğu gibi bırakmak,” dedi. “Kaz gibi adamlar bunlar. Halanın sessiz ıstırabından bir anlam çıkaramazlar. Hiçbir zaman meseleden kuşkulanmazlar, çünkü gerçekten çok uzak bulunuyorlar. Bir kere tehlikeyi anlattıktan sonra, ihtiyatsızlığımızın sonucundan korkmamız için bir sebep kalmaz... Göreceksin, her şey yolunda gidecek.”

Akşam, misafirler geldiği zaman, Madam Raquin gene soba ile masa arasındaki her zamanki yerindeydi. Laurent’la Thérèse neşeli görünerek kaygılarını saklamaya çalışıyorlardı. Her an korktuklarının başlarına gelebileceğini düşünerek için için ürpermekteydiler. Abajurun ışığını o kadar kıstmışlardı ki ancak masanın muşambası aydınlanıyordu.

Misafirler domino oynamaya başlamadan önce daima olduğu gibi gene gürültüyle çene çalışıyorlardı. Grivet ile Michaud gene inmeli kadına nasıl olduğunu sordular, sonra da mükemmel olduğunu kendileri söylediler. Bundan sonra, zavallı kadınla daha fazla ilgilenmeden, keyifli keyifli oyuna daldılar.

Madam Raquin korkunç sırrı öğrendiği andan beri bu geceyi sabırsızlıkla bekliyordu. Suçluları açığa vurmak için bütün

gücünü toplamıştı. Son dakikaya kadar, kendisini misafirlerin yanında oturtmayacaklarından korkmuştu. Laurent'ın kendisini öldürüp yok edeceğini, hiç olmazsa odasına kapayacağını düşünüyordu. Kendisini salonda bıraktıklarını gördükten, misafirlerin karşısına çıkarıldıktan sonra, oğlunun öcünü alabileceğini düşünerek tatlı bir sevince kapıldı.

Dilinin bütün bütün tutulduğunu anladığı için yeni bir konuşma yolu bulmaya çalışıyordu. Şaşılacak bir irade gücüyle, daima dizinin üzerinde duran sağ elini hafifçe kaldırdı, sonra yavaş yavaş önündeki masanın bir ayağı üzerinde yukarıya doğru kaydırmaya başladı, en sonunda da muşambanın üstüne koymayı başardı. Dikkati çekmek ister gibi parmaklarını oynattı.

Oyuncular bu renksiz, pörsük ölü elini görünce son derece şaşırdılar. Grivet bir zafer sevinciyle çift altıyı masanın üstüne koyacağı sırada kolu havada kaldı. İnme indiği günden beri sakat kadın ellerini kımıldatmamıştı.

Michaud:

“Hey! Thérèse, bak halan parmaklarını oynatıyor... Bir şeyler istiyor besbelli!” diye bağırırdı.

Thérèse'in hiç sesi çıkmadı. Laurent gibi o da, inmeli kadının çabasının farkına varmıştı, lambanın çiğ ışığı altında büsbütün soluklaşan ele bakıyordu. Öç almak için konuşacaktı sanki bu el.

İki suç ortağı çarpıntılar içinde bekliyorlardı.

Grivet:

“Vallahi öyle! Bir şey istiyor,” dedi. “Ah! Çok iyi anlarız biz ikimiz... Anladım: Domino oynamak istiyor, öyle değil mi, Madam Raquin'ciğim?”

Madam Raquin şiddetle bunu istemediğini anlatan bir işareti yaptı. Bin bir güçlkle parmağının birini uzatıp ötekileri bükerek masanın üstüne birtakım harfler çizmeye başladı. Daha birkaç çizgi çizmemişti ki Grivet zafer kazanmış gibi yeniden bağırırdı:

“Anladım: Çift altıyı koymakla iyi ettiğimi söylüyor!”

İnmeli kadın yaşlı memurun yüzüne korkunç bir bakışla baktıktan sonra yeniden yazmaya başladı. Yalnız, Grivet her an onun boşuna yorulduğunu, ne demek istediğini anladığını söylüyor, sonra ortaya budalaca bir laf atıyordu.

En sonunda Michaud:

“Bırakın da ne istediğini söylesin!” diye bağırdı.

Sonra yaşlı kadına döndü:

“Haydi, söyleyin, aziz dostum, ne istiyorsunuz?”

Bir sese kulak kabartırmış gibi gözlerini muşambanın üstüne dikti.

İnmeli kadının parmakları yorulmuştu, yazmak istediği kelimeyi parmağı sağa sola kaydığı için tamamlayamıyor, belki on kere yeniden başlıyordu. Michaud ile Olivier eğilerek okumaya çalışıyor, okuyamayınca da inmeli kadını ilk harfleri yeniden yazmaya zorluyorlardı.

Olivier birden haykırdı:

“A! Okudum bu sefer!.. Senin adını yazdı, Thérèse... Thérèse’le... Tamamlayın, Madam Raquin’ciğim.”

Thérèse o kadar bunalmıştı ki az kalsın bağıracaktı. Halasının parmaklarından gözünü ayırmıyordu. Bu parmaklar şimdi adıyla birlikte cinayetini de ateşten harflerle yazıyormuş gibi geliyordu ona.

Laurent birden yerinden fırladı. İçinden, “Üstüne atılıp şu inmelinin kolunu kırsam mı acaba?” diyordu. Bu elin Camille’in katilini ilan etmek üzere olduğunu görerek, çekeceği cezanın ağırlığını duyuyordu omuzlarının üstünde.

Madam Raquin gittikçe daha titrek bir şekilde de olsa durmadan yazmaya çalışıyordu. Bir dakika sonra Olivier, karı kocaya bakarak:

“Tamam!” dedi. “Şimdi çok iyi okudum. Halanız ikinizin adlarınızı yazıyor: Thérèse’le Laurent...”

Yaşlı kadın durmadan başıyla birtakım işaretler yaparak bunun doğru olduğunu anlatıyor, bakışlarıyla katilleri eziyordu. Cümlesini tamamlamak istedi. Yalnız, artık parmakları katılaşmaya başlamış, onlara can veren iradesi gevşeyivermişti. Felcin kolundan yukarıya doğru çıktığını hissediyordu. Parmakları yeniden işlemez hale gelmişti. Telaşla bir kelime daha yazdı.

Michaud yüksek sesle okudu:

“Thérèse’le Laurent bir olup...”

Olivier yaşlı kadına sordu:

“Ne yaptılar evlatlarınız bir olup?”

Katiller öyle bir dehşet içine yuvarlanmışlardı ki cümleyi kendileri tamamlayacaklardı az kalsın. Öç alan ele gözlerini dikmişlerdi.

Bu el birden titremeye başladı. Masanın üstünde gevşedikten sonra, yavaş yavaş, cansız bir külçe halinde dizinin üstüne kaydı. Felç geri gelmiş, cezayı durdurmuştu. Michaud ile Olivier keyifsizce yerlerine oturdular. Thérèse’le Laurent ise birden öyle sevinmişlerdi ki heyecanlarından bayılacaklardı neredeyse.

Grivet sözüne inanmadıkları için üzgündü. Madam Raquin’in yarım bıraktığı cümleyi tamamlayarak yanılmazlığını bir kere daha göstermek istedi. Herkes bu cümleyle kadının ne demek istediğini araştırırken, o anlattı:

“Çok açık bir şey bu. Söylemek istediği cümleyi gözlerinden okuyorum. Masanın üstüne yazmasına lüzum yok, onun bir bakışı yeter bana... Thérèse’le Laurent bir olup bana çok iyi bakıyorlar... demek istedi!”

Grivet hayal gücüyle övünebilirdi, çünkü oradakilerin hepsi onun düşüncesini paylaştılar. Bütün misafirler hasta kadıncağızın üstüne titreyen karı kocayı candan kutluyorlardı şimdi.

İhtiyar Michaud ciddi bir tavırla:

“Madam Raquin’in evlatlarının kendisine gösterdikleri candan ilgiye teşekkür etmek istediğine hiç şüphe yok,” dedi. “Bütün aileye şeref veren bir şey bu!”

Sonra dominolarını yeniden eline aldı:

“Haydi, devam ediyoruz!” dedi. “Nerede kalmıştık? Grivet çift altıyı koymak üzereydi sanırım.”

Grivet çift altıyı oynadı. Oyun gene o tekdüze, anlamsız akışıyla sürdü gitti.

İnmeli kadın büyük bir perişanlıkla eline bakıyordu. Eli oyunbozanlık etmişti. Bu elin şimdi kurşun gibi ağırlaştığını duyuyordu. Artık bir daha yerinden oynatamazdı. Tanrı Camille’in öcünü almasını istememiş, onun kurbanı olduğu cinayeti insanlara anlatabileceği biricik imkânı elinden almıştı.

Bahtsız kadın, “Artık toprağın altına girip oğluma kavuşmalıyım,” diyordu içinden. Kendisinin artık yaşaması gereksiz bir varlık olduğunu düşünerek gözlerini kapadı. Mezarın karanlığına gömüldüğüne inanmak istiyordu.

28

THERESE’LE Laurent, birleştikleri günden bu yana geçen iki aydan beri, bunalımlar içinde çırpınıyorlardı. Birbirlerine katlanamaz olmuşlardı. Şimdi birbirlerine kin duyuyor, öfke, tehdit dolu gözlerle bakıyorlardı.

Böyle kin duymaları da doğal bir şeydi. Kızgın bir ihtirasla, hayvanca bir duyguyla sevişmişlerdi. Sonra cinayetlerinin verdiği sinir çılgınlıkları içinde, aşkları korku haline gelmiş, öpüşürken vücutlarında dehşetle karışık bir tiksinti duymaya başlamışlardı. Şimdi evliliğin, birlikte geçen hayatlarının kendilerine yüklediği ıstırap yüzünden karşılıklı olarak öfke, isyan duymaya başlamışlardı.

Korkunç parlamalarla kendini açığa vuran müthiş bir kindi bu. Birbirlerinden rahatsız olduklarını hissediyorlardı. Böyle karşı karşıya olmasalar çok daha huzurlu bir ömür süreceklere inanmaktaydılar. Yan yana oldukları zaman ağır bir yük altında boğuluyorlardı sanki. Bu yükten kurtulmak, onu yok etmek geliyordu içlerinden. Dudakları büzülüyor, gözlelerinden korkunç tasarılar okunuyor, birbirlerini parçalamak istiyorlardı.

Aslında onları tek bir düşünce kemiriyordu: Bütün öfkeleri cinayetlerineydi. Bütün hayatlarını berbat ettikleri için büyük bir acı duyuyorlardı. Kinleri bundan ileri geliyordu. Derdin iyi olmayacağını biliyorlardı. Camille'i öldürmüş olmanın azabını ölünceye kadar çekeceklerdi. İşte hep böyle ıstırap içinde yaşayacakları düşüncesi çilden çıkarıyordu onları. Saldıracak başka birini bulamadıkları için birbirlerine yükleniyor, birbirlerine düşman kesiliyorlardı.

Evlenmelerinin işledikleri cinayete karşılık kaderin onlara verdiği bir ceza olduğunu açıkça kabul etmeye yanaşmıyorlardı. Hayatlarının hikâyesini gözlerinin önüne sererek onlara gerçeği haykıran içlerinin sesini duymak istemiyorlardı.

Yalnız, kendilerini sarsan öfke bunalımları arasında şunu pek iyi anlıyorlardı ki, hiddetlerinin temelinde o kızgın iştahlarını tatmin etmek isteği vardı; bunun için cinayet işlemişlerdi, bu bencil duygularının kendilerini sürüklediği cinayet de onlara katlanılmaz, ıstıraplı bir hayattan başka bir şey getirmemişti. Geçmiş hatırladıkça azap duymalarının tek nedeninin, istedikleri gibi sevişip mutlu olma umutlarının suya düşmesi olduğunu anlıyorlardı. Huzur içinde kucaklaşıp sevinç içinde yaşayabilselerdi, Camille'e hiç acımadıkları gibi, cinayetlerini unutup keyif de çatarlardı. Ne var ki vücutları, evlenmelerini hazmedemeyerek, isyan etmişti.

Duydukları korkunun, nefretin kendilerini nereye sürükleyeceğini bilmiyorlardı şimdi. Önlerinde ıstırapla dolu korkunç günler görüyorlardı. Sonları pek karanlık, pek feci görünüyordu. O zaman, birbirine bağlanmış, bu zoraki bağlılıktan bir türlü kurtulamayan iki düşman gibi, kasları, sinirleri büsbütün geriliyor, katılıp kalıyorlardı. Sonra kucak kucağa yaşamaktan asla kurtulamayacaklarını anlıyor, etlerini acıtan iplere öfkeleniyor, birbirlerine değmekten tiksinti duyuyorlardı. Huzursuzluklarının arttığını her an duyarak, kendilerini birbirlerine kendi elleriyle bağladıklarını unutarak, birbirlerine en ağır sitemleri yağıdırıyor, küfürlerle, karşılıklı hakaretlerle, suçlamalarla içlerindeki yarayı kapatmaya, böylece ıstıraplarını azaltmaya çalışıyorlardı.

Her akşam bir kavga patlak vermekteydi. Katiller, öfkelenmek, gerilen sinirlerini gevşetmek için bahane arıyorlardı sanki. Birbirlerini gözlüyor, gözleriyle içlerindeki yarayı kurcalıyor, sonra ıstırapla haykırmaktan âdeta şehvet duyuyorlardı. Böylece, en küçük söze, tek bir bakışa, tek bir kelimeye dayanamayarak sürekli bir öfke içinde yaşamaktaydılar. Bütün varlıkları şiddete alışmıştı. En ufak bir sabırsızlık, azıcık anlaşmazlık bozulan organizmalarında derhal büyüyor, birden büyük bir kabalık halini alıyordu. Bir hiç yüzünden kopan fırtına ertesi sabaha kadar dinmiyordu. Çok ısıtılmış bir yemek, açık kalan bir pencere, bir yalanlama, ileri sürülen basit bir fikir onları gerçek bir delilik bunalımına sürüklemeye yetiyordu. Sonra, kavgaları sırasında, Camille'in ölümünü birbirlerinin yüzüne vuruyorlardı. Laf lafı açıyor, sonunda birbirlerini Camille'i boğmakla suçlamaya başlıyorlardı. O zaman ikisi de çileden çıkıyor, kudurmuş dönyordu. Bundan sonra korkunç kavgalar başlıyordu artık: yumruklaşmalar, bağıışmalar, acı çığlıklar, yüz kızartıcı sözler.

Genel olarak, yemeklerden sonra kavgaya tutuşuyorlardı. Gürültüleri duyulmasın diye yemek odasına kapanıyorlardı. Burada, lambanın sarımtırak ışığıyla aydınlanan bu rutubetli, mahzeni andıran odada, istedikleri gibi birbirlerini yiyebilirlerdi. Sessizlik içinde, havanın durgunluğu arasında, sesleri pek keskin çıkıyor, kulakları yırtıyordu. Yorgunluktan bitkin hale gelinceye kadar bağırıp çağırıyor, ancak ondan sonra birkaç saat dinlenebiliyorlardı. Kavgaya etmek, sinirlerini yorarak uyku verdiğinden, bir ihtiyaç olmuştu onlar için.

Madam Raquin onları dinliyordu. Hep orada, elleri dizlerinde, başı dimdik, yüzü hareketsiz, koltuğunda oturmaktaydı. Her şeyi duyuyordu ama ölü vücudundan en küçük bir ürperti geçmiyordu. Gözlerini hiç ayırmadan katillere dikiyordu. Çok derin bir azap içinde olsa gerekti. Böylece, Camille'in öldürülmesinden önceki, sonraki bütün olayları en ince ayrıntılarına kadar öğrendi, "sevgili evlatlarım" dediklerinin bütün iğrençliklerini, bütün suçlarını anladı.

Karı kocanın kavgaları ona en küçük olayları bile öğretmiş, korkunç macerayı bütün safhalarıyla gözlerinin önüne sermişti. Bu kanlı bataklığa daldıkça, "Artık yeter!" diye bağıracağı geliyordu ama bu alçaklıkların sonu gelmiyordu. Her akşam cinayetin yeni bir ayrıntısını öğreniyordu. Korkunç hikâye uzayıp gidiyordu gözlerinin önünde. Sonu gelmeyen bir kâbusa gömülmüştü sanki. İlk defa cinayeti öğrenişi çok ağır, çok ezici olmuştu ama böyle her gün tekrar edilişi, karı kocanın birbirlerine saldırırken ağızlarından kaçırdıkları ufak tefek olaylar ona daha büyük bir azap vermekteydi. Her gün bu ana, oğlunun öldürülüşünün hikâyesini dinliyordu, bu hikâye her geçen gün bir kat daha korkunç, daha dayanılmaz oluyordu.

Kimi zaman Thérèse, bu hiç kımıldanmayan soluk yüzden süzülen gözyaşları karşısında acıma duyarak, göz ucuyla Laurent'a halasını gösteriyordu. Laurent ise, kaba saba:

“Bırak şunu!” diye bağıırıyordu. “Bizi ele veremeyeceğini biliyorsun... Ben ondan daha mı mutluyum sanki?.. Parası elimizde, canımı sıkacak değilim onun için!”

Sonra kavga eskisinden daha kaba, daha sert, Camille’i bir kere daha öldürerek sürüp gidiyordu.

Thérèse de, Laurent da arada sırada merhamete gelerek, kavga ettikleri zaman cinayetin hikâyesini dinletmemek için yaşlı kadını odasına kapatmayı düşünüyor ama buna bir türlü yanaşamıyorlardı. Aralarında bu yarı diri insan olmazsa birbirlerini boğazlamaktan korkuyorlardı. Korkuları acıma duygularından baskın çıktığı için kadıncağıza dayanılmaz ıstıraplar çektiriyorlardı, çünkü Camille’in hayaletinden korunmak için onun varlığına ihtiyaçları vardı.

Bütün kavgaları birbirine benziyor, hep aynı suçlamalarla sonuçlanıyordu. Camille’in adı geçip de biri ötekini bu adamı öldürmekle suçlayınca korkunç bir çatışma başlıyordu.

Bir gün akşam yemeğinde Laurent, öfkelenmek için bahane arayarak, sürahideki suyun ılık olduğunu, ılık su midesini bulandırdığı için soğuk su istediğini söyledi.

Thérèse kuru bir sesle:

“Buz bulamadım,” dedi.

“Öyleyse ben de içmem.”

“Ama pek güzel bu su!”

“Hem sıcak hem de bir çamur tadı var, sanki ırmak suyu!”

Thérèse bu sözü tekrarladı:

“Irmak suyu!”

Sonra hıçkırarak ağlamaya başladı. Bu söz zihninde bir şeyleri canlandırmıştı.

Laurent onun vereceği karşılığı bildiği için sapsarı kesilerek:

“Neden ağlıyorsun?” diye sordu.

Genç kadın hıçkırarak:

“Ağlıyorum... Ağlıyorum... Çünkü...” dedi. “Sen de çok iyi biliyorsun ya... Aman yarabbi! Aman yarabbi! Onu sen öldürdün!”

Katil öfkeyle haykırdı:

“Yalan!.. Sen de biliyorsun yalan söylediğini... Onu suya ben attımsa, beni bu cinayete sürükleyen sensin!”

“Ben ha, öyle mi?”

“Evet, sen!.. Numarayı bırak, yoksa zorla söyletirim doğruyu sana! Cinayetini itiraf etmene, bu suça senin de ortak olduğunu kabul etmene ihtiyacım var. Bu içimi ferahlatıyor benim.”

“Ama Camille’i suda boğan ben değilim ki!”

“Evet, sensin, sen!.. Ah, nasıl da unutmuş görünüyorsun her şeyi! Dur, hatırlatırım sana şimdi.”

Sofradan kalktı, genç kadına yaklaştı. Gözlerinden alevler saçıyordu:

“Suyun kıyısında duruyordun, hatırladın mı? Yavaşça sana, ‘Suya atacağım onu,’ dedim, sen de kabul ederek kayığa atladın. Görüyorsun ya, ikimiz bir olup öldürdük onu.”

“Hayır! Deli gibiydim o zaman ben... Ne yaptığımı bilmiyordum ama hiçbir zaman onu öldürmeyi aklımdan geçirmedim. Tek başına sen işledin bu cinayeti!”

Karısının bu inkârı Laurent’a büyük bir işkence oluyordu. Dediği gibi, bir suç ortağı bulunduğunu düşünmek yüreğini ferahlatmaktaydı. Cesaret edebilse, cinayeti tek başına Thérèse’in işlediğini kendi kendisine ispata kalkardı. Kendisinden daha suçlu olduğunu söyletmek için karısını dövmek geliyordu içinden.

Odanın içinde bağırıp çağırarak bir aşağı bir yukarı dolışmaya başladı. Madam Raquin gözünü ayırmadan ona bakıyordu.

“Ah alçak karı! Ah alçak!” diye boğuk bir sesle kekeledi Laurent. “Deli edecek beni... E, söyle bakalım, sen değil misin bir akşam orospu gibi odama gelen? Kocandan kurtulmak için boynuma sarılıp koynuma girerek beni sarhoş eden? Seni görmek için buraya geldiğim zaman ‘Ondan tiksiniyorum, hasta çocuk gibi kokuyor,’ diyen sen değil misin?.. Üç yıl geçti üstünden. Bundan önce böyle bir şeyi aklımdan geçirir miydim ben? Kötü bir adam mıydım? Kendi halinde, kimseye fenalığı olmayan bir insan olarak yaşayıp gidiyordum. Bir karıncayı bile ezmiş değildim ömrümde!”

Thérèse ümitsizce bir inatla:

“Hayır, sen öldürdün onu!” deyip duruyor, Laurent’ı zıvandan çıkarıyordu.

Kocasını korkunç bir sesle:

“Hayır, sen, sen öldürdün!” diyordu. “Bak, çileden çıkarma beni, sonu fena olacak bunun... Ah, alçak, hiçbir şey hatırlamıyorsun ha! Kocanın odasında bir orospu gibi kendini verdin bana, şehvetten çılgına döndürdün beni. Açıkça söyle. Bütün bunları hesaplı yapıyordun, Camille’den nefret ettiğin için uzun zamandan beri onu öldürmeyi tasarlamıştın. Şüphesiz onunla çatışıp kendisini ortadan kaldırmam için beni âşık ettin kendine.”

“Yalan! Korkunç şeyler söylüyorsun... Zaafımı başıma karmaya hakkın yok! Senin gibi ben de, seni tanıyınca kadar namusuyla yaşamış, kimseye kötülük etmemiş bir kadın olduğumu söyleyebilirim. Ben seni deli etmişsem, sen beni daha çok deli ettin! Birbirimize bir şey söyleyecek durumda değiliz, anlıyorsun ya, Laurent... Ben de konuşmaya başlarsam, çok şey bulurum sana söyleyecek...”

“Ne söyleyebilirmişsin bana?”

“Hiç, hiçbir şey... İçine düştüğüm azaptan kurtarmadın beni... Kendimi bırakışından yararlandın, hayatı zehir ettin

bana... Bütün bunlar için bağışlıyorum seni... Ama allah aşkına, Camille'i öldürmekle suçlama beni. Cinayetini kendine sakla, beni daha çok korkutmaya kalkma!"

Laurent elini Thérèse'in yüzüne indirmek için havaya kaldırmıştı. Genç kadın yanağını uzatarak:

"Döv beni, daha iyi bu benim için, daha az azap duyarım," dedi.

Laurent kendini tuttu, bir iskemle alarak karısının yanına oturdu. Sakin bir sesle konuşmaya çalışarak:

"Dinle beni," dedi. "Cinayete katıldığını inkâr etmen alçaklık olur. Bunu birlikte işlediğimizi çok iyi biliyorsun. Sen de benim kadar suçlusun bu işte. Neden suçsuz olduğunu söyleyerek benim yükümü ağırlaştırıyorsun? Suçsuz olsaydın benimle evlenmeye razı olmazdın. Cinayetten sonra geçen iki yılı hatırla. İspat etmemi ister misin? Gidip savcıya anlatayım mı hepsini! Görürsün o zaman ikimizin de cezaya çarptırılıp çarptırılmayacağımızı."

İkisi de titrediler. Thérèse yeniden söze başlayarak:

"Beni de mahkûm ederler belki ama Camille her şeyi senin yaptığım biliyor," dedi. "Seni hırpaladığı gibi beni hırpalamıyor geceleri..."

"Camille beni rahat bırakıyor, onu kâbuslar içinde gören sensin. Kaç kere bağırdığını duydum."

Genç kadın öfkeyle haykırdı:

"Söyleme bunu! Bağırmadım! Hayaletin görünmesini istemiyorum. A! Anlıyorum, onu kendinden uzaklaştırmak istiyorsun... Ben suçsuzum, ben suçsuzum!"

Şimdi korkuyla titreyerek bakışıyorlardı. Bu konuşma ikisini de bitkin bir hale getirmişti, ölü görünecek diye dehşet içindelerdi.

Kavgaları daima böyle sona ermekteydi. İkisi de suçsuzluklarını ileri sürüyor, kâbuslardan kurtulmak için kendilerini

aldatmaya çalışıyorlardı. Bütün çabalarıyla, cinayetin sorumluluğunu birbirlerine yüklemeye çalışıyor, mahkemedeymişler gibi kendilerini savunuyor, suçun büyüğünü birbirlerine atıyorlardı.

İşin tuhafı şuydu ki ettikleri yeminlere kendileri de inanmıyor, cinayetle ilgili bütün olayları hatırlıyorlardı. Dudakları suçlarını inkâr ederken, gözlerinden itiraflarını okumaktaydılar.

Çocukça yalanlardı bunlar, gülünç sözlerdi. İki aşağılık yaratığın ağız kavgasından başka bir şey değildi. Yalan söylediklerinin farkında olarak durmadan yalan söylüyorlardı. Sırayla savcı rolü oynamaya kalkıyor, ama bu yargılamayı bir türlü sonuca erdiremedikleri için her akşam büyük bir hırsla yeniden başlıyorlardı.

Bir şeyi ispat edemeyeceklerini, geçmişin üstüne bir sünger çekemeyeceklerini kendileri de biliyorlardı ama gene de korkudan, ıstıraptan kendilerini bu çabaya veriyorlar, daha başında kahredici gerçeğin altında eziliyorlardı. Böyle çekişip didişmekten elde ettikleri biricik kazanç, bir kelime kasırgası içinde bağırıp çağırarak bir an için serseme dönüp düşünemez hale gelmeleri idi.

Böyle köpürüp bağırsır, birbirlerini suçlarken, inmeli kadın onları hiç gözlerini ayırmadan seyrediyordu. Laurent o koca elini Thérèse'in başının üstüne kaldırdığı zaman, Madam Raquin'in gözlerinden büyük bir sevinç parıltısı geçiyordu.

29

YENİ bir devre başlamıştı. Thérèse korkudan artık dayanamayacak hale gelmiş, hiçbir düşünceyle avunamayarak, Laurent'in karşısında Camille için gözyaşı döküyordu.

Genç kadında birden bir çöküntü meydana gelmişti. Son derece gerilen sinirleri gevşemiş, kuru, sert mizacı yumuşamıştı. Evlenmelerinin ilk günlerinde de böyle yufka yürekliliği tutmuştu. Bu duygululuk, zorunlu, önüne geçilmez bir tepkiydi. Aylarca Camille'in hayaletiyle bütün gücünü harcayarak savaştıktan, aylarca için için öfkeyle yaşadıkten, çektiği ıstıraplara karşı isyan ettikten, bunları yalnız kendi iradesiyle gidermeye çalıştıktan sonra büyük bir bitkinlik duyarak ezilmiş, kendini bırakıvermişti.

Bunun üzerine sadece bir kadın, hatta bir kız çocuğu oluvermiş, artık daha fazla kasılmaya takat bulamayarak acıma duygusuna kapılmış, gözyaşlarında, pişmanlık feryatlarında avuntu aramaya başlamıştı. Şimdi vücuduna da, ruhuna da çöken zayıflıktan yararlanmaya çalışıyordu. Öfkesine aldırış etmemiş olan ölü, gözyaşları karşısında çekilir giderdi belki.

Böylece Thérèse içinde hesaplı bir vicdan azabı yaratmıştı. Kendi kendine "Camille'i yatıştırmak, memnun etmek için en iyi yol bu olacak," diyordu. Dudaklarının ucuyla dua ederek, alçakgönüllülükle af diler gibi yaparak tanrıyı kandıracağını sanan sofular gibi, Thérèse de göğsünü yumrukluyor, pişmanlığını açığa vuran sözler söylüyordu. Yalnız, yüreğinde korkudan, dehşetten başka duygu yoktu. Bundan başka, her tarafının kırılmasından, içine düştüğü gevşeklikten, karşı koymadan ıstıraba kendini bırakmaktan maddi bir zevk duymaya da başlamıştı.

Onun böyle iki gözü iki çeşme ağlaması Madam Raquin'i büsbütün kahrediyordu. İnmeli kadın Thérèse için her gün kullandığı bir eşya, dua yeri gibi bir şey olmuştu. Önünde hiç çekinmeden günahlarını sayıp dökerek af dileyebiliyordu. Ağlamak, hıçkırarak kendini avutmak ihtiyacını duyar duymaz halasının önünde diz çöküyor, haykırarak, katıla katıla ağla-

arak, tek başına bir vicdan azabı sahnesi oynayarak yüreğini ferahlatıyordu.

“Ben alçağın biriyim,” diye kekeliyordu. “Affedilmeye layık değilim. Sizi aldattım, oğlunuzu ölüme sürükledim. Beni hiçbir zaman affetmeyeceksiniz... Ama yüreğimi parçalayan vicdan azabını anlar, ne kadar ıstırap içinde olduğumu görürseniz, belki acırsınız... Hayır, acımayın bana. Böyle ayaklarınızın dibinde, utançla, ıstırapla, perişan bir halde ölmek istiyorum.”

Böylece, umutsuzluktan umuda geçip, önce kendini suçladıktan sonra, gene kendi kendini affederek saatlerce konuşuyor, konuşuyordu. Hasta bir kız çocuğu gibi ince bir sesle kısa, ağlamaklı cümleler dökülüyordu ağzından. Yüzükoyun yere kapanıyor, sonra birden fırlıyor, aklından geçen alçakgönüllüce ya da gururlu düşüncelere, içindeki isyan ya da pişmanlık duygularına uyarak birtakım hareketler yapıyordu. Bazen halasının önünde diz çökmüş olduğunu unutarak, konuşmasına içinden devam ediyordu.

En sonunda, bütün bu söyledikleriyle iyice sersemleştikten sonra, sallanarak, aptal aptal ayağa kalkıyor, sakinleşiyor, müşterilerin önünde boşanıp ağlamaktan korkmayarak dükkâna iniyordu. Sonra yeniden vicdan azabı ihtiyacı duyduğu zaman, telaşla yukarı çıkıp sakat kadının önünde diz çöküyordu. Böylece aynı sahne günde belki on kere tekrarlanıp duruyordu.

Thérèse gözyaşlarının, pişmanlığını anlatıp durmasının halasına tarifsiz acılar yaşatacağını aklından geçirmiyordu. Gerçek şuydu ki Madam Raquin’e işkence etmek için bir azap icat etmek gerekseydi, Thérèse’in bu vicdan azabı komedisinden daha korkuncu bulunamazdı. İnmeli kadın bu ıstırap gösterilerinin altında yatan bencilliği sezmişti. Bütün gün dinlemek zorunda kaldığı bu monologlar ona her an Camille’in öldürülüşünü hatırlatarak korkunç bir ıstırap vermekteydi. Öyle sar-

sılmaz bir c alma dşncesi saplanmıştı ki kafasına, affetmesine asla imkn yoktu.

Böyle olduğu halde, akşama kadar yeğeninin iki gözü iki eşme ağlayarak af dileyişine, alçakça yalvarışlarına katlanmak zorunda kalıyordu. Karşılık vermek istiyor, yeğeninin bazı cümlelerini duyunca iinden ezici bir şeyler söylemek geliyordu ama hiç ses çıkarmadan Thrse'in sonu gelmeyen savunmalarını dinlemek zorundaydı. Kadıncağız bağıramadığı, kulaklarını tıkayamadığı için anlatılmaz bir azap içinde kıvranıyordu. Genç kadının ağlamaklı sözleri, sinir bozucu bir türkü gibi, yavaş yavaş zihninde yer ediyordu. Bir ara, katillerin haince bir zulüm maksadıyla kendisine işkence ettiklerini de düşündü. Kendisini savunmanın tek yolu yeğeni önünde diz ktğ zaman gözlerini kapatmaktı. Sesini duysa bile hiç olmazsa yüzünü görmüyordu.

Thrse küstahlığı en sonunda halasına sarılmaya kadar vardırırdı. Bir pişmanlık nöbeti sırasında, inmeli kadının gözlerinden kendisine acıdığını okumuş gibi yaparak, dizleriyle emekleye emekleye onun ayakucuna kadar geldi. Sonra çılgınca bir sesle, "Beni affediyorsunuz demek! Beni affediyorsunuz, öyle mi?" diye haykırdı, başını geriye çekemeyen kadıncağızın alnından, yanaklarından öptü.

Dudakları bu soğuk ete değince büyük bir tiksinti duymuştu. Bu tiksintinin de tıpkı gözyaşları, vicdan azabı çığlıkları gibi, sinirlerini yatıştırmada işe yarayacağını düşünerek sakat kadını, hem günahlarının kefareti olarak, hem de sinirlerini yatıştırmak için ptke öptü.

"Ah! Ne iyi kalplisiniz!" diyordu. "Gzyaşlarımdan iinize dokunduğunu görüyorum... Bana ne kadar acıdığınız okunuyor gözlerinizden... Kurtuldum artık!"

Durmadan kadıncağızı sevip okşuyor, başını dizine yaslıyor, ellerini öpüyor, mutluluk içinde gülümsüyor, kendini paralarcasına hizmet ediyordu ona.

Bir süre sonra, oynadığı oyunun gerçek olduğuna inanmıştı. Halasının kendisini affettiğini hayal ederek, ona artık hep bundan duyduğu mutluluğu anlatıp duruyordu.

Bu kadarına sakat kadın dayanamıyordu artık, neredeyse ölecekti. Laurent sabah akşam kaldırmak ya da yatırmak için onu kollarının arasına aldığı anda nasıl bir tiksinti, öfke duyuyorsa, yeğeni kendisini öperken de aynısını duyuyordu. Kendisine ihanet edip oğlunu öldüren alçak kadının iğrenç okşayışlarına katlanmak zorunda kalıyor, bu kadının öptüğü yanaklarını eliyle silemiyordu. Saatler boyunca öpücükleri yüzünde derisine kızgın bir demir değdirilmiş gibi duyuyordu.

Böylece, zavallı kadın Camille'in katillerinin oyuncak bebeği haline gelmişti. Bu bebeği giydiriyor, sağa sola döndürüyor, ihtiyaçlarına, keyiflerine göre kullanıyorlardı. İnmeli kadın onların ellerinin arasında kımıldamadan duruyordu ama Laurent'la Thérèse'in en küçük dokunmasında bu donmuş gibi duran vücut tiksintiyle, korkuyla ürperiyordu.

Ona en ağır gelen şey, katil kadının kafasına yıldırımlar yağdırmak istediği anda, onun, gözlerinden kendisine acıdığını okuduğunu söyleyerek alay etmesiydi. Zaman zaman haykırmak için sonsuz bir çaba harcıyor ama bütün kinini ancak gözleriyle açığa vurabiliyordu. Günde yirmi kere affedildiğini söylemeyi pek yararlı bulan Thérèse ise hiçbir şey anlamak istemeyerek sevip okşamalarını artırıyordu.

İhtiyar kadının elinden kalbinin isyan ettiği teşekkürlere, sevgi gösterilerine katlanmaktan başka bir şey gelmiyordu. Günleri, tanrısal dediği iyiliğini ödüllendirmek için onu sevgiye boğan ince duygulu yeğeninin karşısında hiçbir şey yapmak elinden gelmediği için, acı bir öfkenin pençesinde kıvranarak geçiyordu artık.

Laurent oradayken, halasının önünde diz çöktüğünü görünce Thérèse'i sert bir hareketle yerden kaldırıyordu:

“Numarayı bırak,” diyordu. “Bak, ben ağlıyor muyum? Diz çöküyor muyum? Bütün bunları beni büsbütün rahatsız etmek için yapıyorsun!”

Thérèse’in vicdan azabı onu son derece telaşlandırıyordu. Suç ortağı yaşlı gözlerle, yalvaran bakışlarla etrafında döndükçe azabı büsbütün artıyordu. Onun bu kadar pişman olduğunu görünce Laurent’ın da korkusu, rahatsızlığı iki katına çıkıyordu. Evin içinde ebedi bir sitem dolaşıyordu sanki.

Sonra, karısının bu pişmanlığı günün birinde her şeyi açığa vuracak kadar ileri götürmesinden korkmaya başladı. Onun eskisi gibi suçlamalarına karşı diklenmesini, kafa tutmasını tercih ederdi. Ama Thérèse şimdi taktığı değiştirmişti; cinayette oynadığı rolü kabul ediyor, kendini suçluyor, ürkek, yumuşak başlı bir halde görünmeye çalışıyordu. Sonra da yalvarıp yakararak günahının affını diliyordu. Onun bu davranışı Laurent’ı kızdırmaya başlamıştı. Her akşam kavgaları daha acı, daha kırıcı oluyordu şimdi.

Thérèse kocasına:

“Dinle beni,” diyordu. “İkimiz de çok suçluyuz. Pişman olmamız gerek. Biraz huzura kavuşmak istiyorsak böyle yapmalıyız... Bak, ağlamaya başladığım günden beri ben daha rahatım. Sen de benim gibi yap. Birlikte işlediğimiz korkunç cinayetin cezasını hak ederek çektiğimizi söyleyelim.”

Laurent buna:

“Haydi oradan!” diye sert bir karşılık veriyordu. “Sen istediğini söyle. Zaten senin şeytan gibi kurnaz, ikiyüzlü olduğunu bilirdim. İçine rahatlık veriyorsa istediğin kadar ağla. Ama rica ederim, ağlamalarınla kafamı şişirme benim!”

“Ah! Ne kötü insansın sen! Pişman olmayı reddediyorsun. Ama ödeksin de. Haince öldürdün Camille’i.”

“Yalnız benim suçlu olduğumu mu söylemek istiyorsun?”

“Hayır, böyle bir şey söylemedim. Ben de suçluyum, senden daha suçluyum. Kocamı senin elinden kurtarmalıyım. Ah! Yaptığım kötülüğü bütün korkunçluğuyla görüyorum ben! Ama affettirmeye çalışıyorum kendimi. Bunu da başaracağım, Laurent. Sen ise böyle ıstıraplar içinde kıvranıp gideceksin... Halacığma şu çirkin halini göstermekten çekinmiyorsun, pişman olduğunu gösterecek tek bir kelime söylemedin ona.”

Thérèse bunları söyleyerek halasına sarılıp öpüyordu. Yaşlı kadın gözlerini yumuyordu. Thérèse onun etrafında pervane oluyor, başını dayadığı yastığı düzeltiyor, durmadan tatlı şeyler söylüyordu.

Laurent fena halde öfkeleniyordu:

“E, rahat bırak şunu! Seni görmek istemediğini, üstüne düşmenden nefret duyduğunu anlamıyor musun? Elini kaldırılabileydi tokatı indirirdi suratına.”

Karısının ağlayıp sızlamaları, boynu bükük bir hal takınması Laurent’i çileden çıkartmaya başlamıştı. Bunun bir taktik olduğunu çok iyi anlıyordu. Thérèse’in artık kendisiyle kader birliği etmek istemediği belliydi. Kendisinden ayrı durarak, ölünün hayaletinin kendisinden uzaklaşmasını sağlamak istiyordu.

Bazen, içinden, karısının iyi bir yol bulduğunu, böyle göz yaşlarıyla azabından kurtulacağını söylüyordu. O zaman tek başına ıstırap çekeceğini düşünerek büyük bir korkuya kapılıyordu. Kendisi de pişman olmak, hiç olmazsa denemek için vicdan azabı duyan bir insan rolü oynamak isterdi ama ağlayıp hıçkıramadığı, sızlanmak için gereken sözleri bulamadığı için işi kabalığa döküyordu.

Thérèse’i kendisiyle birlikte çılgınlaşması, çileden çıkması için hırpalamaya başlamıştı. Genç kadın duymazlıktan geliyor, onun bağırıp çağırımları karşısında daha da çok ağlayıp sızlayarak boyun eğiyor, Laurent sertleştikçe, o kendini daha çok vicdan azapları altında ezilir gibi gösteriyordu.

Böylece, Laurent kuduracak hale gelmişti. Onu iyice delirtmek için, Thérèse durmadan Camille'i övüyor, öldürdükleri adamın mezziyetlerini sayıp döküyordu.

“Ne kadar iyi insandı o!” diyordu. “Hiçbir zaman kötülük düşünmemiş olan o iyi kalpli insana nasıl da zalimce saldırdık!”

Laurent gülerek alay ediyordu:

“Evet, iyiydi! En iyiydi demek istiyorsun, değil mi?.. Unuttun demek ha?.. Onun ağzından çıkan her sözün nasıl sinirine dokunduğunu, hep budalaca konuştuğunu söyler dururdun.”

“Alay etme!.. Öldürdüğün adama bir hakaret etmediğin kalmıştı. Kadın kalbini biç tanımıyorsun, Laurent. Camille beni seviyordu, ben de seviyordum onu.”

“Onu seviyordun ha! Eh, pes! Buna diyecek yok doğrusu... Kocanı çok sevdiğin için benimle sevişiyordun ha! Bir gün kollarımın arasında yatarken, Camille'den ne kadar iğrendiğini, parmakların etine değince balçığa batmış gibi olduğunu söylemiştin bana. Ha, neden beni sevdiğini de biliyorum: Kolları o biçare kocandan daha kuvvetli birine ihtiyacın vardı da ondan.”

“Onu bir kardeş gibi seviyordum, benim velinimetimin oğluydu. Zayıf bünyeli bir insanın bütün incelikleri vardı onda. Kibar, iyi kalpli, herkese yardım etmek isteyen bir insandı... İşte böyle bir insanı acımadan öldürdük. Aman yarabbi! Aman yarabbi!”

Sel gibi gözyaşlarıyla ağlıyor, bayılacak gibi oluyordu. Halası, Camille'i övdüğünü duyunca ona iğrenerek, dik dik bakıyordu. Laurent onun bu ağlayıp sızlamalarına engel olamadığı için öfkeli öfkeli odanın içinde dolaşüyor, Thérèse'in bu vicdan azabı numarasına nasıl son verebileceğini düşünüyordu. Öldürdüğü adamın iyiliğini anlatmak için söylenen her kelime içini büsbütün bunaltıyordu.

Bazen Laurent da karısının yürek parçalayıcı feryatlarına kendini kaptırıyordu. Camille'in meziyetlerine gerçekten inacak gibi oluyor, bu da onun korkusunu büsbütün artırıyor. Yalnız, onu asıl deliye döndüren, Thérèse'in ilk kocasıyla ikincisi arasında karşılaştırma yaparak Camille'i ondan üstün göstermeye çalışmasıydı. Bu, Laurent'ın kaba davranışlarını gittikçe artırmasına yol açıyordu.

"Evet ya! Senden daha iyi insandı o!" diye bağıırıyordu Thérèse. "Keşke o yaşasaydı da onun yerine sen ölseydin."

Laurent önce sadece omuz silkererek bir şey söylemiyordu. Thérèse daha da coşarak sözlerine devam ediyordu:

"Ne dersen de, belki sağken onu o kadar sevmiyordum ama şimdi hatırladıkça, seviyorum onu... Senden de nefret ediyorum, anladın mı? Katilin birisin sen!"

Laurent:

"Susacak mısın sen!" diye gürlüyordu.

"Hem sonra o bir cinayete kurban gitti. Alçağın biri öldürdü onu. Ah, korkmuyorum senden... Sen de biliyorsun ne aşağılık, ne kaba, kalpsiz, ruhsuz bir adam olduğunu. Böyle ellerini Camille'in kanına buladığını gördükten sonra nasıl sevebilirim seni? Camille beni o kadar severdi ki! Onun yeniden dünyaya geleceğini bilsem, seni öldürürdüm, anlıyor musun?"

"Susacak mısın, alçak!"

"Neden susacakmışım? Doğruyu söylüyorum ben! Günahımın kefareti olarak gözümü kırpmadan senin kanını dökebilirim. Ah! Ne kadar ıstırap çektim, gözyaşı döktüm!.. Bu alçak benim yüzümden kocamı öldürdü... Bir gece gidip, yattığı toprağı öperek af dileyeceğim ondan. Dünyada en son zevkim bu olacak benim."

Laurent, Thérèse'in çizdiği korkunç tablolarla çılgına dönüyordu. Onu üstüne atılıp yere deviriyor, dizini göğsüne bastırarak yumruklamaya başlıyordu.

Thérèse:

“Hah, evet, döv beni... Öldür beni!” diye bağıyordu. “Camille hiçbir zaman elini kaldırmamıştı bana. Ama sen canavarın birisin!”

Laurent bu sözlerle büsbütün çileden çıkıyordu. Şimdi karısını olanca kuvvetiyle dövmeye başlıyor, bütün vücudunu çürük içinde bırakıyordu. İki keresinde az kalsın boğacaktı onu.

Thérèse onun yumruklarının altına kendini bırakıveriyordu. Yediği dayaktan acı bir şehvet duyar gibiydi. Kendisini daha çok dövmesi için durmadan kocasını kışkırtıyordu. Bu, çektiği acıları dindiren bir ilaç gibi bir şey olmuştu onun için. Akşam Laurent’dan adamakıllı dayak yemişe, geceleynin daha iyi uyuyordu. Madam Raquin de Laurent yeğenini yerlerde sürükleyip vücudunu tekmelerken acı bir sevinç duyuyordu.

Thérèse’in ağlaya ağlaya Camille’in ölümünden vicdan azabı duyduğu numarasına başladığı günden beri, katil bir cehennem hayatı yaşamaya başlamıştı. Artık bu aşağılık yaratık her an kurbanıyla bir arada yaşar olmuştu. Karısı durmadan ilk kocasını anıyor, ağlayıp sızlıyordu. En küçük bir olay bahane oluyordu: Camille şöyle yapardı, Camille böyle yapardı, Camille şöyle adamdı, böyle adamdı, şunu severdi, bunu severdi diye sayıp döküyordu.

Thérèse, kendisini azaptan kurtarmak için, kocasına yaptığı bu işkenceyi her gün daha ustalıkla biraz daha artırıp dayanılmaz hale getiriyordu. En özel ayrıntılara kadar gidiyor, gençlik günlerindeki en önemsiz olayları bile içini çekerek anıyordu. Böylece, boğarak öldürdükleri adamın hatırasını günlük hayatlarının her anına karıştırıyordu. Zaten eve sık sık gelen ölü, oradan ayrılmaz olmuştu artık. İskemlelere oturuyor, masanın yanına geliyor, yatağa uzanıyor, eşyaları karıştırıyor, öteberiyi kullanıyordu. Laurent eline bir çatal ya da herhangi bir şey

alacak olsa, Thérèse hemen kendisinden önce buna Camille'in elinin değdiğini hatırlatıyordu.

Her an, öldürdüğü adamla burun buruna gelen katil, öyle acayip bir duygu içindeydi ki delirecekti neredeyse. Camille'le karşılaştırıla karşılaştırıla, Camille'in kullandığı eşyaları kullana kullana, yavaş yavaş kendisiyle kurbanını aynı varlık olarak görmeye başlıyordu. Bu duyguyu hissedince, beyni patlayacak gibi oluyor, karısına saldırarak, kendisini çıldırtan sözleri duymamak için onu susturmaya çalışıyordu. Bütün çekişmeleri Thérèse'in dayak yemesiyle sonuçlanıyordu.

30

ÖYLE bir an geldi ki, Madam Raquin çektiği acılardan kurtulmak için kendini aç bırakarak ölmeyi düşündü. Artık takati tükenmiş, oğlunun katilleriyle hep bir arada yaşamaya katlanamaz olmuştu. Ancak öldükten sonra huzura kavuşabileceğine inanıyordu.

Thérèse'in öpüp okşamaları, Laurent'in yatırmak, kaldırmak için kucağına alması, onun için her gün katlanmak zorunda olduğu bir işkence halini almıştı. Kadıncağız, en sonunda, kendisine tiksinti veren bu okşanmalardan, bu kucaklanmalardan kurtulmayı aklına koydu. Mademki oğlunun öcünü almaya gücü yetmiyordu, büsbütün ölüp katillerin eline ölüsünü bırakmak daha iyi olacaktı. O zaman, onlar artık istediklerini yapabilirlerdi, kendisi de hiçbir şey duymazdı.

Tam iki gün, son gücünü harcayarak dişlerini sıkıp, verilen yemekleri ağzına koymadı, koyabildiklerini de tükürdü. Thérèse perişan olmuştu. Halası olmazsa kimin ayaklarına kapanıp dövüneceğini soruyordu kendi kendine. Kadıncağıza yaşaması gerektiğini ispat etmek için uzun uzadıya nutuklar çekti durdu. Önce gene ağlayıp sızladı. Sonra kızarak, halası-

nın çenesini bir hayvanın çenesini açar gibi zorla açıp ağzının içine yiyecek doldurdu. Madam Raquin direniyordu. İğrenç bir mücadele başlamıştı.

Laurent hiç karışmadan kenarda duruyordu. İnmeli kadının kendisini öldürmesine engel olmak için Thérèse'in çırpınmasına şaşıyordu. İçinden, "Artık bu kadının burada bulunuşunun bir faydası kalmadığına göre, ölse daha iyi olur," diyordu. Onu öldürmeye kalkacak değildi, ama mademki kendisi ölmek istiyordu, ona engel olmanın ne gereği vardı?

"Bırak canım şunu!" diye bağırıyordu karısına. "Böylece kurtulmuş oluruz bu yükten... O olmazsa belki daha rahat ederiz."

Önünde sık sık söylenen bu sözler Madam Raquin'i fena halde heyecanlandırmıştı. Laurent'in umduğu gerçekleşir de kendisi öldükten sonra karı koca huzura kavuşur diye korkuyordu. Ölümü istemenin korkakça bir şey olduğunu, yaşayıp bu feci maceranın sonunu görmesi gerektiğini düşünmeye başlamıştı. İşte, ancak o zaman Camille'e mezarında, "Öcün alındı" diyebilirdi.

Katillerin sonunun ne olduğunu bilmeden mezara gideceğini düşününce kendini öldürme fikri kadıncağıza yersiz göründü. O zaman soğuk toprağın sessizliği içinde uyurken, cellatların cezalarını görüp görmediklerini bilemeyeceği için ebediyen ruhu azap çekecekti. Rahatça ölüm uykusuna dalabilmesi için oğlunun öcünün alındığını görmeliydi. Öteki dünyaya tatlı bir kin rüyasıyla gitmeli, bunu ruhunda ebediyen taşınmalıydı. Yeğenin verdiği yemekleri yemeye başladı. Biraz daha yaşamaya razı olmuştu.

Kaldı ki sonun yakın olduğunu da seziyordu. Karı kocanın durumu gittikçe daha gerginleşiyor, daha dayanılmaz oluyordu. Bir anda her şeyi yıkacak olan fırtına kopmak üzereydi.

Thérèse'le Laurent şimdi birbirlerinin karşısına daha düşmanca çıkıyorlardı. Artık yalnız geceleri baş başa kaldıkları zaman değil, gündüzleri de azaplar, işkenceler, korkular, bunalmalar içinde kıvranıyorlardı. Artık her şey ıstırap, korku veriyordu onlara. Bir cehennemde yaşıyor gibiydiler. Bütün sözleriyle, davranışlarıyla birbirlerini kahretmekten, ayaklarının dibinde gittikçe derinleştiğini duydukları uçuruma itmekten başka bir şey yaptıkları yoktu. Bu uçurumun dibine bir arada yuvarlanmak üzereydiler.

İkisi de ayrılmayı düşünmüştü. İkisi de Pont-Neuf geçidinin o pis, ıstıraplarını büsbütün artıran, rutubetli havasından kaçıp kurtulmayı tasarlamıştı. Ama buna cesaret edemiyor, kaçıp gidemiyorlardı. Birbirlerini yiyip bitirmeden, ıstırap çekip çektirmeden yaşayamayacaklarını anlıyorlardı. Vahşi, kin dolu bir inatla sarılmışlardı birbirlerine. Hem çekici hem itici bir kuvvet onları birbirlerinden uzaklaştırıp yaklaşıtıyordu. Kavga edip ayrıldıktan sonra, sürekli geri dönüp birbirine küfür yağdıran iki insanın o tuhaf ruh haline bürünmüşlerdi.

Hem sonra, birtakım maddi engeller de kaçmalarına imkân vermiyordu. İnmeli kadını ne yapacaklar, perşembeleri gelen misafirlere ne söyleyeceklerdi? Kaçarlarsa belki de herkes bir şeylerden şüphelenirdi. Sonra hep peşlerinden kovalandıklarını, yakalanıp giyotine götürüleceklerini düşünerek, her an yeni bir işkence içinde yaşayacaklardı.

Böylece, ödleklik ederek, gene bir arada kalıp, korkular içindeki o sefil hayatlarını sürüklemekte devam ediyorlardı.

Laurent evde olmadığı zamanlar, Thérèse yemek salonuyla dükkân arasında mekik dokuyarak, önünde her gün biraz daha açılan boşluğu nasıl dolduracağını bilemiyordu. Madam Raquin'in ayaklarına kapanıp da ağlamadığı ya da Laurent'dan dayak yemediği zaman kendini bomboş hissediyordu.

yordu. Dükkânda yalnız kalır kalmaz derin bir kedere gömülü-
yor, mezarlık kokan bu karanlık yerden geçenlere boş gözlerle
bakarak, ne yapacağını bilemiyordu. En sonunda Suzanne'dan
her gün gelip kendisiyle birlikte akşama kadar oturmasını rica
etti. Bu zavallı, uçuk benizli, uysal yaratığın varlığının kendi-
sini sükûnete erdireceğini umuyordu.

Suzanne bu teklifi sevinçle kabul etti. Thérèse'i saygıyla ka-
rışık bir sevgiyle severdi. Olivier dairesindeyken gelip ona yar-
dım etmeyi ne kadar zamandır isterdi. İşini alıp geldi, tezgâhın
arkasında Madam Raquin'in boş kalan yerine oturdu.

Thérèse o günlerde halasının yakasını biraz bırakmıştı.
Dizlerine kapanarak daha seyrek ağlıyor, yaşlı kadının donuk
yanaklarını daha az öpüyordu. Kendini oyalayacak başka bir
şey bulmuştu şimdi. Suzanne'ın o mızırmız gevezeliklerini ilgiy-
le dinlemek için kendini zorluyordu. Suzanne günlük ev işleri-
ni, tekdüze hayatını anlatıp durmaktaydı. Onun bu yavan söz-
leri Thérèse'i kendinden uzaklaştırıyordu. Bazen kendini bu
budalaca şeylere kaptırdığının farkına vararak acı acı gülerdi.

Yavaş yavaş müşterilerin hepsi dükkândan ayağını çekmiş-
ti. Halası yukarıda, koltuğuna çöktüğü günden beri, Thérèse
dükkânı yüzüstü bırakmıştı. Bütün mallar toz içinde, rutu-
betten çürüyordu. Havayı küf kokusu doldurmuştu, tavandan
örümcek ağları sarkıyordu. Yerlerin süpürge yüzü gördüğü
yoktu.

Müşterilerin kaçmasının asıl nedeni, Thérèse'in acayip dav-
ranışlarıydı. Yukarıda kocası döverken ya da bir korku nöbeti
içinde çırpındığı sırada dükkânın çingırağı durmadan çalının-
ca, gözleri yaş içinde, saçlarını bile toplamadan aşağıya inip sert
hareketlerle müşterinin istediği şeyi verirdi. Çok kere aşağıya
kadar inme zahmetine de katlanmadan, merdiven başından,
dükkâna gelene aradığı şeyin kalmadığını söylemekle yetinir-
di. Onun pek de nazik olmayan bu davranışlarından sonra eski

müşteriler birer birer gelmez oldular. Madam Raquin'in güler yüzüne, tatlı diline alışmış olan küçük işçi kızlar Thérèse'in asık suratını, delice bakan gözlerini görmemek için dükkânın kapısını açmaz olmuşlardı.

Suzanne gelmeye başladıktan sonra, kalan son müşteriler de gitti. İki genç kadın gevezeliklerini yarım bırakmamak için, hâlâ bir gelen olursa, onu da başlarından savıyorlardı. Tuha-fiyecilikten aile bütçesine metelik gelmez olmuştu artık. Kırk bin küsur franklık birikime el atmak gerekiyordu.

Bazen Thérèse öğleden sonraları sokağa çıkıp akşama kadar dışarıda kalıyordu. Nereye gittiğini kimse bilmiyordu. Suzanne'ı yalnız kendisine arkadaş olması için değil, dışarı çıktığı zaman dükkânı bekletmek için de çağırıyordu. Akşam, yor-gunluktan bitkin, gözlerinin çevresi mosmor geldiği zaman, soluk benizli kadın, ayrılırken bıraktığı gibi kımıldamadan, içi geçmiş bir halde, hafifçe gülümseyerek karşılıyordu onu.

Evlenmelerinden beş ay kadar sonra, Thérèse bir korkuya kapıldı. Gebe olduğuna kanaat getirmişti. Neden olduğunu bilmeden, Laurent'dan bir çocuğu olması ona çok kötü bir şey gibi geliyordu. Suda boğulmuş bir yaratık doğurma korkusu düşmüştü içine. Karnında etleri çürüyüp dökülmüş bir ölünün soğukluğunu duyar gibi oluyordu. Ne pahasına olursa olsun, iliklerini donduran bu çocuğu atmalıydı içinden.

Kocasına bir şey söylemedi. Bir gün, onu iyice kışkırtıp çılgına döndürdükten sonra, kendisini dövmek için üstüne çullanırken Laurent'ın tekmesine karnını çevirdi. Bu müthiş tekmeyle ölecekti az kalsın. Ertesi gün çocuğunu düşürdü.

Öte yandan, Laurent da çok berbat bir haldeydi. Günler dayanılmayacak kadar uzun geliyordu ona. Her bir gün, aynı bunalımla, aynı sıkıntılarla, ıstıraplarla onu ezip harap ediyordu. Sürünürcesine yaşıyor, her akşam geçen günü hatır-

layıp ertesi günü bekleyerek perişan oluyordu. Bundan sonra bütün günlerinin birbirine benzeyeceğini, hiçbir günün kendisine ıstıraptan, can sıkıntısından başka bir şey getirmeyeceğini biliyordu. Sonra birbiri ardından gelecek haftaları, ayları, yılları düşünüyordu. Bunlar yavaş yavaş üstüne yığılacak, boğacaktı onu. Gelecek umutsuz olunca insana bugünkü hayatı da zehir olur.

Laurent isyan etmiyordu artık. Bütün bütün gevşemiş, benliğini saran hiçliğe bırakmıştı kendini. İşsizlikten, can sıkıntısından ölüyordu. Sabah olur olmaz kendini sokağa atıyordu ama ne yapacağını bilmiyordu. Bir gün önce yaptığını yapmaktan tiksiniyor, gene de öyle yapıyordu.

Alışkanlıkla atölyesine gidiyordu. Külrengi duvarlı, dört köşe bir gök parçasından başka yer görünmeyen bu odada içine kasvet doluyordu. Beyni kurşun gibi, kolları yanına sarkık, divana uzanıp yatıyordu. Artık fırçalara el sürmeye cesareti yoktu. Bazı yeni denemelere girişmişti ama her seferinde Camille'in sırttan yüzü belirmişti tuvalin üstünde. Çıldırma için boya kutusunu bir köşeye atıp kendini büsbütün tembelliğe vermişti. Bu zoraki tembellik de ezip tüketiyordu onu.

Öğleden sonra, akşama kadar ne yapacağını kendi kendine soruyordu. Yarım saat kadar Mazarine Sokağı'nın kaldırımında durarak nereye gideceğini, nasıl vakit geçireceğini düşünüyordu. Yeniden atölyesine dönme düşüncesini kafasından kovarak, hep Guénégaud Sokağı'na doğru inip oradan rıhtım boyna sapıyordu. Akşama kadar aylak aylak sokaklarda dolaşıp duruyor, gözü Seine nehrine ilişince bir ürperme duyuyordu.

İster atölyesinde olsun, ister sokakta, hep aynı azabın pençesinde kıvrınmaktaydı. Ertesi gün de bütün vaktini gene böyle, öğleye kadar atölyesinde sırtüstü yatarak, öğleden sonra da rıhtımda sürterek geçiriyordu. Aylardır bu böyleydi, yıllarca da böyle olacaktı.

Laurent bazen, Camille'i hiçbir iş yapmadan yaşayabilmek için öldürdüğünü düşünüyor, şimdi ise hiçbir şey yapmadığı halde dert içinde kıvranışına şaşıyordu. Kendini zorla mutluluğuna inandırmaya çalışıyordu. En büyük bahtiyarlık olan aylaklığa kavuştuktan sonra üzüntü içinde yaşamanın saçmalığını kendi kendine ispata uğraşıyordu. Böyle bir mutluluğun zevkine varmamak için insan budala olmalıydı.

Ne var ki olaylar karşısında bu düşünüş iflas etmekteydi. Bu aylaklığın, bütün gün, içinde bulunduğu felaketi düşündürerek, ıstıraplarını büsbütün artırıp keskinleştirdiğini içinden itiraf ediyordu. Tembellik, o kadar özlediği bu hayvanca yaşayış, şimdi bir ceza olmuştu ona. Zaman zaman kendini bir işe verip bu düşüncelerden kurtulmaya can atıyor, sonra her yanını sımsıkı bağlayarak ezen kadere boyun eğiyordu.

Ancak akşamları Thérèse'i döverken biraz ferahlık duyuyordu. Bu onu ıstırapın verdiği uyuşukluktan birazcık kurtarıyordu.

Ona en büyük maddi, manevi azabı veren, Camille'in dişlerinin boynundaki yeri idi. Zaman zaman bu yaranın bütün vücudunu kaplar gibi olduğunu sanıyordu. Geçmişi unuttur gibi olduğu anlarda, bu yarada duyduğu batmalar ruhuna da, etine de cinayetini hatırlatıyordu. Ne zaman bir aynanın karşısında dursa, hep korktuğu başına geliyordu: Heyecanlandığı için boynuna kan hücum ediyor, yara kızarıyor, başlıyordu derisini kemirmeye.

Bu yaranın hep böyle etinde kalması, zaman zaman kızarak büsbütün belli olması onu kahrediyordu. Öldürdüğü adamın dişlerinin oraya etini kemiren bir hayvan bıraktığına inanacağı geliyordu. Yaranın bulunduğu yer vücudunun bir parçası değil de, başka yerden koparılıp oraya yapıştırılmış zehirli bir et parçasıydı sanki. Böylece, cinayetin canlı, kemirici hatırasını vücudunda taşıyıp durmaktaydı.

Thérèse, kocası kendisini döverken, bu yarayı tırmalamaya çabalarđı. Bazen tırnaklarını sokarak Laurent'ı avaz avaz bağırtırdı. Başka zamanlar, Laurent'ın buna katlanmasını büsbütün güçleştirmek için, bu diş yerini görünce hemen ağlar gibi yapardı. Onun kendisine yaptığı hayvanca hareketlerin öcünü işte bu yarayı hatırlatarak alıyordu.

Laurent kaç kere, tıraş olurken, usturayı kaydırıp boğazını keserek bu diş yerinden kurtulmayı aklından geçirmişti. Aynada çenesini kaldırıp da beyaz sabun köpüğünün altından kırmızı yarayı görünce, birden çileden çıkarak, etini kesmek için usturayı derisine dokundurmuştu ama her seferinde, derisine çeliğın soğuk soğuk değışı onu kendine getiriyordu. Bunun üzerine, bayılacak gibi oluyor, bir iskemleye oturarak tıraşını bitirmek için kuvvet toplamaya çalışıyordu.

Akşamları, içine gömüldüğü uyuşukluktan kurtulup kendini o çocukça öfkeye kaptırıyordu. O zaman gözü bir şey görmüyordu. Thérèse'le kavga etmeden bıkınca, çocuklar gibi duvarları tekmeliyor, kırıp dökecek bir şeyler arıyordu. Bu içini ferahlatıyordu onun.

François'ya, şu tekir kediye büyük bir kin beslemekteydi. Hayvan içeri girer girmez gidip inmeli kadının dizlerinin üstüne oturuyordu. Laurent onu şimdiye kadar çoktan öldürürdü ama yakalamaya korkuyordu. Kedi gözlerini büyüterek ona bakıyordu hep. Daima açık duran gözleri genç adamı çileden çıkarıyordu. Bu hayvanın neden gözlerini üstüne diktiğini kendi kendine soruyor, birtakım saçma sapan düşüncelere kapılarak büyük bir dehşet içine yuvarlanıyordu. Sofrada ya da başka bir zaman, kavga ederken ya da sessizce otururken, başını çevirip de kedinin hiç kendinden ayrılmayan gözlerini görünce sapsarı kesiliyor, kendini kaybederek, "Hey, konuş, söyle bakalım ne istiyorsun benden?" diye bağıracakğı geliyordu. Ayağına ya da kuyruğına basabildiğı zaman korkulu bir

sevinç duyuyor, zavallı hayvanın acı acı miyavlamalarını duyduğunda ise dehşete kapılıyor, bir insanın ıstırapla haykırdığını duyar gibi oluyordu.

Laurent kelimenin tam anlamıyla François'dan korkuyordu şimdi. Özellikle de bu hayvan, ele geçmez bir kaleye sığınmış gibi, inmeli kadının kucağına oturup gözlerini kendisine diktiği günden beri, Camille'in katili bu öfkeli kediyle inmeli kadın arasında bir birlik görmeye başlamıştı. Kedinin de Madam Raquin gibi cinayeti bildiğini, ikisinin de konuşabilseler derhal kendisini ele vereceklerini düşünüyordu.

Bir akşam François öyle dik dik bakmıştı ki kendisine, Laurent öfkeden deliye dönerek artık buna bir son vermeye karar verdi. Yemek salonunun penceresini iyice açtı. Madam Raquin'in yanına gelip kediye boynunun derisinden yakalamak istedi. Kadıncağız onun ne yapacağını anlamıştı, gözlerinden iri iri iki damla yaş süzüldü. Kedi küfreder gibi hırlamaya, sırtını kabartıp Laurent'in elini ısırarak için olduğu yerde dönmeye başladı. Laurent sıkıca tutmuştu hayvanı. Havada bir iki kere çevirdikten sonra, kolunun bütün gücüyle pencereden dışarı, karşıki duvara doğru savurdu.

François yamyası oldu, kemikleri parçalanarak geçitteki camekânın üzerine vurdu. Zavallı hayvan, omurgası kırılmış, bütün gece boğuk boğuk miyavlayarak yağmur borusunun kenarında süründü durdu. O gece Madam Raquin belki Camille'in arkasından döktüğü kadar gözyaşı döktü. Thérèse müthiş bir sinir bunalımı geçirdi. Kedinin karanlıkta, pencerenin altından gelen iniltileri pek korkunçtu.

Çok geçmeden Laurent birtakım yeni kaygılara kapıldı. Karısının davranışındaki bazı değişiklikler onu ürkütmeye başlamıştı.

Thérèse içine kapanık bir hal almıştı. Hiç konuşmuyordu. Halasına vicdan azabını anlatmaktan, onu sevip okşamaktan

vazgeçmişti. İnmeli kadına karşı gene o bencilce ilgisizliğine bürünmüş, zalimce soğuk davranmaya başlamıştı.

Pişmanlık getirmeyi denemiş, bunun da kendisini huzura kavuşturmadığını görünce başka deva aramaya kalkmıştı sanki. Kederi bir türlü sükûnete kavuşamamasından ileri geliyordu besbelli. Sakat kadına artık kendisine avuntu vermeye bile yaramayan lüzumsuz bir şeymiş gibi küçümseyerek bakıyordu. Yalnız, açlıktan ölmemesi için gerekli hizmetlerini yapıyordu. Artık evin içinde sessizce, üzgün üzgün dolaşmaya başlamıştı. Sık sık sokağa çıkıyor, haftanın dört, beş gününü dışarıda geçiriyordu.

Bu değişiklikler Laurent'ı şaşırtmış, telaşlandırmıştı. Şimdi vicdan azabının Thérèse'de başka bir biçim aldığını, böyle ölgün bir can sıkıntısı halinde kendini gösterdiğini düşünüyordu. Bu can sıkıntısı, Thérèse'in o biktırıcı, gevezece ıstırbından çok daha kaygı verici geliyordu ona. Thérèse artık hiç konuşmuyor, kavga etmiyor, içine çekilmiş gibi görünüyordu. Laurent onun böyle kendine kapanmasındansa durmadan içini dökmesini tercih ederdi. Bütün korkusu, Thérèse'in günün birinde bunalarak her şeyi gidip bir papaza ya da bir sorgu yargıcına anlatmasıydı.

Bunun üzerine, karısının sık sık sokağa çıkması ona çok ürkütücü bir şey gibi göründü. Onun dışarıda kendisine bir sırdaş aradığını, ihanete hazırlandığını sanıyordu. İki kere sokakta peşinden gitti ama izini kaybetti. Sonra yeniden gözetlemeye başladı. Kafasına bir saplantı girmişti: Thérèse artık kedere dayanamayarak her şeyi açıklayacaktı. Bunun için, onu boğmak, söyleyeceklerini böylece boğazına tıkamak gerekiyordu.

BİR SABAH Laurent, atölyesine çıkacak yerde, geçidin karşısında, Guénégaud Sokağı'nın köşesindeki şarapçı dükkânında oturdu. Buradan, Mazarine Sokağı'nın kaldırımında yürüyenlere bakmaya başladı. Thérèse'i gözlüyordu. Bir gün önce karısı erkenden çıkacağını, herhalde geç geleceğini söylemişti.

Laurent yarım saat kadar bekledi. Karısının hep Mazarine Sokağı'ndan gittiğini biliyordu. Bir ara, "Seine Sokağı'ndan gider de gözden kaybederim," diye korkmuştu. Geçitteki koridora girip eve giden yolda saklanmayı aklından geçirdi. Sabırsızlanırken, Thérèse'in telaşla geçitten çıktığını gördü. Açık renk giyinmişti. Laurent onun bir sokak kadını gibi giyindiğini ilk defa fark etmişti, sırtında etekleri yerleri süpüren bir elbise vardı. Kaldırımında yürürken tahrik edici şekilde kırıttırıyor, gelip geçen erkeklere bakıyor, eteğini kaldırıp bacaklarını, ayakkabılarını, beyaz ince çoraplarını gösteriyordu. Mazarine Sokağı'ndan yukarı doğru çıkmaya başlamıştı. Laurent da peşinden yürüdü.

Hava güzeldi. Genç kadın ağır ağır gidiyordu. Başını hafifçe arkaya atmış, saçları omuzlarına dökülmüştü. Kendisini önden gören erkekler arkasından da görmek için dönüp bakıyorlardı. Ecole-de-Médecine Sokağı'na saptı. Laurent birden fena halde korktu: O yakınlarda bir karakol olduğunu biliyordu. "Hiç şüphe yok, beni ele verecek," diyordu içinden. Thérèse karakolun kapısından girmeye kalkarsa, üstüne atılıp yalvarmaya, dövmeye, onu susturmaya karar verdi.

Bir sokağın köşesinde Thérèse'in bir zaptiye çavuşuna doğru baktığını görünce bir kapının girintisine saklandı. Hemen orada yakalanacağını düşünerek tir tir titriyordu.

Thérèse'in peşinden gidişi gerçekten bir azap olmuştu onun için. Oysa karısı, güneşte sere serpe, uzun eteğini sürüyüp hiç-

bir Şeye aldırif etmeden, hayâsızca kırıtarak gidiyordu. Laurent ise onun ardında, her Şeyin bittiği, giyotini boylayacağı düşünceyle ecel terleri dökerek yürüyordu. Karısının her adımını onu cezaya biraz daha yaklaştırıyordu sanki. Korkusu yüzünden, karısının mutlaka polise gidip haber vereceğine daha da çok inanmıştı, onun her hareketinde yüreği ağzına geliyordu. Yine de onun peşinden ayrılmıyor, idam sehpasına gider gibi, o ne-reye giderse oraya gidiyordu.

Thérèse birden eski Saint-Michel Meydanı'na saparak doğruca Monsieur-le-Prince Sokağı'nın köşesinde bulunan bir kahveye girdi. Kaldırımdaki masalardan birinde birçok üniversite öğrencisiyle birkaç kadının arasına oturdu. Herkesin ahbapça elini sıktı. Sonra bir apsent ısmarladı.

Keyifli görünüyordu. Kendisini bir süredir orada beklediği anlaşılan sarışın bir delikanlıyla konuşmaya başladı. İki hayat kadını onun yanına gelip kısık sesleriyle senli benli konuştular. Yanındaki kadınlar cıgara tütürüyor, erkekler kadınları sokak ortasında öpüyordu. Gelen geçen başını çevirip bakmıyordu bile bunlara. Kaba saba şakaları, kahkahaları meydanın öte yanında, bir evin araba kapısında kımıldamadan duran Laurent'ın kulağına kadar gelmekteydi.

Thérèse içkisini bitirdikten sonra kalktı, sarışın delikanlının koluna girdi, La Harpe Sokağı'ndan aşağı inmeye başladılar. Laurent da Saint-André-des-Arts Sokağı'na kadar arkalarından gitti, orada bir pansiyona girdiklerini gördü. Sokağın ortasında durarak başını kaldırıp eve bakmaya başladı. Karısı bir ara ikinci kat pencerelerinden birinde görünmüştü. Sarışın delikanlının onu belinden tuttuğunu görür gibi oldu. Pencere gürültüyle kapandı.

Laurent her Şeyi anlamıştı. Artık orada durmayarak, içi rahat, korktuğuna uğramamış olmanın mutluluğu içinde, oradan ayrıldı. Rıhtıma doğru inerken kendi kendine:

“Adam sen de!” diyordu. “Böylesi daha iyi. Kendini avutur da kötülük düşünmeye zaman bulamaz!.. Doğrusu ya, benden çok daha akıllı çıktı.”

Kendisinin neden daha önce sefahate dalmayı aklına getirmedigine şaşıyordu. Korkudan kurtulmak için iyi bir çare olurdu bu. Bunu düşünmemişti, eti ölmüştü de ondan; çapkınlık etmeye en küçük bir heves yoktu içinde.

Laurent karısının sadakatsizliğini tamamen kayıtsızca karşılamıştı. Başka bir adamın kolları arasında olduğunu düşünmek zerrece kanına dokunmamıştı. Tersine, bu ona eğlenceli bir şey gibi görünmüştü. Bir arkadaşının karısının peşinden gitmişti de, bu kadının kocasına oynadığı oyunu görerek keyiflenmişti sanki. Thérèse’i kollarına almayı artık hiç aklından geçirmedigi için, bir saatlik huzur uğruna, onu belki yüz kere başkalarına satmaya hazırды.

Korkudan kurtulup huzura kavuşmanın verdiği derin sevinçle dolaşmaya başladı. Polise gidecek yerde, dostuyla bir pansiyona girdiği için karısına neredeyse teşekkür edecekti. Bu maceranın umduğundan başka türlü sonuçlanması tatlı bir şaşkınlık vermişti ona. Şimdi, korkudan titreyip duracak yerde, kendisini zevke, eğlenceye vermesinin daha iyi olacağını düşünüyordu. Bunun kendisini rahata kavuşturup kavuşturmayacağını denemeliydi.

Akşamüstü dükkâna gelirken, karısından birkaç bin frank istemeye, her yola başvurarak bunu ondan koparmaya karar vermişti. Zevkin bir erkeğe pahalıya mal olduğunu düşünüyor, kendilerini satabilen kadınlara neredeyse imreniyordu.

Thérèse daha gelmemişti. Laurent onu sabırla bekledi. Geldiği zaman da güler yüz gösterdi, sabahleyin gördüklerinden söz etmedi. Genç kadın çakırkeyifti, pek iyi iliklenmemiş elbiselerinden dükkânın içine meyhaneleri dolduran keskin bir tütün, içki kokusu yayılıyordu. Bitkin bir haldeydi, yüzünde

yer yer mor lekeler vardı. Vücutu o günün yüz kızartıcı yorgunluğuyla turşuya dönmüştü, yürürken sallanıyordu.

Yemek sessiz geçti. Thérèse ağzına bir şey koymadı. Tatlıya geçtikleri zaman, Laurent dirseklerini masaya dayayarak damdan düşercesine karısından beş bin frank istedi.

Thérèse sert bir sesle:

“Veremem!” dedi. “Seni kendi havana bıraksaydım elimizde avucumuzda hiçbir şey kalmazdı. Durumumuzu bilmiyor musun? Hızla yoksulluğa doğru gidiyoruz.”

Laurent sakın bir tavırla:

“Olabilir, umurumda değil bu benim,” dedi. “Bana para lazım!”

“Hayır, bin kere hayır!.. İşinden ayrıldın, dükkândan da bir şey geldiği yok artık. Yalnız drahomamın geliriyle yaşayamayız. Her gün seni beslemek, aydan aya benden kopardığın yüz frangı verebilmek için anaparaya el atıyorum. Başka tek metelik bile vermem, anlıyor musun? Boşuna ısrar etme!”

“Biraz düşün, kestirip atma böyle. Senden beş bin frank istiyorum. Vereceksin bu parayı bana. Ne yapıp yapıp alacağım.”

Kocasının hiç istifini bozmadan ayak direyişi karşısında Thérèse’in iyice tepesi attı:

“Ah, biliyorum!” diye haykırdı. “Dönüp dolaşıp gene başladığın yere varmak istiyorsun... Dört yıldır seni besliyoruz. Bize sadece yiyip içmek için geldin, o zamandan beri de sırtımızdan geçiniyorsun. Kollarını kavuşturup oturmaktan, yan gelip yatmaktan başka bir şey yaptığın mı var? Benim kesemden yiyip beylik taslıyorsun!.. Hayır, bin kere daha söylüyorum, metelik alamazsın benden... İstersen senin ne olduğunu söyleyeyim, sen bir...”

Kelimeyi de fırlattı Laurent’in yüzüne. Ama o omuz silke- rek gülüyordu:

“Şimdi düşüp kalktığın o kimselerden güzel şeyler öğrenmişsin doğrusu!” demekle yetindi.

Thérèse’in maceralarına bu kadarcık olsun değinmişti. Genç kadın başını kaldırıp sert bir tavırla:

“Ama hiç olmazsa katillerle düşüp kalkmıyorum,” dedi.

Laurent’ın yüzü sapsarı kesilmişti. Bir süre, gözlerini karısına dikerek, hiç ses çıkarmadan oturdu. Sonra titrek bir sesle:

“Dinle beni, kızım,” dedi. “Birbirimizi kırmayalım, ikimize de bir faydası yok bunun. Artık sabrım tükendi. Bir felaket olmasını istemiyorsak, anlaşmamız gerek... Senden beş bin frank istedim, ihtiyacım var bu paraya. Şu kadar söyleyeyim ki bunu huzura kavuşmamız için harcayacağım.”

Acayip bir gülümseme ile devam etti:

“Haydi, düşün, son sözünü söyle.”

Thérèse:

“Düşündüm,” dedi. “Tek metelik vermeyeceğimi söylemiştim sana.”

Laurent birden yerinden fırladı. Thérèse döveceğinden korkarak olduğu yerde büzüldü. Ama kocası yanına bile sokulmayarak, sadece yaşamaktan bıktığını, mahallenin karakoluna giderek cinayeti nasıl işlediklerini anlatacağını söyledi.

“Sabrımı tükettin artık!” diyordu. “Hayatı zehir ettin bana! İkimizi de yargılayıp mahkûm etsinler, daha iyi.”

Thérèse:

“Beni korkutacağını mı sanıyorsun?” diye bağırdı. “Senin kadar ben de bıktım. Sen gitmezsen ben gidip anlatacağım komisere. Ah, seninle birlikte giyotine gitmeye hazırım, ben senin gibi korkak değilim!.. Haydi, yürü gidelim karakola!”

Yerinden kalkıp merdivene doğru yürümeye başlamıştı. Laurent kekeleyerek:

“Tamam, gidelim,” dedi.

Dükkâna indikleri zaman, korkuyla, kaygıyla bakıştılar. Ayaklarından yere mihlanmış gibiydiler. Merdivenden ininceye kadar geçen birkaç saniye içinde cinayetlerini itiraf etmenin akıbetinin ne olacağını kestirmişlerdi. Birden ikisinin de gözünün önüne jandarmalar, hapishane, ağır ceza mahkemesi, sonunda da giyotin geldi. Bir anda baygınlık geçirecek gibi olmuşlardı. Birbirlerinin dizlerine kapanarak yalvaracaklardı neredeyse.

İki üç dakika kadar korku, sıkıntı içinde oldukları yerde kımıldamadan durdular. Önce Thérèse vazgeçtiğini söylemek için ağzını açtı:

“Doğrusu, bu para için boşuna çekiştim seninle,” dedi. “Nasıl olsa günün birinde elimden alıp yiyeceksin. Şimdi vereyim daha iyi.”

Yenilgisini daha fazla maskeleyemeye çalışmadı. Kasaya oturup beş bin franklık bir çek imzaladı, Laurent gidip bir bankadan alacaktı. O akşam, komisere gitmek söz konusu olmadı artık.

Laurent cebi para görür görmez kafayı çekmeye, hayat kadınlarıyla düşüp kalkmaya başladı, gürültülü, çılgınca bir yaşayışa kaptırdı kendini. Geceleri gezip eğlenerek gündüzleri uyuyordu. Vur patlasın çal oynasın diyerek acı gerçekten kaçmaya çalışıyordu.

Ne var ki gene de pek fazla unutamamıştı. Etrafında gürültüler koparken, içindeki korkunç sessizlikten kurtulamıyordu bir türlü. Bir kadınla öpüşürken ya da kafayı çekerken duyduğu hazzın altında büyük bir keder yatmaktaydı.

Eski şehvete düşkünlüğünden, oburluğundan eser kalmamıştı, kanı donmuştu sanki. Her öpüşme, ağzına giren her lokma sinirlendiriyordu onu. Devamlı bir bulantı duyduğu için,

hiçbir şeye, ne yiyip içmeye ne kadınlara karşı bir iştah yoktu içinde. Kendini sefahate zorlamakla ıstırabını büsbütün artırmıştı, işte bu kadar.

Sonra eve dönüp de Madam Raquin'le Thérèse'i görünce, yorgunluğunun etkisiyle korkunç buhranlara kapılıyordu. Bunun üzerine, artık bir yere gitmeyeceğine, ıstırabıyla baş başa kalıp onu yenmeye çalışacağına yeminler ediyordu.

Öte yandan, Thérèse gittikçe daha seyrek sokağa çıkmaya başlamıştı. Bir ay kadar, günlerini hep kaldırımlarda sürterek, kahvelerde oturarak geçirmişti. Akşamüstü bir ara eve dönüyor, halasının yemeğini yedirip onu yatırdıktan sonra gene sokağa fırlıyor, sabaha kadar dışarıda kalıyordu. Karı koca bir keresinde dört gün birbirlerini görmediler.

Thérèse sonra yavaş yavaş bu hayattan da büyük bir bıkkınlık duymaya başladı. Vicdan azabı duyma oyunu gibi, sefahatin de kendisini kurtaramadığını anlamıştı. Üniversite mahallesindeki otellere boşuna sürüklenip durmuş, boşuna kirli, gürültülü bir hayata kaptırmıştı kendini. Sinirleri harap olmuş, sefahat, maddi zevkler ona geçmiş i unutturamamıştı. En kuvvetli içkilerle damağı kavrularak duyarlığını kaybeden ayyaşlara benzemişti. Vücudu şehvete kanıksamış gibi, düşüp kalktığı erkeklerin yanında taş kesiliyordu.

Bunların da kendisini avutamadığını görünce artık gitmez oldu. Umutsuzca bir tembelliğe gömüldü, hiç dışarı çıkmıyordu artık. Sırtında kirli bir gecelik, saç baş darmadağın, ayağını sürüyüp duruyordu evin içinde. Boğazına kadar pisliğe gömülmüştü.

İki katil, bitkin bir halde, birbirlerinden kurtulmak için bütün yolları deneyip tükettikten sonra, artık savaşıacak güçleri kalmadığını anlamışlardı. Sefahatten hiçbir fayda görmemişler, gene bunalımlarına yuvarlanmışlardı. Yeniden geçitteki o karanlık, rutubetli eve kapanmışlardı.

Burada hapsolup kalmaya mahkûmdular, çünkü kaç kere kurtulmayı denemişlerdi ama aralarındaki kanlı bağı bir türlü koparamamışlardı. Şimdi böyle imkânsız bir şeyi akıllarından bile geçirmiyorlardı. Olayların onları birbirlerine öylesine eze eze bağladığını görmüşlerdi ki artık her türlü isyanın boş olduğunu anlıyorlardı. Gene baş başa yaşamaya başladılar. Yalnız, birbirlerine karşı duydukları kin çılgınca bir öfke halini almıştı şimdi.

Akşamları gene kapışmaya başladılar. Dövüp sövmeler bütün gün sürüp gidiyordu. Kinlerine bir de güvensizlik eklenmişti, bu da onları deliye döndürüyordu.

Birbirlerinden korkmaya başladılar. Laurent'ın beş bin frank istemesinden sonra meydana gelen sahne sabah akşam tekrarlanıyordu. Birbirlerini ele vermek istedikleri korkusu bir saplantı olup kafalarına takılmıştı. Bundan bir türlü kurtaramıyorlardı kendilerini. İkisinden biri bir şey söylese, en küçük bir hareket yapsa, öteki hemen komisere gidip her şeyi anlatacağından korkuyordu. Bunun üzerine, ya dövüşüyor ya da birbirlerine yalvarıyorlardı.

Öfkeye kapıldıkları zaman, “Gidip her şeyi anlatacağım!” diye bağırıyor, birbirlerini korkudan ölecek hale getiriyorlardı. Sonra alçalarak aşağıdan alıyor, gözyaşları içinde, bir şey söylemeyeceklerine yeminler ediyorlardı. Müthiş ısıraplar içinde kıvranıyorlardı ama yaraya kızgın demir basarak iyi etmeyi göze alamıyorlardı. Gidip her şeyi itiraf etme tehdidini savurmaları birbirlerini ürkütmek, bu düşünceyi kafalarından söküp atmak içindi, çünkü hiçbir zaman cezaya katlanarak huzura kavuşmayı düşünecek kadar cesaretleri yoktu.

Belki yirmi kere birbirlerinin peşinden karakolun kapısına kadar gitmişlerdi. Bazen Laurent gidip her şeyi itiraf etmek için yerinden fırlıyor, bazen de Thérèse teslim olmak için kendini sokağa atıyordu. Her seferinde sokakta buluşarak birbir-

lerine hakaretler savurup gözyaşları içinde yalvardıktan sonra, biraz daha beklemeye karar veriyorlardı.

Her yeni bunalımdan sonra biraz daha kuşkulu oluyor, biraz daha hırçınlaşıyorlardı.

Sabahtan akşama kadar birbirlerini gözetlemekteydiler. Ne Laurent evden ayrılıyor, ne de Thérèse onu sokağa bırakıyordu. Cinayeti itiraf etmeleri kuşkusu onları birbirlerine yaklaştırmış, aralarında çekilmez bir yakınlık meydana getirmişti. Evlendiklerinden beri hiç bu kadar birbirlerine bağlanmamış, hiç bu kadar ıstırap çekmemişlerdi. Ama birbirlerine çektirdikleri azaba rağmen, birbirlerini gözden kaybetmektense, acı çekmeyi tercih ediyorlardı.

Thérèse dükkâna incek olsa, bir müşteriye bir şey söyler korkusuyla Laurent da peşinden damlıyordu. Laurent kapının önünde durup geçenleri seyre dalsa, birine bir şeyler söyler diye Thérèse hemen gelip yanında duruyordu.

Perşembe akşamları karı koca yalvaran gözlerle bakışıyor, öteki ağzından bir şey kaçırarak diye ikisinin de ödü kopuyor, herhangi bir cümleden misafirler bir şey anlayacak diye ikisinin de yüreği ağzına geliyordu.

Böyle bir savaş hali daha fazla sürüp gidemezdi. Thérèse de, Laurent da şimdi, ilk cinayetlerinin akıbetinden yakayı kurtarabilmek için, yeni bir cinayet tasarlamaya koyulmuşlardı. Birinin biraz rahat soluk alabilmesi için ötekinin ortadan kalkması zorunlu olmuştu.

Bu düşünce ikisinin de aklına aynı zamanda gelmişti. İkisi de birbirlerinden ayrılmanın zorunlu olduğuna, bunun da ebedi bir ayrılış olması gerektiğine inanmıştı.

Şimdi tasarladıkları cinayet, Camille'i öldürmüş olmalarının doğal, kaçınılmaz bir sonucuydu. Bunun üzerinde öyle ince eleyip sık dokumaya da lüzum görmemişler, tek kurtuluş yolu olarak benimsemişlerdi. Laurent, Thérèse'i öldürmeye karar vermişti, çünkü Thérèse canını sıkıyordu, bir sözle onu mah-

vedebilirdi, ona dayanılmaz ıstıraplar ektiriyordu. Thérèse de aynı nedenlerle Laurent'ı öldürmekten başka bir şey düşünmez olmuştı.

Böylece, kesin olarak cinayete karar verdikten sonra, biraz sükûnete ermişlerdi. Yalnız ikisi de herhangi bir ihtiyat tedbiri almadan, hırsla kapılarak hareket ediyor, tasarladıkları cinayeti işledikten sonra cezadan nasıl kurtulacaklarını, nereye kaçacaklarını hesap etmiyordu. Birbirlerini öldürmek için yenilmez bir ihtiyaç duyuyor, yırtıcı hayvanlar gibi bu ihtiyacın baskısına boyun eğiyorlardı.

İlk cinayetleri için teslim olmayı asla göze almamışlar, bunu örtbas etmek için pek ustaca davranmışlardı ama kendilerini doğrudan doğruya giyotine götürecek olan ikinci cinayeti, işledikten sonra, nasıl saklayacaklarını düşünmüyorlardı bile.

Tutumlarındaki bu çelişikliğin farkında değillerdi. Yalnız, kaçabilirlerse, bütün parayı alarak yabancı bir memlekete gitmeyi düşünüyorlardı. Thérèse on beş yirmi gün kadar önce, drahomasından kalan birkaç bin frangı çekerek, Laurent'ın da bildiği bir çekmeceye koymuştu. İkisi de Madam Raquin'in ne olacağını hiç düşünmüyordu.

Laurent birkaç hafta önce zehirler üzerinde çalışmasıyla ünlü bir kimyager asistanı olan eski bir okul arkadaşına rastlamıştı. Bu arkadaş ona laboratuvarı gezdirmiş, cihazları göstermiş, zehirlerin adlarını söylemişti.

Bir akşam yemekten önce Thérèse'in bir bardak şekerli su içtiğini görünce, Laurent laboratuvarda içinde siyanür bulunan küçük bir şişe görmüş olduğunu hatırladı. Arkadaşının söylediğine göre, içeni yıldırımla vurulmuşçasına bir anda öldüren, hiçbir iz de bırakmayan korkunç bir zehirdi bu. Kendisine lazım olanın da böyle bir zehir olduğunu düşündü. Ertesi gün evden kaçarak arkadaşını görmeye gitti. Bir ara, arkadaşının arkası dönükken, küçük şişeyi aşırıp cebine attı.

Aynı gün Thérèse de onun yokluğundan yararlanarak mut-fakta şeker kesmekte kullandıkları kocaman kör bir bıçağı iyi-ce biletmişti. Bıçağı büfenin bir köşesine sakladı.

32

O HAFTAKİ perşembe gecesı, misafirlerin deyişiiyle Raqu-in'lerdeki toplantı her zamankinden daha neşeli geçti. Saat on bir buçuğa kadar oturdular. Grivet ayrılırken, şimdiye kadar böylesine hoş bir gece geçirmediğini söylüyordu.

Suzanne gebeydi, boyuna Thérèse'e sıkıntılarından, sevinç-lerinden söz etti durdu. Thérèse onu büyük bir ilgiyle dinliyor gibi görünüyordu. Gözlerini bir noktaya dikmiş, dudaklarını ısırarak oturuyor, zaman zaman başını öne doğru eğiyordu. Gözkapaklarını kapadığı zaman kirpiklerinin gölgesi bütün yüzünü kaplamaktaydı.

Laurent da ihtiyar Michaud ile Olivier'nin anlattıklarını kulak kesilerek dinliyordu. Bu adamların çenesi durmuyordu bir türlü. Grivet baba ile oğulun lafları arasına bir kelime sıkıştırabilirse mutlu sayıyordu kendini. Kaldı ki onlara ayrı bir saygısı da vardı. İkisinin de güzel konuştuklarına inanırdı. O akşam dominonun yerini konuşma aldığı için, emekli komise-rin sözlerinin kendisini neredeyse oyun kadar eğlendirdiğini söylüyordu.

Dört yıldan beri Michaud'larla Grivet her perşembe akşamı Raquin'lere geliyorlardı. Sinir bozucu bir düzenlilikle yapılan bu tekdüze hafta toplantılarında bir kerecik bile canları sıkıl-mamıştı. Her gelişlerinde pek sakin, pek tatlı bir hava içinde buldukları bu evde yaşanan faciadan bir an bile şüphe etmemiş-lerdi. Olivier, her zaman bir polis şakası yaparak, yemek oda-sında "namuslu insan kokusu" olduğunu söylerdi. Grivet ondan geri kalmamak için buraya "Huzur Tapınağı" adını takmıştı.

Thérèse birkaç kere misafirlere yüzündeki çürüklerin neden ileri geldiğini anlatmak için düştüğünü söylemişti. Hiçbiri bu yüzde Laurent'ın yumruklarının izini fark etmiş değildi. Evine misafir oldukları ailenin sevgi içinde tatlı tatlı yaşayan örnek bir aile olduğuna inanmıştı hepsi.

İnmeli kadın perşembe akşamlarının donuk huzuru arkasına gizlenmiş olan alçaklıkları onlara duyurmaya kalkmamıştı bir daha. Katillerin birbirlerine parçalarcasına saldırmasına bakarak, olayların önüne geçilmez baskısıyla er geç çok büyük bir buhranın patlak vereceğini, kendisinin karışmasına lüzum olmadığını anlamıştı. Bundan sonra kendini bütün bütün silikleştirmiş, Camille'in öldürülmesinin şimdi katilleri öldürecek olan sonucunu beklemeye başlamıştı. Yalnız, beklediği sonucu görebilecek kadar kendini yaşatmasını tanrıdan diliyordu. En son dileği Laurent'la Thérèse'in feci sonlarını görebilmektir.

O akşam, Grivet, Madam Raquin'in yanına sokularak, her zamanki gibi bir şeyler sorup karşılıklarını gene kendi vermişti. Yalnız, ihtiyar kadın ona bakmadı bile.

Saat on buçuğu çalınca misafirler hep birden kalktılar. Grivet:

"İnsan evinizde o kadar rahat ediyor ki kalkmayı canı istemiyor," dedi.

Michaud da onu doğruladı:

"Her zaman dokuzda yatmaya alışık olduğum halde, bir ke-recik bile uykum gelmiyor burada."

Olivier de her zamanki şakasını tekrar etme fırsatını bulmuştu, sarı dişlerini göstererek:

"Söyler miyim ben size namuslu insan kokuyor burası diye! Bunun için bu kadar rahat hissediyoruz kendimizi burada!"

Grivet, kendisinin gölgede bırakıldığına içerleyerek, büyük bir laf ediyormuş gibi bir tavır takındı:

“Bir Huzur Tapınağı’dır bu oda!” diye bağırdı.

Suzanne bu sırada şapkasının bağlarını bağlıyordu. Thérèse’e döndü:

“Yarın sabah saat dokuzda gelirim,” dedi.

Genç kadın telaşla atıldı:

“Hayır, öğleden sonra gel. Sabahleyin bir yere kadar gideceğim.”

Acayip, heyecanlı bir sesle söylemişti bunu. Misafirleri geçide kadar götürdü. Laurent da eline bir fener alarak inmişti. Misafirler gidip yalnız kalınca ikisi de rahat bir soluk aldılar. Yukarıda otururken gizli bir sabırsızlık içlerini kemirmiş olmalıydı. Bir gün öncesinden beri birbirlerine daha düşmanca, daha kuşkulu bakıyorlardı.

Göz göze gelmekten çekinerek sessizce yukarı çıktılar. Ellerini hafifçe titriyordu. Laurent lambayı düşürmemek için masanın üstüne koymak zorunda kaldı.

Madam Raquin’i yatırmadan önce yemek salonunu düzene sokar, gece için bir bardak şekerli su hazırlarlardı. Bütün bu işler olup bitinceye kadar da inmeli kadının etrafında gider gelirlerdi.

O akşam yukarı çıktıkları zaman, bir süre oturdular. Gözleri dalgın, dudaklarının rengi uçuktu.

Birkaç dakika sessizce durduktan sonra Laurent:

“Yatmıyor muyuz?” diye sordu.

Bunu sorarken bir rüyadan silkinir gibi bir hal vardı üstünde.

Thérèse de üşümüş gibi titreyerek:

“Evet, yatıyoruz elbette,” dedi.

Sonra kalkarak sürahiyi eline aldı. Laurent sesine elinden geldiği kadar doğallık vermeye çalışarak:

“Bırak, ben hazırlarım şekerli suyu. Sen halana bak,” dedi.

Sürahiyi karısının elinden kaparak bardağa su doldurdu. Yarım dönerek, küçük şişenin içindekini boşalttı, bir de şeker attı. Bu sırada, Thérèse büfenin önünde yere çömelmişti. Bıçağı alarak önlüğünün o geniş ceplerinden birine sokmaya çalışıyordu.

O anda, insana bir tehlikenin yaklaştığını haber veren o acayip duyguyla ikisi de başlarını çevirip birbirlerine baktılar. Thérèse, Laurent'ın elindeki küçük şişeyi gördü. Laurent'ın gözüne de karısının etekliğinin kıvrımları arasında parlayan bıçak ilişti.

Böylece, adam masanın yanında, kadın büfenin önünde diz çökmüş, birkaç saniye birbirlerini süzdüler. İkisi de suç ortağının aynı şeyi düşündüğünü sezerek donakalmıştı. Altüst olan yüzlerinden gizli maksatlarını okuyarak korkuya kapıldılar.

Madam Raquin sonun yaklaştığını hissederek gözlerini onlardan hiç ayırmıyordu.

Birden, Laurent'la Thérèse hıçkırma hıçkırma ağlamaya başladılar. Büyük bir bunalım içinde, bir anda bütün güçlerini kaybederek, birbirlerinin kolları arasına atıldılar. Yüreklarinde tatlı bir sevgi heyecanı duyar gibi olmuşlardı. Geçirdikleri, hâlâ yaşama alçaklığına katlanırlarsa daha da geçirecekleri çirkef hayatı düşünerek sessiz sessiz ağlaştılar. Geçmişi hatırlayınca kendi kendilerinden öylesine iğrenmişlerdi ki büyük bir huzura kavuşmak için yok olma ihtiyacını duyuyorlardı. Zehir şişesine, bıçağa bakarak, gözleriyle birbirlerine teşekkür ettiler.

Thérèse bardağı alıp yarısına kadar içti, sonra Laurent'a uzattı. O da bir yudumda boşalttı.

Zehir bir anda etkisini göstermişti. Yıldırımla vurulmuş gibi birbirinin üstüne yere yıkıldılar. Aradıkları huzura en sonunda ölümdе kavuşmuşlardı. Genç kadının dudakları, Camille'in dişlerinin kocasının boynunda bıraktığı izin üstüne konmuştu.

Karı kocanın ölüleri sabaha kadar lambadan dökülen soluk sarımtırak ışığın altında yerde serili kaldı. Ertesi gün öğleye kadar, hemen hemen on iki saat boyunca, Madam Raquin hiç kımıldanmadan, sessizce, gözlerini ayırmadan, ayaklarının dibinde yatan bu iki ölüyü bakışlarıyla eze eze seyretti. Gözleri doymak bilmiyor gibiydi.

S O N

Thérèse Raquin 1867 yılında yayımlandığında edebiyat dünyasında büyük bir gürültü koparır. Aslında Emile Zola'nın üçüncü romanıdır ama yazar adını esasen bu romanla duyurur.

On dokuzuncu yüzyıl Paris'inin esnaflık ve küçük memurlukla geçinen sıradan insanları arasında yaşanan bir yasak aşkın ve cinayetin romanıdır *Thérèse Raquin*.

Zola'nın, arzularının peşinde ihanet eden ve cinayet işleyen kahramanlarının davranışlarına yön veren nedenleri ele alma biçimi öyle büyük bir öfke yaratır ki hem yazar hem de romanı ahlaksızlıkla suçlanır. Zola bu tepkileri, "*Eleştirmenler bu kitabı sert, kızgın bir sesle karşıladılar. Birtakım ahlaklı kişiler, kendileri kadar ahlaklı gazetelerde, yüzlerini buruşturarak, bu kitabı ateşe atmak üzere maşayla tuttular,*" sözleriyle anlatır.

Romanın aldığı bu tepkiler üzerine Zola, *Thérèse Raquin*'in ikinci baskısına bir önsöz yazar. Bu önsözde, romanının güçlü bir savunusunu yapmakla kalmaz, nasıl bir edebiyat yapmak istediğini de anlatır: "*Thérèse Raquin'de ben birtakım kişileri değil, insan yaradılışındaki fizyolojik etkenleri incelemek istedim. Hareket noktam çevrenin, koşulların baskısı altında organizmanın tepkileri, uğradığı derin değişikliklerdir. Cerrahların ölümler üzerinde yaptıkları inceleme işini ben canlı vücutlar üzerinde yaptım, o kadar.*"

Zola'nın bu ilk büyük romanını ve bu önemli önsözü, değerli çevirmen Adnan Cemgil'in dilinden okurlarımıza sunmaktan mutluluk duyuyoruz.

yordam
edebiyat

f YordamEdebiyat
YordamEdebiyat
YordamKitap

25 TL. KDV'den muafdir.

ISBN 978-605-172-498-0

9 786051 724980